

Raport roczny 2019

Raport roczny 2019

Szanowni Państwo,

Bank Handlowy w Warszawie S.A., działający pod marką Citi Handlowy, obchodzi w tym roku 150-lecie istnienia. Jesteśmy najstarszym bankiem w Polsce, który prowadzi działalność bankową nieprzerwanie od 1870 roku, rozwijając polską przedsiębiorczość i wspierając innowacje. Dostarczając naszym klientom rozwiązania finansowe, wspieramy ich ambicje i pomagamy realizować plany. Dzięki naszemu wsparciu mogą rozwijać skrzydła i wdrażać nowatorskie pomysły. Wspólnie z naszymi partnerami biznesowymi odpowiadamy na potrzeby czasu, by pozytywnie zmieniać gospodarkę, środowisko i życie społeczne. Dlatego te 150 lat, w których historię wpisała się działalność Citi Handlowy, to czas budowy i postępu polskiej gospodarki i społeczeństwa. Oddając w Państwa ręce niniejszy raport, pragnę z dumą przywołać ten ważny jubileusz i dziedzictwo, które nas inspiruje i mobilizuje do odważnego patrzenia w przyszłość i podejmowania nowych wyzwań dla rozwoju naszych klientów.

Rok 2019 był dla naszej Grupy rokiem dynamicznego wzrostu wolumenów biznesowych i przychodów. Zgodnie ze strategią przyjętą na początku roku motorem tych wzrostów był biznes klientów, w szcze-

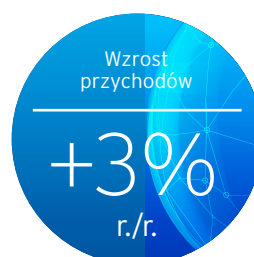
Sławomir S. Sikora
Prezes Zarządu

gólności w bankowości instytucjonalnej. Nasze dokonania ponownie dały nam podstawę do tego, by cieszyć się zaufaniem wśród klientów instytucjonalnych, indywidualnych, a także inwestorów.

W minionym roku polska gospodarka rozwijała się w tempie 4,1%. W drugiej połowie roku ujawniły się oznaki wyhamowania, związane z narastającymi napięciami handlowymi między Stanami Zjednoczonymi a Chinami. Niepewność dotycząca zagranicznych rynków negatywnie wpływała na skłonność polskich firm do inwestycji, przekładając się na popyt krajowy. Jednocześnie bardzo niskie bezrobocie przyczyniło się do utrzymania wysokiej dynamiki płac, a w efekcie również do wzrostu inflacji. Wsparciem dla części naszych klientów była utrzymująca się konsumpcja.

W takim otoczeniu ekonomiczno-politycznym **odnotowaliśmy dwucyfrowe tempo wzrostu kredytów w Bankowości Instytucjonalnej, głównie dzięki rosnącemu portfelowi kredytowemu klientów globalnych i największych polskich przedsiębiorstw, osiągając tym samym najwyższy poziom w historii.** Wzmacniamy pozycję lidera w bankowości globalnej, trzeci rok z rzędu notując dwucyfrowy wzrost aktywów klientów działających w skali międzynarodowej.

W 2019 roku zysk netto Grupy wyniósł 480 mln zł. Przychody wzrosły o 3 procent do poziomu 2,2 mld zł. Zwrot na kapitale (ROE) wyniósł 7,2% i 9,6%

z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych, a wskaźnik ROA w sektorze bankowym wyniósł 0,7 proc., a w przypadku Citi Handlowy osiągnął 0,9 proc.

Citi Handlowy pozostaje bankiem pierwszego wyboru dla krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych. **Rok 2019 był rekordowy pod względem wartości aktywów, które zostały objęte sekurytyzacją. W wykorzystaliśmy bogate doświadczenie, jakie mamy na tym rynku, przeprowadzając transakcje sekurytyzacyjne o łącznej wartości 4,5 mld złotych, co odpowiadało 80 proc. wartości takich transakcji na polskim rynku w ciągu roku.** Jedną z takich transakcji była rekordowa sprzedaż wierzytelności leasingowych przez jedną z wiodących polskich firm leasingowych o wartości 2,5 mld złotych do spółki celowej. Doświadczenie Citi Handlowy w aranżowaniu takiego finansowania, nasza lokalna ekspertyza połączona z globalnym know-how, czynią nas profesjonalnym i wiarygodnym partnerem do przeprowadzania tego rodzaju transakcji, zarówno w kontekście pozyskania finansowania, jak i uwolnienia kapitałów.

Globalny charakter Citi Handlowy, wsparty lokalną ekspertyzą oraz rozwiązaniami dostosowanymi do polskich wymogów prawnych, takimi jak np. obsługa split-payment, to atuty, które przełożyły się na osiągnięte wysokie dynamiki biznesowe. Pozycję partnera międzynarodowego biznesu oferującego rozwiązania w globalnej skali potwierdza wzrost obrotów walutowych i wolumenu przelewów zagranicznych. Citi Handlowy z sukcesem rozwijał też bankowość prywatną. Wyniki badania Euromoney, w którym bank zajął pierwsze miejsce aż w dziewięciu kategoriach, potwierdzają moje osobiste przekonanie o tym, że mamy najlepszą ofertę bankowości prywatnej w Polsce. Liczba klientów tej linii biznesu była o 57 proc. wyższa niż rok wcześniej, m.in. dzięki naszemu wsparciu dla klientów w inwestowaniu na światowych rynkach obligacji i akcji oraz zaoferowaniu możliwości inwestowania w zagraniczne obligacje za pośrednictwem platformy inwestycyjnej Citi FX Stocks.

Bank wspierał rozwój klientów nie tylko poprzez oferowanie im dopasowanych do ich indywidualnych potrzeb rozwiązań finansowych, ale także poprzez inwestowanie w innowacje technologiczne. Zbudowaliśmy system, który pozwala nam na zdalną obsługę klientów, którzy usługi bankowe mogą mieć teraz na wyciągnięcie ręki. Citi Handlowy jako pierwszy bank w Polsce uruchomił w zeszłym roku całkowicie zdalny i zautomatyzowany proces aplikacji

wania o kartę kredytową, oparty o rozwiązania biometryczne. Dzięki temu klienci mogą zainicjować ten proces z dowolnego miejsca a - dzięki procesom automatycznej weryfikacji dochodu oraz zdalnego potwierdzenia tożsamości - czas przyznania decyzji kredytowej uległ skróceniu.

Zwróciliśmy też większą uwagę na współpracę z firmami tzw. nowej ekonomii. W ramach projektu Silikon technologicznym start-upom oferujemy rozwiązania, które mają je wspierać w rozwoju i umożliwiać budowę silnych innowacyjnych przedsiębiorstw, które będą mogły podbijać cały świat. Spowolnienie gospodarcze w drugiej połowie roku nie pozostało bez wpływu na otoczenie biznesowe banku. Po 10 latach pozytywnego testowania naszego modelu zarządzania ryzykiem, dzięki któremu koszty ryzyka w banku przez całą poprzednią dekadę kształtowały się znacząco poniżej średniej rynkowej, zanotowaliśmy w zeszłym roku wyższe niż w poprzednich latach odpisy aktualizacyjne. To sytuacja, którą dopuszcza nasz model w takich okresach.

W ramach strategii Grupy, która zakłada wykorzystanie pozycji Citi Handlowy jako lidera usług dla korporacji do budowy atrakcyjnej oferty dla nich i ich klientów indywidualnych, w grudniu rozpoczęliśmy współpracę z BP nad wspólną kartą kredytową, którą udostępniłmy klientom Citi Handlowy w lutym tego roku. Karta BP Citibank zapewnia jej posiadaczom unikalne korzyści, w tym: brak opłaty rocznej, usługę typu cash back za zakup paliwa i możliwość korzystania ze specjalnych promocji na stacjach BP, programu rabatowego Citi Specials, a także dostęp do ekskluzywnych przedsięwzięć biletów na koncerty największych gwiazd światowej muzyki rozrywkowej.

Rozwojowi biznesu Citi Handlowy towarzyszyła transformacja naszej kultury organizacyjnej. Z myślą o zmieniających się potrzebach pracowników i nowym podejściu do zapewnienia efektywnych warunków pracy, wdrożyliśmy inicjatywę People Strategy. W jej realizację włączyliśmy najbardziej zaangażowanych przedstawicieli naszej organizacji, we współpracy z którymi wprowadzamy istotne zmiany sprzyjające zwiększeniu elastyczności czasu i miejsca pracy, wzmocnieniu dialogu międzypokoleniowego, promowaniu kultury różnorodności w naszych zespołach i tworzeniu nowych ścieżek rozwoju - w tym w ramach struktur Citi Handlowy. Pamięamy o tym, że sukces Grupy jest zasługą naszych pracowników, dlatego promujemy

„ Citi Handlowy jako pierwszy bank w Polsce uruchomił w zeszłym roku całkowicie zdalny i zautomatyzowany proces aplikowania o kartę kredytową, oparty o rozwiązania biometryczne. Dzięki temu klienci mogą zainicjować ten proces z dowolnego miejsca, a - dzięki procesom automatycznej weryfikacji dochodu oraz zdalnego potwierdzenia tożsamości - czas przyznania decyzji kredytowej uległ skróceniu. „

też kulturę wzajemnego doceniania i dziękowania za codzienne dokonania i osiągnięcia.

Wspieranie rozwoju gospodarczego i postępu - zgodnie z misją Citi Handlowy - realizujemy zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak i społecznym. Nasze działania na rzecz budowania społeczeństwa włączającego i akceptującego różnorodność i inne inicjatywy umożliwiające rozwój lokalnych społeczności prezentujemy szeroko w „Sprawozdaniu na temat informacji niefinansowych”, będącym integralną częścią raportu rocznego. O pozytywnym wpływie, jaki nasze działania wywierają na społeczeństwo, świadczą liczne nagrody i wyróżnienia, które Citi Handlowy otrzymał w minionym roku.

Do końca 2019 roku Citi Handlowy był notowany w zestawieniu RESPECT Index, zainicjowanym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie w 2009 roku. Citi Handlowy był jedną z nielicznych spółek giełdowych nagradzanych w ten sposób nieprzerwanie od pierwszej edycji. Od września 2019 roku odpowiedzialne spółki są notowane na GPW w nowym zestawieniu WIG-ESG, który od stycznia 2020 roku zastąpił RESPECT Index. Od dwóch lat Citi Handlowy należy też do Forum Super Etycznych Firm. To prestiżowe grono skupia firmy, które zostały trzykrotnie wyróżnione statuetką „Etyczna Firma”. Citi Handlowy doceniono w nim za najbardziej kompleksową i systemową aktywność na rzecz budowy i wzmocnienia kultury organizacyjnej opartej na etyce i wartościach.

Strategia rozwoju Citi Handlowy, którą wdrożyliśmy na początku 2019 roku, jest ambitna i skutecznie wspiera nasz biznes. Dzięki zaangażowanemu zespołowi, którym mam przyjemność kierować, realizujemy ją z powodzeniem.

Początek tego roku pokazał, że światową i polską gospodarkę czeka wiele wyzwań. Należy oczekiwać, że kryzys związany z wybuchem epidemii koronawirusa COVID-19 w Chinach pod koniec 2019 roku i jej dalsze rozprzestrzenianie się w Europie i w kra-

jach obu Ameryk w kolejnych miesiącach, wpłynie negatywnie na perspektywy wzrostu polskiej gospodarki w 2020 roku. Może to przyczynić się do znacznego osłabienia aktywności w kraju poprzez obniżenie dynamiki konsumpcji oraz eksportu. Dlatego tym ważniejsze jest dla nas kontynuacja wspierania klientów w ich planach i pomoc, jeśli dotkną ich skutki tej bezprecedensowej w Polsce sytuacji wywołanej pandemią.

Oddając w Państwa ręce niniejszy raport roczny Grupy za 2019 rok, przekazuję podziękowania i wyrazy uznania dla Członków Rady Nadzorczej za ich pracę i wsparcie dla naszych działań. Dziękuję też naszym akcjonariuszom oraz klientom za lojalność i zaufanie, które sprawiają, że czujemy się gotowi na nowe wyzwania oraz na kolejne lata wspólnego rozwoju i postępu.

Z poważaniem

Sławomir S. Sikora
Prezes Zarządu
Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Spis treści

• Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania dla Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	3
• Wybrane dane finansowe	13
• Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku	15
• Sprawozdanie z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2018 roku	107

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania dla Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania

Dla Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Grupa Kapitałowa”), w której jednostką dominującą jest Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca”), które zawiera:

- skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2019 r.;

sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.:

- skonsolidowany rachunek zysków i strat;
- skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów;
- skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym;
- skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych;

oraz

- informację dodatkową zawierającą opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające

(„skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz skonsolidowanej sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2019 r., skonsolidowanych finansowych wyników działalności oraz skonsolidowanych przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony tego dnia, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, co do formy i treści z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa oraz statutem Jednostki dominującej.

Niniejsza opinia jest spójna z naszym sprawozdaniem dodatkowym dla Komitetu Audytu, które wydaliśmy dnia 25 marca 2020 r.

Podstawa Opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- Krajowych Standardów Badania w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów („KSB”);
- ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym („ustawa o biegłych rewidentach”);
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań

sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającego decyzję Komisji 2005/909/WE („rozporządzenie UE”);

- innych obowiązujących przepisów prawa.

Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi regulacjami została opisana w sekcji Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Niezależność i etyka

Jesteśmy niezależni od Grupy Kapitałowej zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”), przyjętym uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce.

Spełniamy wszystkie obowiązki etyczne wynikające z tych wymogów i Kodeksu IFAC. W trakcie badania kluczowi biegli rewidentzi oraz firma audytorska pozostali niezależni od Grupy Kapitałowej zgodnie z wymogami niezależności określonymi w ustawie o biegłych rewidentach oraz w rozporządzeniu UE.

Kluczowe sprawy badania

Kluczowe sprawy badania są to sprawy, które według naszego zawodowego osądu były najbardziej znaczące podczas naszego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy. Obejmują one najbardziej znaczące ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia

spowodowanego oszustwem. Do spraw tych odnieśliśmy się w kontekście naszego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako całości, a przy formułowaniu naszej opinii podsumowaliśmy naszą reakcję na te rodzaje ryzyka. Nie wyrażamy osobnej opinii na temat tych spraw. Zidentyfikowaliśmy następującą kluczową sprawę badania:

Utrata wartości należności od klientów oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe

Wartość bilansowa należności od klientów wyniosła 23 731,9 mln zł na dzień 31 grudnia 2019 r., w porównaniu do 21 949,0 mln zł na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe wyniosła 61,7 mln zł na dzień 31 grudnia 2019 r., w porównaniu do 26,5 mln zł na dzień 31 grudnia 2018 r. Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe wyniósł minus 245,7 mln zł za 2019 r., w porównaniu do 63,5 mln zł za 2018 r (Noty 12 oraz 22 oraz 30 skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

Kluczowa sprawa badania

W procesie szacowania oczekiwanych strat kredytowych dotyczących kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych według zamortyzowanego kosztu wyróżnia się dwa zasadnicze etapy – identyfikację

Nasze procedury

Nasze procedury badania, przeprowadzone przy wsparciu naszych własnych specjalistów z zakresu zarządzania ryzykiem finansowym oraz systemów

istotnego wzrostu ryzyka kredytowego lub przesłanek utraty wartości oraz pomiar strat oczekiwanych.

Przesłanki utraty wartości oraz istotnego wzrostu ryzyka kredytowego identyfikowane są głównie na podstawie terminowości obsługi zadłużenia, sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców oraz aktualnego poziomu prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w porównaniu do wartości tego parametru na moment początkowego ujęcia ekspozycji, natomiast odpisy na oczekiwane straty kredytowe są szacowane indywidualnie oraz dla portfeli jednorodnych przy wykorzystaniu metod statystycznych na podstawie parametrów ryzyka metodą portfelową. Parametry ryzyka, takie jak prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD), strata w momencie niewykonania zobowiązania (LGD), czy wartość ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania (EAD) są wyznaczone dla jednorodnych grup należności kredytowych w oparciu o dane historyczne, przy uwzględnieniu oczekiwanych warunków makroekonomicznych.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe stanowią szacunek strat kredytowych oczekiwanych w odniesieniu do należności kredytowych na dzień bilansowy w horyzoncie 12 miesięcy bądź całego okresu życia ekspozycji. Obszar ten uznaliśmy za kluczową sprawę badania, ponieważ, biorąc pod uwagę wielkość portfela kredytowego, szacowanie odpisów na oczekiwane straty kredytowe ma istotny wpływ na sprawozdanie finansowe, wiąże się z niepewnością i wymaga od Zarządu Jednostki Dominującej zastosowania istotnego osądu. Głównym obszarem ryzyka jest brak identyfikacji istniejących przesłanek utraty wartości oraz istotnego wzrostu ryzyka kredytowego oraz dobór niewłaściwych danych do wyznaczenia parametrów modelu statystycznego, które mogą nie odzwierciedlać oczekiwanego poziomu strat kredytowych na dany dzień bilansowy, a także w odniesieniu do kredytów ocenianych indywidualnie ryzyko przyjęcia niewłaściwych założeń w procesie wyceny w zakresie zastosowania scenariuszy odzysku, wyceny zabezpieczeń czy też przyjętych przez Grupę Kapitałową terminów planowanych przepływów

informatycznych, obejmowały między innymi:

- ocenę stosowanej przez Grupę Kapitałową metodyki szacowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe pod kątem zgodności z wymogami odpowiednich standardów sprawozdawczości finansowej, oraz praktyką rynkową;
- ocenę zaprojektowania i wdrożenia oraz testowanie skuteczności działania kluczowych kontroli wewnętrznych, w tym kontroli w środowisku informatycznym, stosowanych w procesie identyfikacji zdarzeń powodujących utratę wartości bądź istotny wzrost ryzyka kredytowego oraz kalkulacji odpisów na oczekiwane straty kredytowe;
- procedury analityczne w zakresie struktury i dynamiki zmian salda należności kredytowych oraz parametrów odzwierciedlających jakość portfela kredytowego i poziom odpisów (np. udział kredytów przeterminowanych, wskaźnik pokrycia odpisami), mające na celu identyfikację grup należności kredytowych z niedoszacowanymi odpisami aktualizującymi;
- analizę poprawności identyfikacji przez Grupę Kapitałową przesłanek utraty wartości oraz istotnego wzrostu ryzyka kredytowego na całej populacji ekspozycji (np. status przeterminowania, istotny wzrost PD, restrukturyzacja);
- rekalkulację odpisów na oczekiwane straty kredytowe na wybranej próbie należności ze stwierdzoną utratą wartości;
- krytyczną ocenę założeń oraz danych wejściowych przyjętych dla poszczególnych kluczowych parametrów ryzyka kredytowego, takich jak PD, LGD i EAD poprzez analizę wyników testów przeprowadzonych przez Grupę Kapitałową w zakresie poprawności modeli wykorzystywanych w estymacji oczekiwanych strat kredytowych;

pieniężnych. Ponadto występuje ryzyko błędów w procesie kalkulacji odpisów.

- niezależną rekalkulację wybranych parametrów statystycznych oraz straty oczekiwanej na wybranej próbie ekspozycji;
- ocenę adekwatności odpisów na oczekiwane straty kredytowe poprzez odniesienie do strat kredytowych poniesionych na portfelu kredytowym w przeszłości;
- dla należności istotnych analizowanych indywidualnie na podstawie wybranej próby – ocenę poprawności identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego oraz przesłanek utraty wartości, a dla należności z utratą wartości krytyczną ocenę kluczowych założeń przyjętych przez Grupę Kapitałową oraz niezależne przeliczenie wartości odpisów.

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki dominującej za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego przedstawiającego rzetelny i jasny obraz zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa i statutem Jednostki dominującej, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd Jednostki dominującej uznaje za niezbędną, aby zapewnić sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając skonsolidowane sprawozdanie finansowe Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Grupy Kapitałowej do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, kwestii

związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie założenia kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd Jednostki dominującej albo zamierza dokonać likwidacji Grupy Kapitałowej, zaniechać prowadzenia działalności, albo gdy nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania prowadzenia działalności.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości („ustawa o rachunkowości”), Zarząd oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w tej ustawie. Członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są odpowiedzialni za nadzór nad procesem sprawozdawczości finansowej Grupy Kapitałowej.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Celem badania jest uzyskanie racjonalnej pewności, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię.

Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne,

jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje ekonomiczne użytkowników podejmowane na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy Kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Jednostki dominującej, obecnie lub w przeszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i szacujemy ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż istotnego zniekształcenia wynikającego z błędów, ponieważ oszustwo może obejmować zмовę, fałszerstwo, celowe pominięcie, wprowadzenie w błąd lub obejście systemu kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosowanej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności działania kontroli wewnętrznej Grupy Kapitałowej;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych z nimi ujawnień dokonanych przez Zarząd Jednostki dominującej;
- wyciągamy wnioski na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Jednostki dominującej zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, oceniamy, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub okolicznościami, które mogą poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Grupy Kapitałowej do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w sprawozdaniu z badania skonsolidowanego sprawozdania

finansowego na powiązane ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieodpowiednie, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia sprawozdania z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Grupa Kapitałowa zaprzestanie kontynuacji działalności;

- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i treść skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, a także czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe odzwierciedla stanowiące ich podstawę transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację;
- uzyskujemy wystarczające i odpowiednie dowody badania odnośnie informacji finansowych jednostek lub działalności gospodarczych wewnątrz Grupy Kapitałowej w celu wyrażenia opinii na temat skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Jesteśmy odpowiedzialni za kierowanie, nadzór i przeprowadzenie badania Grupy Kapitałowej i pozostajemy wyłącznie odpowiedzialni za naszą opinię z badania.

Przekazujemy Komitetowi Audytu Jednostki dominującej informacje między innymi o planowanym zakresie i terminie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Przekazujemy Komitetowi Audytu Jednostki dominującej oświadczenie, że przestrzegaliśmy stosownych wymogów etycznych dotyczących niezależności oraz informujemy o wszystkich powiązaniach i innych sprawach, które mogłyby być racjonalnie uznane za stanowiące zagrożenie dla naszej niezależności, a tam gdzie ma to zastosowanie, informujemy o zastosowanych zabezpieczeniach.

Spośród spraw przekazywanych Komitetowi Audytu Jednostki dominującej wskazaliśmy te sprawy, które były najbardziej znaczące podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy uznając je za kluczowe sprawy badania. Opisujemy te sprawy w naszym sprawozdaniu z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego,

chyba że przepisy prawa lub regulacje zabraniają ich publicznego ujawnienia lub gdy, w wyjątkowych okolicznościach, ustalimy, że sprawa nie powinna być komunikowana w naszym sprawozdaniu, ponieważ można

byłoby racjonalnie oczekiwać, że negatywne konsekwencje wynikające z jej ujawnienia przeważałyby korzyści takiej informacji dla interesu publicznego.

Inne informacje, w tym sprawozdanie z działalności

Na inne informacje składają się:

- List Prezesa Zarządu;
- Sprawozdanie z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2019 roku („Sprawozdanie z działalności”) wraz z Oświadczeniem Banku Handlowego w Warszawie S.A. o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego w 2019 roku oraz Oświadczeniem Zarządu Banku dotyczącym prawdziwości i rzetelności prezentowanych sprawozdań, które są wyodrębnionymi częściami tego Sprawozdania z działalności;
- Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku, o którym mowa w art. 55 ust. 2c ustawy o rachunkowości;

- Informacja Zarządu o dokonaniu wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego;
- Oświadczenie Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A. złożone w związku z wymogami § 70 ust. 1 pkt 8 oraz § 71 ust. 1 pkt 8 „Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim”; oraz
- Ocena dokonana przez Radę Nadzorczą wraz z uzasadnieniem dotycząca sprawozdania z działalności i sprawozdania finansowego za 2019 rok;

(razem „Inne informacje”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki dominującej

Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za Inne informacje zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa.

Zarząd oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby Sprawozdanie z działalności

wraz z wyodrębnionymi częściami oraz sprawozdanie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust. 2c ustawy o rachunkowości, spełniały wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie obejmuje Innych informacji.

W związku z badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego naszym obowiązkiem jest zapoznanie się z Innymi informacjami, i czyniąc to, rozważenie, czy nie są one istotnie niespójne ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, z naszą wiedzą uzyskaną w trakcie badania, lub w inny sposób wydają się być istotnie zniekształcone. Jeżeli na podstawie wykonanej pracy stwierdzimy istotne zniekształcenie w Innych informacjach,

to jesteśmy zobowiązani poinformować o tym w naszym sprawozdaniu z badania.

Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach jest również wydanie opinii, czy Sprawozdanie z działalności zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa oraz czy jest zgodne z informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach jesteśmy zobowiązani do wydania opinii, czy Grupa Kapitałowa

w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego zawarła informacje wymagane przepisami prawa lub regulaminami, a w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są one zgodne

Opinia o Sprawozdaniu z działalności

Na podstawie pracy wykonanej w trakcie badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym zdaniem, Sprawozdanie z działalności, we wszystkich istotnych aspektach:

Opinia o oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego

Naszym zdaniem, w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego, które jest wyodrębnioną częścią Sprawozdania z działalności, Grupa Kapitałowa zawarła informacje określone w paragrafie 70 ust. 6 punkt 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim („rozporządzenie”).

Informacja na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach potwierdzamy, że Grupa Kapitałowa sporządziła odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust. 2c ustawy o rachunkowości.

Oświadczenie na temat Innych informacji

Ponadto oświadczamy, że w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdziliśmy

z mającymi zastosowanie przepisami prawa i informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz do poinformowania, czy Grupa Kapitałowa sporządziła odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych.

- zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa; oraz
- jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto naszym zdaniem informacje określone w paragrafie 70 ust. 6 punkt 5 lit. c-f, h oraz lit. i rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego, we wszystkich istotnych aspektach:

- zostały sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa, oraz
- są zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących odrębnego sprawozdania na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

w Sprawozdaniu z działalności oraz pozostałych Innych informacjach istotnych zniekształceń.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Informacja o przestrzeganiu regulacji ostrożnościowych

Zarząd Jednostki dominującej odpowiada za zapewnienie zgodności działania Grupy Kapitałowej z regulacjami ostrożnościowymi, w tym za prawidłowość ustalenia współczynników kapitałowych.

Naszym obowiązkiem jest poinformowanie w sprawozdaniu z badania, czy Grupa Kapitałowa przestrzega obowiązujących regulacji ostrożnościowych określonych w odrębnych przepisach, w szczególności czy Grupa Kapitałowa prawidłowo ustaliła

współczynniki kapitałowe przedstawione w nocie 48 „Zarządzanie ryzykiem”.

Celem badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie było wyrażenie opinii na temat przestrzegania przez Grupę Kapitałową obowiązujących regulacji ostrożnościowych, a zatem nie wyrażamy opinii na ten temat.

W oparciu o przeprowadzone badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego informujemy, że nie zidentyfikowaliśmy

przypadków naruszenia przez Grupę Kapitałową w okresie od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. obowiązujących regulacji ostrożnościowych, określonych w odrębnych przepisach, w szczególności w zakresie prawidłowości ustalenia przez Grupę Kapitałową współczynników kapitałowych na dzień 31 grudnia 2019 r., które mogłyby mieć istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Oświadczenie na temat świadczenia usług niebędących badaniem sprawozdania finansowego

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczyliśmy zabronionych usług niebędących badaniem, o których mowa w art. 5 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia UE oraz art. 136 ustawy o biegłych rewidentach. Usługi

niebędące badaniem sprawozdań finansowych, które świadczyliśmy na rzecz Grupy Kapitałowej w badanym okresie zostały ujawnione w punkcie XIII Sprawozdania z działalności.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani po raz pierwszy do badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 25 marca 2017 r. oraz ponownie w kolejnych latach, w tym uchwałą z dnia 7 grudnia 2018 r. do

badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2019 r. Całkowity nieprzerwany okres zlecenia badania wynosi 3 lata począwszy od roku obrotowego zakończonego 31 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2019 r.

W imieniu firmy audytorskiej

KPMG Audyty Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.

Nr na liście firm audytorskich: 3546

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Justyna Zań

Kluczowy biegły rewident
Nr w rejestrze 12750
Komandytariusz, Pełnomocnik

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Ewa Józwik-Kopiec

Kluczowy biegły rewident
Nr w rejestrze 11154

Warszawa, 25 marca 2020 r.

Wybrane dane finansowe

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. euro**	
	2019	2018	2019	2018
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	1 406 479	1 304 514	326 954	305 728
Przychody z tytułu opłat i prowizji	653 409	638 961	151 893	149 748
Zysk brutto	658 192	828 668	153 005	194 208
Zysk netto	480 124	638 852	111 611	149 723
Całkowite dochody	506 572	730 458	117 759	171 192
Zmiana stanu środków pieniężnych	(3 678 117)	6 960 393	(855 026)	1 631 253
Aktywa razem	51 978 543	49 304 714	12 205 834	11 466 213
Zobowiązania wobec banków	2 125 495	1 402 233	499 118	326 101
Zobowiązania wobec klientów	39 787 802	38 334 345	9 343 149	8 914 964
Kapitał własny	7 074 655	7 056 750	1 661 302	1 641 105
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	122 728	121 544
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/euro)	54,15	54,01	12,71	12,56
Łączny współczynnik kapitałowy (w %)	17,2	16,8	17,2	16,8
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/euro)	3,67	4,89	0,85	1,15
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł/euro)	3,67	4,89	0,85	1,15
Wyplacona dywidenda na jedną akcję (w zł/euro)*	-	3,74	-	0,87

* Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania Zarząd Banku nie zakończył analizy pozwalającej na przedłożenie rekomendacji w sprawie wypłaty dywidendy za 2019 rok. Przedstawione wskaźniki za 2018 dotyczą wyplaconej w 2019 roku dywidendy z podziału zysku za 2018 rok.

** Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej wg średniego kursu NBP na dzień 31 grudnia 2019 roku - 4,2585 zł (na dzień 31 grudnia 2018 roku: 4,3000 zł); pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca 2019 roku - 4,3018 zł (w 2018 roku: 4,2669 zł).

Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku

Marzec 2019

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	19
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	20
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	20
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	21
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	22
Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające	23
Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku („Grupa”)	23
Znaczące zasady rachunkowości	25
Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	44
Wynik z tytułu odsetek	46
Wynik z tytułu opłat i prowizji	47
Przychody z tytułu dywidend	47
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	47
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	48
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	48
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	48
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	49
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania warunkowe	49
Podatek dochodowy	50
Zysk przypadający na jedną akcję	50
Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach	51
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	51
Należności od banków	52
Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	52
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	53
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	55
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	55
Należności od klientów	56
Rzeczowe aktywa trwałe	56
Wartości niematerialne	59
Test utraty wartości dla wartości firmy	60
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	61
Inne aktywa	62
Zobowiązania wobec banków	64
Zobowiązania wobec klientów	65
Rezerwy	65
Inne zobowiązania	66
Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów wymagalności/zapadalności	66
Kapitały	67
Transakcje repo oraz reverse repo	68
Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych	69
Rachunkowość zabezpieczeń	70

Raport roczny 2019

Wartość godziwa	71
Wynik z tytułu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu	71
Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne	72
Aktywa stanowiące zabezpieczenie	75
Działalność powiernicza	76
Leasing	77
Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	78
Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym	78
Jednostki powiązane	79
Świadczenia na rzecz pracowników	79
Zarządzanie ryzykiem	79
Zdarzenia po dacie bilansowej	81

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

Za okres (w tys. zł)	Nota	2019	2018
Przychody z tytułu odsetek	4	1 300 146	1 249 769
Przychody o podobnym charakterze	4	106 333	54 745
Koszty odsetek i koszty o podobnym charakterze	4	(252 752)	(196 940)
Wynik z tytułu odsetek	4	1 153 727	1 107 574
Przychody z tytułu opłat i prowizji	5	653 409	638 961
Koszty z tytułu opłat i prowizji	5	(88 533)	(89 013)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	5	564 876	549 948
Przychody z tytułu dywidend	6	11 080	9 533
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	7	379 525	364 204
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	38	97 969	112 631
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		17 392	6 522
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	8	(3 493)	3 682
Pozostałe przychody operacyjne	9	24 460	35 243
Pozostałe koszty operacyjne	9	(28 782)	(29 342)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	9	(4 322)	5 901
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	10	(1 128 269)	(1 108 247)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	11	(86 499)	(71 384)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów		(354)	(813)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	12	(245 718)	(63 511)
Zysk operacyjny		755 914	916 040
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności*		-	(22)
Podatek od niektórych instytucji finansowych		(97 722)	(87 350)
Zysk brutto		658 192	828 668
Podatek dochodowy	13	(178 068)	(189 816)
Zysk netto		480 124	638 852
W tym:			
Zysk netto należny udziałowcom jednostki dominującej (w tys.)		480 124	638 852
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	14	130 659 600	130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)	14	3,67	4,89
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)	14	3,67	4,89

* Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.

Informacja dodatkowa zamieszczona na stronach 11-98 stanowi integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Za okres (w tys. zł)	Nota	2019	2018
Zysk netto		480 124	638 852
Pozostałe całkowite dochody, które mogą być przekwalifikowane do rachunku zysków i strat:			
Wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	15	30 521	94 286
Różnice kursowe		(47)	162
Pozostałe całkowite dochody, które nie mogą być przekwalifikowane do rachunku zysków i strat:			
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	15	(4 026)	(2 842)
Pozostałe całkowite dochody po opodatkowaniu		26 448	91 606
Całkowite dochody ogółem		506 572	730 458
W tym:			
Całkowite dochody należne udziałowcom jednostki dominującej		506 572	730 458

Informacja dodatkowa zamieszczona na stronach 11-98 stanowi integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Stan na dzień (w tys. zł)	Nota	31.12.2019	31.12.2018
AKTYWA			
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	16	3 736 706	7 272 193
Należności od banków	17	1 165 684	1 333 977
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	5 446 511	2 237 076
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	19	15 484 578	14 241 363
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności*	20	-	10 399
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	62 638	48 768
Należności od klientów	22	23 731 874	21 949 014
Rzeczowe aktywa trwałe	23	499 753	364 261
Wartości niematerialne	24	1 443 139	1 418 794
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		3 016	1 744
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26	238 065	204 207
Inne aktywa	27	166 579	222 918
Aktywa razem		51 978 543	49 304 714
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania wobec banków	28	2 125 495	1 402 233
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18	1 877 898	1 609 382
Pochodne instrumenty zabezpieczające		19 226	-
Zobowiązania wobec klientów	29	39 787 802	38 334 345
Rezerwy	30	65 199	29 984
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		41 725	66 297
Inne zobowiązania	31	986 543	805 723
Zobowiązania razem		44 903 888	42 247 964
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał zakładowy	33	522 638	522 638
Kapitał zapasowy	33	3 003 290	3 003 290
Kapitał z aktualizacji wyceny	33	114 893	84 372
Pozostałe kapitały rezerwowe	33	2 867 358	2 883 838
Zyski zatrzymane		566 476	562 612
Kapitał własny razem		7 074 655	7 056 750
Zobowiązania i kapitał własny razem		51 978 543	49 304 714

* Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.

Informacja dodatkowa zamieszczona na stronach 11-98 stanowi integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały niepodlegające kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2019 roku	522 638	3 003 290	84 372	2 883 838	562 612	-	7 056 750
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	30 521	(4 073)	480 124	-	506 572
zysk netto	-	-	-	-	480 124	-	480 124
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	(47)	-	-	(47)
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	30 521	-	-	-	30 521
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	(4 026)	-	-	(4 026)
Dywidendy	-	-	-	-	(488 667)	-	(488 667)
Transfer na kapitały	-	-	-	(12 407)	12 407	-	-
Stan na 31 grudnia 2019 roku	522 638	3 003 290	114 893	2 867 358	566 476	-	7 074 655

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Udziały niepodlegające kontroli	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2018 roku	522 638	3 003 969	(9 118)	2 895 598	525 796	-	6 938 883
Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9	-	-	(796)	-	(74 784)	-	(75 580)
Stan na 1 stycznia 2018 roku z uwzględnieniem zmian wynikających z zastosowania MSSF 9	522 638	3 003 969	(9 914)	2 895 598	451 012	-	6 863 303
Całkowite dochody ogółem, z tego:	-	-	94 286	(2 680)	638 852	-	730 458
zysk netto	-	-	-	-	638 852	-	638 852
różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-	-	-	162	-	-	162
wycena aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (netto)	-	-	94 286	-	-	-	94 286
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń (netto)	-	-	-	(2 842)	-	-	(2 842)
Dywidendy	-	-	-	-	(537 011)	-	(537 011)
Transfer na kapitały	-	(679)	-	(9 080)	9 759	-	-
Stan na 31 grudnia 2018 roku	522 638	3 003 290	84 372	2 883 838	562 612	-	7 056 750

Informacja dodatkowa zamieszczona na stronach 11-98 stanowi integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Za okres (w tys. zł)	2019	2018
A. DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA		
I. Zysk netto	480 124	638 852
II. Korekty	(4 598 184)	5 963 842
Bieżący i odroczone podatki dochodowe ujęte w wyniku finansowym	178 068	189 816
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności*	-	22
Amortyzacja	86 499	71 384
Wynik odpisów na oczekiwane straty kredytowe	210 563	72 966
Wynik z tytułu rezerw	36 795	(10 904)
Wynik z tytułu odsetek	(1 153 727)	(1 107 574)
Przychody z tytułu dywidend	(11 080)	(9 533)
Wynik ze sprzedaży aktywów trwałych	354	823
Wynik z tytułu niezrealizowanych różnic kursowych	(643)	(8 800)
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(17 366)	(6 522)
Inne korekty	7 243	3 004
Zmiana stanu należności od banków	25 397	(348 629)
Zmiana stanu należności od klientów	(1 940 056)	(2 278 685)
Zmiana stanu dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	(1 338 302)	3 199 537
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	(3 203 023)	(58 011)
Zmiana stanu innych aktywów	55 984	101 633
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	725 029	(130 863)
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	1 436 822	6 194 610
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu	254 906	256 167
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	19 226	(50 191)
Zmiana stanu innych zobowiązań	29 127	(116 408)
Odsetki otrzymane	1 501 305	1 439 811
Odsetki zapłacone	(244 613)	(193 814)
Podatek dochodowy zapłacony	(243 505)	(208 116)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(3 104 873)	7 640 575
B. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA		
Wpływy		
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	627	38
Zbycie udziałów kapitałowych	20 640	-
Zbycie aktywów/zobowiązań trwałych przeznaczonych do zbycia	-	1 068
Dywidendy otrzymane	10 783	9 260
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną	-	-
Wydatki		
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(31 031)	(17 813)
Nabycie wartości niematerialnych	(70 005)	(109 313)
Nabycie udziałów kapitałowych	(41)	-
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną	(69 027)	(116 760)

C. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA

Wpływy

Wpływy z tytułu zaciągnięcia długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego - -

Wydatki

Dywidendy wypłacone (488 667) (537 011)

Wydatki z tytułu spłaty długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego (1 673) (35 936)

Wydatki z tytułu opłat leasingowych (13 930) -

Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (504 270) (572 947)

D. Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych 53 9 525

E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto (3 678 117) 6 960 393

F. Środki pieniężne na początek okresu 7 474 978 514 585

G. Środki pieniężne na koniec okresu (patrz nota 45) 3 796 861 7 474 978

* Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.

Informacja dodatkowa zamieszczona na stronach 11-98 stanowi integralną część rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Informacja dodatkowa zawierająca opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające

1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej Banku („Grupa”)

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca”, „Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy w Warszawie, pod numerem KRS: 0000001538.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania Jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Bank jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, USA. Citibank Overseas Investment Corporation jest podmiotem zależnym od Citibank N.A. z siedzibą w Nowym Jorku, USA, podczas gdy jednostką dominującą najwyższego szczebla jest Citigroup Inc.

Bank jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych dla osób fizycznych i prawnych. Bank jest również 100-proc. akcjonariuszem Domu Maklerskiego Banku Handlowego S.A., prowadzącego działalność maklerską w zakresie szerokiego katalogu instrumentów finansowych oraz usług, skierowanych do osób fizycznych oraz prawnych.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. obejmuje dane Banku - Jednostki dominującej oraz jednostek od niego zależnych (razem zwanych dalej Grupą).

Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.

W skład Grupy wchodzi Bank oraz następujące jednostki zależne:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale/w głosach na WZ w %	
		31.12.2019	31.12.2018
Jednostki konsolidowane metodą pełną			
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	97,47	97,47
Handlowy Investments S.A.	Luksemburg	100,00	100,00
PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	-
Jednostki wyceniane metodą praw własności			
Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	-	100,00

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2019 r.

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale (w %*)	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/strata
HANDLOWY - LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	21 929	525	21 404	266	(502)
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	421 716	322 910	98 805	44 659	1 256
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00					
HANDLOWY INVESTMENTS S.A.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	4 903	54	4 824	376	(212)
HANDLOWY - INWESTYCJE Sp. z o.o. 1/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	10 820	40	10 780	117	(33)

* Udział bezpośredni.

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale (w %)	Wartość bilansowa udziałów/ akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o. 1/	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	414	21 929	525	21 404	266	(502)

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 29 lutego 2020 roku będącego dniem bilansowym jednostki.

Informacje finansowe dotyczące jednostek zależnych 31.12.2018 r.

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale (w %*)	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/ Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	22 154	248	21 906	294	(524)
HANDLOWY INVESTMENTS S.A.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100	5 178	52	5 100	258	(12 517)
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100	364 086	265 309	98 777	49 021	1 250
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100					Jednostka postawiona w stan likwidacji

* Udział bezpośredni.

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale (w %*)	Wartość bilansowa udziałów/ akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk
HANDLOWY-INWESTYCJE Sp. z o.o. 1/	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100	672	10 856	43	10 813	129	(22)

* Udział bezpośredni.

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale (w %)	Wartość bilansowa udziałów/ akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	414	22 154	248	21 906	294	(524)

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek. Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2019 roku będącego dniem bilansowym jednostki.

2. Znaczące zasady rachunkowości

Oświadczenie o zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską („MSSF EU”), a w zakresie nieregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2018 r, poz. 395, z późn. zm.) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 25 marca 2020 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji 25 marca 2020 roku. Ostateczne zatwierdzenie sprawozdania finansowego nastąpi przez Walne Zgromadzenie Banku.

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje rok zakończony 31 grudnia 2019 oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2018.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich (waluta prezentacji) w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych, a także inwestycji kapitałowych (akcje i udziały mniejszościowe) oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Pozostałe składniki aktywów finansowych wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu

poniższej o odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Pozostałe zobowiązania finansowe wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu.

Sporządzenie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Najważniejsze zasady rachunkowości oraz szacunki i oceny zastosowane przy sporządzaniu niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego stosowane były przez Grupę we wszystkich prezentowanych latach w sposób ciągły z wyłączeniem zmian, które wynikają z wdrożenia od 1 stycznia 2019 roku MSSF 16 „Leasing”, których wpływ został przedstawiony w dalszej części sprawozdania.

Szacunki i związane z nimi założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które w danych warunkach uznane zostaną za właściwe i które stanowią podstawę do dokonania szacunków wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których wartości nie można określić w sposób jednoznaczny na podstawie innych źródeł. Rzeczywiste wartości mogą się jednak różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty szacunków ujmowane są w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, jeżeli korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeżeli korekta wpływa zarówno na bieżące, jak i przyszłe okresy.

Najistotniejsze szacunki dokonane za okres dwunastu miesięcy, zakończony 31 grudnia 2019 roku dotyczą:

- oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych,
- wyceny według wartości godziwej instrumentów pochodnych,
- utrata wartości firmy,
- rezerw,
- świadczeń pracowniczych.

Znaczące zasady rachunkowości zastosowane przy sporządzeniu niniejszego sprawozdania finansowego zaprezentowano w poszczególnych notach do niniejszego sprawozdania finansowego oraz poniżej.

Rachunek zysków i strat	Numer noty zawierającej opis zasad rachunkowości
Wynik z tytułu odsetek	4
Wynik z tytułu opłat i prowizji	5
Przychody z tytułu dywidend	6
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	2.1
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2.1
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2.1
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	36
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	47

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	Numer noty zawierającej opis zasad rachunkowości
Należności od banków	2.1
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	2.1
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2.1
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	2.0
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2.1
Należności od klientów	2.1
Rzeczowe aktywa trwałe	2.3
Wartości niematerialne	2.4
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2.6
Zobowiązania wobec banków	2.1
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	2.1
Pochodne instrumenty zabezpieczające	3.6
Zobowiązania wobec klientów	2.1
Rezerwy	3.0
Inne zobowiązania	3.1

Standardy i interpretacje zatwierdzone, lecz jeszcze nieobowiązujące na dzień 31 grudnia 2019 roku, które mogą mieć wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy

Standardy i interpretacje zatwierdzone lecz jeszcze nieobowiązujące na dzień 31 grudnia 2019 roku, które mogą mieć wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy to:

- Zmiany w założeniach koncepcyjnych wprowadzające kompleksowe wskazania w zakresie raportowania finansowego, m.in. regulujące obszar wyceny i jej podstawy, prezentacji i ujawnień, wyłączenia składników aktywów i zobowiązań z bilansu, a także aktualizację i wyjaśnienia określonych pojęć,
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” w zakresie uszczegółowienia definicji terminu „istotny” i dostosowania do definicji używanej w założeniach koncepcyjnych,
- Zmiany do MSSF 9, MSR 39 oraz MSSF 7 mające zastosowanie do wszystkich powiązań zabezpieczających, na które ma wpływ niepewność wynikająca z reformy wskaźników stóp procentowych. Zmiany wprowadzają czasowe zwolnienie ze stosowania określonych wymogów rachunkowości zabezpieczeń, w taki sposób, aby reforma wskaźników stóp procentowych nie powodowała rozwiązania rachunkowości zabezpieczeń. Zmiany wymagają również, aby jednostki ujawniły inwestorom dodatkowe informacje o powiązaniach zabezpieczających, na które mają wpływ powyższe niepewności.

Wyżej wymienione zmiany obowiązują od 1 stycznia 2020 roku i nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Pozostałe zmiany standardów oczekujące na zatwierdzenie przez Unię Europejską

- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” zastępujący dotychczas obowiązujący MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” i wprowadzający kompleksowe uregulowania w obszarze rachunkowego podejścia do umów ubezpieczeniowych, a w szczególności wyceny wynikających z nich zobowiązań. Standard eliminuje dotychczas dopuszczaną przez MSSF 4 różnorodność w ujęciu rachunkowym umów ubezpieczeniowych ze względu na krajowe jurysdykcje,
- Zmiany do MSSF 3 „Połączenia jednostek” – wprowadzające doprecyzowanie do definicji przedsięwzięcia pomagające

w rozróżnieniu czy nabycie stanowi grupę aktywów, czy przedsięwzięcie,

nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

Standardy obowiązujące od 1 stycznia 2019

- MSSF 16 „Leasing”, zatwierdzony przez Unię Europejską do stosowania od 1 stycznia 2019 r., zastąpił dotychczasowy MSR 17. Nowy standard przedstawia zmienione, kompleksowe podejście do identyfikacji umów leasingu i ich ujmowania w sprawozdaniach finansowych leasingodawców i leasingobiorców. MSSF 16 wprowadza model kontroli, który jest metodą identyfikacji umów leasingu w odróżnieniu od umów o świadczenie usług. Rozróżnienie to skupia się na ocenie, czy w ramach kontraktu identyfikowany jest składnik aktywów kontrolowany przez klienta.

Standard wprowadza istotne zmiany w obszarze ujęcia po stronie leasingobiorcy – przestaje istnieć podział na umowy leasingu operacyjnego oraz leasingu finansowego, natomiast powstaje konieczność ujmowania w aktywach prawa do użytkowania przedmiotu leasingu, a w pasywach zobowiązania leasingowego.

Dodatkowe informacje na temat efektu wdrożenia zostały przedstawione w dalszej części noty.

- Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Zmiana dotyczy uregulowania sytuacji, w której przedpłata należności kredytowej skutkuje spłatą kwot istotnie niższą niż kwoty należne; w przypadku, gdy ta różnica jest uzasadniona, nie zaburza ona testu SPPI – zmiana nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe,
- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach” – w zakresie ujmowania wyceny długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, dla których nie jest stosowana metoda praw własności, zgodnie z wymogami MSSF 9 „Instrumenty finansowe” – zmiana nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.
- Zmiany MSR 19 „Świadczenia pracownicze” w zakresie ograniczeń, rozliczeń i zmian w programach określonych świadczeń wskazujące konieczność ustalania kosztów bieżących świadczeń oraz odsetek netto z zastosowaniem założeń przyjętych do wyceny zobowiązania lub aktywa z tytułu określonych świadczeń dla okresu po zmianie – zmiana nie ma istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe.

- Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność związana z ujęciem podatku dochodowego” precyzująca sposób wyceny niepewności wynikających z rozwiązań zastosowanych w ramach stosowania MSR 12 „Podatek dochodowy”, co do których nie ma pewności, że są właściwe z punktu widzenia władz podatkowych. Grupa nie oczekuje, aby Interpretacja miała znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe.
- Szereg cyklicznych zmian standardów 2015-2017 w tym: MSSF 3 i MSSF 11 w zakresie wyceny udziału w przypadku objęcia kontroli nad wspólnym przedsięwzięciem, MSR 12 w zakresie ujęcia efektu podatkowego dywidendy w wyniku, MSR 23 w zakresie traktowania kosztów finansowania. Nie wpływają istotnie na sprawozdanie finansowe.

Podstawy konsolidacji

Jednostki zależne to wszelkie jednostki kontrolowane przez Grupę. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką wówczas, gdy posiada władzę nad tą jednostką, jest narażona lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką.

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania, w tym warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych, wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów niekontrolujących. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Transakcje i rozrachunki na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Eliminacji podlegają również istotne niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy spółkami z Grupy.

Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione tam, gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności we wszystkich istotnych obszarach z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

Jednostki zależne, które nie są konsolidowane metodą pełną ze względu na nieistotność ich sprawozdań finansowych w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy, wykazywane są z zastosowaniem metody praw własności.

Waluty obce

Wartości prezentowane w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym prezentowane są w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote polskie według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przy początkowym ujęciu przelicza się na walutę funkcjonalną (złoty polski) według kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji walutowych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz rozliczenia transakcji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany, w ramach wyniku na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

w zł	31 grudnia 2019 r.	31 grudnia 2018 r.
1 USD	3,7977	3,7597
1 CHF	3,9213	3,8166
1 EUR	4,2585	4,3000

2.1 Aktywa i zobowiązania finansowe - klasyfikacja i wycena

Klasyfikacja

Bank klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- składniki aktywów finansowych wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Składniki aktywów finansowych wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat)

Kategoria obejmuje:

- 1) aktywa, które nie zostały zaklasyfikowane jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu ani jako wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz
- 2) aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat, jeśli w ten sposób Bank eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia (określaną czasami jako „niedopasowanie księgowo”), jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad oraz
- 3) akcje i udziały mniejszościowe

Składnik aktywów zalicza się do tej kategorii w szczególności, gdy jest przeznaczony do obrotu (model aktywów przeznaczonych do obrotu), tzn. jeżeli: został nabyty głównie w celu sprzedaży w bliskim terminie; w momencie początkowego ujęcia stanowi część portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieją dowody bieżącego faktycznego trybu generowania krótkoterminowych zysków; lub jest instrumentem pochodnym.

Akcje i udziały mniejszościowe z tytułu wybranych zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych prowadzących działalność na rzecz sektora finansowego przedstawione są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako „Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (należności od banków i należności od klientów)

Składnik aktywów finansowych wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeśli spełnione są łącznie obydwa warunki:

- a) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy;

- b) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii tej zaliczane są w szczególności należności kredytowe, skupione wierzytelności oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku, a także lokaty zdeponowane na rynku międzybankowym i transakcje reverse repo.

Bank, zgodnie z wytycznymi Transition Resource Group for Impairment of Financial Instruments, wykazał wartość bilansową brutto dla należności w Etapie 3 w kwocie powiększonej o naliczone odsetki kontraktowe w nocy 22. O tę samą kwotę powiększana jest wartość odpisów z tytułu utraty wartości.

Aktywa udzielone lub nabyte ze zidentyfikowaną utratą wartości (tzw. POCI – purchased or originated credit impaired)

Aktywa udzielone lub nabyte ze zidentyfikowaną utratą wartości w momencie początkowego ujęcia mogą powstać w sytuacji, gdyby Grupa udzieliła lub nabyła ekspozycje ze zidentyfikowaną utratą wartości w momencie początkowego ujęcia lub dla ekspozycji ze zidentyfikowaną utratą wartości, dla której wystąpiło kryterium wyłączenia z bilansu (istotna modyfikacja). Aktywa POCI, gdyby wystąpiły, Grupa ujęłaby w wartości godziwej w momencie początkowego ujęcia, a następnie wg zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem stopy efektywnej skorygowanej o oczekiwane straty kredytowe, natomiast oczekiwane straty kredytowe ujmowane byłyby w odniesieniu do całego okresu życia tych instrumentów (life-time).

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody)

Składnik aktywów finansowych jest wyceniany w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych; oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do kategorii tej Grupa klasyfikuje wybrane dłużne papiery wartościowe.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu)

Kategoria ta obejmuje instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, które nie są ujmowane jako instrumenty zabezpieczające, oraz zobowiązania z tytułu „krótkiej sprzedaży”.

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (Zobowiązania wobec banków i wobec klientów)

Do kategorii tej zaklasyfikowane są przede wszystkim depozyty klientowskie, a także zobowiązania do odkupu określonych papierów wartościowych w ramach transakcji repo, wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Ujmowanie i wyłączenie z bilansu oraz nieistotne modyfikacje

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) oraz transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych klasyfikowanych jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody ujmuje się w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień, w którym Grupa odpowiednio otrzymuje lub przekazuje prawo własności do składnika aktywów. Prawa i obowiązki z tytułu zawartej transakcji w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji wyceniane są do wartości godziwej.

Pożyczki i inne należności wykazywane są w momencie uruchomienia środków na rzecz kredytobiorcy.

Aktywa finansowe wyłącza się z sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Zobowiązania finansowe są wyłączone z sprawozdania z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, tj. kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Grupa stosuje następujące kryteria, które traktowane są jako istotne modyfikacje i których wystąpienie skutkuje wyłączeniem składnika aktywów z bilansu i koniecznością jego ponownego ujęcia zgodnie z właściwą klasyfikacją:

- zmiana kontraktowa, która powoduje zmianę oceny testu SPPI,
- zmiana dłużnika,
- przewalutowanie,
- podwyższenie zaangażowania o co najmniej 10% niespłaconego kapitału.

Na moment wyłączenia składnika aktywów z bilansu, niezamortyzowana część prowizji ujmowana jest w całości w przychodzie odsetkowym. Nowo pobrana prowizja rozliczana jest w czasie metodą efektywnej stopy procentowej.

Jeśli następuje zmiana przepływów pieniężnych dla aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie i posiadających harmonogram spłaty (nieistotna modyfikacja), wynikająca z aneksu do umowy, Grupa dokonuje ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w rachunku zysków i strat. Wartość bilansową brutto takiego składnika aktywów finansowych oblicza się jako obecną wartość renegocjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe). Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych. Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji, natomiast wyłączone są z ksiąg w dacie rozliczenia.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nieklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji

składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia aktywa finansowe:

- w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów. Dotyczy to aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody i inwestycji kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej – dotyczy to należności od banków i klientów. Wartość należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu uwzględnia odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych.

Zobowiązania finansowe:

- Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, wycenia się w wartości godziwej;
- Zobowiązania wobec banków i wobec klientów po początkowym ujęciu są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego niestanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- w przypadku składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach;
- zyski lub straty wynikające z wyceny składnika aktywów finansowych zaliczonego do wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach. Odpisy aktualizujące z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz różnice kursowe dotyczące pieniężnych aktywów i zobowiązań, ujmuje się w rachunku zysków i strat. W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu, skumulowane zyski i straty uprzednio ujęte w kapitale własnym, ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Wartość godziwą instrumentów pochodnych ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Instrumenty pochodne, które nie zostały desygnowane jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako aktywa lub zobowiązania przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

Wbudowane instrumenty pochodne w umowach zasadniczych stanowiących zobowiązania finansowe traktuje się jako oddzielne instrumenty pochodne, jeśli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa dokonuje podziału składników aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu ze względu na podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym danego zaangażowania na portfel aktywów indywidualnie istotnych oraz portfel aktywów indywidualnie nieistotnych (portfel grupowy).

Dla każdej z wyżej wymienionych kategorii aktywów Grupa dokonuje odpisów na oczekiwane straty kredytowe, według opracowanych, wewnętrznych zasad i metodyk kalkulacji odpisów.

Dokonywane są one w ujęciu zagregowanym dla każdego z 3 etapów:

- Etap 1: ekspozycje kredytowe, dla których ryzyko kredytowe nie zwiększyło się istotnie od momentu początkowego ujęcia
- Etap 2: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego
- Etap 3: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił obiektywny dowód utraty wartości

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona, wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez Grupę informacje dotyczące zdarzeń, które wymienione są w dalszej części raportu w nocie 47 Zarządzanie ryzykiem.

Kredyty uznane za nieściągalne (tj. takie, dla których Grupa nie spodziewa się przyszłych przepływów pieniężnych oraz które na podstawie oddzielnych przepisów podatkowych spełniły warunki niezbędne do zaliczenia straty do kosztów uzyskania przychodu lub które zostały bezwarunkowo umorzone na mocy umowy z klientem) są na podstawie decyzji Banku spisywane w ciężar odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty przychody z tego tytułu prezentowane są w pozycji „Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania warunkowe”.

Forbearance

Ekspozycje restrukturyzowane to ekspozycje, wobec których zostały zastosowane udogodnienia (ang. concession) ze względów ekonomicznych lub umownych (w zakresie warunków finansowych) wynikające z trudności finansowych kredytobiorcy, których w innym przypadku Grupa by nie udzieliła.

Proces nadawania ekspozycjom statusu „forborne” jest ściśle związany z procesem zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym również z procesem rozpoznawania utraty wartości dla ekspozycji.

Restrukturyzacja klienta i jego ekspozycji nie zawsze oznacza utratę wartości (np. w przypadku uzyskania odpowiednich rekompensat). Za ekspozycje z utratą wartości uznaje się ekspozycje restrukturyzowane z restrukturyzacją wymuszoną.

W przypadku przyznania przez Grupę kredytobiorcy udogodnienia, jeśli nie zmienia ono w znaczący sposób istotnych warunków oraz oczekiwanych przepływów pieniężnych z aktywa finansowego, oczekiwane przyszłe przepływy z aktywa finansowego, którego dotyczy udogodnienie, Grupa ujmuje w wycenie tego aktywa, stosując pierwotną efektywną stopą procentową dla danego instrumentu.

Jeśli udzielone udogodnienie w znaczący sposób zmienia istotne warunki lub oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne, wówczas takie aktywo finansowe jest wyłączone z bilansu, a nowe aktywo finansowe jest ujmowane w bilansie w wartości godziwej na dzień początkowego ujęcia.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

W celu określenia Etapu raportowania oczekiwanych strat kredytowych należy ocenić, czy dla danej ekspozycji kredytowej nastąpiła utrata wartości (Etap 3) czy też nie (Etap 1 i 2). Wybór pomiędzy Etapem 1 i 2 jest uzależniony od wystąpienia istotnego

wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia.

Przypisanie ekspozycji do Etapu odbywa się, w zależności od sposobu zarządzania klientem (indywidualne vs. grupowe), przy uwzględnieniu szerokiego zakresu informacji pozyskiwanych w ramach standardowych procesów zarządzania ryzykiem (w tym procesu Wczesnego Ostrzegania), dotyczących zarówno bieżących, jak i przyszłych zdarzeń, w tym czynników makroekonomicznych (uwzględnianych w scenariuszach makroekonomicznych przygotowywanych cyklicznie przez Głównego Ekonomistę) oraz liczby dni zaległości.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe liczone są w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego. W sprawozdaniu finansowym Grupa koryguje wartość ekspozycji kredytowych o wartość odpisów z tytułu utraty wartości na oczekiwane straty kredytowe.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie istotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie istotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest jako różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą przewidywaną do otrzymania przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze spodziewanych spłat przez kredytobiorcę z tytułu realizacji zabezpieczeń lub sprzedaży wierzytelności. Przyszłe przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej efektywną stopą procentową instrumentu.

Jeżeli wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych wzrośnie na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości, wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odpowiednio odwracany przez rachunek zysków i strat.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie nieistotnych

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie nieistotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Odpisy z tytułu utraty wartości na należności od banków i klientów, odpisy z tytułu utraty wartości papierów wartościowych i innych aktywów korygują wartość odpowiednich pozycji aktywów. Natomiast rezerwy na zobowiązania warunkowe wykazywane są w zobowiązaniach w pozycji „Rezerwy”.

Ryzyko kredytowe w wartości aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

W celu wyliczenia kosztu oczekiwanych strat kredytowych dla aktywów wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, Grupa wykorzystuje wewnętrzną metodykę, definiującą parametry prawdopodobieństwa wystąpienia niewykonania zobowiązania (parametr PD), wartość straty w momencie niewykonania zobowiązania (parametr LGD) oraz wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (parametr EAD).

Dla aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wzrost lub spadek oczekiwanych strat kredytowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania warunkowe”.

2.2 MSSF 16 Leasing

1 stycznia 2019 roku Grupa przyjęła do stosowania MSSF 16 „Leasing” („MSSF 16”) zastępujący MSR 17 „Leasing”.

Nowy standard dotyczy wszystkich umów leasingu składników rzeczowych aktywów stanowiących przedmiot leasingu, z wyjątkiem określonych pozycji, wchodzących w zakres innych standardów. MSSF 16 zawiera całościowy model identyfikacji umów leasingu i ich ujęcia w sprawozdaniach finansowych leasingodawców i leasingobiorców. Wprowadzono znaczące zmiany w zakresie ujęcia umów leasingowych przez leasingobiorcę, w szczególności przyjmując jednolity sposób ujęcia i rezygnując z rozróżniania leasingu operacyjnego i finansowego.

W celu identyfikacji umowy leasingu MSSF 16 posługuje się pojęciem kontroli nad składnikiem aktywów. Standard rozróżnia umowy leasingu od umów o świadczenie usług w zależności od tego, czy występuje składnik aktywów kontrolowany przez leasingobiorcę. Zgodnie z MSSF 16 umowa stanowi leasing lub zawiera element leasingu, jeżeli na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

Podstawowym wymogiem MSSF 16 jest rozpoznanie przez leasingobiorcę na dzień rozpoczęcia leasingu zobowiązania z tytułu leasingu (zobowiązanie do dokonywania płatności leasingowych) oraz składnika aktywów w postaci prawa do użytkowania przedmiotu leasingu przez okres trwania umowy leasingowej (prawo do użytkowania składnika aktywów) w odniesieniu do wszystkich umów leasingu. Leasingobiorca może zdecydować o niestosowaniu wymogu w stosunku do:

- krótkoterminowych umów leasingowych czyli takich, których okres leasingu nie przekracza 12 miesięcy,
- umów leasingowych, w których przedmiotem leasingu są aktywa nisko-cenne.

Wdrożenie MSSF 16 nie zmieniło klasyfikacji i wyceny umów leasingowych, w których Grupa jest leasingodawcą.

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa jako leasingobiorca wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej (zdyskontowanej) opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie. Zobowiązanie z tytułu leasingu zawiera bieżącą wartość m.in. następujących opłat leasingowych:

- stałe opłaty leasingowe pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki.

Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania są wyceniane na dzień rozpoczęcia leasingu według kosztu obejmującego:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednio poniesione przez leasingobiorcę (tj. koszty krańcowe uzyskania leasingu), oraz
- szacunek kosztów, które mają zostać poniesione przez leasingobiorcę w związku z demontażem i usunięciem składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, jeżeli leasingobiorca zaciąga zobowiązanie w odniesieniu do tych kosztów.

Grupa ujmuje umowę leasingu jako składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odpowiadające mu zobowiązanie z tytułu leasingu w dacie rozpoczęcia leasingu.

Większość umów najmu nieruchomości denominowana jest w walucie obcej, a wynikające z nich zobowiązania z tytułu leasingu stanowią pozycję monetarną wycenianą na każdy dzień bilansowy, czego odzwierciedleniem jest rozpoznanie zysku lub straty z tytułu rewaluacji w rachunku zysków i strat.

W sprawozdaniu w sytuacji finansowej Grupa prezentuje prawa z tytułu użytkowania w linii rzeczowych aktywów trwałych, a zobowiązania z tytułu leasingu w Innych zobowiązaniach.

Koszty odsetkowe od zobowiązania z tytułu leasingu ujmowane są w rachunku zysków i strat w kosztach odsetkowych przez okres leasingu metodą efektywnej stopy procentowej, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową od pozostałego salda zobowiązania z tytułu leasingu.

Składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania jest amortyzowany metodą liniową przez krótszy z dwóch okresów: okres użytkowania tego składnika aktywów lub okres leasingu. W zakresie utraty wartości aktywów z tytułu prawa do użytkowania Grupa stosuje MSR 36 *Utrata wartości aktywów*.

Grupa zdecydowała o stosowaniu następujących praktycznych rozwiązań:

- Grupa stosuje pojedynczą stopę dyskontową do portfela leasingów o w miarę podobnych cechach (takich jak leasingi o podobnym pozostałym okresie leasingu dla podobnej klasy bazowego składnika aktywów w podobnym środowisku gospodarczym),
- Grupa stosuje zwolnienie dla umów, których okres leasingu kończy się w ciągu 12 miesięcy od dnia pierwszego zastosowania – płatności są rozpoznawane w kosztach działania i ogólnego zarządu,
- Grupa zdecydowała nie wydzielać komponentów nieleasingowych od leasingowych i ujmuje wszystkie komponenty umowy jako pojedynczy komponent leasingowy,
- Grupa wykorzystała wiedzę zdobytą po fakcie, taką jak w przypadku określenia okresu leasingu, jeżeli umowa

przewiduje opcję przedłużenia leasingu lub opcję wypowiedzenia leasingu,

- Dla umów leasingowych dla których przedmiot leasingu jest aktywnem nisko-cennym, Grupa nie rozpoznała zobowiązania z tytułu leasingu ani prawa z tytułu użytkowania aktywów. Płatności leasingowe są rozpoznawane w kosztach działania i ogólnego zarządu w trakcie trwania okresu leasingu.

Grupa stosuje zwolnienie ze względu na krótki okres umowy w stosunku do kontraktów o nieokreślonym czasie obowiązywania, które mają krótkie okresy wypowiedzenia, w związku z którymi nie dokonano ulepszeń w najmowanym środku trwałym oraz z którymi nie wiążą się istotne kary za wypowiedzenie. Zwolnienie ze względu na nisko-cenność jest stosowane m.in. w stosunku wyposażenia biurowego.

Zastosowanie MSSF 16 po raz pierwszy

Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w MSSF 16 Grupa podjęła decyzję, aby zastosować podejście uproszczone, nie dokonując przekształceń danych porównawczych. Nie wystąpiła korekta bilansu otwarcia zysków zatrzymanych w dniu pierwszego zastosowania (stan aktywów rozpoznany w bilansie jest równy stanowi zobowiązań).

Na dzień zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy, tj. 1 stycznia 2019, Grupa rozpoznała nowe składniki aktywów przede wszystkim z tytułu prawa do użytkowania oddziałów Banku oraz praw wieczystego użytkowania. Zastosowanie MSSF 16 po raz pierwszy spowodowało wzrost aktywów i zobowiązań Banku o 146,0 milionów złotych (tj. 0,3% sumy aktywów Banku na dzień 31 grudnia 2018).

Wpływ pierwszego zastosowania MSSF 16 na dzień 1 stycznia 2019 roku został zaprezentowany poniżej.

w tys. zł	31.12.2018	Wpływ MSSF 16	1.01.2019
Rzeczowe aktywa trwałe	364 261	145 964	510 225
Aktywa razem	364 261	145 964	510 225
Inne zobowiązania	805 723	145 964	951 687
Zobowiązania razem	805 723	145 964	951 687

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie pomiędzy wartością płatności leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu ujawnioną zgodnie z MSR 17 na 31 grudnia 2018 a wartością

zobowiązania z tyt. leasingu rozpoznanego w sprawozdaniu finansowym na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16.

Uzgodnienie zobowiązań z tytułu leasingu

w tys. zł	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Średnia ważona stopa leasingu	4,3%	1,4%	3,8%
Całkowite zobowiązanie z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego ujawnione wg stanu na 31 grudnia 2018 r. zgodnie z MSR 17	-	58 719	58 719
Uwzględnienie praw wieczystego użytkowania i opcji zmiany okresu umowy	268 695	9 116	277 811
Niezdykontowana wartość przyszłych płatności	268 695	67 835	336 530
Efekt dyskonta	186 507	4 059	190 566
Zdykontowana wartość przyszłych płatności na 1 stycznia 2019	82 188	63 776	145 964

Grupa stosuje krańcowe stopy procentowe, ponieważ stopy procentowe leasingu nie są możliwe do ustalenia. Krańcowe stopy procentowe zostały określone przez Grupę, uwzględniając stopy wolne od ryzyka oraz marżę z tytułu ryzyka kredytowego Banku, uwzględniając okres leasingu oraz walutę umowy.

Poniższej zaprezentowano stopy procentowe zastosowane na dzień 1 stycznia 2019 roku:

- PLN: 1,6-4,3% w zależności od pozostałego okresu leasingu;
- EUR: 0,02-2,2% w zależności od pozostałego okresu leasingu.

Grupa kwartalnie aktualizuje krzywe stóp i stosuje nowe stawki w stosunku do nowych umów (lub w stosunku do leasingów podlegających określonym modyfikacjom).

MSSF 16 powoduje zmiany w klasyfikacji kosztów (poprzez zastąpienie płatności leasingowych ujętych w kosztach działania i ogólnego zarządu amortyzacją oraz kosztami odsetkowymi) oraz w momencie ich rozpoznania (ujęcie kosztów związanych z leasingiem będzie szybsze ze względu na rozpoznanie kosztów odsetkowych metodą efektywnej stopy procentowej, która nie była stosowana dla umów leasingu operacyjnego według zasad

obowiązujących do 31 grudnia 2018). Grupa szacuje, że wpływ ten nie jest znaczący i będzie się odwracał w kolejnych latach okresu leasingu.

2.3 Wartości szacunkowe

Ustalenie bilansowych wartości niektórych aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje. Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie, oparte są na doświadczeniach historycznych oraz innych czynnikach, w tym oczekiwaniach co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze z nich, zastosowane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nienotowanych na aktywnych rynkach ustala się, stosując techniki wyceny. Jeżeli do ustalenia wartości godziwej stosuje się techniki wyceny, metody te są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

Grupa stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:

- do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
- do wyceny transakcji opcyjnych wykorzystywane są rynkowe modele wyceny opcji,
- do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych,
- do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.

Grupa do wyceny ryzyka kredytowego wykorzystuje kwotowania instrumentu wymiany ryzyka upadłości dłużnika (Credit Default Swap).

Grupa różnicuje wycenę ryzyka kontrahenta ze względu na dostępność kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS):

- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których istnieje aktywny rynek CDS: uznaje się, że kwotowania CDS odzwierciedlają rynkową wycenę ryzyka kredytowego,
- ryzyko kredytowe kontrahentów, dla których nie istnieje aktywny rynek CDS: na podstawie ratingu kredytowego (zewnętrznego lub wewnętrznego, jeżeli zewnętrzny nie jest dostępny) oraz sektora gospodarki, w którym klient działa, kontrahentowi przypisywana jest wartość indeksu CDS, która odzwierciedla rynkową wycenę ryzyka.

W przypadku wyceny własnego ryzyka kredytowego Grupa stosuje metodę zdefiniowaną dla klientów, dla których nie ma aktywnego rynku CDS.

Głównymi czynnikami wpływającymi na zmiany szacunków w zakresie ryzyka kontrahenta są: (i) zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane m.in. z poziomem kursów walut oraz stóp procentowych, (ii) zmiany w zakresie kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych (CDS) (iii) zmiany w zakresie ryzyka kredytowego kontrahentów (zmiana ratingów).

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

Grupa szacuje wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe dla wszystkich aktywów finansowych w powiązaniu z klasyfikacją tych aktywów do jednego z trzech Etapów determinujących wartość szacunków, w zależności od przyjętych do kalkulacji parametrów.

Na bazie wykonanych kalkulacji Grupa dokonuje regularnych odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, których to poziom jest regularnie monitorowany.

Na każdy dzień bilansowy dokonywana jest ponadto ocena, czy zaistniały obiektywne przesłanki świadczące o utracie wartości ekspozycji kredytowych. Ekspozycja kredytowa jest dotknięta utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, jeżeli wystąpiło zdarzenie, jedno lub więcej, mające ujemny wpływ na szacowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach tej ekspozycji kredytowej.

Jeśli zaszły przesłanki określone powyżej, dokonuje się odpisu aktualizującego w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową, a oszacowaną wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z danej ekspozycji kredytowej. Niezaklasyfikowanie ekspozycji kredytowej klienta jako ekspozycji o utraconej wartości kredytowej, pomimo wystąpienia określonych przesłanek wymaga uzasadnienia i udokumentowania, dlatego nie zidentyfikowano utraty wartości.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy ustalaniu poziomu odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na należności są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Dodatkowo Grupa dokonuje testowania wstecznego (w oparciu o dane historyczne) w celu porównania wartości rzeczywiście poniesionych strat z szacunkami w zakresie oczekiwanych strat kredytowych, co również może mieć wpływ na zmianę metodologii.

Utrata wartości firmy

Grupa corocznie przeprowadza obligatoryjne testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelem opracowanym na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36. Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których przyporządkowano wartość firmy, jest ich wartość użytkowa, którą kierownictwo Banku szacuje w oparciu o plan finansowy, odzwierciedlający przyjęte założenia na temat przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Banku, stopę dyskontową wykorzystaną w prognozach przepływów pieniężnych oraz stopę wzrostu zastosowaną do ekstrapolacji prognoz przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym.

Świadczenia pracownicze

Rezerwy na przyszłe wypłaty z tytułu świadczeń pracowniczych, takie jak nagrody jubileuszowe czy odprawy emerytalne i rentowe, podlegają okresowemu oszacowaniu aktuarialnemu przez niezależnego aktuarusza. Wysokość rezerw odpowiada wartości obecnej przyszłych długoterminowych zobowiązań Banku wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień sprawozdawczy i bazuje na szeregu założeń w obszarze statystyki kadrowej, w tym prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do wieku emerytalnego jako pracownika Banku, obejmującego rotację pracowników, ryzyko śmierci oraz ryzyko całkowitej niezdolności do pracy.

3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Segment działalności jest dającą się wyodrębnić częścią działalności Grupy, generującą przychody i koszty (w tym z transakcji wewnątrz Grupy), której wyniki operacyjne są regularnie analizowane przez Zarząd jednostki dominującej jako główny organ decyzyjny Grupy, w celu alokacji zasobów oraz oceny jej działalności.

Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów - bankowości instytucjonalnej i bankowości detalicznej. Wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego segmentu dokonywane jest zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę dla potrzeb sporządzenia sprawozdań finansowych, z uwzględnieniem transakcji pomiędzy segmentami w ramach Grupy.

Przyporządkowania aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów Grupy do segmentów dokonano na podstawie wewnętrznych informacji przygotowywanych dla potrzeb zarządczych. Transfer finansowania pomiędzy segmentami Grupy oparty jest na stawkach bazujących na stopach rynkowych. Stawki transferowe są ustalane według tych samych zasad dla obu segmentów, a ich zróżnicowanie wynika jedynie ze struktury terminowej i walutowej aktywów i zobowiązań. Podstawą oceny wyników działalności segmentu jest zysk lub strata brutto.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski.

Bankowość Instytucjonalna

W ramach segmentu Bankowości Instytucjonalnej Grupa oferuje produkty i świadczy usługi podmiotom gospodarczym, jednostkom samorządowym oraz dla sektora budżetowego. Obok tradycyjnych usług bankowych polegających na działalności kredytowej i depozytowej segment świadczy usługi zarządzania gotówką, finansowania handlu, leasingu, usług maklerskich i powiernictwa

papierów wartościowych, oferuje produkty skarbu na rynkach finansowych i towarowych. Ponadto segment oferuje usługi bankowości inwestycyjnej na lokalnym i międzynarodowym rynku kapitałowym, w tym usługi doradztwa, pozyskiwania i gwarantowania finansowania poprzez publiczne i niepubliczne emisje instrumentów finansowych. Działalność segmentu obejmuje także transakcje na własny rachunek na rynkach instrumentów kapitałowych, dłużnych oraz pochodnych.

Bankowość Detaliczna

Segment Bankowości Detalicznej dostarcza produktów i usług finansowych klientom indywidualnym, a także - w ramach CitiBusiness - mikroprzedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą. Oprócz prowadzenia rachunków, oferty w obszarze działalności kredytowej i depozytowej Grupa oferuje klientom pożyczki gotówkowe, kredyty hipoteczne, karty kredytowe, prowadzi usługi zarządzania majątkiem, pośredniczy w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych.

Wyniki finansowe Grupy według segmentów działalności

Za okres (w tys. zł)	2019			2018		
	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem
Wynik z tytułu odsetek	514 992	638 735	1 153 727	499 331	608 243	1 107 574
Wynik wewnętrzny z tytułu odsetek, w tym:	(71 563)	71 563	-	(43 366)	43 366	-
przychody wewnętrzne	-	71 563	71 563	-	43 366	43 366
koszty wewnętrzne	(71 563)	-	(71 563)	(43 366)	-	(43 366)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	303 405	261 471	564 876	283 490	266 458	549 948
Przychody z tytułu dywidend	2 360	8 720	11 080	1 474	8 059	9 533
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	351 856	27 669	379 525	335 714	28 490	364 204
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	97 969	-	97 969	112 631	-	112 631
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16 467	925	17 392	6 522	-	6 522
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	(3 493)	-	(3 493)	3 682	-	3 682
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	9 915	(14 237)	(4 322)	9 199	(3 298)	5 901
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	(533 086)	(595 183)	(1 128 269)	(490 817)	(617 430)	(1 108 247)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(19 846)	(66 653)	(86 499)	(18 326)	(53 058)	(71 384)
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	(113)	(241)	(354)	(829)	16	(813)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	(168 266)	(77 452)	(245 718)	8 628	(72 139)	(63 511)
Zysk operacyjny	572 160	183 754	755 914	750 699	165 341	916 040
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności*	-	-	-	(22)	-	(22)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(73 155)	(24 567)	(97 722)	(64 339)	(23 011)	(87 350)
Zysk brutto	499 005	159 187	658 192	686 338	142 330	828 668
Podatek dochodowy			(178 068)			(189 816)
Zysk netto			480 124			638 852

* Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną.

Stan na dzień (w tys. zł)	31.12.2019			31.12.2018		
	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Instytucjonalna	Bankowość Detaliczna	Razem
Aktywa	44 299 208	7 679 335	51 978 543	41 778 812	7 525 902	49 304 714
Zobowiązania i kapitał własny, w tym:	35 665 583	16 312 960	51 978 543	34 822 272	14 482 442	49 304 714
zobowiązania	30 254 827	14 649 061	44 903 888	29 342 859	12 905 105	42 247 964

4. Wynik z tytułu odsetek

Zasady rachunkowości:

Przychody i koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa uwzględnia wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (np.: przedpłaty, opcje kupna i podobne), jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie

inne premie i dyskonta. W rezultacie prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o bezpośrednie koszty pozyskania instrumentu finansowego prezentowane są jako składnik przychodów odsetkowych.

Efektywną stopę procentową stosuje się do wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, z wyjątkiem: zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz istniejących składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe.

W przypadku aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, przychody odsetkowe są ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania oczekiwanych strat kredytowych.

Przychód odsetkowy w odniesieniu do zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe ustalany jest efektywną stopą procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe.

Informacje finansowe:

w tys. zł	2019	2018
Przychody z tytułu odsetek	1 300 146	1 249 769
z tytułu aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	997 084	978 996
operacji z Bankiem Centralnym	7 334	6 559
należności od banków	17 831	22 941
należności od klientów, z tego:	971 919	949 496
podmiotów sektora finansowego	55 411	55 653
podmiotów sektora niefinansowego, w tym:	916 508	893 843
od kart kredytowych	281 531	286 435
z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	303 062	270 773
inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	303 062	270 773
Przychody o podobnym charakterze	106 333	54 745
dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	77 607	44 802
zobowiązań z ujemną stopą procentową	13 644	9 943
instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	15 082	-
	1 406 479	1 304 514
Koszty odsetek i koszty o podobnym charakterze		
z tytułu zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(236 208)	(191 070)
zobowiązań wobec banków	(64 131)	(43 021)
zobowiązania wobec klientów	(167 396)	(147 803)
zobowiązań wobec podmiotów sektora finansowego	(49 503)	(59 482)
zobowiązań wobec podmiotów sektora niefinansowego	(117 893)	(88 321)
kredytów i pożyczek otrzymanych	(345)	(246)
zobowiązań z tytułu leasingu	(4 336)	-
aktywów z ujemną stopą procentową	(756)	(2 161)
instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń	(15 788)	(3 709)
	(252 752)	(196 940)
Wynik z tytułu odsetek	1 153 727	1 107 574

5. Wynik z tytułu opłat i prowizji

Zasady rachunkowości:

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank. Prowizje klasyfikowane są do następujących kategorii:

- prowizji stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej,
- prowizji za wykonanie usługi,
- prowizji za wykonanie znaczącej czynności.

Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej zaliczane są do rachunku zysków i strat jako korekta kalkulacji efektywnej stopy procentowej i wykazywane w przychodach odsetkowych.

W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat, np. kredytów w rachunku bieżącym lub kart kredytowych, prowizje rozliczane są w czasie metodą liniową przez okres ważności limitu kredytowego. Tego typu prowizje zaliczane są do przychodów z tytułu prowizji.

Dla pozostałych prowizji Grupa dokonuje:

- identyfikacji umowy z klientem,
- określenia zobowiązania w zakresie świadczeń wynikających z umowy,
- ustalenia ceny transakcyjnej,
- przyporządkowania ceny do poszczególnych zobowiązań wynikających z umowy, celem ustalenia kwot, które ujmowane będą jako przychód,

- rozpoznania przychodu w chwili, kiedy Grupa zrealizuje zobowiązanie w zakresie świadczenia (lub w toku realizacji świadczenia), czyli w momencie lub okresie, kiedy klient uzyskuje zasadniczo wszystkie korzyści ze świadczenia.

Jeśli Bank przenosi kontrolę nad usługą w miarę upływu czasu i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia i klient jednocześnie czerpie korzyści płynące ze świadczenia Banku, w miarę wykonywania przez Bank tego świadczenia, wówczas prowizje są ujmowane w miarę upływu czasu proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi w przychodach z tytułu prowizji. W pozostałych sytuacjach prowizje ujmowane są jednorazowo w momencie wykonania czynności i wykazywane w przychodach z tytułu prowizji. Powyższe podejście odpowiada trybowi spełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia przez Grupę zgodnie z MSSF 15. Nie występują sytuacje wstrzymywania realizacji usług, które wpływałyby na opisany powyżej tryb ujęcia przychodu w związku ze spełnianiem zobowiązania do wykonania świadczenia. Charakter usług świadczonych przez Bank opisany jest w statucie, w tym także sytuacje, w których Bank występuje jako pośrednik. W obszarze przychodów prowizyjnych otrzymane wynagrodzenie jest co do zasady bezzwrotne.

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Grupa uwzględnia warunki umowy. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia (stała, zmienna lub obie), które będzie przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych usług na rzecz klienta, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich.

Grupa ujmuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy z klientem jako składnik aktywów, jeżeli:

- a) koszty te są bezpośrednio powiązane z umową lub z przewidywaną umową, którą można wyraźnie zidentyfikować,
- b) koszty te prowadzą do wytworzenia lub ulepszenia zasobów Banku, które będą wykorzystywane do spełnienia (lub do dalszego spełniania) zobowiązań do wykonania świadczenia w przyszłości; oraz
- c) Grupa spodziewa się, że koszty te odzyska.

Bank pośredniczy w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Przychody z tytułu wynagrodzenia za dystrybucję produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentami finansowymi ujmowane są w przychodach prowizyjnych w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy, z wyjątkiem części wynagrodzenia dotyczącego usług świadczonych po dokonaniu sprzedaży, które jest ujmowane w przychodach prowizyjnych liniowo, przez okres życia produktu.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych powiązanych z instrumentem finansowym, gdzie wynagrodzenie otrzymywane jest z góry za okres dłuższy niż miesięczny, w celu ustalenia sposobu ujmowania wynagrodzenia z tytułu dystrybucji tego ubezpieczenia stosowany jest model względnej wartości godziwej. Na podstawie proporcji wartości godziwej usługi dystrybucji produktu ubezpieczeniowego oraz wartości godziwej pożyczki w stosunku do sumy tych wartości ustalana jest alokacja łącznego wynagrodzenia. Wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego dzielone jest na następujące komponenty:

Informacje finansowe:

w tys. zł	2019	2018
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	67 456	82 085
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	161 019	159 205
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	111 213	106 995
z tytułu usług powierniczych	94 805	85 086
z tytułu działalności maklerskiej	36 206	42 665
z tytułu świadczenia usług zarządzania środkami na rachunkach klientów	27 078	25 610
z tytułu udzielonych gwarancji	18 895	19 194
z tytułu udzielonych zobowiązań o charakterze finansowym	7 866	7 933
inne, w tym:	128 871	110 188
z tytułu produktów ratalnych w karcie kredytowej	28 740	27 483
	653 409	638 961
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	(32 896)	(36 685)
z tytułu działalności maklerskiej	(12 553)	(12 865)
z tytułu opłat KDPW	(20 820)	(18 928)
z tytułu opłat brokerskich	(4 184)	(4 516)
Inne	(18 080)	(16 019)
	(88 533)	(89 013)
Wynik z tytułu opłat i prowizji	564 876	549 948

Wynik z tytułu opłat i prowizji za 2019 rok zawiera przychody prowizyjne (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy w kwocie 202 964 tys. zł (za 2018 rok: 194 200 tys. zł) oraz koszty prowizyjne w kwocie 37 331 tys. zł (za 2018 rok: 40 911 tys. zł). Pozycja „inne” w przychodach z tytułu opłat i prowizji zawiera wartość, która jest wynikiem transakcji przeprowadzonej w pierwszym półroczu 2019 roku. Zakupione 8 marca 2019 roku

- część stanowiąca wynagrodzenie za usługę pośrednictwa, ujmowana w wyniku z tytułu prowizji, oraz
- część stanowiąca element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego rozliczanego z użyciem efektywnej stopy procentowej będąca elementem wyniku odsetkowego.

Wynagrodzenie opisane powyżej ujmowane jest z uwzględnieniem szacowanych przyszłych zwrotów z tytułu odstąpienia klientów od ubezpieczenia w określonych przypadkach.

Z części odpowiadających wynagrodzeniu za usługę pośrednictwa wydzielana jest część wynagrodzenia dotyczącego świadczenia dodatkowych czynności po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego i ta część ujmowana jest w przychodach prowizyjnych liniowo przez okres życia produktu. Pozostała część ujmowana jest w przychodach prowizyjnych w momencie sprzedaży lub odnowienia polisy. Powyższe podejście odpowiada trybowi spełnienia zobowiązań do wykonania świadczenia przez Grupę zgodnie z MSSF 15.

Koszty bezpośrednio powiązane z akwizycją pożyczki gotówkowej Bank rozlicza w czasie jako element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego stanowiącego część wyniku odsetkowego.

Jeśli Bank ponosi koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktu ubezpieczeniowego, koszty takie rozliczane są zgodnie z zasadą współmierności przychodów i kosztów. Koszty niepowiązane bezpośrednio ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych ujmowane są w rachunku wyników jednorazowo, w momencie ich poniesienia.

100% udziałów w spółce Bimmer Sp. z o.o. zostało zbyte na rzecz zewnętrznego inwestora 30 maja 2019 roku za cenę 17,1 mln zł. Przedmiotem działalności spółki Bimmer Sp. z o.o. jest pośrednictwo ubezpieczeniowe, w szczególności wykonywanie wyodrębnionej z Banku obsługi produktów ubezpieczeniowych, które Bank historycznie wyłączył ze swojej oferty. Transakcja skutkowałą zwiększeniem przychodów prowizyjnych w 2019 r. o kwotę 13,1 mln zł, podczas gdy pozostała część zostanie ujęta w rachunku zysków i strat w przyszłych okresach.

6. Przychody z tytułu dywidend

Zasady rachunkowości:

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania, istnieje prawdopodobieństwo, że jednostka uzyska korzyści ekonomiczne związane z dywidendą oraz wysokość dywidendy można ustalić w wiarygodny sposób.

Informacje finansowe:

w tys. zł	2019	2018
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	9 807	9 106
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	1 273	427
Przychody z tytułu dywidend razem	11 080	9 533

7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji

Zasady rachunkowości:

W tej pozycji prezentowany jest wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy, zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 2.1 w sekcji Aktywa i zobowiązania finansowe – klasyfikacja i wycena, jak również wynik z pozycji wymiany.

Informacje finansowe:

w tys. zł	2019	2018
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy		
z instrumentów dłużnych	35 456	28 236
z instrumentów kapitałowych	(13 500)	(5 924)
z instrumentów pochodnych, w tym:	(65 045)	8 425
na stopę procentową	(83 003)	(313)
kapitałowe	17 605	8 777
towarowe	353	(39)
	(43 089)	30 737
Wynik z pozycji wymiany		
z tytułu operacji wymiany na walutowych instrumentach pochodnych	470 297	498 691
z tytułu różnic kursowych (rewaluacja)	(47 683)	(165 224)
	422 614	333 467
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	379 525	364 204

Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji za 2019 rok zawiera zmianę netto wartości korekty wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlającej ryzyko kredytowe kontrahenta oraz korekty wyceny instrumentów pochodnych odzwierciedlającej własne ryzyko kredytowe w wysokości 2 580 tys. zł (za 2018 rok: (11 051) tys. zł).

Wynik z instrumentów dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi i instrumentami rynku pieniężnego przeznaczonymi do obrotu.

Wynik z instrumentów pochodnych zawiera wynik netto z tytułu transakcji swap na stopy procentowe, opcji, transakcji futures i innych instrumentów pochodnych.

Wynik z pozycji wymiany walutowej zawiera zyski i straty z wyceny aktywów i zobowiązań denominowanych w walucie obcej oraz na walutowych instrumentach pochodnych takich jak forward, CIRS i opcje. Wynik z pozycji wymiany zawiera również marżę zrealizowaną na bieżących i terminowych transakcjach walutowych.

8. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

Zasady rachunkowości:

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Banku rachunkowości zabezpieczeń, w tym w zakresie zasad rachunkowości, zamieszczone są w nocie nr 36.

Informacje finansowe:

w tys. zł	2019	2018
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych		
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczanej	334	14 526
Wynik z wyceny transakcji zabezpieczającej	(3 827)	(10 844)
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	(3 493)	3 682

9. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

Informacje finansowe:

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Jest to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia, przychody związane z przetwarzaniem danych na rzecz podmiotów powiązanych, a także koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.

w tys. zł	2019	2018
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody z tytułu świadczonych usług na rzecz jednostek powiązanych spoza Grupy Kapitałowej	6 626	7 092
Przychody z wynajmu powierzchni biurowych	7 585	7 650
Inne, w tym:	10 249	20 501
z tytułu zwrotu kosztów sądowych i egzekucyjnych	2 762	2 709
	24 460	35 243
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty postępowania ugodowego i windykacji	(8 564)	(9 043)
Koszty dotyczące utrzymania aktywów trwałych przeznaczonych do zbycia	-	(87)
Utworzenie rezerwy na sprawy sporne (netto)	(390)	(165)
Inne, w tym:	(19 828)	(20 047)
z tytułu darowizn	(3 856)	(4 075)
	(28 782)	(29 342)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	(4 322)	5 901

10. Koszty działania i koszty ogólnego zarządu

Zasady rachunkowości:

Koszty działania i koszty ogólnego zarządu ujmowane są w okresie, którego dotyczą.

Informacje finansowe:

W ramach kosztu wynajmu i utrzymania nieruchomości ujmowane są opłaty leasingowe dotyczące umów, dla których Grupa skorzystała ze zwolnień (aktywa niskocenne i umowy krótkoterminowe), zmienne opłaty leasingowe, opłaty eksploatacyjne i inne niestanowiące opłat leasingowych, a także koszty utrzymania nieruchomości użytkowanych przez Grupę (własnych i leasingowanych).

w tys. zł	2019	2018
Koszty pracownicze		
Koszty związane z wynagrodzeniami, w tym:	(382 631)	(385 245)
koszty związane ze świadczeniami emerytalnymi	(29 001)	(28 626)
Premie i nagrody, w tym:	(73 319)	(81 241)
pracownicze świadczenia kapitałowe	(4 751)	(8 700)
nagrody za wieloletnią pracę	(30)	(38)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(64 598)	(63 014)
	(520 548)	(529 500)
Koszty ogólnego-administracyjne		
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	(195 449)	(187 339)
Koszty usług obcych, w tym doradczych, audytorskich i konsultacyjnych	(50 159)	(55 169)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	(53 366)	(64 208)
Reklama i marketing	(46 324)	(47 213)
Koszty usług zarządzania gotówką, koszty usług KIR i inne koszty transakcyjne	(38 053)	(37 634)
Koszty usług zewnętrznych dotyczące dystrybucji produktów bankowych	(44 779)	(40 402)
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii	(8 215)	(7 657)
Koszty szkoleń i edukacji	(1 451)	(1 409)
Koszty nadzoru bankowego i kapitałowego	(5 902)	(4 316)
Koszty na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	(102 292)	(61 720)
Pozostałe koszty	(61 731)	(71 680)
	(607 721)	(578 747)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu razem	(1 128 269)	(1 108 247)

Koszty pracownicze zawierają koszty następujących świadczeń dla obecnych i byłych członków Zarządu Banku:

w tys. zł	2019	2018
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	13 348	13 158
Długoterminowe świadczenia pracownicze	2 796	2 784
Nagrody kapitałowe	2 760	4 550
	18 904	20 492

11. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych

Zasady rachunkowości:

Amortyzacja naliczana jest liniowo wg stawek opisanych odpowiednio w nocie 23 dla rzeczowych aktywów trwałych oraz w nocie 24 dla wartości niematerialnych.

Informacje finansowe:

w tys. zł	2019	2018
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(41 461)	(28 759)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(45 038)	(42 625)
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych razem	(86 499)	(71 384)

12. Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerwy na zobowiązania warunkowe

Zasady rachunkowości:

W tej pozycji prezentowany jest wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz wynik z tytułu rezerw na zobowiązania warunkowe. Zasady tworzenia odpisów zostały szczegółowo opisane w nocie 47 w sekcji Ryzyko kredytowe.

Informacje finansowe:

w tys. zł	2019	2018
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków		
utworzenie odpisów	(3 244)	(5 664)
odwrócenie odpisów	4 664	4 355
	1 420	(1 309)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów		
Wynik z tytułu utworzenia i odwrócenia odpisów	(216 110)	(75 099)
utworzenie odpisów	(365 127)	(214 719)
odwrócenie odpisów	151 861	140 690
inne	(2 844)	(1 070)
Odzyski od sprzedanych wierzytelności, uprzednio spisanych	4 293	2 373
	(211 817)	(72 726)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody		
utworzenie odpisów	(166)	
odwrócenie odpisów	-	1 069
	(166)	1 069
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych	(210 563)	(72 966)
utworzenie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(68 808)	(33 810)
rozwiązanie rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	33 653	43 265
Wynik z tytułu rezerw na zobowiązania warunkowe	(35 155)	9 455
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych	(245 718)	(63 511)

13. Podatek dochodowy

Zasady rachunkowości:

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat z wyjątkiem sytuacji, gdy podatek dotyczy kwot ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach.

Informacje finansowe:

Ujęty w rachunku zysków i strat

w tys. zł	2019	2018
Bieżący podatek		
Bieżący rok	(215 824)	(207 258)
Korekty z lat ubiegłych	(392)	(1 120)
	(216 216)	(208 378)
Podatek odroczone		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	38 148	18 562
	38 148	18 562
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(178 068)	(189 816)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

w tys. zł	2019	2018
Zysk brutto	658 192	828 668
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku (19%)	(125 056)	(157 447)
Odписы z tytułu oczekiwanych strat kredytowych niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	(12 101)	(2 322)
Przychody podlegające opodatkowaniu nieujęte w wyniku finansowym	(3 536)	(1 294)
Koszty stanowiące koszty uzyskania przychodu nieujęte w wyniku finansowym	(6)	(120)
Przychody niepodlegające opodatkowaniu	2 311	1 828
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(18 567)	(16 597)
BFG	(19 436)	(11 727)
Pozostałe różnice trwałe, w tym pozostałe koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodu	(1 677)	(2 137)
Ogółem obciążenie wyniku	(178 068)	(189 816)
Efektywna stawka podatkowa	27,05%	22,91%

Wzrost efektywnej stawki podatkowej spowodowany jest zwiększeniem wartości kosztów regulacyjnych oraz poziomu odpisów na wiarytelności niestanowiące kosztu uzyskania przychodu.

Podatek odroczone ujęty bezpośrednio w kapitałach

Podatek odroczone ujęty bezpośrednio w kapitałach na dzień 31 grudnia 2019 roku związany z aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz wyceną programu określonych świadczeń wynosił 24 150 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: (18 227) tys. zł).

14. Zysk przypadający na jedną akcję

Na dzień 31 grudnia 2019 roku zysk przypadający na jedną akcję wynosił 3,67 zł (31 grudnia 2018 roku: 4,89 zł).

Wyliczenie zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2019 roku oparte zostało na zysku przypadającym na akcjonariuszy w kwocie 480 124 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 638 852 tys. zł) oraz średniej ważonej liczbie akcji zwykłych występujących w roku zakończonym 31 grudnia 2019 roku w liczbie 130 659 600 (31 grudnia 2018 roku: 130 659 600).

Bank nie posiada rozładniających, potencjalnych akcji zwykłych ani innych instrumentów rozładniających.

15. Zestawienie zmian w pozostałych całkowitych dochodach

Odroczony podatek dochodowy i reklasyfikacje ujęte w pozostałych całkowitych dochodach dotyczą wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej odnoszonej na kapitał z aktualizacji wyceny oraz wyceny programu określonych świadczeń odnoszonej na pozostałe kapitały rezerwowe.

w tys. zł	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2019 roku	94 399	(17 937)	76 462
Zmiana wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	135 650	(25 773)	109 877
Wycena sprzedanych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody przeniesiona do rachunku zysków i strat	(97 970)	18 614	(79 356)
Całkowite dochody ogółem związane z aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	132 079	(25 096)	106 983
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	(4 971)	945	(4 026)
Stan na dzień 31 grudnia 2019 roku	127 108	(24 151)	102 957

w tys. zł	Kwota brutto	Odroczony podatek dochodowy	Kwota netto
Stan na dzień 1 stycznia 2018 roku	(17 513)	3 327	(14 185)
Zmiana wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	229 136	(43 619)	185 517
Wycena sprzedanych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody przeniesiona do rachunku zysków i strat	(112 631)	21 400	(91 231)
Całkowite dochody ogółem związane z aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	98 992	(18 892)	80 100
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	(3 507)	665	(2 842)
Stan na dzień 31 grudnia 2018 roku	95 485	(18 227)	77 258

16. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Środki pieniężne w kasie	436 216	422 064
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	3 300 490	3 850 088
Lokaty	-	3 000 041
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym razem	3 736 706	7 272 193

Na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim (NBP) utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, która może być wykorzystywana przez Bank pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

Deklarowana wysokość rezerwy obowiązkowej na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 1 422 651 tys. zł (31 grudnia 2018 roku wynosiła 1 271 148 tys. zł).

17. Należności od banków

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny należności od banków opisane są w nocie 2.1 Aktywa i zobowiązania finansowe - klasyfikacja i wycena.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	60 469	203 311
Lokaty	379 788	386 058
Kredyty i pożyczki	3 428	28
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	625 592	630 126
Lokaty stanowiące zabezpieczenie operacji instrumentami pochodnymi i transakcji giełdowych	99 001	118 364
Łączna wartość brutto	1 168 278	1 337 887
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(2 594)	(3 910)
Należności od banków netto razem	1 165 684	1 333 977

Zmiana stanu odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków przedstawia się następująco:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków				
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2019 roku	(3 910)	-	-	(3 910)
Transfer do Etapu 1	-	-	-	-
Transfer do Etapu 2	-	-	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
(Utworzenia) / Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	1 420	-	-	1 420
Różnice kursowe i inne zmiany	(104)	-	-	(104)
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2019 roku	(2 594)	-	-	(2 594)

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od banków				
Stan odpisów z oczekiwanych strat kredytowych wartości na 31 grudnia 2017 roku	-	-	-	(1 111)
Wpływ wdrożenia MSSF 9	-	-	-	(1 236)
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2018 roku	(2 223)	(124)	-	(2 347)
Transfer do Etapu 1	(124)	124	-	-
Transfer do Etapu 2	-	-	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
(Utworzenia) / Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(1 309)	-	-	(1 309)
Różnice kursowe i inne zmiany	(254)	-	-	(254)
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2018 roku	(3 910)	-	-	(3 910)

* Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa nie zidentyfikowała aktywów POCI (aktywa nabyte bądź udzielone z początkową utratą wartości).

Zmiany wartości bilansowej brutto należności od banków, które przyczyniły się do zmian odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2019 roku	1 337 884	3	-	1 337 887
Transfer do Etapu 1	-	-	-	-
Transfer do Etapu 2	-	-	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
Należności pociągnięte/splacone	(228 894)	-	-	(228 894)
Inne zmiany	59 505	-	-	59 505
Wartość brutto należności od banków na dzień 31 grudnia 2019 roku	1 168 276	3	0	1 168 278

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu				
Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2018 roku	832 176	5 709	-	837 885
Transfer do Etapu 1	-	-	-	-
Transfer do Etapu 2	-	-	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
Należności pociągnięte/splacone	494 306	(5 700)	-	488 606
Zaprzestanie ujmowania	(9 118)	-	-	(9 118)
Inne zmiany	20 520	(6)	-	20 514
Wartość brutto należności od banków na dzień 31 grudnia 2018 roku	1 337 884	3	-	1 337 887

18. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu opisane są w nocie 2.1.

Informacje finansowe:

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Do kategorii przeznaczone do obrotu Grupa zalicza instrumenty pochodne niebędące instrumentami zabezpieczającymi, oraz wybrane dłużne papiery wartościowe.

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu		
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
Banki centralne	999 917	-
Banki i inne podmioty finansowe	7 125	12 944
Skarb Państwa	2 874 773	918 228
	3 881 815	931 172
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	2 881 898	931 172
Instrumenty kapitałowe przeznaczone do obrotu	39 916	23 227
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	39 916	23 227
Instrumenty pochodne	1 524 780	1 282 677
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu razem	5 446 511	2 237 076

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	248 406	351 323
Instrumenty pochodne	1 629 492	1 258 059
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu razem	1 877 898	1 609 382

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku Grupa nie posiadała aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych w momencie początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2019 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	43 827 433	37 840 304	127 617 389	27 456 990	236 742 116	872 786	1 112 966
FRA	34 030 000	15 240 000	14 753 000	0	64 023 000	2 558	3 815
swapy odsetkowe (IRS)	9 797 433	22 600 304	110 965 539	27 415 264	170 778 540	870 228	1 109 106
opcje na stopę procentową	-	-	1 898 850	41 726	1 940 576	-	45
Instrumenty walutowe	30 557 396	15 455 840	24 432 442	8 175 751	78 621 429	614 831	478 994
FX forward/spot	3 428 837	2 745 957	1 889 596	-	8 064 390	97 075	37 062
FX swap	20 442 422	5 466 035	3 838 179	-	29 746 636	242 510	306 517
swapy walutowo - odsetkowe (CIRS)**	5 202 463	6 606 291	14 562 621	8 175 751	34 547 126	239 109	99 138
opcje walutowe	1 483 674	637 557	4 142 046	-	6 263 277	36 137	36 277
Transakcje na papierach wartościowych	164 724	14 097	-	-	178 821	293	618
kontrakty futures*	38 581	14 097	-	-	52 678	-	-
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	126 143	-	-	-	126 143	293	618
Transakcje związane z towarami	55 783	237 429	141 962	-	435 174	36 870	36 914
swap	55 783	237 429	141 962	-	435 174	36 870	36 914
Instrumenty pochodne ogółem	74 605 336	53 547 670	152 191 793	35 632 741	315 977 540	1 524 780	1 629 492

* Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym.

** Swapy walutowo-odsetkowe z wymianą kapitału.

Swapy walutowo-odsetkowe prezentowane dotąd wśród instrumentów stopy procentowej przeniesione zostały do grupy instrumentów walutowych. Zmiana ma charakter wyłącznie prezentacyjny, nie wpływa na prezentowane wartości i dotyczy tylko tej noty. Dane porównywalne za rok 2018 zostały odpowiednio przekształcone.

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2018 roku

w tys. zł	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartość godziwa	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	44 393 395	46 972 777	93 481 018	19 114 163	203 961 353	708 657	824 146
FRA	35 100 000	25 500 000	250 000	-	60 850 000	6 357	1 592
swapy odsetkowe (IRS)	9 265 197	21 472 777	91 351 168	19 067 799	141 156 941	695 772	816 827
opcje na stopę procentową	-	-	1 879 850	46 364	1 926 214	5 806	5 727
kontrakty futures*	28 198	-	-	-	28 198	722	-
Instrumenty walutowe	33 054 901	11 219 240	15 623 991	8 759 041	68 657 173	566 951	426 387
FX forward/spot	2 457 934	1 492 583	500 882	96 238	4 547 637	31 399	17 818
FX swap	28 261 956	3 934 789	2 885 819	-	35 082 564	210 549	107 304
swapy walutowo-odsetkowe (CIRS)**	842 568	4 886 479	12 135 010	8 662 803	26 526 860	315 904	292 151
opcje walutowe	1 492 443	905 389	102 280	-	2 500 112	9 099	9 114
Transakcje na papierach wartościowych	334 840	9 768	-	-	344 608	1 101	1 475
kontrakty futures*	24 088	9 768	-	-	33 856	-	-
papiery wartościowe zakupione do otrzymania/sprzedane do wydania	310 752	-	-	-	310 752	1 101	1 475
Transakcje związane z towarami	29 173	107 533	72 095	-	208 801	5 968	6 051
swap	29 173	107 533	72 095	-	208 801	5 968	6 051
Instrumenty pochodne ogółem	77 812 309	58 309 318	109 177 104	27 873 204	273 171 935	1 282 677	1 258 059

* Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym.

** Swapy walutowo-odsetkowe z wymianą kapitału

19. Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych opisane są w nocie 2.1.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
Inne podmioty finansowe	697 117	224 074
Rządy centralne, w tym:	14 787 461	14 017 289
obligacje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	1 833 308	-
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody razem	15 484 578	14 241 363
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	15 484 578	14 241 363

Dla inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody skumulowana wartość oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 4 689 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2018 wynosiła 4 524 tys. zł).

Zmiana stanu dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody przedstawia się następująco:

w tys. zł	2019	2018
Stan na dzień 1 stycznia	14 241 363	17 439 439
Zwiększenia (z tytułu):		
nabycia	50 264 752	44 485 571
aktualizacji wyceny	22 399	100 274
różnic kursowych	-	65 153
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	79 807	262 038
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaży	(48 902 634)	(47 960 505)
różnic kursowych	(21 221)	-
rozliczenia premii	(199 888)	(150 607)
Stan na dzień 31 grudnia	15 484 578	14 241 363

20. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Udziały w jednostkach zależnych	-	10 399
z tego:		
nienotowane na giełdzie	-	10 399

Od 1 stycznia 2019 r. Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o. jest konsolidowany metodą pełną. Zmiana stanu inwestycji kapitałowych wycenianych metodą praw własności przedstawia się następująco:

w tys. zł	2019	2018
Stan na dzień 1 stycznia	10 399	10 664
Zwiększenia (z tytułu)		
aktualizacji wyceny	-	-
Zmniejszenia (z tytułu):		
zmiana metody konsolidacji	(10 399)	(265)
	0	10 399

21. Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Zasady rachunkowości:

Akcje i udziały w innych jednostkach zaliczane są do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zasady ich ujmowania i wyceny opisane są w nocie 2.1.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Inwestycje kapitałowe	21 314	20 248
Pozostałe	41 324	28 520
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat razem	62 638	48 768
z tego:		
notowane na aktywnym rynku	1 108	1 027
nienotowane na aktywnym rynku	61 530	47 741

Zmiana stanu inwestycji kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat przedstawia się następująco:

w tys. zł	2019	2018
Stan na dzień 1 stycznia	48 768	26 500
Reklasyfikacja/ korekta z tytułu zastosowania MSSF 9	-	16 064
Stan na dzień 1 stycznia	48 768	42 564
Zwiększenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	14 470	6 204
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaż	(600)	-
Stan na dzień 31 grudnia	62 638	48 768

22. Należności od klientów

Zasady rachunkowości:

Należności od klientów są ujmowane i wyceniane zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 2.1 Aktywa i zobowiązania finansowe - klasyfikacja i wycena.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Należności od podmiotów sektora finansowego		
Kredyty i pożyczki	641 317	401 223
Nienotowane dłużne aktywa finansowe	1 765 711	1 156 233
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	30 217	182 613
Fundusze gwarancyjne i lokaty stanowiące zabezpieczenie	647 489	362 807
Inne należności	68 068	45 330
Łączna wartość brutto	3 152 802	2 148 206
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(2 216)	(1 391)
Łączna wartość netto	3 150 586	2 146 815
Należności od podmiotów sektora niefinansowego		
Kredyty i pożyczki	19 176 989	18 047 445
Nienotowane dłużne aktywa finansowe	305 928	568 024
Skupione wierzytelności	1 751 320	1 830 937
Zrealizowane gwarancje i poręczenia	24 941	481
Inne należności	10 442	20 481
Łączna wartość brutto	21 269 620	20 467 368
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(688 332)	(665 169)
Łączna wartość netto	20 581 288	19 802 199
Należności od klientów netto razem	23 731 874	21 949 014

Wartość brutto należności na dzień 31 grudnia 2019 roku nie uwzględnia odsetek kontraktowych w kwocie 311 351 tys. zł naliczonych od momentu zakwalifikowania ekspozycji do Etapu 3 (na koniec 2018 roku 411 529 tys. zł). Nie ma to wpływu na wartość netto należności zakwalifikowanych do Etapu 3, ponieważ ich uwzględnienie w wartości brutto, zgodnie z wytycznymi Transition

Resource Group for Impairment of Financial Instruments, prowadziłoby również do wzrostu odpisów na oczekiwane straty kredytowe o taką samą wartość.

Wpływ uwzględniania tych odsetek na wartość bilansową brutto został przedstawiony poniżej oraz w nocie „Zarządzanie ryzykiem”.

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Łączna wartość brutto z uwzględnieniem odsetek kontraktowych w Etapie 3	24 733 773	23 027 103
Odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych z uwzględnieniem odsetek kontraktowych w Etapie 3	(1 001 899)	(1 078 089)
Łączna wartość netto	23 731 874	21 949 014

W należnościach od klientów w pozycji „Nienotowane dłużne aktywa finansowe” zaprezentowane zostały m.in. aktywa sekurytyzacyjne objęte przez Grupę. Dotychczas Grupa występowała jako Inwestor w trzech takich transakcjach, obejmując transe senioralne. Aktywa sekurytyzacyjne objęte przez Grupę nie są przedmiotem obrotu na rynku. Zamiarem Grupy jest utrzymanie inwestycji do daty zapadalności. Głównym ryzykiem, na jakie narażone są transakcje sekurytyzacyjne będące w posiadaniu Grupy, jest ryzyko kredytowe. Maksymalna

ekspozycja Grupy na ryzyko kredytowe z tytułu udziału w tych jednostkach jest równa ich wartości bilansowej brutto, zatem na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 1 765 711 tys. zł (31 grudnia 2018 r.: 1 156 233 tys. zł). Wartość bilansowa netto aktywów dotyczących udziału Grupy w jednostkach strukturyzowanych, które nie podlegają konsolidacji na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 1 765 016 tys. zł. (31 grudnia 2018 r.: 1 155 554 tys. zł). Zmiana stanu odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów przedstawia się następująco:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności od klientów				
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 1 stycznia 2019 roku	(56 110)	(74 776)	(535 674)	(666 560)
Transfer do Etapu 1	(14 461)	14 050	411	-
Transfer do Etapu 2	7 241	(7 991)	750	-
Transfer do Etapu 3	1 735	26 164	(27 899)	-
Utworzenia/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	10 209	(37 459)	(186 780)	(214 030)
Zmiany z tytułu modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	-	-	(2 080)	(2 080)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	66 901	66 901
Zmniejszenie stanu odpisów w związku sprzedażą wierzytelności	-	-	124 839	124 839
Różnice kursowe i inne zmiany	(2)	60	324	382
Odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na dzień 31 grudnia 2019 roku	(51 388)	(79 952)	(559 208)	(690 548)

* Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa nie zidentyfikowała aktywów POCI (aktywa nabyte bądź udzielone z początkową utratą wartości).

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Stan odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na 31 grudnia 2017 roku				
	-	-	-	(587 783)
Wpływ wdrożenia MSSF 9	-	-	-	(86 124)
Reklasyfikacja	-	-	-	5 178
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2018 roku	(54 767)	(76 847)	(537 115)	(668 729)
Transfer do Etapu 1	(1 460)	1 460	-	-
Transfer do Etapu 2	1 040	(1 040)	-	-
Transfer do Etapu 3	-	270	(270)	-
(Utworzenia) / Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(697)	1 569	(75 971)	(75 099)
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze spisaniem	-	-	57 158	57 158
Zmniejszenie stanu odpisów w związku ze sprzedażą wierzytelności	-	-	21 292	21 292
Różnice kursowe i inne zmiany	(226)	(188)	(768)	(1 182)
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 31 grudnia 2018 roku	(56 110)	(74 776)	(535 674)	(666 560)

* Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa nie zidentyfikowała aktywów POCI (aktywa nabyte bądź udzielone z początkową utratą wartości).

Zmiany wartości bilansowej brutto należności od klientów, które przyczyniły się do zmian odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto należności od klientów wycenianych według zamortyzowanego kosztu				
Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2019 roku	20 246 975	1 642 110	726 489	22 615 574
Transfer do Etapu 1	391 316	(390 363)	(953)	(0)
Transfer do Etapu 2	(1 370 217)	1 371 454	(1 237)	-
Transfer do Etapu 3	(124 927)	(251 136)	376 063	-
Należności pociągnięte/splacone	2 340 988	(60 927)	(45 606)	22 344 55
Należności spisane	-	-	(66 813)	(66 813)
Należności zbyte	-	-	(153 886)	(153 886)
Inne zmiany	(259 015)	44 405	7 703	(206 907)
Wartość brutto należności od klientów na dzień 31 grudnia 2019 roku	21 225 120	2 355 543	841 760	24 422 422

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto należności od klientów wycenianych według zamortyzowanego kosztu				
Wartość brutto należności na dzień 1 stycznia 2018 roku	17 978 350	1 715 751	742 715	20 436 816
Transfer do Etapu 1	361 300	(358 736)	(2 564)	-
Transfer do Etapu 2	(495 485)	497 527	(2 042)	-
Transfer do Etapu 3	(76 263)	(69 223)	145 486	-
Należności pociągnięte/splacone	2 378 466	(149 595)	(51 815)	2 177 056
Należności spisane	-	-	(57 158)	(57 158)
Należności zbyte	-	-	(42 375)	(42 375)
Inne zmiany	100 607	6 386	(5 758)	101 235
Wartość brutto należności od klientów na dzień 31 grudnia 2018 roku	20 246 975	1 642 110	726 489	22 615 574

Wartość brutto należności nie uwzględnia odsetek kontraktowych naliczonych od momentu zaklasyfikowania ekspozycji do Etapu 3.

Dla należności od klientów, które zmieniały Etapy w trakcie roku, przesunięcia zostały zaprezentowane jako transfery pomiędzy Etapem na początek okresu sprawozdawczego lub na moment ujęcia a Etapem na koniec okresu sprawozdawczego.

23. Rzeczowe aktywa trwałe

Zasady rachunkowości:

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie

jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki, np. na naprawę i konserwację, odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2019 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:	
Budynki i budowle	1,5-4,5%
Środki transportu	14,0-34,0%
Komputery	25,0%
Wyposażenie biurowe	20,0%
Inne środki trwałe	7,0-34%
Inwestycje w obcych środkach trwałych - zgodnie z okresem trwania umowy najmu	

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej rzeczowych aktywów trwałych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Składniki majątku o jednostkowej wartości początkowej nie przekraczającej 3 500 zł podlegają jednorazowemu odpisaniu w koszty z datą wydania ich do używania. Suma wartości środków trwałych jednorazowo odpisanych w koszty nie jest istotna z punktu widzenia sprawozdania finansowego.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wysokości ogółu poniesionych kosztów pozostających w bezpośrednim związku z niezakończoną jeszcze budową, montażem lub ulepszeniem istniejącego środka trwałego z uwzględnieniem odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych.

Wartości bilansowe rzeczowych aktywów trwałych przeglądane są na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki

wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Wartość odzyskiwalna jest wartością większą z: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych, wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, została by wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe od dnia pierwszego zastosowania MSSF 16 uwzględniają aktywa z tytułu prawa od użytkowania aktywów. Szczegóły zostały przedstawione w notcie 42.

Informacje finansowe:

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2019 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Na dzień 31 grudnia 2018	586 735	96	24 652	236 743	50 327	898 553
Wpływ wdrożenia MSSF 16	93 380	-	-	-	-	93 380
Stan na dzień 1 stycznia 2019	680 115	96	24 652	236 743	50 327	991 933
Zwiększenia:						
Zakupy	(4)	-	3 162	6 439	21 434	31 031
Inne zwiększenia	9 198	-	-	79	-	9 277
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	-	(1 295)	-	-	(1 295)
Likwidacje	(6 911)	-	-	(36 185)	-	(43 096)
Inne zmniejszenia	-	(94)	(110)	(278)	(7 658)	(8 140)
Transfery	32 723	-	-	15 745	(48 471)	(3)
Stan na dzień 31 grudnia 2019	715 121	2	26 409	222 543	15 632	979 707
Umorzenie						
Na dzień 31 grudnia 2018	312 009	96	2 876	219 311	-	534 292
Wpływ wdrożenia MSSF 16	(52 584)	-	-	-	-	(52 584)
Stan na dzień 1 stycznia 2019	259 425	96	2 876	219 311	-	481 708
Zwiększenia:						
Koszty amortyzacji za okres	28 329	-	3 195	9 937	-	41 461
Inne zwiększenia	-	-	-	72	-	72
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	-	(314)	-	-	(314)
Likwidacje	(6 430)	-	-	(36 257)	-	(42 687)
Inne zmniejszenia	-	(94)	(69)	(123)	-	(286)
Stan na dzień 31 grudnia 2019	281 324	2	5 688	192 940	-	479 954

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość bilansowa						
Na dzień 31 grudnia 2018	274 726	-	21 776	17 432	50 327	364 261
Wpływ wdrożenia MSSF 16	145 964	-	-	-	-	145 964
Na dzień 1 stycznia 2019	420 690	-	21 776	17 432	50 327	510 225
Na dzień 31 grudnia 2019	433 797	-	20 721	29 603	15 632	499 753

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych w 2018 roku

w tys. zł	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2018	572 186	96	11 401	257 439	70 640	911 762
Zwiększenia:						
Zakupy	-	-	13 334	1 367	3 112	17 813
Inne zwiększenia	-	-	-	254	-	254
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	-	(83)	(1 805)	-	(1 888)
Likwidacje	(7 037)	-	-	(21 572)	-	(28 609)
Inne zmniejszenia	(3)	-	-	(80)	(696)	(779)
Transfery	21 589	-	-	1 140	(22 729)	-
Stan na dzień 31 grudnia 2018	586 735	96	24 652	236 743	50 327	898 553

Umorzenie

Stan na dzień 1 stycznia 2018	302 140	96	827	231 924	-	534 987
Zwiększenia:						
Koszty amortyzacji za okres	16 212	-	2 079	10 468	-	28 759
Inne zwiększenia	-	-	-	253	-	253
Zmniejszenia:						
Zbycia	-	-	(30)	(1 805)	-	(1 835)
Likwidacje	(6 343)	-	-	(21 445)	-	(27 788)
Inne zmniejszenia	-	-	-	(84)	-	(84)
Stan na dzień 31 grudnia 2018	312 009	96	2 876	219 311	-	534 292

Wartość bilansowa

Na dzień 1 stycznia 2018	270 046	-	10 574	25 515	70 640	376 775
Na dzień 31 grudnia 2018	274 726	-	21 776	17 432	50 327	364 261

24. Wartości niematerialne

Zasady rachunkowości:

Wartości niematerialne wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny składnik aktywów (tam,

gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2019 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:		
Oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie (z wyjątkiem podstawowych systemów operacyjnych, do których stosuje się stawki 10% i 20%)		34,0%
Pozostałe wartości niematerialne		20,0%

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej wartości niematerialnych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Wartości bilansowe wartości niematerialnych przeglądane są na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki wskazujące na utratę wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka,

należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgową aktywa lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Wartość odzyskiwalna jest wartością większą z: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu

stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, z wyłączeniem wartości firmy, podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgową aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Informacje finansowe:

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2019 roku

w tys. zł	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2019	1 245 976	2 318	474 053	-	64 365	1 786 712
Zwiększenia:						
Zakupy	-	229	616	-	69 160	70 005
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	-	-	-	-	(622)	(622)
Transfery	-	-	68 569	-	(68 569)	-
Stan na dzień 31 grudnia 2019	1 245 976	2 547	543 238	-	64 334	1 856 095
Umorzenie						
Stan na dzień 1 stycznia 2019	-	1 648	366 270	-	-	367 918
Zwiększenia:						
Koszty amortyzacji za okres	-	148	44 890	-	-	45 038
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	-	-	-	-
Stan na dzień 31 grudnia 2019	-	1 796	411 160	-	-	412 956
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2019	1 245 976	670	107 783	-	64 365	1 418 794
Na dzień 31 grudnia 2019	1 245 976	751	132 078	-	64 334	1 443 139

Zmiana stanu wartości niematerialnych w 2018 roku

w tys. zł	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2018	1 245 976	2 576	445 867	18 519	19 826	1 732 764
Zwiększenia:						
Zakupy	-	477	1 580	-	107 256	109 313
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	(35 804)	-	-	(35 804)
Inne zmniejszenia	-	-	-	-	(307)	(307)
Spisania	-	(735)	-	(18 519)	-	(19 254)
Transfery	-	-	62 410	-	(62 410)	-
Stan na dzień 31 grudnia 2018	1 245 976	3 053	474 053	-	64 365	1 786 712
Umorzenie						
Stan na dzień 1 stycznia 2018	-	2 302	359 530	18 519	-	380 351
Zwiększenia:						
Koszty amortyzacji za okres	-	263	42 362	-	-	42 625
Zmniejszenia:						
Likwidacje	-	-	(35 804)	-	-	(35 804)
Spisania	-	(735)	-	(18 519)	-	(19 254)
Stan na dzień 31 grudnia 2018	-	2 565	366 088	-	-	367 918
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2018	1 245 976	274	86 337	-	19 826	1 352 413
Na dzień 31 grudnia 2018	1 245 976	488	107 965	-	64 365	1 418 794

W 2018 roku Grupa przeanalizowała wartości niematerialne pod kątem ich wykorzystywania i w związku z faktem, że nie spodziewa się wpływu pożytków ekonomicznych w przyszłości, dokonał spisania innych wartości niematerialnych oraz koncesji, patentów, licencji i podobnych wartości.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość firmy obejmuje kwotę 1 243 645 tys. zł powstałą w wyniku połączenia Banku Handlowego w Warszawie SA z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, oraz kwotę 2 331 tys. zł powstałą w wyniku nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego ABN Amro Bank (Polska) S.A., które nastąpiło 1 marca 2005 roku.

25. Test utraty wartości dla wartości firmy

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach, zobowiązaniach oraz zobowiązaniach warunkowych na dzień połączenia. Wartość firmy ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy jest wykazywana w wysokości ceny nabycia pomniejszonej o łączne dotychczasowe odpisy aktualizacyjne wynikające z tytułu utraty wartości. Wartość firmy jest alokowana na ośrodki wypracowujące środki pieniężne i nie jest amortyzowana, a jedynie corocznie testowana pod kątem utraty wartości niezależnie od wystąpienia przesłanek utraty wartości. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

Wartość firmy powstała w wyniku przejęć sprzed 31 marca 2004 roku, to jest dnia wejścia w życie MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”, została obliczona zgodnie z poprzednio stosowanymi standardami rachunkowości jako różnica między kosztem przejęcia jednostki a wartością aktywów netto przejmowanej jednostki na dzień przejęcia.

Dla potrzeb przeprowadzenia testów na utratę wartości wartość firmy została przyporządkowana do dwóch ośrodków wypracowujących środki pieniężne: sektora Bankowości Instytucjonalnej oraz sektora Bankowości Detalicznej.

Przyporządkowanie zostało dokonane na podstawie modelu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na bazie strategii sprzed połączenia. Po fuzji realokacja wartości firmy została przeprowadzona w oparciu o wartości względne aktywów przeniesionych do innego ośrodka w porównaniu z aktywami zatrzymanymi w danym ośrodku. Dla obu ośrodków wartość użytkowa przewyższa wartość bilansową, dlatego też nie rozpoznano utraty wartości firmy.

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie wartości firmy do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Wartość bilansowa wartości firmy przypisanej do ośrodka

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Sektor Bankowości Instytucjonalnej	851 206	851 206
Sektor Bankowości Detalicznej	394 770	394 770
	1 245 976	1 245 976

Podstawą wyceny wartości odzyskiwalnej ośrodków jest ich wartość użytkowa oszacowana w oparciu o plan finansowy. Plan opiera się na racjonalnych i mających poparcie faktyczne założeniach, odzwierciedlających ocenę kierownictwa Grupy co do przyszłych warunków gospodarczych oraz oczekiwanych wyników działalności Grupy. Plan podlega okresowej aktualizacji i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku. Zarząd przyjmuje okres 3-letni w procesie planowania finansowego.

W wycenie wykorzystano stopę dyskontową oszacowaną na bazie modelu wyceny aktywów kapitałowych (CAPM) przy zastosowaniu wartości wskaźnika beta dla sektora bankowego, premii za ryzyko oraz stopy wolnej od ryzyka. Tak wyliczona stopa dyskontowa na

koniec 2019 roku wyniosła 8,80% (tyle samo, co na koniec 2018 roku).

Ekstrapolacja przepływów pieniężnych wykraczających poza okres objęty planem finansowym została oparta na stopach wzrostu odzwierciedlających długoterminowy cel inflacyjny NBP, który na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 2,5 p.p.

Zarząd Banku uważa, że uzasadnione i prawdopodobne zmiany kluczowych założeń przyjętych do wyceny wartości odzyskiwalnej wyodrębnionych ośrodków wypracowujących środki pieniężne nie spowodują, iż wartości bilansowe tych ośrodków przewyższą ich wartości odzyskiwalne.

26. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zasady rachunkowości:

Rezerwa i aktywa na podatek odroczone są kalkulowane przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową. Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej po dokonaniu kompensaty,

wtedy, gdy istnieje tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz rezerwa i aktywa dotyczą tego samego podatnika.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	710 452	546 233
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	472 387	342 026
Aktywo netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	238 065	204 207

Dodatnie i ujemne różnice przejściowe przyjęte do wyliczenia aktywów i rezerwy z tytułu podatku dochodowego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Odsetki naliczone i inne koszty	8 045	10 755
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	80 537	81 383
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych	94 818	81 285
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	407 396	286 037
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	3 753	280
Przychody pobrane z góry	31 617	30 700
Wycena udziałów	-	-
Prowizje	3 092	5 877
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	-	-
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacen	46 966	45 883
Leasing MSSF16	29 736	-
Pozostałe	4 492	4 033
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	710 452	546 233

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego związana jest z następującymi pozycjami:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Odsetki naliczone (przychód)	53 054	40 067
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	329 533	246 146
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	1 052	2 312
Przychody do otrzymania	4 882	2 748
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	180	722
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	26 164	26 464
Ulga inwestycyjna	9 517	10 453
Wycena udziałów	7 941	6 661
Leasing MSSF16	29 481	-
Pozostałe	10 583	6 453
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	472 387	342 026
Aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	238 065	204 207

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2019 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2019	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2019
Odsetki naliczone i inne koszty	10 755	(2 709)	-	8 046
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	81 383	(845)	-	80 538
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych	81 285	13 533	-	94 818
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	286 037	121 358	-	407 395
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	280	3 472	-	3 752
Przychody pobrane z góry	30 700	917	-	31 617
Wycena udziałów	-	-	-	-
Prowizje	5 877	(2 785)	-	3 092
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	-	-	-	-
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	45 883	1 079	4	46 966
Leasing (MSSF 16)	-	29 736	-	29 736
Pozostałe	4 033	459	-	4 492
	546 233	164 215	4	710 452

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 1 stycznia 2019	Zmiana metody konsolidacji	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2019
Odsetki naliczone (przychód)	40 067	-	12 987	-	53 054
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	246 146	-	83 387	-	329 533
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	2 312	-	(1 260)	-	1 052
Przychody do otrzymania	2 748	-	2 134	-	4 882
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	722	-	(542)	-	180
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	26 464	-	(5 580)	5 280	26 164
Ulga inwestycyjna	10 453	-	(936)	-	9 517
Wycena udziałów	6 661	(1 926)	3 206	-	7 941
Leasing (MSSF 16)	-	-	29 481	-	29 481
Pozostałe	6 453	-	3 190	940	10 583
	342 026	(1 926)	126 067	6 220	472 387
Zmiana aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	204 207	1 926	38 148	(6 216)	238 065

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2018 roku

Zmiany różnic przejściowych dotyczących aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 31 grudnia 2017	Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9	Saldo na 1 stycznia 2018	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2018
Odsetki naliczone i inne koszty	10 059	-	10 059	696	-	10 755
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	48 321	33 037	81 358	25	-	81 383
Niezrealizowana premia od papierów wartościowych	58 436	-	58 436	22 849	-	81 285
Ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych	164 999	-	164 999	121 038	-	286 037
Ujemna wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	688	-	688	(408)	-	280
Przychody pobrane z góry	29 480	-	29 480	1 220	-	30 700
Wycena udziałów	779	(3 052)	(2 273)	(2 462)	-	(4 735)
Prowizje	6 137	-	6 137	(260)	-	5 877
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	2 138	-	2 138	812	(3 924)	(974)
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zaplacen	45 663	-	45 663	(445)	665	45 883
Pozostałe	4 701	-	4 701	(668)	-	4 033
	371 401	29 985	401 386	142 397	(3 259)	540 524

Zmiany różnic przejściowych dotyczących rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:

w tys. zł	Saldo na 31 grudnia 2017	Zmiany wynikające z zastosowania MSSF 9	Saldo na 1 stycznia 2018	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2018
Odsetki naliczone (przychód)	37 828	(1 310)	36 518	3 549	-	40 067
Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych	115 419	-	115 419	130 727	-	246 146
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	7 097	-	7 097	(4 785)	-	2 312
Przychody do otrzymania	3 243	-	3 243	(495)	-	2 748
Dodatnia wycena papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	568	-	568	154	-	722
Dłużne i kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	8 695	-	8 695	(4 161)	21 930	26 464
Ulga inwestycyjna	11 401	-	11 401	(948)	-	10 453
Wycena udziałów	1 151	3 052	4 203	2 458	-	6 661
Pozostałe	7 178	-	7 178	(1 015)	290	6 453
	192 580	1 742	194 322	125 484	22 220	342 026
			-			-
Zmiana aktywów netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	175 904	31 295	207 199	18 561	(21 553)	204 207

27. Inne aktywa

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Rozrachunki międzybankowe	2 997	2 981
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	55	-
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	18 607	34 217
Przychody do otrzymania	53 850	53 170
Pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych	16 306	17 427
Dłużnicy różni	68 218	106 198
Rozliczenia międzyokresowe	6 546	8 925
Inne aktywa razem	166 579	222 918
w tym aktywa finansowe*	106 183	160 823

* Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów” z wyjątkiem pozycji „Przychody do otrzymania” oraz „Rozliczenia międzyokresowe”.

28. Zobowiązania wobec banków

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny zobowiązań wobec banków opisane są w nocie 2.1.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Rachunki bieżące	1 457 233	912 995
Depozyty terminowe	156 425	162 737
Kredyty i pożyczki otrzymane	-	1 326
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	214 135	115 208
Inne zobowiązania, w tym:	297 702	209 967
depozyty zabezpieczające	297 669	208 901
Zobowiązania wobec banków razem	2 125 495	1 402 233

Zmiany stanu zobowiązań z tytułu kredytów otrzymanych przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	2019	2018
Stan na dzień 1 stycznia	1 326	36 467
Zwiększenia (z tytułu):		
kredyty i pożyczki otrzymane	-	-
odsetki od kredytów i pożyczek otrzymanych	345	246
różnice kursowe	1	549
Zmniejszenia (z tytułu):		
splata kredytów i pożyczek	(1 669)	(35 866)
splata odsetek	(3)	(70)
różnice kursowe	-	-
Stan na dzień 31 grudnia	-	1 326

29. Zobowiązania wobec klientów

Zasady rachunkowości:

Zasady ujmowania i wyceny zobowiązań wobec klientów opisane są w nocie 2.1.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Depozyty podmiotów sektora finansowego		
Rachunki bieżące	797 540	704 512
Depozyty terminowe	3 759 106	6 335 488
	4 556 646	7 040 000
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego		
Rachunki bieżące, z tego:	27 714 669	24 987 518
klientów instytucjonalnych	13 990 381	11 930 693
klientów indywidualnych	10 335 509	9 380 065
jednostek budżetowych	3 388 779	3 676 760
Depozyty terminowe, z tego:	7 248 176	6 069 930
klientów instytucjonalnych	4 055 101	3 476 957
klientów indywidualnych	3 126 422	2 523 267
jednostek budżetowych	66 653	69 706
	34 962 845	31 057 448
Depozyty razem	39 519 491	38 097 448
Pozostałe zobowiązania		
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu		
Inne zobowiązania, w tym:	268 311	236 897
zobowiązania z tytułu kaucji	159 986	121 416
depozyty zabezpieczające	43 929	66 583
Pozostałe zobowiązania razem	268 311	236 897
Zobowiązania wobec klientów razem	39 787 802	38 334 345

30. Rezerwy

Zasady rachunkowości:

Rezerwy są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany wynikający ze zdarzeń przeszłych, a także jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz kwota rezerwy może być w wiarygodny sposób oszacowana.

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona po spełnieniu następujących warunków: (i) Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji; (ii) restrukturyzacja już się rozpoczęła albo została publicznie ogłoszona; (iii) kwota rezerwy może być wiarygodnie oszacowana. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Na sprawy sporne	3 214	3 221
Na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne*	61 703	26 481
Na restrukturyzację zatrudnienia	-	-
Na restrukturyzację sieci placówek	282	282
Rezerwy razem	65 199	29 984

Zmiana stanu rezerw przedstawia się następująco:

w tys. zł	2019	2018
Stan na dzień 1 stycznia	29 984	18 300
Z czego dotyczy:		
Rezerw na sprawy sporne	3 221	3 154
Rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	26 481	12 789
Rezerw na restrukturyzację zatrudnienia	-	429
Rezerw na restrukturyzację sieci placówek	282	1 928
Wpływ wdrożenia MSSF 9		22 886
Rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	-	22 886
Zwiększenia:		
Utworzenie odpisów na rezerwy w okresie, z tego	72 373	34 169
na sprawy sporne	2 314	359
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	68 808	33 810
na restrukturyzację zatrudnienia	1 251	-
Inne zwiększenia rezerw, z tego:	67	261
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	67	261
Zmniejszenia:		
Rozwiązanie rezerw w okresie, z tego:	(35 577)	(45 073)
na sprawy sporne	(1 924)	(194)
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(33 653)	(43 265)
na restrukturyzację zatrudnienia	-	(429)
na restrukturyzację sieci placówek	-	(1 185)
Wykorzystanie rezerw w okresie, z tego:	(1 648)	(559)
na sprawy sporne	(397)	(98)
na restrukturyzację sieci placówek	(1 251)	(461)
Stan na dzień 31 grudnia	65 199	29 984
w tym:		
na sprawy sporne	3 214	3 221
na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	61 703	26 481
na restrukturyzację zatrudnienia	-	-
na restrukturyzację sieci placówek	282	282

* Dodatkowe informacje dotyczące rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne znajdują się w nocie 39.

31. Inne zobowiązania

Zasady rachunkowości:

W celu przypisania kosztów do okresów sprawozdawczych, których one dotyczą, Bank dokonuje czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Dotyczy to w szczególności kosztów działania Grupy. Rozliczenia międzyokresowe kosztów są prezentowane jako podpozycja „Innych zobowiązań” w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. W zakresie zobowiązań do wykonania świadczenia spełnianych w czasie Grupa stosuje metodę ujęcia przychodu proporcjonalnie do upływającego czasu w okresie świadczenia usługi. Według Grupy ta metoda rzetelnie odzwierciedla tryb świadczenia usługi, gdyż w sposób równomierny w czasie zaangażowane są zasoby Grupy w okresie świadczenia usługi.

W obszarze metod, danych wejściowych i założeń przyjętych do szacowania wynagrodzenia zmiennego Grupa stosuje podejście najbardziej prawdopodobnych wartości w odniesieniu do wynagrodzenia uzyskiwanego za osiągnięcie określonych celów, natomiast w zakresie zwrotów wynagrodzenia w obszarze pośrednictwa ubezpieczeniowego stosowanego są metody statystyczne, a rezerwa na zwroty ujmowana jest w rozliczeniach

międzyokresowych kosztów. Grupa uwzględnia wszelkie kwestie, ustalając poziom przychodu uzależnionego od zidentyfikowanych zmiennych (wynagrodzenia przy spełnieniu określonych celów, oczekiwane zwroty, wszelkie upusty).

Dla wynagrodzenia za pośrednictwo w dystrybucji produktów ubezpieczeniowych, w szczególności dla ubezpieczenia powiązanego z produktem kredytowym, Grupa stosuje model względnej wartości godziwej, na podstawie którego, stosując wartość godziwą produktu kredytowego oraz usługi sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, dokonuje podziału na wynagrodzenie stanowiące komponent przychodów odsetkowych oraz wynagrodzenie za wykonane usługi związane ze sprzedażą i obsługą tych produktów.

Zobowiązania z tytułu majątku używanego na podstawie leasingu ustalone są zgodnie z polityką opisaną w nocie 2.2.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych, w tym rezerwa na odprawę emerytalne stanowiąca program określonych świadczeń, opisane są szczegółowo w nocie 46.

Informacje finansowe:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Fundusz Świadczeń Socjalnych	34 452	35 459
Rozrachunki międzybankowe	189 986	120 783
Rozrachunki międzysystemowe	914	1 197
Rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	20	284
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	71 765	61 885
Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS	23 934	26 328
Zobowiązania z tytułu majątku używanego na podstawie leasingu	143 270	-
Wierzyciele różni	225 194	295 702
Rozliczenia międzyokresowe kosztów:	275 146	242 908
koszty do zapłacenia z tytułu zobowiązań wobec pracowników	85 292	83 930
rezerwa na odprawę emerytalne	68 325	58 340
koszty usług IT i wsparcia operacji bankowych	55 784	36 145
koszty usług doradczych i wsparcia biznesu	7 359	5 774
inne koszty do zapłacenia**	58 386	58 719
Przychody przyszłych okresów	21 862	21 177
Inne zobowiązania razem	986 543	805 723
w tym zobowiązania finansowe*	940 747	758 218

* Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS” oraz „Przychody przyszłych okresów”.

** Pozycja zawiera rezerwę na potencjalne zwroty prowizji w ramach modelu bancassurance.

32. Aktywa i zobowiązania finansowe według umownych terminów wymagalności/ zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2019

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	17	1 168 278	756 263	278	176 459	235 278	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	18	3 881 815	1 000 136	-	91 534	2 623 958	166 187
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody							
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	19	15 484 578	-	-	1 289 153	11 422 752	2 772 673
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	22	3 152 802	866 157	-	141 645	2 145 000	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	22	21 269 620	7 344 510	1 314 465	2 564 481	8 123 589	1 922 575
Zobowiązania wobec banków	28	2 125 495	2 108 386	2 000	15 007	45	57
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	29	4 597 741	4 595 732	310	1 676	-	23
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	29	35 190 061	32 633 125	1 233 492	1 289 776	33 615	53

Na dzień 31 grudnia 2018 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Należności od banków (brutto)	17	1 337 887	812 646	-	296 245	228 996	-
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu							
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	18	931 172	32 546	-	17 948	648 758	231 920
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody							
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	19	14 241 363	121 044	-	-	11 499 980	2 620 339
Należności od klientów (brutto)							
Należności od podmiotów sektora finansowego	22	2 148 206	498 115	-	1 550 091	100 000	-
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	22	20 467 368	7 704 493	1 492 378	2 510 333	6 886 074	1 874 090
Zobowiązania wobec banków	28	1 402 233	1 384 456	2 683	15 000	43	51
Zobowiązania wobec klientów							
Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	29	7 103 501	7 100 962	446	2 072	-	21
Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	29	31 230 844	29 720 688	1 054 054	434 847	21 202	53

33. Kapitały

Kapitały wykazywane są według wartości nominalnej, z wyjątkiem kapitału z aktualizacji wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, który wykazywany jest z uwzględnieniem wpływu odroczonego podatku dochodowego.

Kapitał zakładowy

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w tys. zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	akcje zwykłe	-	65 000 000	260 000	w całości opłacony	27.03.1997 r.	01.01.1997 r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 120 000	4 480	w całości opłacony	27.10.1998 r.	01.01.1997 r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 557 500	6 230	w całości opłacony	25.06.1999 r.	01.01.1997 r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	2 240 000	8 960	w całości opłacony	16.11.1999 r.	01.01.1997 r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	17 648 500	70 594	w całości opłacony	24.05.2002 r.	01.01.1997 r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	5 434 000	21 736	w całości opłacony	16.06.2003 r.	01.01.1997 r.
C	na okaziciela	akcje zwykłe	-	37 659 600	150 638	przeniesienie majątku Citibank (Poland) S.A. na Bank	28.02.2001 r.	01.01.2000 r.
				130 659 600	522 638			

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 4,00 zł

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał zakładowy Jednostki dominującej wynosił 522 638 400 zł i podzielony był na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda i w okresie od 31 grudnia 2018 roku nie uległ zmianie. Jednostka dominująca nie emitowała akcji uprzywilejowanych.

Zarówno w 2019 roku, jak i w 2018 roku nie miało miejsca podwyższenie kapitału zakładowego w drodze emisji akcji.

Lista akcjonariuszy

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Jednostki dominującej:

	Wartość akcji (w tys. zł)	Liczba akcji	Akcje (%)	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ (%)
Citibank Overseas Investment Corporation, USA	391 979	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Pozostali akcjonariusze	130 659	32 664 900	25,0	32 664 900	25,0
	522 638	130 659 600	100,0	130 659 600	100,0

W ciągu 2019 roku oraz w okresie od przekazania poprzedniego okresowego raportu kwartalnego za III kwartał 2019 roku do dnia przekazania niniejszego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2019 rok struktura własności znacznych pakietów akcji Banku nie uległa zmianie.

lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, jednakże część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być wykorzystana jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kapitał zapasowy

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał zapasowy wynosił 3 003 290 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 3 003 290 tys. zł). Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych

Kwota kapitału zapasowego obejmuje kwotę 2 485 534 tys. zł stanowiącą nadwyżkę wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną w związku z połączeniem Banku z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło 28 lutego 2001 roku.

Kapitał z aktualizacji wyceny

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Różnice z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	114 893	84 372

Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej całości lub części składnika aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite

dochody, skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w pozostałych dochodach całkowitych i zakumulowane w kapitale z aktualizacji wyceny ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe kapitały rezerwowe

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Kapitał rezerwowy	2 334 622	2 347 028
Fundusz ogólnego ryzyka	540 200	540 200
Zyski/(Straty) aktuarialne z wyceny programu określonych świadczeń	(11 937)	(7 910)
Kapitał z przewalutowania	4 473	4 520
Pozostałe kapitały rezerwowe razem	2 867 358	2 883 838

5 czerwca 2019 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2018 rok, w tym postanowiło przeznaczyć kwotę 1172 tys. zł na kapitał rezerwowy.

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku lub z innych źródeł, niezależnie od kapitału zapasowego.

Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku.

Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka tworzony jest z zysku z przeznaczeniem na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej. O wykorzystaniu funduszu rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów.

34. Transakcje repo oraz reverse repo

Grupa dokonuje transakcji sprzedaży/zakupu aktywów finansowych z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek tzw. transakcje typu repo i reverse repo na papierach wartościowych. Papiery wartościowe sprzedane z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączane ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej. Jednocześnie ujmowane są zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. W przypadku transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży nabyte papiery

Dywidendy

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązania w momencie, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Banku.

Dywidendy wypłacone za 2018 rok

5 czerwca 2019 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. (dalej jako WZ) podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto za 2018 rok, w tym postanowiło przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 488 666 904,00 zł. Dywidenda ma charakter pieniężny. Kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wynosi 3 złote 74 groszy. Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 130 659 600 sztuk.

Dywidendy zadeklarowane

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania Zarząd Banku nie zakończył analizy pozwalającej na przedłożenie rekomendacji w sprawie wypłaty dywidendy za 2019 rok.

wartościowe prezentowane są jako pożyczki i należności. Różnicę między ceną sprzedaży/zakupu a ceną odkupu/odsprzedaży ujmuje się odpowiednio jako koszty lub przychody odsetkowe z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. W przypadku sprzedaży papierów wartościowych zakupionych uprzednio w transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży Grupa wykazuje zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych. Zobowiązania te są wyceniane w wartości godziwej.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	212 648	214 135	do tygodnia	214 151

* Z uwzględnieniem odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	113 972	115 208	do tygodnia	115 224

* Z uwzględnieniem odsetek.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów pozostają po stronie Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku aktywa sprzedane w ramach transakcji repo nie mogły być przedmiotem dalszego obrotu.

W 2019 roku łączne koszty odsetek z transakcji repo wyniosły 7 514 tys. zł (w 2018 roku: 8 592 tys. zł).

Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse repo)

Transakcje reverse repo służą jako narzędzie pozyskiwania finansowania dla klientów.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	214 129	211 731	do tygodnia	214 140
	175 495	216 490	do roku	176 458
	233 712	238 356	do 3 lat	235 278
Należności od innych podmiotów sektora finansowego	30 217	30 198	do tygodnia	30 219
	653 553	696 775		656 095

* Z uwzględnieniem odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Należności od banków	115 203	114 155	do tygodnia	115 214
	284 064	338 962	do roku	286 245
	227 282	238 833	do 3 lat	228 996
Należności od innych podmiotów sektora finansowego	182 613	183 090	do tygodnia	182 627
	809 162	875 040		813 082

* Z uwzględnieniem odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku Grupa miała możliwość zastawu lub zbycia papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji reverse repo.

W 2019 roku łączne przychody z tytułu odsetek z transakcji reverse repo wyniosły 8 695 tys. zł (w 2018 roku: 9 908 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa miała zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych zakupionych w transakcjach reverse repo w kwocie 248 406 tys. (na dzień 31 grudnia 2018 roku: 351 323 tys. zł).

35. Kompensowanie należności i zobowiązań finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania.

Poniższe ujawnienie dotyczy kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z transakcji terminowych i pochodnych, rozliczanych przez kontrahenta centralnego (CCP) – KDPW_CCP S.A. lub zawieranych na podstawie umów ramowych typu ISDA Master Agreement, Umowy Ramowej rekomendowanej przez Związek Banków Polskich oraz innych umów ramowych przewidujących w sytuacji wystąpienia określonego przypadku

naruszenia, możliwość rozwiązania transakcji i rozliczenia z kontrahentem na podstawie skompensowanej kwoty wzajemnych należności i zobowiązań, gdzie takie kompensowanie zostało uznane za prawnie skuteczne.

W poniższej tabeli zaprezentowano kwoty wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych (zarówno zaklasyfikowanych do portfela przeznaczanego do obrotu, jak i desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń) oraz egzekwowalnych zabezpieczeń pieniężnych dla transakcji terminowych i pochodnych objętych umowami ramowymi umożliwiającymi prawnie skuteczne kompensowanie w określonych okolicznościach.

w tys. zł	31.12.2019		31.12.2018	
	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Wycena instrumentów pochodnych (brutto)	2 311 662	2 435 599	1 846 788	1 822 170
Efekt kompensowania	(786 882)	(786 882)	(564 111)	(564 111)
Wycena instrumentów pochodnych (netto) zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	1 524 780	1 648 717	1 282 677	1 258 059
Wartość przyjętych/złożonych zabezpieczeń	(302 195)	(479 391)	(198 711)	(240 288)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową	1 222 585	1 169 326	1 083 966	1 017 771
Maksymalna kwota ewentualnej kompensaty	(1 043 761)	(1 043 761)	(975 365)	(975 365)
Aktywa i zobowiązania podlegające kompensacie zgodnie z umową ramową przy uwzględnieniu maksymalnej kwoty ewentualnej kompensaty	178 824	125 565	108 601	42 406

36. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

Grupa skorzystała z opcji MSSF 9 pozwalającej na kontynuowanie stosowania wymogów rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z MSR 39 zamiast wymogów wskazanych w MSSF 9.

Instrumentami zabezpieczającymi są transakcje Interest Rate Swap, denominowane w tej samej walucie co instrumenty zabezpieczane, w których Grupa otrzymuje zmienne przepływy, a płaci stałe.

Wynik z tytułu zmiany wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej w zakresie zabezpieczanego ryzyka odnoszony jest do wyniku z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości

godziwej. Pozostała część zmiany wyceny do wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach. Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Zmiana wyceny do wartości godziwej pochodnych instrumentów zabezpieczających ujmowana jest w wyniku na rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Odsetki od instrumentów pochodnych desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej ujmowane są w wyniku odsetkowym.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. Grupa posiadała aktywne relacje zabezpieczające, które powstały w okresie sprawozdawczym. Szczegóły dotyczące pozycji wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające oraz efektywności wyznaczonych powiązań zabezpieczających przedstawia tabela poniżej.

w tys. zł	Wartość nominalna	Wartość bilansowa		Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zmiana wartości godziwej zastosowanej dla ujęcia nieefektywności zabezpieczenia
		Aktywa	Zobowiązania		
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej					
Ryzyko stopy procentowej					
Transakcje IRS	1 688 000		19 226	Pochodne instrumenty zabezpieczające	(3 828)

w tys. zł	Wartość bilansowa		Skumulowana kwota korekt zabezpieczenia wartości godziwej w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej	Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zmiana wartości godziwej zastosowanej dla ujęcia nieefektywności zabezpieczenia
	Aktywa	Zobowiązania			
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej					
Ryzyko stopy procentowej					
Obligacje skarbowe	1 833 308	-		Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	334

Skumulowana kwota korekt zabezpieczenia wartości godziwej pozostających w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dla wszystkich pozycji zabezpieczanych, w przypadku których zaprzestano dokonywania korekt o zyski i straty z tytułu zabezpieczania wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2019 roku

wynosiła 23 949 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 39 399 tys. zł).

Informacje dotyczące efektywności wyznaczonych powiązań zabezpieczających przedstawia tabela poniżej.

w tys. zł	Nieefektywność zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	Pozycja w rachunku zysków i strat
Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej		
Ryzyko stopy procentowej	(3 494)	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

37. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych (w podziale na kategorie) i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Pozostałe aktywa / zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa*	Wartość godziwa ujawnienie**
Aktywa finansowe								
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	16	-	3 736 706	-	-	3 736 706	-	3 736 706
Należności od banków wyceniane według zamortyzowanego kosztu	17	-	1 165 684	-	-	1 165 684	-	1 165 682
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane w wartości godziwej	18	5 446 511	-	-	-	5 446 511	5 446 511	-
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	19	-	-	15 484 578	-	15 484 578	15 484 578	-
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	-	-	-	62 638	62 638	62 638	-
Należności od klientów wyceniane według zamortyzowanego kosztu	22	-	23 731 874	-	-	23 731 874	-	23 661 886
		5 446 511	28 634 264	15 484 578	62 638	49 627 991	20 993 727	28 564 274
Zobowiązania finansowe								
Zobowiązania wobec banków	28	-	-	-	2 125 495	2 125 495	-	2 125 592
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18	1 877 898	-	-	-	1 877 898	1 877 898	-
Zobowiązania wobec klientów	29	-	-	-	39 787 802	39 787 802	-	39 781 867
		1 877 898	-	-	41 913 297	43 791 195	1 877 898	41 907 459

* Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej.

** Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które nie są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej ale dla których wartość godziwa jest dodatkowo ujawniana zgodnie z wymogiem MSSF 7.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Pozostałe aktywa / zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa*	Wartość godziwa ujawnienie**
Aktywa finansowe								
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	16	-	7 272 193	-	-	7 272 193	-	7 272 193
Należności od banków wyceniane według zamortyzowanego kosztu	17	-	1 333 977	-	-	1 333 977	-	1 333 896
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane w wartości godziwej	18	2 237 076	-	-	-	2 237 076	2 237 076	-
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	19	-	-	14 241 363	-	14 241 363	14 241 363	-
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	-	-	48 768	-	48 768	48 768	-
Należności od klientów wyceniane według zamortyzowanego kosztu	22	-	21 949 014	-	-	21 949 014	-	21 897 248
		2 237 076	30 555 184	14 290 131	-	47 082 391	16 527 207	30 503 337
Zobowiązania finansowe								
Zobowiązania wobec banków	28	-	-	-	1 402 233	1 402 233	-	1 402 326
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18	1 609 382	-	-	-	1 609 382	1 609 382	-
Zobowiązania wobec klientów	29	-	-	-	38 334 345	38 334 345	-	38 332 779
		1 609 382	-	-	39 736 578	41 345 960	1 609 382	39 735 105

* Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej.

** Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, które nie są ujmowane i wyceniane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej ale dla których wartość godziwa jest dodatkowo ujawniana zgodnie z wymogiem MSSF 7.

W zależności od stosowanej metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I: aktywa / zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny pochodzące z aktywnego rynku, na którym dostępne są regularne kwotowania i obroty. Do rynku aktywnego możemy zaliczyć notowania giełdowe, brokerskie oraz notowania w systemach typu serwisy cenowe takie jak Reuters i Bloomberg, które reprezentują faktyczne transakcje rynkowe zawierane na warunkach rynkowych. Do poziomu pierwszego zaliczamy przede wszystkim papiery wartościowe przeznaczone do obrotu lub wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.
- poziom II: aktywa / zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o modele oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku i prezentowane w systemach Reuters lub Bloomberg i w zależności od instrumentów finansowych stosowane są następujące szczegółowe techniki wycen:
 - notowane ceny rynkowe dla danego instrumentu lub notowane ceny rynkowe dla instrumentu alternatywnego;

- wartość godziwą swapów na stopę procentową oraz terminowych kontraktów walutowych oblicza się jako wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o rynkowe krzywe dochodowości oraz aktualne kursy fixing NBP w przypadku instrumentów walutowych;
- inne techniki, takie jak krzywe dochodowości oparte na cenach alternatywnych dla danego instrumentu finansowego.

- poziom III: aktywa / zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry niepochodzące z rynku.

W 2019 roku Grupa nie dokonywała zmian w zasadach klasyfikacji instrumentów finansowych (prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej) do poszczególnych kategorii odzwierciedlających stosowaną metodę ustalania wartości godziwej (poziom I, poziomy II i poziomy III).

Poniższe tabele przedstawiają wartości bilansowe instrumentów finansowych prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według wartości godziwej usystematyzowane według powyższych kategorii:

Na dzień 31 grudnia 2019 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe					
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	2 921 813	2 524 698	-	5 446 511
instrumenty pochodne		-	1 524 780	-	1 524 780
dłużne papiery wartościowe		2 881 897	999 918	-	3 881 815
instrumenty kapitałowe		39 916	-	-	39 916
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	20	15 484 578	-	-	15 484 578
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	1 108	-	61 530	62 638
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18	248 406	1 629 492	-	1 877 898
krótka sprzedaż papierów wartościowych		248 406	-	-	248 406
instrumenty pochodne		-	1 629 492	-	1 629 492
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	19 226	-	19 226

Na dzień 31 grudnia 2018 roku

w tys. zł	Nota	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa finansowe					
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	955 120	1 281 956	-	2 237 076
instrumenty pochodne		722	1 281 955	-	1 282 677
dłużne papiery wartościowe		931 171	1	-	931 172
instrumenty kapitałowe		23 227	-	-	23 227
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	19	14 241 363	-	-	14 241 363
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	21	1 027	-	47 741	48 768
Zobowiązania finansowe					
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	19	351 323	1 258 059	-	1 609 382
krótka sprzedaż papierów wartościowych		351 323	-	-	351 323
instrumenty pochodne		-	1 258 059	-	1 258 059

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kwota aktywów finansowych klasyfikowanych do poziomu III obejmuje wartość udziału w spółce Visa Inc. w wysokości 41 324 tys. zł oraz wartość innych udziałów mniejszościowych w wysokości 20 206 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2018 odpowiednio 28 520 tys. zł oraz 19 221 tys. zł).

Sposób oszacowania wartości godziwej akcji Visa Inc. uwzględnia wartość akcji Visa Inc. oraz korekty wynikające ze sporów (bieżących lub potencjalnych), których stroną byłaby Visa lub Grupa. Udziały mniejszościowe w spółkach Biuro Informacji Kredytowej S.A. oraz Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A. wyceniane

zostały do wartości godziwej na podstawie wartości księgowej aktywów netto według sprawozdań finansowych Spółek.

Według założeń strategicznych Grupy, zakłada się stopniową redukcję posiadanych zaangażowań kapitałowych, z wyjątkiem wybranych zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych prowadzących działalność na rzecz sektora finansowego. Poszczególne podmioty będą sprzedawane w najbardziej dogodnym momencie wynikającym z uwarunkowań rynkowych.

Zmiany aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej określonej z wykorzystaniem istotnych parametrów nie pochodzących z rynku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	1.01.-31.12.2019
	Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat
Stan na dzień 1 stycznia 2019 roku	47 741
Sprzedaż	(600)
Aktualizacja wyceny	14 389
Stan na 31 grudnia 2019 roku	61 530

w tys. zł	1.01.-31.12.2018
	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
	Inwestycje kapitałowe
Stan na dzień 31 grudnia 2017 roku	23 062
Reklasyfikacja/ korekta z tytułu zastosowania MSSF 9	18 186
Stan na dzień 1 stycznia 2018 roku	41 248
Aktualizacja wyceny	6 493
Stan na 31 grudnia 2018 roku	47 741

W 2019 roku i w 2018 roku Grupa nie dokonywała transferu pomiędzy poziomami wartości godziwej instrumentów finansowych ze względu na stosowaną metodę ustalania wartości godziwej.

Określanie wartości godziwej

W przypadku krótkoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest zasadniczo równa ich wartości godziwej. W przypadku instrumentów innych niż krótkoterminowe zastosowano następujące metody i założenia.

Należności od banków i klientów

W kolumnie „wartość bilansowa” zaprezentowano wartość kredytów według zamortyzowanego kosztu pomniejszoną o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość godziwa kredytów i pożyczek jest wyliczana jako zdyskontowana wartość oczekiwanych przyszłych płatności kapitału i uwzględnia zmiany rynkowych stóp procentowych, a także zmiany marż dla danego okresu sprawozdawczego. Zmiany marż dla kredytów wyliczane są w oparciu o faktyczne transakcje. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek nastąpią będą w terminach uzgodnionych w umowach. W przypadku kredytów, dla których terminy spłat nie są określone (np. kredyty w rachunku bieżącym), jako wartość godziwą zaprezentowano kwotę konieczną do zapłaty, gdyby należność stała się wymagalna w dniu bilansowym.

Powyższe techniki wyceny są kwalifikowane do poziomu III hierarchii wartości godziwej, czyli aktywów finansowych wycenianych w oparciu o techniki wyceny wykorzystujące istotne parametry nie pochodzące z rynku.

Zobowiązania wobec banków i klientów

W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie i depozytów bez ustalonej daty wymagalności za wartość godziwą przyjmowana jest kwota, która byłaby wypłacona na żądanie na dzień bilansowy. Wartość godziwą depozytów o ustalonym terminie zapadalności oszacowano na podstawie przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi z uwzględnieniem bieżących marż, w sposób analogiczny jak w przypadku kredytów.

Wartością godziwą lokat overnight jest ich wartość bilansowa. Wartość godziwa lokat oprocentowanych według stałej stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przepływy przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych rynku

pieniężnego dla należności o podobnym ryzyku kredytowym, pozostającym terminie do wykupu oraz walucie.

Jak opisano powyżej, modele zastosowane do ustalenia wartości godziwej należności i zobowiązań wobec banków i klientów, wykazywanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według zamortyzowanego kosztu, wykorzystują techniki wyceny oparte na parametrach nie pochodzących z rynku. Grupa kwalifikuje zatem wycenę tych instrumentów finansowych dla potrzeb ujawnień do poziomu III hierarchii wartości godziwej. Dla pozostałych instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej Grupa uważa, że ich wartość godziwa jest zasadniczo zbliżona do wartości bilansowej.

38. Wynik z tytułu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu

Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” będącymi wynikiem wejścia w życie MSSF 9 Grupa zobligowana jest do ujawnienia wyniku z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów finansowych. W Grupie na wartość tą składa się wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, który w 2019 roku wyniósł 97 969 tys. zł (w 2018 r.: 112 631 tys. zł).

Wynik z tytułu wyłączenia z bilansu składników aktywów finansowych ujawniany w niniejszej notce wynika ze sprzedaży inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, zgodnie z opisem w notce 2, w sekcji „Ujmowanie i wyłączenie z bilansu oraz nieistotne modyfikacje”. W Skonsolidowanym rachunku zysków i strat wyniki te ujmowane są w pozycji „Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (przed wdrożeniem MSSF 9 w pozycji „Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych dostępnych do sprzedaży”).

Ze względu na specyfikę działalności Grupy zmiana stanu dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych wykazywana jest w działalności operacyjnej.

39. Zobowiązania warunkowe i sprawy sporne

Informacja o toczących się postępowaniach sądowych

W 2019 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności lub zobowiązań Grupy, którego wartość byłaby znacząca.

- W styczniu 2019 r. Bank powziął informację o złożeniu przez dwóch byłych agentów Banku, tj. spółkę Rigall Arteria Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. z siedzibą w Warszawie oraz spółkę Rotsa Sales Direct Sp. z o.o. z siedzibą w Katowicach, pozwów dotyczących roszczeń związanych z umowami agencyjnymi, które w przeszłości łączyły agentów z Bankiem.

27 maja 2019 roku Bankowi został doręczony pozew spółki Rigall Arteria Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. o zapłatę kwoty 386.139.808,89 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oraz kwoty 50.017.463,89 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozew dotyczy roszczeń związanych z wypowiedzianą w 2014 roku umową agencyjną, której przedmiotem było pośrednictwo w oferowaniu produktów i usług Banku, głównie w segmencie bankowości detalicznej. Sąd skierował sprawę do postępowania mediacyjnego, które nie doprowadziło do zawarcia ugody, w związku z czym Bank 20 lutego 2020 roku wniósł odpowiedź na pozew.

10 lutego 2020 roku Bankowi został doręczony pozew spółki Rotsa Sales Direct sp. z o.o. o zapłatę kwoty 419.712.468,48 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, oraz kwoty 33.047.245,20 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Pozew dotyczy roszczeń związanych z wypowiedzianą w 2014 roku umową agencyjną, której przedmiotem było pośrednictwo w oferowaniu produktów i usług Banku, głównie w segmencie bankowości detalicznej. Termin wniesienia odpowiedzi na pozew upływa 11 maja 2020 roku.

W ocenie Grupy wysokość roszczeń zgłaszanych przez spółki nie jest zasadna. Potwierdzeniem takiego stanowiska Banku są korzystne dla Banku prawomocne rozstrzygnięcia wcześniej podejmowanych przez spółki kroków prawnych przeciwko Bankowi.

- Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank był m.in. stroną 19 postępowań sądowych, które nie zostały prawomocnie zakończone, związanych z terminowymi operacjami finansowymi, przy czym w 12 sprawach Bank występował jako pozwany, zaś w 7 jako powód. Żądania i zarzuty w poszczególnych sprawach przeciwko Bankowi oparte są na różnych podstawach prawnych. Przedmiot sporu dotyczy w szczególności ważności zawartych terminowych operacji finansowych oraz wymagalności zobowiązań klienta z nich wynikających wobec Banku, a także potencjalnych roszczeń związanych z ich ewentualnym unieważnieniem przez sąd. Klienci starają się uniemożliwić Bankowi dochodzenie należności wynikających z terminowych operacji finansowych, kwestionują zobowiązania wobec Banku, podważają ważność zawartych umów, a także w niektórych przypadkach żądają zapłaty od Banku.
- Bank był stroną postępowania wszczętego przez Prezesa UOKiK przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom - emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard i jednym z adresatów decyzji Prezesa UOKiK w tej sprawie. Postępowanie to dotyczyło praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą

kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku przedsiębiorcom nienależącym do związków emitentów kart płatniczych, przeciw którym wszczęte zostało przedmiotowe postępowanie. Decyzja Prezesa UOKiK była przedmiotem rozważań w postępowaniach odwoławczych. 22 kwietnia 2010 roku Sąd Apelacyjny uchylił w całości wyrok SOKiK, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji. 21 listopada 2013 roku SOKiK wydał wyrok, na podstawie którego zmodyfikował karę nałożoną na Bank i ustalił jej wysokość na kwotę 1 775 720 zł. 6 października 2015 roku Sąd Apelacyjny ponownie zmienił zaskarżony wyrok SOKiK oddalając wszystkie odwołania od decyzji Prezesa UOKiK, również w zakresie modyfikacji nałożonych na banki kar, na skutek czego została przywrócona pierwotnie nałożona na Bank kara w kwocie 10 228 470 zł. Na skutek wniesionej przez Bank skargi kasacyjnej 25 października 2017 roku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego, a sprawa została przekazana Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozpoczęło się ponownie postępowanie apelacyjne. W pierwszym kwartale 2018 roku Bank otrzymał zwrot kary. W 2019 roku nie zapadły żadne rozstrzygnięcia w tej sprawie.

- Grupa uważnie obserwuje zmiany otoczenia prawnego wynikające z orzecznictwa sądowego, które dotyczy kredytów hipotecznych indeksowanych do walut obcych, w tym wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 3 października 2019 roku w sprawie C 260/18. Grupa dostrzega szereg wątpliwości interpretacyjnych wynikających z ww. wyroku. Wątpliwości te, na dzień sporządzania niniejszego sprawozdania finansowego, powodują brak możliwości rzetelnej i racjonalnej oceny wpływu wyroku na toczące się przed sądami krajowymi postępowania oraz wskazują na konieczność dokładnej analizy orzecznictwa w tym zakresie. Mając na uwadze marginalny udział kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF w stosunku do całego portfela kredytowego, Grupa ocenia, że ewentualne niekorzystne dla Banku rozstrzygnięcia sądów w sprawach dotyczących tych kredytów nie powinny istotnie wpłynąć na sytuację finansową Grupy.
- 11 września 2019 r. TSUE wydał wyrok w sprawie C 383/18, w którym wskazał, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki (Dyrektywa) należy interpretować w ten sposób, że „prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta”. Znaczy to, że zgodnie z przepisem Dyrektywy wyżej wskazane prawo konsumenta obejmuje koszty, zarówno związane z okresem kredytowania, jak i te, które takiego związku nie wykazują. Bank w związku z wykonywaniem czynności bankowych mieszczących się w definicji kredytu konsumenckiego pobierał prowizje, które w swojej konstrukcji nie były związane z okresem kredytowania, w związku z czym nie podlegały redukcji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego. TSUE orzekł w sprawie wykładni przepisu Dyrektywy, która nie jest bezpośrednio wiążąca dla podmiotów prawa krajowego i wymaga implementacji do prawa krajowego, którego ewentualna zmiana, wykładnia i stosowanie będą miały istotne znaczenie dla oceny roszczeń klientów o zwrot części prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego.
- Skutki wyroku dla interpretacji prawa krajowego Bank uwzględnił w swojej praktyce w ten sposób, że całkowity koszt kredytu określony dla umów o kredyt konsumencki zawartych po dacie ogłoszenia wyroku, w przypadku ich spłaty przed terminem umownym, będzie podlegał odpowiedniemu zmniejszeniu, a zmniejszenie to będzie dotyczyło wszystkich kosztów poniesionych przez konsumenta.

Grupa monitoruje ryzyko związane z roszczeniami o zwrot części kosztów pożyczki. Grupa, bazując na analizach prawnych wewnętrznych i zewnętrznych, dotychczasowych orzeczeniach sądów w powyższej sprawie oraz liczbie spraw sądowych, które wpłynęły do Grupy, zdecydowała, że na koniec 2019 roku nie utworzył rezerw na potencjalne zwroty prowizji dla klientów, którzy przedterminowo spłacili kredyty konsumenckie.

- Według stanu na 31 grudnia 2019 roku Bank jest pozwany w 15 sprawach dotyczących zwrotu części prowizji za udzielenie kredytu konsumenckiego na łączną kwotę 124 tys. złotych oraz w 14 sprawach dotyczących kredytu indeksowanego do CHF na łączną kwotę 1 914 tys. złotych (większość spraw znajduje się w pierwszej instancji).

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Grupa, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Grupę, utworzone są odpowiednie rezerwy. Wartość rezerw z tytułu spraw spornych według stanu na 31 grudnia 2019 r. wynosi 3 214 tys. zł (3 221 tys. zł według stanu na 31 grudnia 2018 r.).

Z tytułu spraw sądowych zakończonych prawomocnym wyrokiem w 2019 roku nie wystąpiły istotne rozliczenia.

Zobowiązania z tytułu udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych

Wartości udzielonych i otrzymanych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych według poszczególnych kategorii produktów prezentowały się następująco:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone		
Akredytywy	182 326	137 669
Gwarancje i poręczenia udzielone	2 273 926	2 589 013
Linie kredytowe udzielone	12 935 767	14 023 057
Pozostałe zobowiązania o charakterze gwarancyjnym	49 935	47 587
	15 441 954	16 797 326

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Akredytywy według kategorii		
Akredytywy importowe wystawione	174 555	137 669
Akredytywy eksportowe potwierdzone	7 771	-
	182 326	137 669

Gwarancje udzielone obejmują gwarancje spłaty kredytu za zleceniodawcę, inne gwarancje zapłaty, gwarancje zwrotu zaliczki, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe oraz poręczenia wekslowe.

Na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone przez Grupę tworzone są rezerwy. Na dzień 31 grudnia 2019 roku kwota utworzonych rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne wynosiła 61 703 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 26 481 tys. zł).

Zmiana stanu rezerw na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone przedstawia się następująco:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu utraty wartości na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone				
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2019 roku	14 083	10 318	2 080	26 481
Transfer do Etapu 1	2 645	(2 645)	-	-
Transfer do Etapu 2	(900)	900	-	-
Transfer do Etapu 3	(358)	(3 869)	4 227	-
(Utworzenia)/Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(3 737)	9 048	29 844	35 155
Różnice kursowe i inne zmiany	86	16	(35)	67
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 31 grudnia 2019 roku	11 819	13 768	36 116	61 703

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Odpis z tytułu utraty wartości na zobowiązania finansowe i gwarancyjne udzielone				
Stan odpisów z tytułu utraty wartości kredytowych na 31 grudnia 2017 roku	-	-	-	12 789
Wpływ wdrożenia MSSF 9	-	-	-	22 886
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 1 stycznia 2018 roku	19 061	10 837	5 777	35 675
Transfer do Etapu 1	149	(149)	-	-
Transfer do Etapu 2	(278)	278	-	-
Transfer do Etapu 3	-	-	-	-
(Utworzenia) / Rozwiązania w okresie przez rachunek zysków i strat	(5 086)	(676)	(3 693)	(9 455)
Różnice kursowe i inne zmiany	237	28	(4)	261
Odpis z tytułu utraty wartości na dzień 31 grudnia 2018 r.	14 083	10 318	2 080	26 481

Zmiany wartości udzielonych zobowiązań warunkowych, które przyczyniły się do zmian odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych przedstawia tabela poniżej:

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych				
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 1 stycznia 2019 roku	15 259 354	1 505 583	32 389	16 797 326
Transfer do Etapu 1	56 114	(56 101)	(13)	-
Transfer do Etapu 2	(485 353)	485 448	(95)	-
Transfer do Etapu 3	(12)	(62 337)	62 349	-
Wzrost/spadek	(1 365 079)	78 985	(25 167)	(1 311 261)
Inne zmiany	45 049	(88 580)	(583)	(44 113)
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 31 grudnia 2019 roku	13 510 074	1 862 998	68 881	15 441 952

w tys. zł	Etap 1	Etap 2	Etap 3	Razem
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych				
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 1 stycznia 2018 roku	15 283 408	1 495 682	37 392	16 816 482
Transfer do Etapu 1	28 287	(28 287)	-	-
Transfer do Etapu 2	(548 835)	548 835	-	-
Transfer do Etapu 3	-	(156 025)	156 025	-
Wzrost/spadek	408 281	(343 928)	(161 049)	(96 696)
Inne zmiany	88 212	(10 694)	22	77 540
Wartość brutto udzielonych zobowiązań warunkowych na dzień 31 grudnia 2018 roku	15 259 354	1 505 582	32 390	16 797 326

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania finansowe i gwarancyjne otrzymane		
Finansowe	-	-
Gwarancyjne	20 106 687	19 278 757
	20 106 687	19 278 757

40. Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowią zabezpieczenie następujących zobowiązań:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Zobowiązania podlegające zabezpieczeniu		
Zobowiązania wobec banków		
zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	214 135	115 208
zobowiązania z tytułu otrzymanego kredytu	-	1 668
	214 135	116 876

Wartości bilansowe aktywów stanowiących zabezpieczenie są przedstawione poniżej:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Aktywa stanowiące zabezpieczenie		
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	212 648	88 806
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	165 084	170 908
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (transakcje reverse repo)	-	25 166
Należności od banków		
lokata zabezpieczająca operacje instrumentami pochodnymi i transakcje giełdowe	99 001	118 364
Należności od klientów		
fundusze gwarancyjne i lokaty zabezpieczające transakcje giełdowe	647 490	362 807
	1 124 223	766 051

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku stanowią zabezpieczenie zobowiązań Grupy z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku przedstawione w tabeli dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody w kwocie 165 084 tys. PLN stanowią zabezpieczenie na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (31 grudnia 2018 roku: na pokrycie funduszu na rzecz BFG: 168 106 tys. zł oraz zabezpieczenie otrzymanego kredytu 2 802 tys. zł)

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu stanowią zabezpieczenie zobowiązań Grupy z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu.

Więcej informacji o aktywach stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Grupy z tytułu transakcji repo znajduje się w nocie 34. Pozostałe aktywa wykazane powyżej stanowią zabezpieczenie rozliczenia innych transakcji, w tym instrumentami pochodnymi oraz transakcji giełdowych. Warunki i zasady dokonanych transakcji nie odbiegają od tych powszechnie przyjętych i obowiązujących dla tego typu umów.

41. Działalność powiernicza

Bank oferuje usługi powiernicze związane z prowadzeniem rachunków papierów wartościowych dla zagranicznych inwestorów instytucjonalnych oraz usługi depozytariusza przeznaczone dla krajowych podmiotów finansowych, szczególnie funduszy

emerytalnych, inwestycyjnych i kapitałowych funduszy ubezpieczeniowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank prowadził ponad 14,5 tys. rachunków papierów wartościowych (31 grudnia 2018 roku: ponad 14,3 tys. rachunków).

42. Leasing

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą

Grupa leasinguje powierzchnie biurowe oraz posiada prawa wieczystego użytkowania gruntów.

w tys. zł	2019		
	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania - początek okresu	82 188	63 776	145 964
Zwiększenia	0	9 198	9 198
Zmniejszenia	1 104	12 131	13 235
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania - początek okresu	81 084	60 843	141 926
Zobowiązanie z tytułu leasingu na koniec okresu	82 028	61 241	143 270

w tys. zł	2019		
	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Koszty leasingu	4 539	13 032	17 571
Amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	1 104	12 131	13 235
Koszty odsetkowe od zobowiązań z tytułu leasingu	3 435	901	4 336
Koszty umów krótkoterminowych	0	591	591
Koszty leasingu aktywów niskocennych	0	2 216	2 216
Koszty zmienne leasingu	0	6 749	6 749
Koszty leasingu razem	4 539	22 587	27 127

W rachunku zysków i strat amortyzacja aktywów prawa do użytkowania ujęta jest w amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, koszty odsetkowe od zobowiązań z tytułu leasingu - w kosztach odsetkowych, a koszty umów krótkoterminowych, leasingu aktywów nisko-cennych oraz zmienne leasingu - w kosztach działania i ogólnego zarządu.

w tys. zł	2019		
	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
Przepływy z tytułu leasingu razem	3 595	3 001	6 596
Przepływy z tytułu leasingu - przepływy odsetkowe	3 435	901	4 336
Przepływy z tytułu leasingu - przepływy kapitałowe	160	2 100	2 260
Średnio ważony pozostały czas do końca leasingu (w latach)	73,7	7,0	61,4
Średnia ważona stopa dyskontowa	4,3%	1,5%	3,8%
Koszty leasingu razem	3 595	3 001	6 596

W sprawozdaniu z przepływów pieniężnych przepływy odsetkowe ujęte są w przepływach z działalności operacyjnej podczas gdy część kapitałowa uwzględniona jest w przepływach z działalności finansowej.

Analiza terminów wymagalności zobowiązań z tytułu leasingu:

w tys. zł	2019		
	Prawa wieczystego użytkowania	Najem nieruchomości i inne	Razem
2019	0	8 068	8 068
2020	3 595	9 700	13 294
2021	3 595	9 523	13 118
2022	3 595	8 557	12 152
2023	3 595	7 867	11 462
2024	3 595	6 576	10 171
Kolejne	247 125	14 549	261 675

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingodawcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Poniżej 1 roku	-	41
Od 1 do 5 lat	5 437	6 976
Powyżej 5 lat	-	-
	5 437	7 017
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	6 207	5 780

43. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Na środki pieniężne składają się środki w kasie oraz należności z tytułu rachunków bieżących w bankach.

Środki pieniężne

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Stan środków pieniężnych:		
Środki pieniężne w kasie	436 216	422 064
Rachunek bieżący nostro w Banku Centralnym	3 300 490	6 850 088
Rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro)	60 155	202 826
	3 796 861	7 474 978

44. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym

w tys. zł	31.12.2019		31.12.2018	
	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku	Członkowie Zarządu Banku	Członkowie Rady Nadzorczej Banku
Kredyty udzielone	127	65	165	-
Depozyty				
Rachunki bieżące	10 776	30 731	8 969	2 307
Depozyty terminowe	10 563	6 411	7 695	380
	21 339	37 142	16 664	2 687

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku nie zawierano transakcji gwarancji i poręczeń z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Wszystkie transakcje Grupy z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku zawierane są na warunkach rynkowych.

Z zakresu stosunku pracy, spośród umów o pracę zawartych między Bankiem a członkami Zarządu Banku, wyłącznie w przypadku jednego Członka Zarządu jego umowa o pracę zawiera postanowienie mówiące o odszkodowaniu pieniężnym w wypadku jej rozwiązania za wypowiedzeniem.

Każdego z członków Zarządu Banku obowiązuje zawarta z Bankiem odrębna umowa o zakazie konkurencji. Zgodnie z jej zapisami w przypadku rozwiązania stosunku pracy z Bankiem, w okresie 12 miesięcy (w przypadku jednego Członka Zarządu przez 6 miesięcy) od dnia rozwiązania umowy o pracę, Członek Zarządu jest obowiązany powstrzymać się od zajmowania działalnością konkurencyjną wobec Banku. Z tytułu powyższego ograniczenia Bank będzie zobowiązany do wypłaty Członkowi Zarządu odszkodowania.

Koszty świadczeń dla obecnych i byłych członków Zarządu Banku zostały przedstawione w nocie 10.

45. Jednostki powiązane

Bank jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, USA. Citibank Overseas Investment Corporation jest podmiotem zależnym od Citibank N.A. z siedzibą w Nowym Jorku, USA, podczas gdy jednostką dominującą najwyższego szczebla jest Citigroup Inc.

W ramach prowadzonej działalności biznesowej podmioty Grupy zawierają transakcje z jednostkami powiązanymi, a w szczególności z jednostkami wchodzącymi w skład Citigroup Inc.

Transakcje z jednostkami powiązanymi wynikają z bieżącej działalności Grupy i obejmują głównie kredyty, depozyty, gwarancje oraz transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi.

Poza transakcjami opisanymi w niniejszym rozdziale we wskazanym okresie ani Bank, ani jednostki zależne od Banku nie dokonały innych transakcji z podmiotami powiązanymi, które pojedynczo lub łącznie były istotne. Żadna z transakcji z podmiotami powiązanymi nie została zawarta na innych warunkach niż warunki rynkowe.

Transakcje z jednostkami Citigroup Inc.

Należności i zobowiązania wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawiają się następująco:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Należności, w tym:	18 863	172 180
Lokaty	-	-
Zobowiązania, w tym:	1 427 631	780 029
Depozyty*	384 825	218 934
Wycena bilansowa transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi:		
Aktywa przeznaczone do obrotu	500 799	449 183
Zobowiązania przeznaczone do obrotu	285 043	379 293
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone	429 279	439 748
Zobowiązania warunkowe otrzymane	62 529	34 834
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych (wartość nominalna instrumentów), z tego:	55 289 382	57 380 600
Instrumenty stopy procentowej	34 658 882	28 293 455
swapy odsetkowe (IRS)	4 980 928	6 740 216
swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	28 707 666	20 561 934
opcje na stopę procentową	970 288	963 107
kontrakty futures	-	28 198
Instrumenty walutowe	20 395 332	28 881 240
FX forward/spot	1 706 373	605 006
FX swap	15 457 340	26 994 552
opcje walutowe	3 231 619	1 281 682
Transakcje na papierach wartościowych	17 581	101 504
papiery wartościowe zakupione do otrzymania	10 872	48 266
papiery wartościowe sprzedane do wydania	6 709	53 238
Transakcje związane z towarami	217 587	104 401
swap	217 587	104 401
opcje	-	-

* w tym depozyty jednostki dominującej w kwocie 12 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 9 tys. zł)

w tys. zł	2019	2018
Przychody z tytułu odsetek i prowizji*	32 136	35 734
Koszty z tytułu odsetek i prowizji*	52 855	30 061
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	173 046	169 775
Pozostałe przychody operacyjne	6 626	7 092

* W tym przychody z tytułu odsetek i prowizji w kwocie 1 139 tys. zł (2018 rok: 1 505 tys. zł) oraz koszty z tytułu odsetek i prowizji w kwocie 2 tys. zł (za 2018 rok: 2 tys. zł) dotyczą jednostki dominującej.

Grupa osiąga przychody oraz ponosi koszty z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z jednostkami Citigroup Inc. w celu zabezpieczenia ryzyka rynkowego. Są to transakcje przeciwstawne (back-to-back) do transakcji na instrumentach pochodnych zawieranych z pozostałymi klientami Grupy oraz domykające pozycję własną Grupy. Na dzień 31 grudnia 2019 roku wycena bilansowa netto transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi z podmiotami powiązаныmi wynosiła 215 756 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 69 890 tys. zł). Okresowo Bank przeprowadza kompresję portfeli transakcji na instrumentach pochodnych, będącą jedną z technik ograniczania ryzyka takich transakcji, zalecaną przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji oraz rozporządzenia wykonawcze (Rozporządzenie EMIR). Dotyczy to w szczególności portfeli przekraczających 500 transakcji na instrumentach pochodnych, zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia EMIR.

Ponadto Grupa ponosi koszty i uzyskuje przychody z tytułu zawartych pomiędzy jednostkami Citigroup Inc. i Grupą umów dotyczących wzajemnie świadczonych usług.

Koszty poniesione i naliczone (uwzględniające odzwierciedlony w kosztach Grupy podatek VAT) w 2019 roku oraz w 2018 roku, z tytułu zawartych umów dotyczyły w szczególności kosztów z tytułu świadczenia na rzecz Grupy usług związanych z utrzymaniem i wsparciem bankowych systemów informatycznych oraz wsparciem doradczym i ujmowane są w kosztach działania i kosztach ogólnego zarządu; przychody dotyczyły w szczególności świadczenia przez Grupę na rzecz tych jednostek usług związanych z przetwarzaniem danych i prezentowane są w pozostałych przychodach operacyjnych.

W 2019 roku miała miejsce kapitalizacja nakładów inwestycyjnych związanych z pracami nad modyfikacją funkcjonalności systemów informatycznych Banku. Łączna kwota płatności na rzecz podmiotów Citigroup Inc. z tego tytułu wyniosła 55 708 tys. zł (w 2018 roku: 32 912 tys. zł).

46. Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia pracownicze dzielą się na następujące kategorie:

- świadczenia krótkoterminowe, które obejmują wynagrodzenia, nagrody, premie, składki na ubezpieczenia społeczne, płatne nieobecności i świadczenia niepieniężne (takie jak opieka medyczna, mieszkania służbowe, samochody i inne nieodpłatnie przekazywane lub subsydiowane świadczenia).

Pracownicy, w zależności od ich indywidualnego poziomu zaszczerowania, mogą otrzymać nagrodę z funduszu motywacyjnego, premie w ramach planu premiowego obowiązującego w danym obszarze lub uznaniową nagrodę roczną na zasadach określonych w wewnętrznych przepisach o wynagradzaniu pracowników. Premie i nagrody przyznawane są po zakończeniu okresu, za który oceniane są wyniki. Koszty świadczeń krótkoterminowych ujmowane są w rachunku zysków i strat na bieżąco w okresie, którego dotyczą. Na koniec okresu sprawozdawczego pozostała do wypłaty przewidywana niedyskontowana wartość krótkoterminowych świadczeń za dany okres obrotowy Grupa ujmuje jako element biernych międzyokresowych rozliczeń kosztów,

- długoterminowe świadczenia pracownicze

W ramach systemu wynagrodzeń Grupa gwarantuje pracownikom odprawy emerytalne i rentowe, stanowiące programy określonych świadczeń. Ich wysokość uzależniona jest od liczby lat pracy w Banku, przypadających bezpośrednio przed nabyciem prawa do wypłaty świadczenia. Na przyszłe wypłaty odpraw emerytalnych i rentowych tworzona jest rezerwa, która jest wykazana w zobowiązaniach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat w części wynikającej z kosztów bieżącego zatrudnienia i upływu czasu. Część rezerwy wynikająca ze zmiany założeń aktuarialnych (ekonomicznych i demograficznych) przyjętych do wyceny ujmowana jest w pozostałych całkowitych dochodach.

- Pracowniczy Program Emerytalny

Grupa prowadzi dla swoich pracowników pracowniczy program emerytalny („PPE”, „Program”) aktualnie zarejestrowany przez Organ Nadzoru pod numerem ZM RPPE 178/02/12/19. Umowa zakładowa oparta jest na zapisach o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego. Zgodnie z wpisem KNF z dnia 28 czerwca 2019 Program jest prowadzony i zarządzany przez NN Investment Partners Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., który zastąpił poprzedniego Zarządzającego: Esaliens TFI S.A.

Program emerytalny oferowany przez Grupę stanowi program określonych składek zgodnie z MSR 19. Za pracowników uczestniczących w programie Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności.

Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Składka podstawowa finansowana przez pracodawcę określona jest jako procent wynagrodzenia uczestnika Programu. Stawka składki podstawowej wynosi 7%. Składka dodatkowa – dobrowolna – finansowana jest przez pracownika – uczestnika Programu. Składka podstawowa stanowi przychód uczestnika Programu, od którego obowiązany jest on zapłacić podatek dochodowy od osób fizycznych (art. 12 i 13 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych Dz. U. z 2019 r. poz. 1387, z późn. zm.).

Wypłata środków z Programu następuje na wniosek uczestnika Programu lub osoby uprawnionej w trybie i na zasadach ściśle określonych w programie.

Uczestnik Programu może zrezygnować z udziału w Programie. Pracodawca zaprzestaje naliczania i odprowadzania na rzecz uczestnika Programu składek podstawowych i składek dodatkowych, a środki dotychczas zgromadzone na rejestrach Uczestnika Programu pozostają na tych rejestrach do czasu wypłaty, wypłaty transferowej, przeniesienia lub zwrotu.

- inne długoterminowe świadczenia pracownicze – nagrody za wieloletnią pracę i inne świadczenia z tytułu długiego stażu pracy oraz odroczone nagrody pieniężne, przyznawane Zarządowi Banku oraz pozostałym osobom, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Od 1 stycznia 2015 r. pracownicy o długoletnim stażu pracy (10, 20, 30 lat itd.) są uprawnieni do nagrody w formie rzeczowej,
- kapitałowe świadczenia pracownicze – w postaci akcji fantomowych Banku Handlowego w Warszawie S.A., a także w formie programu tzw. „akcji odroczonej” Citigroup. W 2019 roku nie było pracowników, którym przyznano by warunkowo nagrody pod programem tzw. „akcji odroczonej” Citigroup (program akumulacji kapitału – CAP). Zgodnie z MSSF 2 „Płatności w formie akcji własnych”, wszystkie programy funkcjonujące w Grupie traktowane są jako programy rozliczane w środkach pieniężnych. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat. Koszty programu określone są na podstawie ceny akcji Banku lub ceny akcji Citigroup. Zgodnie z wymogami standardu wartość godziwa jest początkowo ustalana na dzień przyznania nagrody, a następnie na każdy dzień sprawozdawczy, aż do całkowitego rozliczenia. Łączną wartość kosztów ujętych na dany dzień sprawozdawczy stanowi iloczyn wartości godziwej akcji odroczonej na dzień sprawozdawczy i części uprawnienia uznanego za nabyte w tym okresie. Szczegółowe informacje dotyczące zasad funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych opisane są w dalszej części niniejszej noty.

Stan rezerw na opisane powyżej świadczenia przedstawiał się następująco:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Rezerwa na wynagrodzenia i koszty pochodne od wynagrodzeń	58 977	56 281
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	11 951	12 194
Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe	68 325	58 340
Rezerwa na pracownicze świadczenia kapitałowe	14 364	15 456
Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	-	-
	153 617	142 271

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Grupa dokonała

aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2019 roku, wykorzystując kalkulację przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuarusza. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Przyjęto stopę dyskonta na poziomie 2,00% oraz współczynnik przyrostu płac na poziomie 2,3%.

Zmiana stanu rezerw na odprawy emerytalno-rentowe przedstawiała się następująco:

w tys. zł	2019	2018
Stan na dzień 1 stycznia	58 340	51 768
Zwiększenia (z tytułu):	11 544	9 473
zyski/(straty) aktuarialne z wyceny	4 972	3 507
w tym wynikające ze:		
zmiany założeń ekonomicznych	6 555	4 615
zmiany założeń demograficznych	-	93
korekty założeń aktuarialnych ex post	(1 583)	(1 201)
koszt wynagrodzenia	4 822	4 106
koszt odsetek	1 750	1 860
koszt przeszłego zatrudnienia	-	-
Zmniejszenia (z tytułu):	(1 557)	(2 901)
wykorzystanie rezerw	(1 557)	(2 901)
Stan na dzień 31 grudnia	68 327	58 340

Analiza wrażliwości dla istotnych założeń aktuarialnych:

w tys. zł	2019	2018
Wartość centralna	68 327	58 340
Zmniejszenie stopy wzrostu płac o 1 p.p.	60 211	51 403
Zwiększenie stopy wzrostu płac o 1 p.p.	77 840	66 488
Zmniejszenie rotacji o 10%	71 454	61 111
Zwiększenie rotacji o 10%	65 455	55 804
Zmniejszenie stopy dyskonta o 0,5 p.p., w tym:	70 738	61 911
przypadająca na świadczenia płatne w ciągu 1 roku	4 517	3 952
Zwiększenie stopy dyskonta o 0,5 p.p., w tym:	66 310	54 765
przypadająca na świadczenia płatne w ciągu 1 roku	4 513	3 946

Więcej informacji o ujęciu programu określonych świadczeń w sprawozdaniu finansowym Banku znajduje się w nocie 2.

Koszty poniesione przez Grupę w 2019 roku z tytułu składek na pracowniczy program emerytalny wynosiły 24 503 tys. zł (w 2018 roku: 23 757 tys. zł).

Zatrudnienie w Grupie

w etatach	2019	2018
Średnie zatrudnienie w roku	3 161	3 413
Stan zatrudnienia na koniec roku	3 071	3 276

Charakter i zasady funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybranym pracownikom oferowane są akcje fantomowe Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz w formie nagrody akcje Citigroup (tzw. program akumulacji kapitału lub CAP).

W ramach programu CAP uprawnieni pracownicy otrzymują „akcje odroczone” Citigroup. „Akcje odroczone” w ramach programu CAP przyznawane są po średniej cenie zamknięcia z giełdy NYSE z ostatnich 5 dni poprzedzających przyznanie nagrody. „Akcje odroczone” pozwalają uczestniczyć w ekwiwalencie dywidendy, nie dają jednak prawa głosu i nie mogą zostać sprzedane do dnia przekazania. „Akcje odroczone” przekształcają się w akcje zwykłe po upływie okresu określonego w regulaminie programu CAP. Co do zasady pracownik traci prawo do przyznanych akcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup, chyba że rozwiązanie umowy o pracę następuje w trybie gwarantującym zachowanie prawa do przyznanych akcji. Szczegółowe warunki opisane są w dokumencie „Capital Accumulation Program – Prospectus”. Akcje przyznane w poprzednich latach będą

przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat, począwszy od pierwszego roku po przyznaniu akcji.

W 2019 roku nie było pracowników, którym przyznano by warunkowo nagrody na podstawie Programu.

Program akcji pracowniczych podlega wewnętrznej kontroli w Biurze Polityki Wynagradzania.

22 grudnia 2017 roku Bank wdrożył Politykę wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Polityka”) Polityka ta zastąpiła obowiązującą wcześniej „Politykę zmiennych składników wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” Od tego czasu ww. Polityka podlegała przeglądowi i zmianom.

Zgodnie z Polityką Zarząd Banku oraz pozostałe osoby, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, otrzymują zmienne wynagrodzenia na podstawie wyników indywidualnych, jednostki organizacyjnej, w której dana osoba jest zatrudniona, oraz całego Banku.

Część zmiennych wynagrodzeń przyznanych warunkowo w 2019 roku osobom objętym Polityką będzie wypłacana w transzach przez kolejne 3,5 roku lub 6 lat dla Prezesa Zarządu Banku.

Zmienne wynagrodzenia - Akcje Fantomowe	
Rodzaj transakcji w świetle MSSF EU	Transakcje płatności w formie akcji rozliczane w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2
Data przyznania nagrody w postaci akcji fantomowych	16 stycznia 2017 roku 15 stycznia 2018 roku 14 stycznia 2019 roku
Liczba instrumentów przyznanych	Została ustalona w dacie przyznania nagrody akcji fantomowych
Data zapadalności	Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu: - w 2017 - co najmniej 6, 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania akcji fantomowych - w 2018 i 2019 roku - co najmniej 12, 24, 36, 48, 60, 72 Dla nagród przyznanych w latach 2017-2019 pozostałym pracownikom - co najmniej 6, 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania akcji fantomowych;
Data nabycia uprawnień	Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu: - w 2017 - co najmniej 6, 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych - w 2018 i 2019 roku - co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 Dla nagród przyznanych w latach 2017-2019 pozostałym pracownikom - co najmniej 6, 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Grupie w odniesieniu do nagród przyznanych w: • 2017: w latach 2017-2020 • 2018: - Dla Prezesa Zarządu w latach 2018-2023 - Dla pozostałych pracowników w latach 2018-2021 • 2019: - Dla Prezesa Zarządu w latach 2019-2024 - Dla pozostałych pracowników w latach 2019-2022
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz średniej arytmetycznej najniższej i najwyższej ceny akcji Banku na GPW w dniu zapadalności nagrody (zakończenia okresu retencji). Nabycie uprawnienia będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją ww. władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Innym elementem składowym wynagrodzenia zmiennego przyznawanego w oparciu o Politykę jest Odroczone Nagroda Pieniężna.

Rodzaj transakcji w świetle MSSF EU	Inne długoterminowe świadczenia pracownicze zgodnie z MSR 19
Data przyznania nagrody w postaci Odroczonej Nagrody Pieniężnej	16 stycznia 2017 roku 15 stycznia 2018 roku 14 stycznia 2019 roku
Przyznana kwota	Została ustalona w dacie przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej
Data zapadalności	Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu: - w 2017 roku - co najmniej 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania akcji fantomowych - w 2018 i 2019 roku - co najmniej 18, 30, 42, 54, 66 Dla nagród przyznanych w latach 2017-2019 pozostałym pracownikom - co najmniej 18, 30, 42 miesiące od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej;
Data nabycia uprawnień	Dla nagród przyznanych Prezesowi Zarządu: - w 2017 - co najmniej 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania akcji fantomowych - w 2018 i 2019 roku - co najmniej 12, 24, 36, 48, 60 Dla nagród przyznanych w latach 2017-2019 pozostałym pracownikom - co najmniej 12, 24 i 36 miesięcy od daty przyznania Odroczonej Nagrody Pieniężnej
Warunki nabycia uprawnień dla nagrody	Spełnienie warunków dotyczących wyników Banku, indywidualnych wyników pracy oraz zatrudnienia w Grupie w odniesieniu do nagród przyznanych w: • 2017: w latach 2017- 2020 • 2018: - Dla Prezesa Zarządu w latach 2018-2023 - Dla pozostałych pracowników w latach 2018-2021 • 2019: - Dla Prezesa Zarządu w latach 2019-2024 - Dla pozostałych pracowników w latach 2019-2022
Rozliczenie programu	W dniu rozliczenia uczestnikowi zostanie wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca transzę Odroczonej Nagrody Pieniężnej powiększona o kwotę odsetek za okres odroczenia i retencji aż do dnia wypłaty. Wysokość odsetek została ustalona w styczniu 2017, 2018 i 2019 roku Uchwałą Rady Nadzorczej Banku dla Członków Zarządu i Uchwałą Zarządu Banku dla pozostałych pracowników. Nabycie uprawnienia do nagrody będzie każdorazowo potwierdzone decyzją Rady Nadzorczej w stosunku do Zarządu oraz decyzją Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników objętych Polityką. Zgodnie z decyzją ww. władz Banku kwota wypłaty może zostać pomniejszona lub całkowicie zredukowana zgodnie z warunkami podanymi w Polityce. Warunki te odnoszą się do wyników Banku, indywidualnych wyników pracowników, zatrudnienia i będą się odnosić do całego okresu nabywania uprawnień dla poszczególnych transz.

Założenia przyjęte do wyceny programów pracowniczych świadczeń kapitałowych

Wartość godziwa poszczególnych nagród oraz założenia przyjęte do wyceny przedstawione są poniżej:

Program CAP	Data przyznania	Cena wykonania / Wartość akcji na moment przyznania (w USD)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	16.02.2016	37,05	1	201

Program Akcje Fantomowe	Data przyznania	Cena wykonania / Wartość akcji na moment przyznania (w PLN)	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji/akcji
1	16.01.2017	77,31	42	15 954
2	15.01.2018	83,02	41	37 685
3	14.01.2019	69,10	41	64 082

	Program CAP	Program Akcje Fantomowe
Okres nabywania uprawnień (lata)	25% po każdym kolejnym roku	40% po 0,5 roku i 20% w ciągu trzech kolejnych lat, 40% po jednym roku i 12% w ciągu 5 kolejnych lat lub 60% po 0,5 roku i 13,33% w ciągu 3 kolejnych lat, 60% po jednym roku i 8% w ciągu 5 kolejnych lat
Średni oczekiwany okres trwania instrumentu (życia)	W momencie nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień
Prawdopodobieństwo zakończenia zatrudnienia przed terminem (roczny wskaźnik rotacji nagrodzonych pracowników)	0,00%	8,3%
Wartość godziwa jednego instrumentu*	77,92 (USD)	52,20 (PLN)

* Różni się w zależności od daty wykonania.

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji (program CAP) przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2019		31.12.2018	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w USD)
Występujące na początek okresu	651	42,05	2 482	46,69
Przyznane w danym okresie	-	-	-	-
Wykonane/umorzone/wygasłe w danym okresie	450	-	1 831	-
Występujące na koniec okresu	201	37,05	651	42,05

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji fantomowych przedstawia poniższa tabela:

	31.12.2019		31.12.2018	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)	Liczba	Średnia ważona cena akcji (w PLN)
Występujące na początek okresu	112 754	79,42	110 631	80,19
Przyznane w danym okresie	127 171	69,10	115 643	83,02
Wykonane w danym okresie	120 391	54,61	111 950	71,55
Umorzone/wygasłe w danym okresie	1 813	-	1 570	-
Występujące na koniec okresu	117 721	74,67	112 754	79,42

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość bilansowa zobowiązań wynikających z akcji fantomowych oraz programów CAP wyniosła 13 989 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 25 635 tys. zł). Koszty ujęte z tego tytułu wyniosły w 2019 roku 4 530 tys. zł (w 2018 roku: 8 809 tys. zł).

47. Zarządzanie ryzykiem

Struktura organizacyjna i procesy zarządzania ryzykiem

Grupa dokonuje analizy, oceny, aprobaty oraz zarządza wszystkimi rodzajami ryzyka związanymi z jej działalnością wynikającymi z przyjętej strategii biznesowej. Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany we wszystkich jednostkach i na wszystkich poziomach organizacji i pokrywa m.in.: ryzyko kredytowe (włączając ryzyko kontrahenta, ryzyko rezydualne związane z przyjmowanymi zabezpieczeniami i ryzyko koncentracji), ryzyko płynności, ryzyko rynkowe oraz ryzyko operacyjne.

Głównym założeniem strategii zarządzania ryzykiem w Grupie jest podejmowanie wyważonego ryzyka przy zachowaniu zasad wspólnej odpowiedzialności. Koncepcja zarządzania ryzykiem w oparciu o wspólną odpowiedzialność zorganizowana jest na trzech niezależnych poziomach („trzech liniach obrony”):

- Poziom 1, tj. jednostki organizacyjne odpowiedzialne za prowadzenie działalności, z której wynika podejmowanie ryzyka oraz odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Grupy, jak również za identyfikowanie i raportowanie ryzyka do jednostek 2. linii,
- Poziom 2, tj. zarządzanie ryzykiem w Jednostkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii oraz działalność komórki do spraw zgodności – jednostki lub osoby odpowiedzialne za ustanawianie standardów zarządzania ryzykiem w zakresie identyfikowania, pomiaru lub oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania oraz nadzór nad mechanizmami kontrolnymi stosowanymi przez inne jednostki organizacyjne Grupy w celu ograniczenia ryzyka – jednostki organizacyjne Sektora Zarządzania Ryzykiem, Departament Zgodności, Sektor Zarządzania Finansami, Pion Prawny, Pion Zarządzania Kadrami,
- Poziom 3, tj. jednostki Audytu zapewniające niezależną ocenę procesów zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej.

W zakresie zarządzania ryzykiem Rada Nadzorcza Banku jest upoważniona do podejmowania uchwał w sprawie:

- zatwierdzania strategii działalności Grupy oraz zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem uwzględniających strategię zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupy;
- zatwierdzania dopuszczalnego poziomu ryzyka w Grupie („Ogólnego Apetytu na ryzyko”) w ramach procesu szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego w danym roku (ICAAP);
- zatwierdzania podstawowej struktury organizacyjnej Grupy ustalonej przez Zarząd, dostosowanej do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka.

Ponadto, Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Grupy w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Grupy oraz realizuje obowiązki Rady wynikające z w/w strategii/regulacji lub innych zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą dokumentów.

Zarząd Banku zatwierdza w drodze uchwał:

- Strukturę organizacyjną Grupy z dobrze określonymi, przejrzystymi i spójnymi zakresami odpowiedzialności dostosowaną do zakresu i profilu podejmowanego ryzyka, zapewnia oddzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od jednostek prowadzących działania wymagające podejmowania ryzyka,
- Profil ryzyka Grupy poprzez określenie istotnych rodzajów ryzyka, jednocześnie zapewniając wdrożenie procesów zarządzania nimi i/lub alokację kapitału wewnętrznego,
- Strategię działalności Grupy, zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem stanowiące strategię zarządzania

ryzykiem w Grupie, w tym ryzykiem operacyjnym,

- Ogólny akceptowalny poziom ryzyka w Grupie („Ogólny Apetyt na ryzyko”), w ramach dokumentu podsumowującego proces szacowania i alokacji kapitału wewnętrznego na dany rok.

Zarząd Banku powołuje niezależnego Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Zarządzania Ryzykiem (ang. Chief Risk Officer), podlegającego bezpośrednio Prezesowi Zarządu, odpowiedzialnego za zarządzanie i kontrolę ryzyka kredytowego, rynkowego, operacyjnego, a w szczególności za:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem w Grupie, metod identyfikacji, pomiaru i systemu kontroli oraz sprawozdawczości ryzyka,
- kształtowanie polityki zarządzania ryzykiem i opracowanie systemów oceny i kontroli ryzyka,
- podejmowanie decyzji kredytowych zgodnie z zasadami wynikającymi z procedur kredytowych oraz dokumentów wyznaczających politykę kredytową Grupy,
- zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa portfela kredytowego,
- zarządzanie portfelem kredytów trudnych (włączając windykację i restrukturyzację wierzytelności).

Ponadto odpowiada za:

- opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych polityk, strategii i procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego,
- dokonywanie przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Procesy zarządzania ryzykiem są wdrażane w Grupie na podstawie pisemnych polityk i zasad dotyczących identyfikacji, pomiaru, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania ryzyka, na które Grupa jest narażona, zatwierdzonych przez Zarząd, osoby upoważnione zgodnie z zasadami wydawania aktów normatywnych w Banku lub odpowiednio powołane Komitety.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem w Grupie działają następujące Komitety:

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (ang. ALCO),
- Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem (ang. RCMC) zawierający Komisję ds. Modeli oraz Komisję ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej,
- Komitet ds. Nowych Produktów.

Wiceprezes Zarządu Banku, pełniący jednocześnie funkcję Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Zarządzania Ryzykiem, przedstawia Zarządowi Banku do zatwierdzenia strukturę organizacyjną Sektora, która uwzględnia specyfikę zarządzania ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym w poszczególnych segmentach klientów. Dla tego celu w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem zostały wyodrębnione jednostki organizacyjne odpowiedzialne za:

- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Korporacyjnej,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Przedsiębiorstw,
- zarządzanie ryzykiem kredytowym Bankowości Detalicznej,
- zarządzanie należnościami z utratą wartości,
- zarządzanie ryzykiem rynkowym, z uwzględnieniem ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej,
- zarządzanie ryzykiem płynności,
- zarządzanie ryzykiem operacyjnym,
- zarządzanie procesem kapitałowym i ryzykiem modeli,
- walidacje modeli,

- wsparcie zarządzania ryzykiem w wyżej wymienionych obszarach, w tym w ramach funkcji kontrolnych,
- proces całościowej i ciągłej oceny ryzyka kredytowego (Fundamentalna Ocena Ryzyka Kredytowego).

Menedżerowie z Sektora Zarządzania Ryzykiem i jednostek biznesowych są odpowiedzialni za ustalanie i wdrażanie polityki i praktyki zarządzania ryzykiem w odpowiednich jednostkach biznesowych, nadzór nad ryzykiem w tych jednostkach oraz reagowanie na potrzeby i problemy w nich występujące.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie wspierane jest przez szereg systemów informatycznych w zakresie:

- oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji,
- pomiaru, raportowania i monitoringu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego,
- monitorowania i raportowania zabezpieczeń,
- kalkulacji i raportowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

Istotne rodzaje ryzyka

Grupa zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka, wynikającymi z realizacji przyjętej strategii biznesowej.

W ramach procesu identyfikacji istotnych rodzajów ryzyka w 2019 roku Zarząd Banku uznał za istotne następujące rodzaje ryzyka:

- Ryzyko kredytowe i ryzyko kredytowe kontrahenta,
- Ryzyko płynności,
- Ryzyko rynkowe,
- Ryzyko operacyjne, w tym:
 - Ryzyko braku zgodności.

Grupa monitoruje wszystkie powyższe rodzaje ryzyka. Z uwagi na charakterystykę portfela, w niniejszym rozdziale zostaną przedstawione zasady związane z procesem monitorowania ryzyka kredytowego (w tym ryzyka kontrahenta i koncentracji), operacyjnego, płynności, rynkowego w księdze handlowej i stopy procentowej księgi bankowej.

Ryzyko kredytowe, obejmujące również ryzyko kredytowe kontrahenta, wynika z zaangażowania kredytowego lub związanego z zawieraniem i rozliczaniem niżej wymienionych transakcji, i jest to ewentualność wystąpienia strat finansowych w wyniku niedopełnienia zobowiązań finansowych lub umownych przez kredytobiorcę lub kontrahenta. Ryzyko kredytowe jest elementem wielu aspektów działalności Grupy, zwanych dalej produktami, takich, jak:

- kredyty i pożyczki,
- transakcje walutowe oraz na instrumentach pochodnych,
- transakcje na papierach wartościowych,
- finansowanie i obsługa rozliczeń, w tym handlowych (krajowych i zagranicznych),
- transakcje, w których Grupa występuje w charakterze pośrednika wobec klientów lub innych osób trzecich.

Zasady opisane w sekcji „Ryzyko kredytowe” niniejszego dokumentu dotyczą różnych rodzajów ekspozycji, które zostały zdefiniowane w odpowiednich Politykach Kredytowych Grupy.

Dodatkowo w ramach systemu zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa stosuje zasady ograniczania ryzyka kredytowego (w tym poprzez przyjmowanie zabezpieczeń, ograniczając związane z tym **ryzyko rezidualne**) oraz zarządza **ryzykiem koncentracji** przy uwzględnieniu istotnych czynników ryzyka koncentracji.

Ryzyko płynności to ryzyko, polegające na tym, że Grupa może być niezdolna do wypełnienia w określonym terminie swoich zobowiązań finansowych wobec klienta, kredytodawcy lub inwestora. Pomiar ryzyka płynności prowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a w szczególności z ustawą Prawo bankowe, opiera się na standardach wyznaczonych przez regulatora (regulacyjne miary płynności) oraz o wewnętrzne miary

ułatwiające zarządzanie tym ryzykiem.

Ryzyko rynkowe to ryzyko utraty zysków wskutek zmian stóp procentowych, kursów wymiany walut i cen towarów oraz ich wahań. Ryzyko rynkowe jest związane z portfelem bankowym oraz handlowym. Pomiar ryzyka rynkowego jest prowadzony zgodnie z ustalonymi standardami w celu zapewnienia spójności pomiarów we wszystkich jednostkach oraz możliwości agregacji ryzyka.

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego oraz z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, jak również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności.

Ryzyko kredytowe

Głównym celem w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest wspieranie długoterminowego planu stabilnego rozwoju portfela kredytowego przy zachowaniu jego odpowiedniej jakości. Służą temu obowiązujące w Grupie regulacje i wdrożone procesy kontrolne.

Zasady polityki zarządzania ryzykiem kredytowym

Za ustalanie zasad Polityki Kredytowej Bankowości Korporacyjnej i Polityki Kredytowej Bankowości Przedsiębiorstw, oraz polityk kredytowych Bankowości Detalicznej, a także pozostałych polityk, programów i procedur, monitorowanie wyników zarządzania ryzykiem kredytowym, bieżącą ocenę ryzyka kredytowego portfela oraz zatwierdzanie indywidualnie znaczących limitów ryzyka kredytowego odpowiedzialne są jednostki zarządzania ryzykiem.

Zasady akceptacji ryzyka są dostosowywane do strategii Grupy, ogólnego akceptowanego poziomu ryzyka, wyników portfela kredytowego oraz wyników kontroli wewnętrznej.

W przypadku klientów Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw oraz działalności w zakresie bankowości inwestycyjnej w skali całej organizacji, proces kredytowy opiera się na szeregu fundamentalnych zasad, takich jak:

- wspólna odpowiedzialność obszaru biznesu i niezależnych jednostek zarządzania ryzykiem za jakość portfela i procesu kredytowego oraz ponoszone straty kredytowe;
- postępowanie zgodnie z wytycznymi dotyczącymi portfela w celu zapewnienia jego dywersyfikacji i zachowania równowagi pomiędzy ryzykiem i kapitałem;
- wprowadzenie systemu kompetencji kredytowych, który zakłada, iż kompetencje kredytowe mogą być przyznane upoważnionym, przeszkolonym i doświadczonym pracownikom jednostek zarządzania ryzykiem na podstawie ich dotychczasowego doświadczenia zawodowego oraz umiejętności i zdolności oceny ryzyka;
- wymóg podejmowania decyzji kredytowej przez co najmniej dwóch upoważnionych pracowników Grupy posiadających stosowne limity kompetencyjne dla wszystkich istotnych ekspozycji;
- uzależnienie wymaganego szczebla akceptacji od ponoszonego ryzyka - ekspozycje związane z większym ryzykiem (uwzględniając wielkość i poziom ryzyka) wymagają zatwierdzenia na wyższym szczeblu decyzyjnym;
- stosowanie zróżnicowanych i adekwatnych standardów oceny ryzyka do każdego kredytobiorcy i zaangażowania, w tym w ramach działań naprawczych;
- określenie ratingu ryzyka dla każdego dłużnika i ekspozycji w spójnym procesie ratingowym w oparciu m.in. o wyniki modeli ratingowych lub scoringowych;
- okresowe monitorowanie wyników z działalności klientów oraz identyfikowanie negatywnych zmian w ich sytuacji, które

wymagają podjęcia natychmiastowych działań klasyfikujących należność lub działań naprawczych;

- wymóg zatwierdzania odstępstw od zasad Polityki Kredytowej na wyższych szczeblach organizacyjnych, w celu zapewnienia kontroli realizacji jej zasad przez kierownictwo wyższego szczebla, z zachowaniem zgodności z wewnętrznymi aktami normatywnymi obowiązującymi w Grupie, przepisami prawa powszechnie obowiązującymi oraz regulacjami wydawanymi przez właściwych regulatorów.

W Sektorze Bankowości Detalicznej (SBD) Grupa posiada zatwierdzone przez Zarząd polityki kredytowe dla poszczególnych produktów kredytowych oferowanych przez SBD.

Ryzyko kredytowe w tym obszarze zarządzane jest przy pomocy:

- szczegółowych polityk kredytowych określających zasady badania zdolności kredytowej i wiarygodności kredytowej;
- systemu przyznawania kompetencji kredytowych oraz niezależnego nadzorowania jakości pracy analityków kredytowych;
- systemu monitorowania jakości narzędzi informatycznych wspomagających analizę zdolności i wiarygodności kredytowej;
- systemu pomiaru i kontroli ryzyka w portfelach kredytowych, na które składają się m.in. szczegółowy system informacji zarządczej o jakości portfela kredytowego oraz czynności windykacyjnych, identyfikacja ekspozycji z utratą wartości, monitorowanie przeterminowań, monitorowanie benchmarków itp., zatwierdzonych przez Zarząd limitów wewnętrznych określających parametry portfela kredytowego;
- zatwierdzonych przez Zarząd zasad polityki windykacyjnej oraz politykę ochrony przed nadużyciami oraz politykę autoryzacji transakcji dokonanych na kartach kredytowych i debetowych;
- sprawozdań, informacji na temat jakości portfela kredytowego na Komisji ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej, Komitecie ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitecie ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej;
- zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych;
- monitoringu działania modeli scoringowych oraz pomiaru i identyfikacji ekspozycji z utratą wartości;
- monitoringu zachowań klientów Grupy w Biurze Informacji Kredytowej (BIK);
- polityki wyceny zabezpieczeń kredytów zabezpieczonych hipotecznie oferowanych przez SBD.

Każdy portfel jest poddawany minimum raz w roku testom warunków skrajnych.

Ocena i pomiar ryzyka kredytowego

Grupa stosuje spójną metodykę ratingową w stosunku do całego portfela kredytów w Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw, co ułatwia porównanie zaangażowania kredytowego w ramach wszystkich sektorów działalności, regionów geograficznych i produktów.

Rating ryzyka dłużnika i rating limitu dłużnika są elementami oceny ryzyka kredytowego związanego z udzielonymi produktami. Rating ryzyka dłużnika odzwierciedla szacunkowe prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika ze zobowiązania w ciągu 1 roku i jest obliczany zazwyczaj przy wykorzystaniu modeli statystycznych, ocen zewnętrznych agencji ratingowych lub modeli scoringowych.

Rating limitu dłużnika, jako miara oceny ryzyka w horyzoncie średnio- i długoterminowym, uwzględnia również dodatkowe parametry jakościowe, m.in.: cykliczność branży, jakość zarządu, strategię biznesową klienta, ryzyko oddziaływania na klienta niekorzystnych zmian regulacyjnych czy jawność i jakość procesów kontroli.

Do każdego limitu kredytowego jest przypisany rating ryzyka limitu, który uwzględnia rating ryzyka dłużnika i parametry

transakcji, np. zabezpieczenie prawne, pomniejszające straty poniesione w wyniku niewykonania zobowiązania bądź rodzaj produktu. W ten sposób rating ryzyka limitu określa potencjalną oczekiwaną stratę z tytułu transakcji.

Pomiar ryzyka kredytowego jest dokonywany na wielu poziomach, w tym:

- na poziomie limitu, który może obejmować jeden lub więcej kontraktów, dyspozycji lub transakcji;
- na poziomie dłużnika, w przypadku przyznania dłużnikowi kilku limitów, co pozwala ocenić łączne ryzyko braku spłaty zobowiązań przez dłużnika;
- na poziomie grupy dłużników powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie;
- na poziomie portfela, przy czym rating ryzyka portfela jest obliczany jako średnia indywidualnych ratingów ekspozycji ważonych wielkością ekspozycji.

W zakresie ekspozycji kredytowych klientów Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw Grupa wykorzystuje modele ratingowe o różnym stopniu skomplikowania m.in. w zależności od wielkości portfela i branży klienta.

W zakresie detalicznych ekspozycji kredytowych Grupa wykorzystuje modele oceny punktowej, opracowane na podstawie historii zachowania własnych klientów. Modele te analizują zachowanie klienta w Biurze Informacji Kredytowej, zachowanie klienta na podstawie własnych danych oraz cechy demograficzne klientów. Jakość działania modeli scoringowych podlega ocenie bieżącej oraz monitorowaniu rocznemu. W jej wyniku wprowadzane są zmiany w modelu lub polityce kredytowej.

Pomiar ryzyka kredytowego portfela detalicznego opiera się na specjalnych modelach scoringowych oraz technikach raportowania obejmujących analizę wskaźników dotyczących nowych klientów oraz istniejących portfeli bez utraty wartości i z utratą wartości.

Skuteczność modeli scoringowych stosowanych w procesie oceny ryzyka jest regularnie monitorowana za pomocą raportów badających stabilność populacji, raportów KS (Kołmogorowa-Smirnowa) i sprawozdań dotyczących jakości portfela (wskaźniki przeterminowań i strat). Każdy model scoringowy podlega corocznej walidacji.

Monitoring ryzyka kredytowego

Za monitorowanie prawdopodobieństwa niewywiązania się z zobowiązań przez dłużnika odpowiedzialne są jednostki zarządzania ryzykiem, przy wsparciu jednostek biznesowych odpowiedzialnych za współpracę z klientem.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na ryzyko kredytowe jest dokonywane na dwóch poziomach: (a) na poziomie klienta lub dłużnika, (b) na poziomie portfela.

Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na poziomie klienta odbywa się m.in. poprzez okresowe raporty kontrolne, proces wczesnego ostrzegania, okresowe analizy sytuacji klienta.

Monitorowanie wyników portfela i identyfikowanie trendów w portfelu realizowane jest przy pomocy regularnej informacji zarządczej i raportów kontrolnych, które umożliwiają także aktywne reagowanie w przypadku niepokojących sygnałów lub trendów.

Oprócz analizy raportów informacji zarządczej menedżerowie ryzyka odbywają regularne spotkania dotyczące portfela z udziałem przedstawicieli jednostek biznesowych, w celu dokonania przeglądu potencjalnych transakcji i przeanalizowania kwestii kredytowych.

W Sektorze Bankowości Detalicznej monitoringowi podlegają modele ocen scoringowych, pomiaru utraty wartości, poziom przeterminowań, efektywność działań windykacyjnych, limity wewnętrzne, zachowania klientów w BIK, benchmarki itp.

Ograniczanie ryzyka

Ograniczanie ryzyka kredytowego w ramach określonego apetytu na ryzyko jest stałym i kluczowym elementem procesu zarządzania ryzykiem w Grupie. Jest ono prowadzone poprzez:

- selekcję klientów i zatwierdzanie kredytów:
 - wyznaczanie rynku docelowego oraz kryteriów doboru klientów,
 - wyznaczanie maksymalnych, dopuszczalnych limitów zaangażowania kredytowego poprzez limity dla określonych ratingów ryzyka lub poprzez kryteria akceptacji ryzyka,
 - ustanowienie i monitorowanie odpowiednich limitów w celu ograniczenia ryzyka koncentracji zaangażowań,
 - wyznaczanie i utrzymywanie wysokich standardów analizy informacji o kredytobiorcy (due diligence),
 - ustanawianie standardów w zakresie procesu kredytowego, w celu zapewnienia spójnego podejścia do danych segmentów,
 - stosowanie określonych standardów dokumentacji kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń w celu ograniczenia ryzyka i zarządzanie ryzykiem rezydualnym:
 - określanie akceptowalnych zabezpieczeń oraz ich klasyfikacja ze względu na możliwość odzysku w przypadku egzekucji,
 - ustanawianie zabezpieczeń w odpowiedniej formie prawnej (standardy dokumentacji),
 - określanie oczekiwanej struktury zabezpieczeń lub relacji wartości kredytu do wartości zabezpieczenia,
 - wycena rzeczowych zabezpieczeń przez dedykowane i wyspecjalizowane służby w Grupie z wykorzystaniem wycen zewnętrznych tam, gdzie zachodzi taka potrzeba,
- monitorowanie ekspozycji kredytowych i system wczesnego ostrzegania:
 - okresowe monitorowanie ekspozycji kredytowych i stosowanie systemu wczesnego ostrzegania,
 - regularne przeglądy portfela zapewniające identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji,
 - aktywne zarządzanie portfelem poprzez wdrażanie odpowiednich zmian w strategii kredytowej w oparciu o przeglądy portfela lub testy warunków skrajnych.

Polityka stosowania zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka kredytowego Grupa posiada zdefiniowane zasady, specyficzne dla obszaru korporacyjnego i detalicznego, dla przyjmowania, oceny, ustanawiania i monitorowania różnych rodzajów zabezpieczeń, przede wszystkim ustanawianie hipotek, przyjmowanie gwarancji, poręczeń i podobnych instrumentów wsparcia, ale również zastawu na środkach trwałych i przewłaszczenia należności (zwanym dalej łącznie: zabezpieczeniami). Zasady te służą minimalizowaniu ryzyka rezydualnego związanego z przyjmowaniem zabezpieczeń.

Dodatkowym czynnikiem ograniczającym to ryzyko jest fakt, że w odniesieniu do finansowania przedsiębiorstw i osób prowadzących działalność gospodarczą podstawowym źródłem spłaty wierzytelności Grupy są przychody z bieżącej działalności klientów, będące kluczowym elementem oceny zdolności kredytowej potencjalnych kredytobiorców.

W celu zdywersyfikowania ryzyka związanego z zabezpieczeniami Grupa przyjmuje różne rodzaje zabezpieczeń:

- w obszarze Bankowości Detalicznej są to przede wszystkim nieruchomości mieszkalne;
- w obszarze Bankowości Korporacyjnej i Bankowości Przedsiębiorstw przyjmowane są przede wszystkim:

- gwarancje i poręczenia,
- zabezpieczenia gotówkowe,
- papiery wartościowe,
- należności,
- zapasy,
- nieruchomości,
- maszyny i urządzenia (w tym pojazdy mechaniczne).

Szczegółowe procedury określające rodzaje akceptowanych przez Grupę zabezpieczeń, zasady ich ustanowienia i określania ich wartości oraz wydzielenie specjalistycznej jednostki ryzyka odpowiedzialnej za proces zarządzania zabezpieczeniami pozwoliło na wypracowanie odpowiednich standardów dla tego procesu, obejmujących m.in.:

- kryteria akceptacji i wyceny zabezpieczeń,
- standardy dokumentacji,
- zasady oraz częstotliwość monitoringu i aktualizacji wartości zabezpieczeń (w tym inspekcji),

Ponadto, w regulacjach kredytowych Bankowości Przedsiębiorstw określone są takie parametry, jak:

- wymagana struktura zabezpieczeń dla poszczególnych rodzajów wierzytelności kredytowych,
- relacje wartości kredytu do wartości zabezpieczenia dla poszczególnych typów zabezpieczeń,
- pożądana struktura poszczególnych rodzajów zabezpieczeń w portfelu wierzytelności kredytowych.

Grupa okresowo kontroluje, czy bieżąca struktura portfela zabezpieczeń w Bankowości Przedsiębiorstw jest zgodna z założeniami oraz czy wartość zabezpieczeń jest wystarczająca.

W ramach Bankowości Korporacyjnej oczekiwana wartości kredytu do wartości zabezpieczenia określana jest każdorazowo w decyzji kredytowej. Relacja ta jest również przedmiotem okresowej kontroli/monitorowania.

Podstawowym zabezpieczeniem w przypadku Sektora Bankowości Detalicznej jest wpis w księdze wieczystej uzyskiwany dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie. Grupa stosuje także ubezpieczenie pomostowe chroniące od ryzyka zaprzestania obsługi zadłużenia przez dłużnika w okresie od wypłaty kredytu do ustanowienia zabezpieczenia w postaci wpisu w księdze wieczystej.

Ocena wartości zabezpieczenia dokonywana jest każdorazowo na podstawie operatu szacunkowego nieruchomości, zleconego przez Grupę. Operaty szacunkowe są weryfikowane przez niezależny, wewnętrzny zespół wycen, zgodnie z wytycznymi w zakresie wycen nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów na nieruchomości dla Klientów Indywidualnych Sektora Bankowości Detalicznej. Jakość pracy zespołu wycen podlega monitorowaniu.

Ryzyko koncentracji w działalności kredytowej

W celu zapobiegania niekorzystnym zdarzeniom wynikającym z nadmiernej koncentracji, Grupa ogranicza ryzyko koncentracji, ustanawiając limity wynikające z przepisów zewnętrznych oraz norm koncentracji przyjętych wewnętrznie, tak, aby zapewnić odpowiednie rozproszenie ryzyka w portfelu. Grupa ustanawia Ogólne i Szczegółowe limity ograniczające ryzyko koncentracji kredytowej, adekwatnie do zaakceptowanego apetytu na ryzyko Grupy i strategii biznesowej.

W ramach zarządzania ryzykiem kredytowym Grupa w szczególności uwzględnia ryzyko wynikające z:

- ekspozycji wobec pojedynczych podmiotów (w tym uwzględniania wpływu zaangażowania wobec pojedynczej izby rozliczeniowej - KDPW_CCP - na poziom ponoszonego ryzyka koncentracji, w szczególności w sytuacji potencjalnego braku możliwości wywiązania się izby rozliczeniowej ze zobowiązań) lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub ekonomicznie (ryzyko koncentracji kontrahenta);

- ekspozycji wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących podobny rodzaj działalności lub prowadzących obrót podobnymi towarami (ryzyko koncentracji branży);
- ekspozycji wobec podmiotów z tego samego regionu geograficznego, jak również poszczególnych krajów (ryzyko koncentracji geograficznej);
- ekspozycji wobec podmiotów należących do Grupy kapitałowej Banku;
- ekspozycji wobec kontrahentów w ramach transakcji pochodnych;
- stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego (ekspozycji zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia), w tym z tytułu dużych pośrednich ekspozycji kredytowych takich jak pojedynczy wystawca (ryzyko koncentracji zabezpieczenia);
- specyfiki produktowej/portfeli Grupy oraz długości trwania ekspozycji;
- poszczególnych produktów, rynków lub walut.

Wyznaczone ogólne limity koncentracji zatwierdzone są na poziomie Zarządu Banku i monitorowane zgodnie z zasadami

odpowiedniej Polityki, głównie przez Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem. Menedżerowie poszczególnych jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym i jednostek biznesowych określają (o ile jest to adekwatne) szczegółowe wewnętrzne limity koncentracji oraz częstotliwość ich kontroli i raportowania, a także zasady akceptacji przekroczeń tych limitów wraz z planem działania. Przekroczenia limitów są raportowane, w zależności od szczegółowych wymogów Polityki, do akceptacji odpowiednich osób, Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem i Zarządu Banku wraz z planem działania.

W obszarze koncentracji zabezpieczeń, zgodnie z Rekomendacją S, są ustanowione i kontrolowane odpowiednie limity zaangażowań zabezpieczonych hipotecznie.

Ryzyko koncentracji zaangażowania wobec dłużnika

Grupa dąży do ograniczenia koncentracji zaangażowania wobec pojedynczych klientów lub klientów powiązanych. Według danych z dnia 31 grudnia 2019 roku zaangażowanie Grupy w transakcje z grupami klientów, dotyczące portfela bankowego, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Grupy (zdefiniowanych w dalszej części sprawozdania), wynosi 9 286 610 tys. zł, czyli 189% tych funduszy (31 grudnia 2018 roku: 8 792 580 tys. zł, tj. 177%). W 2019 roku oraz w 2018 roku Grupa spełniała przepisy dotyczące limitów koncentracji zaangażowań.

Koncentracja zaangażowań wobec poszczególnych największych niebankowych kredytobiorców Grupy:

w tys. zł	31.12.2019			31.12.2018		
	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie
KLIENT 1	1200 000	-	1200 000	1000 000	-	1000 000
GRUPA 2	907 844	134 518	1042 362	369 570	253 148	622 718
GRUPA 3	798 876	206 306	1005 181	799 072	202 774	1001 846
GRUPA 4	631 959	171 724	803 683	537 517	180 813	718 330
KLIENT 5	653 720	96 280	750 000	263 100	486 900	750 000
GRUPA 6	361 258	268 830	630 089	116 063	449 424	565 486
GRUPA 7	106 471	518 472	624 943	107 523	521 365	628 888
KLIENT 8	605 484	-	605 484	556 637	-	556 637
KLIENT 9	545 000	-	545 000	-	-	-
GRUPA 10	536 000	-	536 000	600 000	-	600 000
Razem 10	6 346 612	1 396 130	7 742 742	4 349 481	2 094 424	6 443 904

* Nie obejmuje zaangażowania z tytułu posiadanych akcji i innych papierów wartościowych.

** Grupa rozumiana jako grupa kapitałowa, w skład której wchodzi jednostki, w stosunku do których Grupa Kapitałowa Banku Handlowego w Warszawie S.A. posiada zaangażowania.

Limity maksymalnego zaangażowania Grupy określa Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („Rozporządzenia nr 575/2013”). Przy zachowaniu warunków określonych przepisami Rozporządzenia nr 575/2013 dopuszcza się utrzymywanie przez Grupę przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności ponad limity określone w art. 71 ustawy - Prawo bankowe wyłącznie w zakresie wierzytelności wynikających z operacji zaliczanych do portfela handlowego. Fundusze własne dla celów wyznaczania limitów zaangażowania określonych w ustawie Prawo bankowe ustalone zostały zgodnie z Rozporządzeniem nr 575/2013.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa nie posiadała zaangażowania wobec klienta lub grupy powiązanych klientów przekraczającego ustawowe limity koncentracji zaangażowań.

Ryzyko koncentracji zaangażowania wobec branży*

Ze względu na duże zróżnicowanie klientów reprezentujących poszczególne sektory gospodarki w poniższej tabeli przedstawiono zagregowane dane dotyczące zaangażowań (brutto) Grupy w branżę gospodarki.

Branża gospodarki według NACE*	31.12.2019		31.12.2018	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4 672 631	17,45%	4 695 369	17,48%
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	3 912 715	14,62%	3 385 386	12,61%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1 919 053	7,17%	2 760 531	10,28%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	1 499 261	5,60%	1 028 293	3,83%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	1 141 985	4,27%	1 065 354	3,97%
Produkcja artykułów spożywczych	1 134 162	4,24%	673 491	2,51%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	946 640	3,54%	1 084 312	4,04%
Górnictwo rud metali	937 344	3,50%	893 827	3,33%
Produkcja urządzeń elektrycznych	906 495	3,39%	929 839	3,46%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	759 755	2,84%	862 454	3,21%
Pierwsze "10" branż gospodarki	17 830 041	66,60%	17 378 856	64,71%
Pozostałe branże	8 941 245	33,40%	9 475 804	35,29%
Razem	26 771 286	100,00%	26 854 660	100,00%

* Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe brutto wobec klientów instytucjonalnych (w tym banków), w oparciu o NACE Revision 2 (statystyczną klasyfikację działalności gospodarczych w Unii Europejskiej).

Należności brutto od klientów i banków w podziale na typ prowadzonej działalności

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Należności brutto od podmiotów gospodarczych i banków		
finansowa	4 116 998	3 610 978
produkcyjna	4 956 141	4 282 171
usługowa	4 512 671	4 795 159
pozostała	4 106 024	3 730 135
	17 691 835	16 418 443
Należności brutto od klientów indywidualnych	7 706 947	7 535 018
(patrz nota 17, 22)	25 398 781	23 953 461

Wartość brutto należności nie uwzględnia odsetek kontraktowych naliczonych od momentu zaklasyfikowania ekspozycji do Etapu 3.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe

Grupa dokonuje odpisów na oczekiwane straty kredytowe, według opracowanych, dla wszystkich aktywów finansowych, wewnętrznych zasad i metodyk kalkulacji odpisów. Dokonywane są one dla każdego z trzech Etapów.

- Etap 1: ekspozycje kredytowe, dla których ryzyko kredytowe nie zwiększyło się istotnie od momentu początkowego ujęcia
 - strata szacowana w horyzoncie 12 miesięcy (jest to część strat kredytowych oczekiwanych dla całego okresu narażenia na ryzyko, wynikająca z niewykonania zobowiązania w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego);
- Etap 2: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego
 - straty kredytowe szacuje się dla całego okresu trwania ekspozycji;
- Etap 3: ekspozycje kredytowe, dla których nastąpił obiektywny dowód utraty wartości
 - straty kredytowe szacowane jak dla aktywów z utratą wartości.

Przypisanie ekspozycji do Etapu odbywa się, w zależności od sposobu zarządzania klientem (indywidualne vs. grupowe), przy uwzględnieniu szerokiego zakresu informacji pozyskiwanych w ramach standardowych procesów zarządzania ryzykiem (w tym procesu Wczesnego Ostrzegania), dotyczących zarówno bieżących, jak i przyszłych zdarzeń, w tym czynników makroekonomicznych oraz liczby dni zaległości.

Grupa grupuje instrumenty finansowe dla potrzeb wyceny oczekiwanych strat kredytowych w ujęciu produktowym w obszarze bankowości detalicznej i w ujęciu segmentacyjnym dla homogenicznego portfela mikroprzedsiębiorstw z minimalnym udziałem w sumie należności brutto Grupy.

Przeterminowanie spłaty o ponad 30 dni dla aktywów finansowych jest przez Grupę brane pod uwagę przy identyfikowaniu wystąpienia istotnego wzrostu ryzyka kredytowego. W przypadku ekspozycji kredytowych z obszaru bankowości detalicznej, kryterium przeterminowania powyżej 30 dni jest bezpośrednią przesłanką dla zidentyfikowania istotnego wzrostu ryzyka kredytowego. Dla ekspozycji kredytowych w obszarze bankowości instytucjonalnej, przeterminowanie o ponad 30 dni jest brane pod uwagę podczas oceny potencjalnego wystąpienia istotnego wzrostu ryzyka kredytowego, natomiast jest to czynnik wspierający ocenę i mający charakter pośredni.

Grupa zweryfikowała przypadki przeterminowań aktywów finansowych o ponad 30 dni i potencjał tej miary do identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego. Wyniki analizy wskazały, że rozszerzony przegląd ekspozycji klienta w ramach okresowych procesów kredytowych, a w jego wyniku przegląd wewnętrznej klasyfikacji jest miarą bardziej adekwatną w stosunku do dni przeterminowania. Proces nadpisań Etapów dla portfela bankowości instytucjonalnej również potwierdził założenie. Analiza przypadków 30 dni przeterminowania wykazała brak związku z podwyższonym ryzykiem kredytowym z racji wykazywania zaległości przede wszystkim na produktach niekredytowych.

Grupa stosuje ogólną zasadę, że niewykonanie zobowiązania przez wierzyciela ma miejsce w przypadku wystąpienia jednego lub obu z poniższych zdarzeń:

- a) zwłoka w wykonaniu przez dłużnika wszelkich istotnych zobowiązań kredytowych wobec Grupy wynosi 90 dni i więcej;
- b) istnieje małe prawdopodobieństwo wywiązania się w pełni przez dłużnika ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Grupy, bez konieczności podejmowania przez instytucję działań takich jak realizacja zabezpieczenia.

W celu dokonania oceny, czy nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego Bank cyklicznie, w ramach procesu klasyfikacji wewnętrznej oraz bieżącego procesu monitorowania, analizuje zmiany ryzyka niewykonania zobowiązania dla danej ekspozycji kredytowej, dokonując porównania bieżącej oceny ryzyka niewykonania zobowiązania dla ekspozycji kredytowej z oceną ryzyka niewykonania zobowiązania dokonaną w momencie początkowego ujęcia.

Ocena zmiany ryzyka niewykonania zobowiązania dla danej ekspozycji kredytowej dokonywana w ramach procesu klasyfikacji wewnętrznej oraz procesu monitorowania uwzględnia:

- czynniki jakościowe (w tym sygnały Wczesnego Ostrzegania),
- informacje ilościowe (obejmujące m.in. rating ryzyka dłużnika),
- ewentualne przyznanie klientowi, ze względów ekonomicznych lub umownych, udogodnień (w zakresie warunków finansowych) wynikających z jego trudności finansowych, których w innym przypadku Grupa by nie udzieliła (gdy udogodnienia te nie implikują pogorszenia przyszłych strumieni płatności).

W celu dokonania oceny, czy nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego, dla portfela Klientów Bankowości Detalicznej, Grupa cyklicznie, w ramach procesu analizy zmiany ryzyka niewykonania zobowiązania dla danej ekspozycji kredytowej, dokonuje porównania bieżącej oceny ryzyka niewykonania zobowiązania dla ekspozycji kredytowej, z oceną ryzyka niewykonania zobowiązania dokonaną w momencie początkowego ujęcia. Dodatkowo, uwzględniane są przesłanki jakościowe oparte o bieżącą długość okresu przeterminowania produktu kredytowego, dokonane czynności miękkiej restrukturyzacji oraz fakt braku dostępności informacji o prawdopodobieństwie niewykonania zobowiązania.

Oczekiwana strata, będąca podstawą określenia poziomu rezerwy, wyznaczana jest w całym okresie życia ekspozycji. W przypadku ekspozycji ratalnych jest to okres do umownej daty zapadalności. Dla ekspozycji odnawialnych, kontraktowy termin zapadalności nie jest określony, w zastępstwie wyznaczany jest tzw. behawioralny termin zapadalności będący wynikiem empirycznej estymacji czasu życia produktu kredytowego.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe liczone są w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego. W sprawozdaniu finansowym Grupa koryguje wartość ekspozycji kredytowych o wartość odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych na oczekiwane straty kredytowe.

W obszarze bankowości instytucjonalnej głównymi źródłami parametrów wchodzących w skład metodyki oczekiwanych strat kredytowych ('ECL') są wyniki wewnętrznych procesów oceny klienta oraz rezultaty modeli kredytowych.

- Stopa utraty wartości jest pochodną ratingu klienta ustalonego na podstawie wewnętrznych modeli ratingowych. Metodyka ECL opisuje proces nakładania na istniejące ratingi, przewidywane w danym scenariuszu makroekonomicznym, rozkładów migracji. Uzyskuje się w ten sposób, w kolejnych okresach prognozy, prawdopodobieństwo migracji do danego przedziału ratingowego.
- Wartość parametru LGD wynika bezpośrednio z modelu dedykowanego dla klientów z utratą wartości.
- Wartość ekspozycji na kolejne okresy prognozy bazuje na dostępnych harmonogramach spłat jak i (dla produktów odnawialnych) na przewidywanej zmianie ekspozycji opisywanej wartością parametru CCF. Bazą do oszacowania tego parametru były wewnętrzne dane o kwotach wykorzystanych przez klientów przed identyfikacją przez Grupę utraty wartości.
- Przypisanie do etapu bazuje na istniejącym w Grupie procesie oceny klienta używanym do zarządzania klientem. Proces ten uwzględnia zarówno czynniki ilościowe (np. rating klienta), jak i szereg czynników jakościowych (np. Sygnały Wczesnego Ostrzegania).
- Przyjęte przez Grupę terminy zapadalności wynikają bezpośrednio z umów z klientami oraz okresów w jakich Grupa jest narażona na ewentualne ryzyko.

W obszarze bankowości detalicznej podstawą parametrów wchodzących w skład metodyki ECL są istniejące w Grupie wewnętrzne modele oceny wiarygodności kredytowej klienta, informacje o etapie postępowania windykacyjnego oraz informacje z hurtowni danych Grupy.

- Stopa utraty wartości jest złożeniem szeregu modeli oceny wiarygodności kredytowej klienta, połączonych ze sobą za pomocą procesu nazwanego logiką integracyjną. Metodyka ECL, na podstawie prognoz makroekonomicznych, przekształca rezultaty logiki integracyjnej tak, by wynik odzwierciedlał przewidywane zmiany w gospodarce. Tak uzyskane parametry, są następnie przykładane do wektorów utraty wartości w okresie życia produktu, oszacowanych na podstawie historycznie obserwowanych stóp utraty wartości.
- Wektory wartości odzysków są rezultatem analizy wysokości historycznie windykowanych należności dla homogenicznych populacji. Populacje zostały posegmentowane względem podobnych cech jak typ produktu, czas od odpisu, wartość ekspozycji do spłaty czy historycznie obserwowane spłaty.
- Wartość parametru EAD bazuje dla produktów ratalnych na przewidywanych harmonogramach spłat wygenerowanych w oparciu o długość kontraktu i oprocentowanie produktu. Dla produktów odnawialnych EAD bazuje na oszacowanym wewnętrznie wektorze parametru CCF odzwierciedlającym przewidywane w kolejnych okresach prognozy zmiany w wielkości ekspozycji.

W części detalicznej Grupy stosowane jest, oprócz kryterium 30 dni zaległości oraz kategorii foreborne, kryterium ilościowe - analiza zmiany poziomu PD od momentu powstania ekspozycji. Zgodnie ze standardem Grupa nie stosuje stałego progu, powyżej którego wzrost ryzyka automatycznie byłby uznawany za istotny. Wynika to z faktu, że ten sam wzrost parametru PD w wartościach bezwzględnych byłby bardziej znaczący dla ekspozycji o niższym początkowym ryzyku niż dla tych o wyższym. Wobec powyższego w banku stosowany jest dedykowany model, którego celem jest wyznaczenie progu, powyżej którego wzrost ryzyka będzie uznawany za istotny. W celu określenia relatywnego wzrostu bank stosuje zmienną będącą ilorazem prawdopodobieństwa defaultu w aktualnej dacie raportowej, oraz prawdopodobieństwa warunkowego wyliczonego na ten sam okres w momencie początkowego ujęcia. Próg określony jest jako punkt odcięcia, gdzie maksymalizowane jest prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia default w przypadku wzrostu wartości zmiennej objaśniającej.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość wyłącznie gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów, w obszarze bankowości instytucjonalnej, zalicza się uzyskane przez Grupę informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika;
- obniżenie ratingu klienta przez uznaną i akceptowaną przez Grupę zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej;
- naruszenie warunków umowy, takie jak zdarzenie niewykonania zobowiązania lub niedokonanie płatności w wymaganym terminie, np. opóźnienia w spłacie rat kapitałowych lub odsetkowych;
- przyznania kredytobiorcy przez Grupę, ze względów ekonomicznych lub umownych wynikających z trudności finansowych kredytobiorcy, udogodnień w zakresie warunków finansowych, których w innym przypadku Grupa by nie udzieliła;
- wysokiego prawdopodobieństwa upadłości klienta lub uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego, wystąpienie przez dłużnika o ogłoszenie upadłości lub o przyznanie podobnej ochrony lub postawienie dłużnika w stan upadłości bądź przyznanie mu podobnej ochrony, jeżeli umożliwiłoby mu to uniknięcie lub opóźnienie spłaty zobowiązań kredytowych;
- wniosek Grupy o nadanie oświadczeniu Dłużnika o poddaniu się egzekucji klauzuli wykonalności;
- istotne pogorszenie się sytuacji gospodarczej, które może mieć wpływ na ryzyko niespłaceniem zobowiązań przez dłużnika,
- opóźnienie w spłacie płatności z tytułu umowy 90 dni i więcej,

oraz inne zdarzenia, które mogą mieć negatywny wpływ na możliwe do oceny przyszłe przepływy gotówkowe z tytułu ekspozycji kredytowej.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów w obszarze detalicznym zalicza się spełnienie nawet jednej z niżej wymienionych przesłanek przez jakąkolwiek z posiadanych przez klienta ekspozycji:

- wystąpienie opóźnień w spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, minimalnej kwoty do zapłaty, prowizji lub przekroczenie dozwolonego limitu. Na potrzeby rozpoznania utraty wartości przyjmuje się, że opóźnienie w spłacie jest równe lub przekracza 90 dni na moment wyliczenia odpisu (niezależnie od wysokości ekspozycji oraz kwoty przeterminowania);
- udzielenie modyfikacji warunków umowy (restrukturyzacja), w rezultacie których wartość bieżąca przepływów pieniężnych spada poniżej wartości księgowej sprzed modyfikacji;
- wypowiedzenie umowy z przyczyn innych niż opóźnienie w spłacie w przypadku produktów hipotecznych;
- wystąpienie przesłanek jakościowych:
 - śmierć,
 - bankructwo,
 - trwale kalectwo lub poważna choroba,
 - nadużycie finansowe,
 - uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego klienta lub ogłoszenie przez klienta upadłości,

- utrata wartości lub zagrożenie utraty wartości zabezpieczenia,
- pobyt klienta w areszcie lub więzieniu,
- częściowe umorzenie kapitału,
- wypowiedzenie umowy,
- wniosek Grupy o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec klienta.

W przypadku klientów, którzy nie spełniają kryteriów restrukturyzacyjnych, a w szczególności, dla których wdrożono ścieżkę prawną (upadłość, egzekucja, spór sądowy) bez perspektyw powrotu formuły spłat z podstawowej działalności operacyjnej klienta, prowadzony jest proces windykacji, a należności podlegają spisaniu w straty. Głównym celem tego procesu jest maksymalizacja odzyskiwanych przez Grupę kwot zaległych ekspozycji. W procesie windykacji Grupa wypracuje z klientem formułę współpracy, w trakcie której aktywność Grupy nie ogranicza się tylko do działań prawnych, ale również w miarę możliwości prowadzona jest bieżąca współpraca. W przypadku jeśli spłata ekspozycji jest zagrożona z uwagi na słaby standing finansowy dłużnika lub poprzez transfer aktywów poza zasięg windykacji, w wyjątkowych przypadkach możliwa jest sprzedaż ekspozycji.

Grupa ustanowiła i stosuje okres kwarantanny dla ekspozycji przestających być klasyfikowanymi jako aktywa Etapu 3.

W obszarze bankowości instytucjonalnej zmiana statusu z utraty wartości na brak utraty wartości może mieć miejsce wówczas, gdy nie wystąpiły zaległości płatnicze wobec Banku w okresie minimum 6 miesięcy oraz kwota główna i związane z nią należności dodatkowe wynikające z umowy są możliwe do odzyskania w całości.

Zasadniczą przesłanką do zmiany statusu z utraty wartości na brak utraty wartości jest całkowite odzyskanie zdolności kredytowej.

W obszarze detalicznym, mechanizm kwarantanny polega na utrzymaniu klienta w statusie utraty wartości przez kolejne 9 miesięcy od ustąpienia wszystkich przesłanek utraty wartości.

Grupa korzysta ze scenariuszy makroekonomicznych zawierających zmienne objaśniające w modelach wykorzystywanych do pomiaru utraty wartości. Scenariusze przygotowywane są przez Głównego Ekonomistę Banku min. raz na kwartał w horyzoncie 3-letnim w podziale na kwartały (scenariusz bazowy z wagą 60% oraz odchylenie pozytywne i negatywne od tego scenariusza z wagą 20%).

W obszarze bankowości instytucjonalnej Grupa podzieliła portfel kredytowy na branże pod kątem ich wrażliwości na warunki makroekonomiczne, zidentyfikowała te zmienne makroekonomiczne, które najlepiej wyjaśniały historyczne zmiany jakości kredytowej oraz przeanalizowała zależności od czynników makroekonomicznych za pomocą metod statystycznych. Finalnie Grupa dla każdej klasy wrażliwości ustalonej dla branży zbudowała model pozwalający na uzależnienie współczynnika determinującego poziom migracji klientów pomiędzy ratingami od tych czynników.

Scenariusze makroekonomiczne w obszarze Bankowości instytucjonalnej obejmują poniższe zmienne:

- roczną zmianę indeksu WIG20,
- stopę bezrobocia,
- inflację,
- PKB,
- stopę bezrobocia „BAEL”,
- WIBOR 3 miesięczny,

natomiast bankowość detaliczna wykorzystuje w modelowaniu oczekiwanych strat kredytowych trzy zmienne:

- stopę bezrobocia,
- stopę bezrobocia „BAEL”,
- roczną zmianę indeksu WIG.

¹ Poniżej poziomu odpowiadającemu ratingowi wewnętrznemu 7 (czyli dla CCC- Standard & Poors i Caa3 Moody's).

W obszarze bankowości detalicznej, na poziomie homogenicznych portfeli produktowych, Grupa, za pomocą metod statystycznych zbudowała równania uzależniające wysokości rocznych stóp strat od czynników makroekonomicznych. Tak powstałe modele pozwalają na dynamiczne kształtowanie wysokości odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w zależności od przewidywanych zmian w gospodarce.

Scenariusze i zmienne makroekonomiczne są aktualizowane w cyklach kwartalnych.

W ramach oceny adekwatności stosowanej metodyki służącej wyznaczeniu utraty wartości oraz rezerwy Grupa regularnie, co najmniej raz w roku, przeprowadza analizę w celu weryfikacji, w jakim stopniu dokonane odpisy aktualizujące miały

odzwierciedlenie w rzeczywistości poniesionych stratach. Dodatkowo modele używane do wyznaczania rezerw podlegają ocenie niezależnego Biura Walidacji Modeli.

Grupa analizuje wrażliwość oczekiwanych strat kredytowych pod kątem metod i założeń modelu oczekiwanych strat kredytowych, w szczególności wrażliwość na prognozy sytuacji makroekonomicznej. Zaprezentowane w tabeli poniżej zmiany oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości zostały wyznaczone jako różnica pomiędzy oczekiwanymi stratami kredytowymi wyliczonymi dla konkretnego scenariusza makroekonomicznego a oczekiwany stratami kredytowymi wyliczonymi z uwzględnieniem wszystkich scenariuszy makroekonomicznych zważonych prawdopodobieństwem ich realizacji

Zmiana poziomu oczekiwanych strat kredytowych dla ekspozycji bez utraty wartości (Etap 1 i 2), przy założeniu 100% realizacji scenariusza na dzień 31.12.2019, w tys. zł	Scenariusz optymistyczny	Scenariusz pesymistyczny
Bankowość detaliczna	(1 166)	1 246
Bankowość instytucjonalna	(2 967)	3 575
	(4 133)	4 821

Grupa rozpoznaje i zarządza ryzykiem kredytowym kontrahenta w transakcjach instrumentami finansowymi w oparciu o wewnętrzne

limity na zaangażowanie przedrozliczeniowe i rozliczeniowe. Ekspozycjom tym nadawane są również ratingi kredytowe.

Poniżej zaprezentowano zestawienie określające maksymalną ekspozycję Grupy na ryzyko kredytowe:

w tys. zł	Nota	31.12.2018 r.	31.12.2017 r.
Należności od Banku Centralnego*	16	3 300 490	6 850 129
Należności od banków (brutto)	17	1 168 278	1 337 887
Należności od klientów instytucjonalnych (brutto)**		16 714 183	15 080 556
Należności od klientów indywidualnych (brutto)***		7 706 947	7 535 018
Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	18	3 881 815	931 172
Instrumenty pochodne	18	1 524 780	1 282 677
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody****	19	15 484 578	14 241 363
Inne aktywa finansowe	27	106 183	160 823
Zobowiązania warunkowe udzielone	39	15 441 954	16 797 326
		65 330 500	64 216 951

* Na koniec 2019 r. wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe dla należności od klientów instytucjonalnych wyniosła 3 289 249 tys. PLN w porównaniu do 2 708 768 tys. PLN w 2018 r.

** Na koniec 2019 r. wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe dla należności od klientów indywidualnych wyniosła 1 922 434 tys. PLN w porównaniu do 1 676 541 tys. PLN w 2018 r.

Wartość brutto należności nie uwzględnienia odsetek kontraktowych naliczonych od momentu zaklasyfikowania ekspozycji do Etapu 3. Wpływ uwzględnienia tych odsetek na wartość bilansową brutto został przedstawiony w nocie 22.

Modyfikacja aktywów finansowych

Wpływ modyfikacji na wartość aktywów finansowych, dla których przepływy pieniężne wynikające z umowy uległy modyfikacji jednak nie zaprzestano ich ujmowania na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniósł (44) tys. PLN, zaś zysk z tytułu modyfikacji w 2019 roku wyniósł 207 tys. PLN.

Poniżej został zaprezentowany portfel pogrupowany na należności klientów ze stwierdzoną utratą oraz należności bez utraty wartości. Zaprezentowano również szczegóły odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych.

Zgodnie z podejściem do zarządzania ryzykiem kredytowym wyodrębnia się portfel zarządzany na podstawie indywidualnej klasyfikacji (należności oceniane indywidualnie) oraz na podstawie portfelowej klasyfikacji (należności oceniane portfelowo).

Ekspozycje oceniane indywidualnie, bez rozpoznanej utraty

wartości klasyfikowane są na podstawie wewnętrznych ratingów ryzyka przyjmujących wartości od 1 do 7, przy czym kategoria ryzyka 1 jest ratingiem najlepszym.

Ekspozycjom ocenianym indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości nadawane są ratingi od 8 do 10.

Wewnętrzne ratingi ryzyka są otrzymywane w kompleksowym procesie oceny kredytowej, na który składają się modele i metodyki ratingowe, dodatkowe korekty wynikające m.in. z posiadanego wsparcia i z zabezpieczenia oraz wszelkie inne zdefiniowane procesy stosowane, w celu uzyskania ratingów ryzyka.

Rating ryzyka określa prawdopodobieństwo niewywiązania się przez dłużnika z zobowiązań w okresie jednego roku. Ratingi od 1 do 4- włącznie są traktowane jako odpowiednik ratingów z poziomu inwestycyjnego zewnętrznych agencji oceny wiarygodności kredytowej, co oznacza, że świadczą o niskim bądź średnim poziomie ryzyka kredytowego. Ratingi poniżej 4- świadczą o podwyższonym poziomie ryzyka kredytowego, przy czym rating 7 oznacza wysokie ryzyko kredytowe i niską zdolność do obsługi zobowiązań nawet przy sprzyjających warunkach makroekonomicznych.

Struktura portfela zaangażowań wobec klientów z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2019 roku:

w tys. zł	31.12.2019				Razem z uwzgl. odsetek naliczonych dla ekspozycji do Etapu 3
	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków	Razem	
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3)					
Wartość brutto	526 651	315 109	-	841 760	1 150 930
Odpisy z tytułu oczekiwanej straty kredytowej	(316 380)	(242 829)	-	(559 209)	(868 379)
Wartość netto	210 271	72 280	-	282 551	282 551
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2)					
wg ratingu ryzyka					
rating ryzyka 1-4-	209 328	0	3	209 331	209 331
rating ryzyka +5-6-	1 062 988	-	-	1 062 988	1 062 993
rating ryzyka +7 i powyżej	103 981	-	-	103 981	103 981
wg przeterminowania należności					
bez opóźnień w spłacie	-	836 264	-	836 264	836 264
1-30 dni	-	102 726	-	102 726	102 726
31-90 dni	-	40 256	-	40 256	40 256
Wartość brutto	1 376 297	979 246	3	2 355 545	2 355 550
Odpisy z tytułu oczekiwanej straty kredytowej	(18 896)	(61 054)	(0)	(79 950)	(79 954)
Wartość netto	1 357 401	918 192	3	2 275 595	2 275 595
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1)					
wg ratingu ryzyka					
rating ryzyka 1-4-	11 955 828	-	751 707	12 707 535	12 707 543
rating ryzyka +5-6-	2 856 700	433	416 556	3 273 690	3 150 531
wg przeterminowania należności					
bez opóźnień w spłacie	-	6 248 508	13	6 248 521	6 248 521
1-30 dni	-	163 650	-	163 650	163 650
31-90 dni	-	-	-	-	-
Wartość brutto	14 812 528	6 412 591	1 168 276	22 393 396	22 270 245
Odpisy z tytułu oczekiwanej straty kredytowej	(28 174)	(23 216)	(2 594)	(53 984)	(53 991)
Wartość netto	14 784 355	6 389 375	1 165 682	22 339 412	22 216 254
Łączna wartość brutto	16 715 476	7 706 947	1 168 279	25 588 527	25 776 725
Odpisy z tytułu oczekiwanej straty kredytowej	-363 450	-327 099	-2 594	-690 969	-1 002 325
Łączna wartość netto	16 352 026	7 379 848	1 165 685	24 897 559	24 774 400

Wartość brutto należności nieuwzględnienia odsetek kontraktowych naliczonych od momentu zaklasyfikowania ekspozycji do Etapu 3. Wpływ uwzględnienia tych odsetek został zilustrowany w ostatniej kolumnie tabeli.

Struktura portfela zaangażowań wobec banków i klientów z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2018 roku:

w tys. zł	31.12.2018		
	Należności od klientów instytucjonalnych	Należności od klientów indywidualnych	Należności od banków
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3)			
Wartość brutto	348 039	378 450	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	(244 189)	(291 485)	-
Wartość netto	103 850	86 965	-
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2)			
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	56 158	-	2
rating ryzyka +5-6-	632 681	-	-
rating ryzyka +7 i powyżej	143 279	-	-
wg przeterminowania należności			
bez opóźnień w spłacie	-	657 366	-
1-30 dni	-	105 640	-
31-90 dni	-	46 976	-
Wartość brutto	832 118	809 982	2
Odpisy z tytułu utraty wartości	(16 387)	(58 389)	-
Wartość netto	815 731	751 593	2
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1)			
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	11 576 050	-	822 928
rating ryzyka +5-6-	2 324 349	-	514 957
wg przeterminowania należności			
bez opóźnień w spłacie	-	6 140 959	-
1-30 dni	-	205 627	-
31-90 dni	-	-	-
Wartość brutto	13 900 399	6 346 586	1 337 885
Odpisy z tytułu utraty wartości	(28 882)	(27 228)	(3 910)
Wartość netto	13 871 517	6 319 358	1 333 975
Łączna wartość brutto	15 080 556	7 535 018	1 337 887
Odpisy z tytułu utraty wartości	(289 458)	(377 102)	(3 910)
Łączna wartość netto	14 791 098	7 157 916	1 333 977

Struktura instrumentów pochodnych z punktu widzenia ryzyka kredytowego:

w tys. zł	31.12.2019			31.12.2018		
	Transakcje z klientami instytucjonalnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami	Transakcje z klientami instytucjonalnymi	Transakcje z klientami indywidualnymi	Transakcje z bankami
Instrumenty pochodne wg ratingu ryzyka						
rating ryzyka 1-4-	863 566	8 894	587 849	579 490	5 006	676 910
rating ryzyka +5-6-	40 085	-	24 320	7 178	-	14 088
rating ryzyka +7 i powyżej	67	-	-	5	-	-
Razem	903 718	8 894	612 169	586 673	5 006	690 998

Poniżej zaprezentowano podział ekspozycji w portfelu dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz w portfelu dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody według ratingów agencji Fitch:

w tys. zł	31.12.2019		31.12.2018	
	Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody
Rating emitenta agencji Fitch				
A (w tym: od A- do AAA)	3 881 815	15 484 578	931 172	14 241 363
Razem	3 881 815	15 484 578	931 172	14 241 363

Struktura zobowiązań warunkowych udzielonych z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2019:

w tys. zł	31.12.2019		
	Zobowiązania wobec klientów instytucjonalnych	Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	Zobowiązania wobec banków
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 3)	67 574	1 306	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka +7 i powyżej	67 574	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 2)	639 821	1 219 855	3 323
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	132 895	-	-
rating ryzyka +5-6-	426 514	-	3 323
rating ryzyka +7 i powyżej	80 412	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 1)	8 177 658	4 964 158	368 259
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	6 828 244	-	364 951
rating ryzyka +5-6-	1 349 414	-	3 308
Razem	8 885 053	6 185 319	371 582

Struktura zobowiązań warunkowych udzielonych z punktu widzenia ryzyka kredytowego na dzień 31 grudnia 2018:

w tys. zł	31.12.2018		
	Zobowiązania wobec klientów instytucjonalnych	Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	Zobowiązania wobec banków
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 3)	30 988	1 401	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka +7 i powyżej	30 988	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 2)	410 128	1 095 455	-
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	17 754	-	-
rating ryzyka +5-6-	380 297	-	-
rating ryzyka +7 i powyżej	12 077	-	-
Zobowiązania warunkowe udzielone (Etap 1)	10 004 762	4 798 669	455 923
wg ratingu ryzyka			
rating ryzyka 1-4-	8 424 766	-	449 124
rating ryzyka +5-6-	1 579 996	-	6 799
Razem	10 445 878	5 895 525	455 923

Praktyki „forbearance”

W Grupie w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym identyfikuje się ekspozycje „forborne”. Grupa uwzględnia ekspozycje „forborne” zgodnie z wymaganiami sprawozdawczymi wynikającymi ze Standardów Technicznych EBA/ITS/2013/03.

Grupa jako „forborne” traktuje ekspozycje, gdzie Grupa udziela dłużnikowi doświadczającemu trudności finansowych preferencyjnych warunków finansowania (np. na warunkach nierynkowych), które w innej sytuacji nie byłyby rozważane. Grupa poprzez preferencyjne warunki finansowania rozumie sytuacje, w której np. zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż umowna wartość oprocentowania sprzed restrukturyzacji i/lub zmodyfikowane oprocentowanie kredytu jest niższe niż oprocentowanie rynkowe dla danego okresu finansowania i ryzyka kredytowego.

Zakres, w którym zmieniane są warunki finansowania, ustalany jest indywidualnie dla każdego dłużnika, którego dotyczy przedmiotowa sytuacja. W szczególności działania takie obejmują:

- przejęcie aktywów,
- udzielenia nowego, zrestrukturyzowanego zaangażowania w celu częściowej lub całkowitej spłaty istniejącego zaangażowania,

- modyfikację warunków istniejącego zaangażowania, w tym zmiany harmonogramu spłat (np. wydłużenie okresu kredytowania), zmiany oprocentowania należności lub sposobu spłaty, lub redukcji kwoty do spłaty (kwoty głównej lub narosłych odsetek).

Proces nadawania ekspozycjom statusu „forborne” jest ściśle związany z procesem zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym również z procesem rozpoznawania utraty wartości dla ekspozycji.

W przypadku klientów instytucjonalnych Grupa nadaje status „forborne” dla ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, co wiąże się z koniecznością dokonania odpisu w straty części należności.

W przypadku ekspozycji detalicznych status „forborne” może dotyczyć zarówno ekspozycji z portfela z utratą wartości, jak i z portfela bez utraty wartości. Grupa jako „forborne” bez utraty wartości traktuje ekspozycje na których były przeprowadzone działania restrukturyzacyjne, natomiast zmiana warunków finansowania nie implikowała pogorszenia przyszłych strumieni płatności. W takich przypadkach zmiana statusu ekspozycji na „forborne” nie stanowi dowodu utraty wartości.

Grupa przyjmuje, że ekspozycje pozostają w statusie „forborne” aż do ich całkowitej spłaty.

Ekspozycje ze zmodyfikowanymi warunkami podlegającymi zasadom w zakresie forbearance (ekspozycje forborne) są przedmiotem raportowania regulacyjnego oraz wewnętrznego. Wartości ekspozycji w statusie „forborne”:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
Należności bez rozpoznanej utraty wartości,	23 580 662	21 889 085
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1), w tym:	21 225 119	20 246 985
podmiotów sektora niefinansowego	18 072 331	18 098 779
klientów instytucjonalnych	11 659 740	11 752 193
klientów indywidualnych	6 412 591	6 346 586
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2), w tym:	2 355 543	1 642 100
podmiotów sektora niefinansowego	2 355 529	1 642 100
klientów instytucjonalnych	1 376 283	832 118
klientów indywidualnych	979 246	809 982
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3), w tym:	841 760	726 489
podmiotów sektora niefinansowego	841 760	726 489
klientów instytucjonalnych, w tym:	526 651	348 039
„forborne”	169 297	78 281
klientów indywidualnych, w tym:	315 109	378 450
„forborne”	19 195	19 791
Należności od klientów brutto razem, w tym:	24 422 422	22 615 574
podmiotów sektora niefinansowego	21 269 620	20 467 368
klientów instytucjonalnych, w tym:	13 562 674	12 932 350
„forborne”	169 297	78 281
klientów indywidualnych, w tym:	7 706 946	7 535 018
„forborne”	19 195	19 791
Odpisy z tytułu oczekiwanej straty kredytowej, w tym:	(690 548)	(666 560)
na należności „forborne”	(76 363)	(59 555)
Należności od klientów netto, razem, w tym:	23 731 874	21 949 014
należności „forborne”	112 129	38 517

Wartość brutto należności nieuwzględnienia odsetek kontraktowych naliczonych od momentu zaklasyfikowania ekspozycji do Etapu 3. Wpływ uwzględniania tych odsetek na wartość bilansową brutto został przedstawiony w nocie 23.

Ryzyko płynności

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem płynności

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo niewywiązania się Grupy z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i kontrahentów.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest terminowe wywiązanie się Grupy z wszystkich zobowiązań wobec swoich klientów oraz zabezpieczenie środków w celu terminowego rozliczenia wszystkich transakcji na rynku pieniężnym.

Zarządzanie ryzykiem płynności opiera się na:

- obowiązujących przepisach prawa w szczególności ustawie Prawo bankowe,
- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
- zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Grupą oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,

z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Grupie spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie płynnością

Celem zarządzania płynnością jest zapewnienie Bankowi i podmiotom Grupy dostępu do środków płynnych, w celu wypełnienia swoich zobowiązań w terminie, także w ekstremalnych, lecz prawdopodobnych sytuacjach kryzysowych.

Grupa analizuje i zarządza ryzykiem płynności w różnych horyzontach czasowych, przy czym rozróżnia się płynność bieżącą, krótko-, średnio- i długoterminową, stosując adekwatne metody pomiaru i limitowania ryzyka. Przyjęte miary oraz limity mają na celu ograniczenie nadmiernej koncentracji w zakresie przyjętej struktury bilansu, czy też źródeł finansowania.

Zarządzanie płynnością długoterminową należy do zadań ALCO i jest określone w strategii Grupy. Jest ono prowadzone w oparciu o monitorowanie relacji strukturalnych bilansu oraz o regulacyjne miary płynności długookresowej i obejmuje analizę luk płynności, a także możliwości pozyskania w przyszłości wystarczających źródeł finansowania oraz kosztu pozyskania środków w kontekście

wpływu na rentowność prowadzonej działalności.

Zarządzanie płynnością średnioterminową, w horyzoncie do 1 roku, należy do zadań ALCO i odbywa się w oparciu o przygotowywany w cyklu rocznym plan finansowania, określający poziomy limitów wewnętrznych oraz przygotowywane przez jednostki biznesowe Grupy plany w zakresie zmiany aktywów i pasywów, opracowywane w ramach planów finansowych na kolejny rok budżetowy.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową, w horyzoncie do 3 miesięcy, należy do zadań Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej i odbywa się w oparciu o regulacyjne miary płynności krótkookresowej oraz limity wewnętrzne. Grupa analizuje także poziom płynności w sytuacjach kryzysowych, przyjmując, jako warunek konieczny, brak ujemnej luki we wszystkich przedziałach czasowych w horyzoncie 3 miesięcy.

Zarządzanie płynnością bieżącą należy do zadań Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej i prowadzone jest w oparciu o rachunki nostro Grupy, w tym w szczególności rachunek rezerwy obowiązkowej w NBP, przy użyciu dostępnych produktów oferowanych przez rynek pieniężny oraz Bank Centralny.

Zarządzanie płynnością w podmiotach Grupy leży w zakresie zadań zarządów tych spółek przy uwzględnieniu „Zasad zarządzania ryzykiem”. Nadzór nad płynnością podmiotów Grupy sprawuje ALCO.

W 2019 roku w Grupie nie wprowadzono istotnych zmian w procesach, procedurach, systemach oraz politykach dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Plan finansowania i zabezpieczenia płynności

Roczny Plan Finansowania i Płynności (Plan) jest przygotowywany dla Grupy przez Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej. Odpowiada on również za uzyskanie aprobaty ALCO dla tego Planu. Plan powinien obejmować wszystkie istotne elementy dotyczące finansowania i płynności wynikające z planów biznesowych, a w szczególności w obszarze depozytów i kredytów dla klientów, tak jak to zostało określone w budżetach rocznych poszczególnych jednostek biznesowych, a także istotnych zmian otoczenia regulacyjnego oraz sytuacji rynkowej.

Narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

Grupa dokonuje pomiaru i zarządza ryzykiem płynności poprzez zastosowanie zarówno zewnętrznych miar nadzorczych, jak i miar dodatkowych wypracowanych wewnętrznie.

Regulacyjne miary płynności

Regulacyjne miary płynności, wskaźniki M1-M4 i LCR, kształtowały się na bezpiecznym poziomie i wynosiły:

	31.12.2019	31.12.2018	Zmiana
M1 - Luka płynności krótkoterminowej (w tys. PLN)	9 126 042	6 517 776	2 608 266
M2 - Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,26	1,18	0,08
M3 - Współczynnik pokrycia aktywów niepieniężnych funduszami własnymi	4,98	6,08	(1,10)
M4 - Współczynnik pokrycia aktywów niepieniężnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,58	1,44	0,14
LCR	163%	168%	(5%)

Wewnętrzne narzędzia zarządzania ryzykiem płynności

W uzupełnieniu do nadzorczych miar płynności Grupa Banku stosuje zestaw narzędzi zarządzania ryzykiem płynności obejmujący:

- analizę luk - MAR/S2,
- scenariusze kryzysowe,

- strukturalne wskaźniki płynności,
- rynkowe czynniki ostrzegawcze,
- znaczące źródła finansowania,
- awaryjny plan finansowania.

Scenariusze kryzysowe

Testy warunków kryzysowych są przeprowadzane w celu zbadania potencjalnego wpływu określonego zdarzenia na bilans Grupy oraz skumulowaną lukę w horyzoncie 12 miesięcy, a także określenia, jakie dodatkowe finansowanie działalności jest konieczne w każdym z określonych scenariuszy. Scenariusze te są przygotowywane przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej oraz Ryzyko Rynkowe Grupy oraz zatwierdzone przez ALCO.

Grupa przeprowadza testy warunków kryzysowych w cyklu miesięcznym. Scenariusze te zakładają istotne zmiany w podstawowych parametrach finansowania, takie jak:

- koncentracja bazy funduszu,
- Highly Stressed Market Disruption („S2”) – poważne zakłócenia na rynkach światowych,
- kryzys finansowy na rynku krajowym.

Awaryjny plan finansowania

Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej przygotowuje oraz aktualizuje w cyklu rocznym „Plan pozyskania funduszy i utrzymania płynności w sytuacji zagrożenia płynności”

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2019 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	20 760 753	391 612	778 774	235 278	29 819 109
Zobowiązania i kapitał własny	8 169 834	4 479 486	19 091	-	39 317 115
Luka bilansowa w danym okresie	12 590 919	(4 087 874)	759 683	235 278	(9 498 006)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych - wpływy	22 718 553	5 726 397	14 890 210	12 000 485	16 165 204
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych - wypływy	22 792 316	5 752 159	14 908 722	11 913 776	16 189 238
Luka pozabilansowa w danym okresie	(73 763)	(25 762)	(18 512)	86 709	(24 034)
Potencjalne wykorzystanie przyznaných linii kredytowych	566 316	477 866	415 396	-	(1 459 578)
Luka skumulowana	11 950 840	7 359 338	7 685 113	8 007 100	(55 362)

(Plan awaryjny), który określa sposób działania Grupy w sytuacji kryzysowej, w tym szczególnie w przypadkach zakładanych w scenariuszach kryzysowych i opisanych w „Rocznym planie finansowania i zabezpieczenia płynności”. Awaryjny plan finansowania jest zatwierdzany przez ALCO.

Plan awaryjny określa:

- warunki/symptomy wskazujące na wystąpienie sytuacji kryzysowej,
- kompetencje do podejmowania działań w ramach realizacji planu,
- źródła pozyskania funduszy, a w szczególności zasady utrzymywania portfela aktywów płynnych do użycia w przypadku wystąpienia problemów płynnościowych,
- zasady przeprowadzania sprzedaży aktywów i zmiany struktury bilansu,
- zasady postępowania w celu przywrócenia zaufania klientów do instytucji.

Poniżej przedstawione zostały wielkości skumulowanej urealnionej luki płynności w warunkach stresowych oraz poziom aktywów płynnych na dzień 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku.

Skumulowana urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2018 roku:

w tys. zł	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	21 150 966	424 855	928 484	-	26 800 409
Zobowiązania i kapitał własny	9 027 056	4 859 475	20 028	-	35 398 155
Luka bilansowa w danym okresie	12 123 910	(4 434 620)	908 456	-	(8 597 746)
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych - wpływy	22 005 560	9 318 244	10 587 062	7 196 021	17 354 183
Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych - wypływy	21 989 606	9 329 708	10 812 157	7 219 383	17 308 085
Luka pozabilansowa w danym okresie	15 954	(11 464)	(225 095)	(23 362)	46 098
Potencjalne wykorzystanie przyznaných linii kredytowych	693 802	861 242	591 621	-	(2 146 665)
Luka skumulowana	11 446 062	6 138 736	6 230 476	6 207 114	(197 869)

Aktywa płynne i skumulowana luka płynności do 1 roku:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018	Zmiana
Aktywa płynne, w tym:	22 875 757	22 229 407	646 350
rachunek nostro, depozyty w NBP i stabilna część gotówki	3 509 364	7 056 872	(3 547 508)
dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	3 881 815	931 172	2 950 643
dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	15 484 578	14 241 363	1 243 215
Skumulowana luka płynności do 1 roku	7 685 113	6 230 476	1 454 637
Wskaźnik pokrycia luki przez aktywa płynne	Pozytywna luka	Pozytywna luka	

Poniżej przedstawione zostały zobowiązania finansowe Grupy według umownych terminów wymagalności. Prezentowane kwoty nie uwzględniają wpływu stopy efektywnej na wartości zobowiązań z tytułu odsetek.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	28	2 125 495	2 108 386	2 000	15 007	45	57
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	18	248 406	248 406	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	29	39 787 807	37 228 862	1 233 802	1 291 452	33 615	76
Depozyty podmiotów sektora finansowego	29	4 556 646	4 554 687	260	1 676	-	23
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	29	34 962 850	32 531 925	1 172 136	1 234 324	24 412	53
Pozostałe zobowiązania	29	268 311	142 250	61 406	55 452	9 203	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	18	1 974 225	41 303	35 685	99 783	1 077 118	720 336
Pochodne instrumenty zabezpieczające		19 226	-	-	-	19 226	-
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	39	12 935 767	11 620 970	-	236 039	870 275	208 483
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	39	2 321 513	2 321 513	-	-	-	-
		59 412 439	53 569 440	1 271 487	1 642 281	2 000 279	928 952
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		72 862 917	23 340 936	6 612 768	15 187 355	19 967 407	7 754 451
Wypływy		72 760 656	23 414 973	6 643 496	15 055 276	19 883 352	7 763 559
		102 261	(74 037)	(30 728)	(132 079)	(84 055)	(9 108)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku

w tys. zł	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat
Zobowiązania wobec banków	28	1 402 233	1 384 456	2 683	15 000	43	51
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	18	348 130	348 130	-	-	-	-
Zobowiązania wobec klientów, z tego:	29	38 334 345	36 821 651	1 054 500	436 919	21 202	74
Depozyty podmiotów sektora finansowego	29	7 040 000	7 037 511	396	2 072	-	21
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego	29	31 057 448	29 633 784	1 040 283	363 370	19 959	53
Pozostałe zobowiązania	29	236 897	150 356	13 821	71 477	1 243	-
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu							
Instrumenty pochodne (rozliczane netto)	18	1 404 897	31 043	36 410	55 593	864 397	417 454
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych	39	14 023 057	11 133 577	7 008	578 036	2 132 056	172 380
Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji	39	2 636 600	2 636 600	-	-	-	-
		58 149 263	52 355 457	1 100 601	1 085 548	3 017 698	589 959
Instrumenty pochodne rozliczane brutto							
Wpływy		65 735 761	22 003 732	9 558 726	10 313 851	15 521 711	8 337 741
Wypływy		65 529 703	21 987 856	9 546 774	10 300 415	15 373 789	8 320 869
		206 058	15 876	11 952	13 436	147 922	16 872

Ryzyko rynkowe

Procesy i organizacja zarządzania ryzykiem rynkowym

Ryzyko rynkowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Grupy zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji, cen towarów oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest zapewnienie, że rozmiary ponoszonego ryzyka w ramach Grupy odpowiadają poziomowi akceptowalnemu przez akcjonariuszy oraz instytucje nadzoru bankowego, a także zapewnienie, że wszystkie ekspozycje na ryzyko rynkowe są właściwie odzwierciedlone w kalkulowanych miarach ryzyka przekazywanych do wiadomości odpowiednim

osobom i organom zarządzającym. Przyjęte miary oraz limity ryzyka rynkowego mają na celu zapobieganie nadmiernej koncentracji ekspozycji na pojedynczy czynnik ryzyka lub grupę powiązanych czynników ryzyka, a także aby określić ogólny maksymalny poziom podejmowanego ryzyka w księdze handlowej lub bankowej.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Grupie opiera się na:

- wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego,
- zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania Grupą oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku,

z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosownych na rynku.

Ostateczna odpowiedzialność za przestrzeganie ustalonych poziomów ekspozycji na ryzyko rynkowe w Grupie spoczywa na Zarządzie Banku, natomiast bieżące zarządzanie ryzykiem rynkowym jest prowadzone przez:

- Członka Zarządu Nadzorującego Sektor Zarządzania Ryzykiem,
- Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO),
- Szefa jednostki Ryzyka Rynkowego,
- Szefów jednostek biznesowych podejmujących ryzyko,
- osoby oddelegowane do zarządzania ryzykiem w jednostkach Grupy.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Zakres ryzyka

Zarządzanie ryzykiem rynkowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji, ceny towarów masowych oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem rynkowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowy i bankowy.

Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie. Portfele handlowe obejmują pozycje bilansowe, takie jak: dłużne papiery wartościowe kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, tzn. nabywane w celach handlowych i spełniające określone kryteria płynności, oraz wszystkie pozycje w instrumentach pochodnych, przy czym w tym przypadku dokonuje się rozróżnienia portfeli nabywanych w celach czysto handlowych oraz tych, które są zawierane w celu zabezpieczenia ryzyka pozycji w portfelu bankowym - tzw. zabezpieczenia ekonomiczne (economic hedge). Wycena portfeli handlowych dokonywana jest bezpośrednio na podstawie cen rynkowych lub za pomocą modeli wyceny przy zastosowaniu parametrów cenowych notowanych na rynku. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej Banku w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Portfel handlowy obejmuje również opcje, w tym przede wszystkim walutowe transakcje opcyjne, opcje na stopy procentowe oraz struktury opcyjne, będące odzwierciedleniem ekonomicznej natury oraz ryzyka wynikającego z produktów oferowanych klientom Grupy. Działalność Grupy w tym zakresie jest prowadzona w sposób zapewniający jednocześnie (każdorazowe i natychmiastowe) zawarcie transakcji przeciwstawnej o takich samych parametrach, w związku z czym portfel transakcji opcyjnych nie generuje otwartej ekspozycji ryzyka rynkowego. Jedyną wielkością związaną z zawieraniem transakcji opcyjnych uwzględnianą w pomiarze ryzyka rynkowego, a konkretnie ryzyka walutowego, jest wielkość premii płaconej/otrzymywanej w walucie zagranicznej.

Portfele bankowe obejmują wszystkie pozostałe, niezaliczone do portfeli handlowych, pozycje bilansowe oraz pozabilansowe. Celem zawierania tych transakcji jest realizacja wyniku w całym, kontraktowym okresie transakcji. Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej Banku przejmuje pozycje ryzyka stóp

procentowych z portfeli bankowych ze wszystkich innych jednostek organizacyjnych Grupy. Mechanizm przekazywania pozycji ryzyka stóp procentowych opiera się na systemie transferowej ceny funduszy.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli bankowych

Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- analiza luki stopy procentowej,
- metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (Value-at-Close) / całkowitego zwrotu z portfela (Total Return),
- metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (Interest Rate Exposure, IRE),
- testy warunków skrajnych.

Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych jako zabezpieczenia ekonomiczne, w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy.

Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji.

Przyjmuje się, że:

- transakcje ze stałą stopą oprocentowania (takie jak: depozyty terminowe, lokaty międzybankowe, portfel dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody o oprocentowaniu stałym, kredyty udzielone zarówno spłacane w całości w dniu zapadalności, jak i spłacane w ratach) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty zapadalności lub wymagalności,
- transakcje ze stopą zmienną, aktualizowaną w cyklicznych stałych okresach (głównie kredyty udzielone z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę rynkową/bazową np. WIBOR 1M) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty najbliższej aktualizacji oprocentowania,
- transakcje o oprocentowaniu zmiennym administrowanym (tzn. zmiana wysokości oprocentowania oraz jej termin zastrzeżona jest do wyłącznej decyzji Grupy) bądź o niezdefiniowanym terminie zapadalności lub aktualizacji oprocentowania klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie historycznie zaobserwowanych lub ekspercko przyjętych przesunięć momentu i wielkości zmiany oprocentowania danej pozycji w stosunku do zmiany rynkowych stóp procentowych (model minimalizacji zmienności marży na produkcie).

W Grupie do tych transakcji/pozycji bilansu zalicza się m.in. rachunki bieżące, kredyty kartowe, kredyty w rachunku bieżącym. Dodatkowo uwzględnia się wcześniejsze spłaty kredytów w oparciu o analizę faktycznych spłat dokonywanych przez klientów przed terminem i na tej podstawie ustalany jest profil aktualizacji oprocentowania produktu, dotyczący to w szczególności kredytów ratalnych,

- transakcje niewrażliwe na zmiany stóp procentowych, do których zalicza się gotówkę, majątek trwały, kapitał, pozostałe aktywa/zobowiązania, kwalifikuje się do najdłuższego pasma przeszacowania,
- transakcje bezpośrednio zawierane przez -Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej na potrzeby zarządzania ryzykiem stóp procentowych oraz płynności (portfel własny Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej) klasyfikowane są do odpowiednich pasm przeszacowania zawsze na podstawie dat zawartych w kontrakcie.

Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (Value-at-Close) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań.

Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem, który może być

Poniżej przedstawione są miary IRE dla Grupy na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku. Zestawienie prezentowane jest odrębnie dla głównych walut PLN, USD i EUR, stanowiących łącznie ponad 90% bilansu Grupy:

w tys. zł	31.12.2019		31.12.2018	
	IRE 12M	IRE 5L	IRE 12M	IRE 5L
PLN	27 103	78 293	10 444	87 021
USD	15 045	19 732	16 798	31 102
EUR	9 980	9 134	(3 103)	1 973

Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym.

Grupa dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych stanowiących kombinacje ruchów czynników rynkowych zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move) i kryzysowe (stress move) występujących zarówno w kraju, jak i za granicą. Wielkości zakładanych przesunięć czynników rynkowych rewidowane są co najmniej raz do roku i odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Grupy.

Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami w Pionie Transakcji Rynku Międzybankowego prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody w Grupie. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody:

- zarządzanie płynnością finansową;
- zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej z innych jednostek organizacyjnych Banku lub podmiotów Grupy;
- otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Grupy przez Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej.

Aby uniknąć nadmiernych wahań wartości funduszy kapitałowych Grupy, spowodowanych przez przeszacowanie aktywów przeznaczonych do sprzedaży, ustala się maksymalne limity pozycji DVO1 (Dollar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej (do którego prowadzone są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym), spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę dla tego

uzyskany w określonym przedziale czasu. Jest to miara prospektywna, analogiczna do wskaźnika czynników wrażliwości (Factor Sensitivity) w przypadku portfeli handlowych. Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat.

typu portfeli. Limity dotyczą również pozycji otwartych w instrumentach pochodnych (np. transakcjach swap stóp procentowych), przeprowadzanych w celu zabezpieczenia wartości godziwej portfela.

Program stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Poza ogólnymi zasadami ograniczania ryzyka rynkowego, w szczególności ryzyka stóp procentowych, Grupa posiada zdefiniowane zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej. Podstawowym rodzajem ryzyka zabezpieczanym w ramach rachunkowości zabezpieczeń jest ryzyko zmiany stóp procentowych, na jakie narażony jest portfel papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody o stałej stopie procentowej. Na koniec każdego miesiąca, w którym występowała relacja zabezpieczająca, Grupa dokonywała oceny efektywności stosowanego zabezpieczenia, analizując zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego oraz instrumentu zabezpieczającego z tytułu zabezpieczanego ryzyka.

Pozycją zabezpieczaną była część portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody na stałą stopę procentową, denominowaną w PLN i EUR. We wszystkich przypadkach instrumentem zabezpieczającym był swap stopy procentowej (IRS), zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Zyski i straty wynikające z przeszacowania wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz zmiany w wycenie do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych odzwierciedlone są - w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka - w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”.

Poziom ryzyka określonego miarą DVO1 dla portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody z uwzględnieniem zabezpieczeń ekonomicznych, w podziale na portfele w poszczególnych walutach przedstawiony jest w tabeli poniżej:

w tys. zł	31.12.2019			Ogółem w okresie 1.01.2019 - 31.12.2019		
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(3 182)	(3 489)	307	(3 089)	(2 528)	(3 412)
USD	(159)	(159)	-	(109)	-	(186)
EUR	(357)	(357)	-	(439)	(311)	(533)

w tys. zł	31.12.2018			Ogółem w okresie 1.01.2018 - 31.12.2018		
	Ogółem	Papiery wartościowe	IRS	Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(2 538)	(2 538)	-	(2 471)	(1 461)	(3 032)
USD	-	-	-	(14)	-	(18)
EUR	(316)	(316)	-	(392)	(316)	(450)

Działalność Grupy w zakresie inwestycji w dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody była głównym czynnikiem wpływającym także na zmiany poziomu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania wyrażonych miarą IRE.

Pomiar ryzyka rynkowego portfeli handlowych

Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- metoda czynników wrażliwości (Factor Sensitivity),
- metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR),
- testy warunków skrajnych.

Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji).

W przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01.

W odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie.

W przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej).

Miarą zintegrowaną ryzyka rynkowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko

Wartości znaczących ekspozycji na ryzyko stóp procentowych portfeli handlowych w ujęciu miary DV01 w 2019 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018	w okresie 1.01.2019 - 31.12.2019		
			Średnia	Maksimum	Minimum
PLN	(54)	671	249	974	(568)
EUR	(13)	100	(23)	105	(161)
USD	144	54	48	157	(37)

W 2019 roku średnia wielkość ekspozycji na ryzyko stóp procentowych w walucie krajowej była niższa w porównaniu z poziomem z roku ubiegłego i wyniosła 350 tys. zł. Średnia ekspozycja na ryzyko stóp procentowych w EUR była nieznacznie niższa w porównaniu z rokiem 2018 (DV01 wyniosło 67 tys. zł, podczas gdy rok wcześniej 70 tys. zł). Średnia ekspozycja w USD była niższa w porównaniu do roku 2018 (DV01 wyniosło 50 tys. zł, w porównaniu do 68 tys. zł w 2018 r.). Jeżeli chodzi o największe wielkości ekspozycji przyjmowanych przez Departament Skarbu, to maksymalna ekspozycja w PLN wyniosła 974 tys. zł w porównaniu z 1106 tys. zł w roku 2018, zaś maksymalna pozycja w EUR osiągnęła wielkość 105 tys. zł w porównaniu z 168 tys. zł w roku ubiegłym.

(VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Grupy wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania.

Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych.

W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami.

Grupa notuje ekspozycje ryzyka rynkowego portfeli handlowych w ponad dwudziestu walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych, jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko rynkowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.

Sektor Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej, prowadzący w ramach Grupy działalność handlową na instrumentach finansowych, kontynuował strategię bardzo aktywnego zarządzania ekspozycjami narażonymi na ryzyko walutowe i stopy procentowej, dostosowując wielkość i kierunek tych ekspozycji w zależności od zmieniających się warunków rynkowych, co obrazuje przedział wahań tych ekspozycji (wartości minimum i maksimum w powyższej tabeli).

Poziom ryzyka określonego miarą VaR (bez uwzględnienia zabezpieczeń ekonomicznych portfela aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody) w podziale na pozycje ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej w 2018 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018	w okresie 1.01.2019 - 31.12.2019		
			Średnia	Maksimum	Minimum
Ryzyko walutowe	69	174	577	2 829	56
Ryzyko stóp procentowych	5 947	6 889	8 219	11 950	4 831
Ryzyko spreadu	3 040	2 612	4 757	9 697	2 545
Ryzyko ogółem	6 678	7 334	9 695	13 775	5 861

Ogólny średni poziom ryzyka rynkowego portfeli handlowych w roku 2019 był o 25% wyższy od średniego poziomu zanotowanego w roku 2018, w ujęciu kwotowym to około 1900 tys. zł, głównie jako wynik wzrostu ekspozycji na zmianę spreadu. Maksymalny poziom ryzyka cenowego osiągnął wartość 13 775 tys. zł, podczas gdy w 2018 roku był na poziomie 15 043 tys. zł.

Ryzyko instrumentów kapitałowych

Podstawowym podmiotem Grupy prowadzącym działalność w zakresie instrumentów kapitałowych jest Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. (DMBH). Stosownie do swojego podstawowego zakresu działalności, DMBH jest uprawniony do podejmowania

ryzyka cenowego portfela handlowego akcji, praw do akcji, znajdujących się lub mających się znaleźć w obrocie na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) lub BondSpot, kontraktów Futures na index WIG20 i Indeksowanych Jednostek Udziałowych, a także akcji na giełdach zagranicznych tych spółek, które są notowane jednocześnie na GPW. Ryzyko cenowe portfela instrumentów DMBH ograniczane jest limitami wolumenowymi dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych oraz progami ostrzegawczymi dla koncentracji dla poszczególnych emitentów. Dla DMBH stosowane są również progi ostrzegawcze potencjalnej straty dla scenariuszy warunków skrajnych oraz skumulowanej zrealizowanej straty na portfelu handlowym.

Ekspozycja walutowa Grupy

Ekspozycję walutową Grupy według podstawowych walut przedstawia poniższa tabela:

31.12.2019

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych*		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	4 338 630	5 529 553	21 386 884	20 185 257	10 704
USD	1 642 699	5 122 036	20 863 504	17 393 833	(9 666)
GBP	17 279	389 976	742 199	371 438	(1 936)
CHF	468 768	227 731	2 029 207	2 274 823	(4 579)
Pozostałe waluty	96 855	201 225	2 173 226	2 064 715	4 141
	6 564 231	11 470 521	47 195 020	42 290 066	(1 336)

* Według wartości bieżącej będącej sumą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych

31.12.2018

w tys. zł	Operacje bilansowe		Transakcje warunkowe z tytułu instrumentów pochodnych*		Pozycja netto
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania	
EUR	4 624 242	4 575 132	15 661 387	15 672 613	37 884
USD	1 530 263	3 765 163	22 219 596	19 954 563	30 133
GBP	12 554	445 558	894 004	461 895	(895)
CHF	607 154	215 197	2 352 073	2 748 500	(4 470)
Pozostałe waluty	88 205	234 376	2 046 088	1 892 725	7 192
	6 862 418	9 235 426	43 173 148	40 730 296	69 844

* Według wartości bieżącej będącej sumą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych

Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne oraz założenia systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie spójnego i efektywnego podejścia do identyfikacji, oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania oraz sprawozdawczości w zakresie tego ryzyka, jak również efektywnej redukcji poziomu narażenia na ryzyko operacyjne, a w konsekwencji redukcja ilości zdarzeń ryzyka operacyjnego

i dotkliwości ich skutków (polityka niskiego poziomu tolerancji dla strat operacyjnych).

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym ma również na celu pełną integrację procesów zarządzania tym ryzykiem z procesami podejmowania decyzji biznesowych (tzn. strategia biznesowa

wspierana jest oceną ryzyka operacyjnego, a biznes oceniany na podstawie wcześniej ustalonych wskaźników kontroli i ryzyka operacyjnego).

Organizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, Grupa bierze pod uwagę strategię biznesową, Profil ryzyka Grupy, otoczenie makroekonomiczne, dostępne zasoby kapitału i płynności oraz wymogi regulacyjne (w tym zwłaszcza Rekomendacji M) stanowiące ramy dla przygotowania systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie.

Zarząd Banku i Zarządy spółek zależnych odpowiadają za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie właściwego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez wprowadzanie odpowiednich regulacji wewnętrznych, zapewnia spójność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym ze Strategią Grupy oraz jego właściwe funkcjonowanie w organizacji poprzez analizę informacji umożliwiających ocenę, czy system jest adekwatny do profilu ryzyka operacyjnego. W przypadku zaistnienia konieczności system zarządzania ryzykiem operacyjnym jest usprawniany poprzez wprowadzenie niezbędnych korekt.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie jest zbudowany w sposób, który zapewnia prawidłowe zarządzanie ryzykiem na każdym etapie, tj.: identyfikacji, oceny/pomiaru, ograniczania, monitorowania i raportowania.

Realizacja założeń strategii przez Zarząd Banku oceniana jest przez Radę Nadzorczą, wspieraną przez Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału, na podstawie syntetycznych raportów przedkładanych przez Zarząd z częstotliwością skorelowaną z częstotliwością spotkań komitetów, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażona jest Grupa, metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, prawdopodobieństwo jego występowania, ocenę potencjalnego negatywnego wpływu metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak też wyniki monitorowania profilu ryzyka operacyjnego i apetytu na ryzyko operacyjne. Rada Nadzorcza, po dokonaniu oceny, w razie konieczności może zlecić poddanie rewizji całości lub części systemu zarządzania ryzykiem.

Definicja ryzyka operacyjnego

Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego oraz z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, jak również ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności.

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową. Definicja ryzyka operacyjnego w Grupie obejmuje: ryzyko technologiczne, ryzyko outsourcingu, ryzyko nadużyć/defraudacji, ryzyko prania pieniędzy, ryzyko bezpieczeństwa informacji, ryzyko ciągłości działania, ryzyko podatkowe i rachunkowe, ryzyko produktu, ryzyko braku zgodności, ryzyko prawne, ryzyko modeli, ryzyko kadrowe, ryzyko koncentracji, ryzyko niewłaściwego postępowania (conduct risk).

W ramach ryzyka operacyjnego następujące ryzyka zostały uznane za istotne: ryzyko braku zgodności, ryzyko modeli, ryzyko outsourcingu i ryzyko bezpieczeństwa informacji (włączając ryzyko cyberbezpieczeństwa).

Zasady identyfikacji ryzyka operacyjnego

Każda jednostka organizacyjna Grupy identyfikuje wszystkie istotne rodzaje ryzyka operacyjnego, związane z działalnością jednostki. W procesie identyfikacji ryzyka Kierownictwo uwzględnia istotne ryzyko związane ze wszystkimi procesami, produktami, czynnikiem ludzkim, systemami informatycznymi,

zgodnością z obowiązującym prawem, regulacjami i zaleceniami instytucji nadzorczych, regulacjami wewnętrznymi oraz strategią Grupy, uwzględniając również ryzyko związane z zależnością od innych podmiotów w Grupie.

Jednostki organizacyjne w ramach Grupy oraz Departament Niezależnej Kontroli i Ryzyka Operacyjnego wykorzystują w procesie identyfikacji ryzyka procesy regularnego analizowania informacji generowanych przy użyciu narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym (np. apetyt na ryzyko, docelowy profil ryzyka, KRI, dane o stratach i zdarzeniach ryzyka operacyjnego, problemy kontrolne i działania naprawcze, proces samooceny, mapę ryzyka, kluczowe projekty, obszary koncentracji ryzyka i obszary wzrastającego poziomu ryzyka, analizy scenariuszy, testy warunków skrajnych, zmiany procesów i produktów, atestacje ryzyka operacyjnego, informacje z wewnętrznych i zewnętrznych przeglądów i audytów, informacje raportowane do Komisji i Komitetów).

Profil ryzyka operacyjnego

Profil ryzyka operacyjnego rozumiany jest jako skala i struktura ekspozycji na ryzyko operacyjne, określająca stopień narażenia na ryzyko operacyjne. Wyrażany jest on w wybranych wymiarach strukturalnych (takich jak m.in. rodzaje zdarzeń operacyjnych, rodzaje linii biznesowych, istotne procesy) oraz w wymiarach skali (takich jak m.in. oszacowana potencjalna wielkość straty). Do ustalenia profilu ryzyka operacyjnego Grupa wykorzystuje posiadane informacje na temat zdarzeń operacyjnych oraz informacje pochodzące z wykorzystywanych narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Docelowy profil ryzyka operacyjnego, umożliwiający m.in. identyfikację obszarów koncentracji ryzyka operacyjnego, ustalany jest z uwzględnieniem skali i struktury ryzyka operacyjnego, zaakceptowanego apetytu/tolerancji na ryzyko operacyjne, analiz danych historycznych i wykorzystujący wdrożone narzędzia zarządzania ryzykiem operacyjnym. Dla poszczególnych kategorii ryzyka operacyjnego oraz głównych obszarów działalności Grupy monitorowane są wyznaczone wskaźniki.

Pomiar i ocena

W procesie oceny ryzyka Grupa wykorzystuje kombinacje różnych metod pomiaru lub szacowania ryzyka. Ocena ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa wystąpienia i wielkości możliwych przyszłych strat z tytułu ryzyka operacyjnego. W tym celu wykorzystuje się mierniki ilościowe i jakościowe (np. apetyt na ryzyko, wymogi kapitałowe, docelowy profil ryzyka, KRI, dane o stratach i zdarzeniach ryzyka operacyjnego, problemy kontrolne i działania naprawcze, proces samooceny, mapę ryzyka, kluczowe projekty, obszary koncentracji ryzyka i obszary wzrastającego poziomu ryzyka, analizy scenariuszy, testy warunków skrajnych, zmiany procesów i produktów, atestacje ryzyka operacyjnego, informacje z wewnętrznych i zewnętrznych przeglądów i audytów, informacje raportowane do Komisji i Komitetów). Ocena uwzględnia analizę zagrożeń zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Trafna ocena ryzyka operacyjnego umożliwia odpowiednie określenie profilu ryzyka i właściwe nim zarządzanie. Oszacowany wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego pokrywa wszystkie kategorie ryzyka uwzględnione w definicji ryzyka operacyjnego.

Ramy akceptacji ryzyka, kontrola ryzyka, ograniczanie ryzyka

Grupa wyznacza poziomy tolerancji dla poszczególnych kategorii ryzyka operacyjnego oraz obszarów biznesowych w ramach ustalonego apetytu na ryzyko. Przekroczenie przyjętych progów tolerancji dla poszczególnych kategorii zdarzeń wymaga podjęcia działań naprawczych, zgodnie z decyzją Komitetu ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem.

Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem lub Zarządy spółek zależnych mogą podjąć decyzje w zakresie traktowania zidentyfikowanego ryzyka poprzez:

- akceptowanie (świadome niepodejmowanie działań mających na celu ograniczenie prawdopodobieństwa lub skutków zmaterializowania się danego zagrożenia, wraz z ewentualnym zapewnieniem środków na pokrycie potencjalnie związanych z nim strat);
- ograniczanie (przede wszystkim poprzez odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów, systemów, ich opis/procedury oraz wprowadzenie mechanizmów kontrolnych);
- transferowanie (przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług lub stosowanie ubezpieczeń);
- unikanie (niepodejmowanie działań, z którymi wiąże się dane zagrożenie).

Procesy identyfikacji ryzyka, samooceny, pomiaru, monitorowania oraz raportowania w zasadniczych aspektach są ujednolicone i ogólnie przyjęte we wszystkich jednostkach organizacyjnych Grupy. Procesy ograniczania ryzyka są określane dla każdej jednostki organizacyjnej i mogą być różne dla poszczególnych jednostek.

Stosowane procesy kontrolne służą ograniczaniu przyczyn występowania negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych (włącznie ze stratami operacyjnymi), zmniejszaniu prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz minimalizowaniu dotkliwości potencjalnych skutków. Mechanizmy ograniczania ryzyka obejmują również transfer ryzyka, czyli przeniesienie części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług lub stosowanie ubezpieczeń, z zastrzeżeniem, że transfer nie może być traktowany jako alternatywa dla właściwego zarządzania ryzykiem. Grupa ocenia i monitoruje prawidłowość funkcjonowania mechanizmów transferu ryzyka.

Monitorowanie i raportowanie

Za bieżące monitorowanie ryzyka operacyjnego odpowiada Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitety ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności. Jakość procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym proces samooceny) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Grupy są przedmiotem kontroli i oceny przez jednostkę audytu wewnętrznego.

W ramach nadzoru skonsolidowanego dane o ryzyku operacyjnym Banku i spółek zależnych prezentowane są Komisjom i Komitetom wspierającym Zarząd Banku i Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza jest wspierana przez Komitety Rady Nadzorczej - Komitet ds. Audytu, Komitet ds. Ryzyka i Kapitału oraz Komitet ds. Wynagrodzeń.

Na podstawie syntetycznych raportów ryzyka operacyjnego przedkładanych przez Zarząd co najmniej 2 razy w roku, przygotowywanych w oparciu o dane wynikające z monitorowania ryzyka operacyjnego, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażona jest Grupa, prawdopodobieństwo jego występowania, jego skutki i metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, jak też profil ryzyka operacyjnego i obszary koncentracji ryzyka, Rada Nadzorcza, wspierana przez Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału, monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem (w szczególności w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym) oraz dokonuje oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Założenia dotyczące systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego

W ramach Zarządu Banku jeden z jego członków - Członek Zarządu Nadzorujący Sektor Zarządzania Ryzykiem - sprawuje nadzór nad Departamentem Niezależnej Kontroli i Ryzyka Operacyjnego.

Zarząd jest wspierany przez Komitety ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności oraz Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem.

Każda jednostka organizacyjna jest zobowiązana do opracowania właściwego systemu kontroli, współmiernego do poziomu ponoszonego ryzyka operacyjnego i ryzyk innego typu, łącznie z odpowiednią dokumentacją procedur kontrolnych oraz stosownym szkoleniem personelu. Również na jednostkach organizacyjnych ciąży obowiązek identyfikacji ryzyka, które jest niedopuszczalne lub przekracza granice ryzyka, jakie dana jednostka może zaakceptować i zaproponowania odpowiednich działań w celu jego ograniczenia lub transferu.

Ustalanie standardów kontrolnych oraz monitorowanie ryzyka dla istotnych kategorii ryzyka wspierane są przez wyspecjalizowane jednostki organizacyjne.

Dodatkowo okresowo dokonywana jest ocena adekwatności i skuteczności procesów kontrolnych, polegająca na testowaniu adekwatności i efektywności kluczowych mechanizmów kontrolnych, z częstotliwością dostosowaną do poziomu ryzyka i częstotliwości kontroli (proces samooceny), monitorowaniu pionowym kluczowych mechanizmów powiązanych z istotnymi procesami oraz badaniu dokonywanym przez niezależny audyt wewnętrzny. W przypadku zidentyfikowania uchybień i obszarów nieakceptowalnego ryzyka, kierownikowi odpowiedzialnie jest za opracowanie planu działań naprawczych. Realizacja planów naprawczych podlega niezależnemu monitorowaniu i kontroli. Za zorganizowanie i efektywne funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych Banku odpowiadają ich Zarządy. Zarządy tych podmiotów zapewniają odpowiednie struktury organizacyjne oraz wdrożenie procedur i procesów adekwatnych do podejmowanego ryzyka operacyjnego. Rady Nadzorcze spółek sprawują nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz oceniają jego skuteczność i adekwatność. Spójność podejścia do standardów zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewniana przez powołane do tego celu odpowiednie jednostki kontrolne w spółkach, przy wsparciu jednostek zarządzania ryzykiem w Grupie. Skuteczność zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach zależnych Banku i w Banku jest audytowana i oceniana wg spójnych standardów.

Departament Audytu odpowiada za niezależną ocenę efektywności procesów zarządzania ryzykiem operacyjnym i ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym za jego regularne przeglądy. Rezultaty badań audytu wewnętrznego oraz zewnętrznego są uwzględniane w systemie informacji zarządczej i w procesie podejmowania decyzji związanych z zarządzaniem ryzykiem i zarządzaniem Grupą.

Zarządzanie kapitałem własnym

Zgodnie z obowiązującym w Polsce Prawem bankowym banki są zobligowane do utrzymywania kapitałów własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał własny Grupy wynosił 7 081 072 tys. zł (31 grudnia 2018 roku: 7 056 750 tys. zł), zaś kapitał regulacyjny uwzględniający pozycje i pomniejszenia określone przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF) wynosił 5 126 181 tys. zł (31 grudnia 2018 roku 4 970 103 tys. zł). Taki poziom kapitałów uznawany jest za wystarczający do prowadzenia działalności biznesowej. Poziom kapitału jest regularnie monitorowany przy wykorzystaniu do tego celu współczynnika adekwatności kapitałowej.

Od 2008 roku Grupa rozpoczęła proces szacowania kapitału wewnętrznego. Dokonano klasyfikacji ryzyk ze względu na kryterium istotności, dla ryzyk zidentyfikowanych jako istotne oszacowano kapitał wymagany do ich pokrycia.

W procesie zarządzania kapitałem Grupa określa politykę wypłat przyszłych dywidend dla akcjonariuszy. W procesie tym uwzględnia się szereg czynników, takich jak: zyski Grupy, oczekiwania Grupy w zakresie przyszłych wyników finansowych, poziom wymogów kapitałowych, a także uwarunkowania podatkowe, regulacyjne i prawne.

Poniższa tabela prezentuje dane finansowe do wyliczenia współczynnika wypłacalności na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy.

Adekwatność kapitałowa*

W wyniku zakończonej inspekcji 22 lipca 2019 r. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego sformułował zalecenie dotyczące zasad uznawania umów o kompensowaniu zgodnie z art. 296 rozporządzenia CRR. Zalecenie dotyczy konieczności uzyskania przez Bank, odpowiedniego uznania przez KNF umów o kompensowaniu za zgodne z art. 296 rozporządzenia CRR. W protokole poinspekcyjnym KNF, na podstawie przeprowadzonej w ramach inspekcji weryfikacji wybranych umów, nie wniósł uwag do procesu kompensowania przez Bank zobowiązań.

W IV kwartale Bank otrzymał zgodę KNF na uznanie najbardziej znaczącej dla Banku umowy o kompensowaniu za zgodną z art. 296 rozporządzenia CRR. Bank będzie składał dokumentację do KNF dla pozostałych umów o kompensowaniu, w celu uznania ich przez KNF za ograniczające ryzyko. Szacunkowy wpływ na współczynnik TCR umów o kompensowaniu, które na dzień 31/12/2019 r nie są uwzględniane w rachunku adekwatności kapitałowej Banku, z powodu braku uznania ich przez KNF za zgodne z art. 296 rozporządzenia CRR, wynosi 0,4 p.p.

w tys. zł		31.12.2019	31.12.2018
I	Kapitał podstawowy Tier I	5 122 175	4 970 103
II	Całkowity wymóg kapitałowy, z tego:	2 379 064	2 361 451
	wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	1 889 760	1 893 873
	wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta	95 797	50 745
	wymóg kapitałowy z tytułu korekty wyceny kredytowej	26 314	28 466
	wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	-	12 459
	suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego	81 802	95 391
	wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	285 391	280 517
	Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	17,2%	16,8%

* Łączny współczynnik kapitałowy obliczony został według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR”).

W 2019 roku oraz w 2018 roku w Grupie wystąpiło po jednym przekroczeniu limitów koncentracji zaangażowań na księdze bankowej. Obydwa przekroczenia zostały niezwłocznie zredukowane i zgłoszone do KNF.

48. Zdarzenia po dacie bilansowej

Najpoważniejszym czynnikiem ryzyka w pierwszej połowie 2020 roku jest wirus SARS-CoV-2, który wywołuje zakaźną chorobę COVID-19. Po raz pierwszy został zidentyfikowany w Chinach, natomiast bezprecedensowa skala jego rozprzestrzenienia się na kolejne kraje spowodowała, że 11 marca 2020 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) oficjalnie ogłosiła pandemię wirusa. Jego rozprzestrzenianie się będzie mieć wpływ na wszystkie duże gospodarki świata, działając na ograniczenie mobilności siły roboczej i konsumentów oraz prowadząc do zaburzeń w łańcuchu dostaw. W rezultacie wzrost gospodarczy w Polsce i wśród jej głównych partnerów handlowych może okazać się znacznie niższy od wcześniejszych przewidywań. Skala spadku wzrostu gospodarczego jest w tym momencie trudna do oszacowania. Z pewnością tak istotne hamowanie gospodarki przełoży się na pogorszenie sytuacji finansowej oraz narastanie problemów płynnościowych głównie sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W pierwszym etapie trwania pandemii w Polsce, największy jej negatywny wpływ odczuwają takie branże, jak transportowa, turystyczna, odzieżowa czy produkcja sprzętu elektronicznego.

Rząd RP podjął bezprecedensowe kroki w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa w Polsce. Dotyczą one zamknięcia granic kraju dla cudzoziemców, zakaz organizacji zgromadzeń publicznych powyżej 50 osób oraz zamknięcia wszystkich uniwersytetów, szkół oraz przedszkoli. 20 marca 2020 roku został wprowadzony w Polsce stan epidemii.

Oslabienie wzrostu gospodarczego oraz utrzymująca się niepewność będą miały negatywny wpływ na wolumen sprzedawanych kredytów zarówno dla klientów detalicznych, jak i instytucjonalnych. W konsekwencji przełoży się to na niższe przychody odsetkowe, które stanowią najważniejsze źródło przychodów Grupy. Jednocześnie 18 marca 2020 roku, Narodowy Bank Polski obniżył stopę referencyjną o 50 punktów bazowych (do najniższego poziomu w historii: 1,00%), co przełoży się na niższą marżę produktów kredytowych oraz na niższą rentowność obligacji skarbowych. Wspomniane pogorszenie sytuacji finansowej kredytobiorców - klientów Grupy wpłynie negatywnie na wynik z tytułu odpisów. W efekcie powyższe czynniki mogą mieć negatywny wpływ na rentowność i bazę kapitałową sektora bankowego. Z drugiej strony, w celu podtrzymania popytu na kredyt wśród klientów detalicznych, Grupa w sposób bardziej zintensyfikowany skupi się na sprzedaży kredytów poprzez kanały zdalne, co może pozytywnie wpłynąć na bazę kosztową Banku. W celu ograniczenia skutków pandemii dla polskiej gospodarki został powołany szereg inicjatyw ze strony Narodowego Banku Polskiego, Komisji Nadzoru Finansowego, Rządu RP oraz Związków Banków Polskich (przedstawiciela banków).

16 marca 2020 roku, Zarząd Narodowego Banku Polskiego („NBP”) ogłosił, że wprowadza instrumenty zasilające banki w płynność. Jednym z tych narzędzi jest pierwszy w historii NBP program luzowania ilościowego („quantitative easing program”), polegający na skupowaniu obligacji skarbowych na rynku

wtórny, wprowadzeniu kredytu wekslowego w celu refinansowania kredytów udzielanych przez banki przedsiębiorstwom sektora niefinansowego oraz przeprowadzaniu operacji zasilające banki w płynność tzw. operacje repo.

W dniu 18 marca 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego („KNF”) powołała Pakiet Impulsów Nadzorczych wzmacniający odporność polskiego sektora bankowego i możliwość finansowania gospodarki. Propozycja KNF opiera się na następujących obszarach: rezerw i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, buforów kapitałowych, norm płynności oraz na działaniach w zakresie bieżącego nadzoru. Jednocześnie w tym samym dniu Ministerstwo Finansów wydało rozporządzenie uchylające rozporządzenie w sprawie bufora ryzyka systemowego (wcześniej bufor ten dla Banku wynosił 2,83%, z kolei dla Grupy 2,84%).

18 marca 2020 roku rząd RP przedstawił założenia do pakietu antykryzysowego przeznaczonego dla przedsiębiorców i pracowników. Tarcza antykryzysowa obejmuje 5 filarów: bezpieczeństwo pracowników, finansowanie przedsiębiorstw, ochrona zdrowia, wzmocnienie systemu finansowego i program inwestycji publicznych.

Jednocześnie Związek Banków Polskich („ZBP”) ogłosił działania pomocowe ze strony banków, które dotyczą głównie odroczenia rat kapitałowo - odsetkowych lub rat kapitałowych przez okres trzech miesięcy i automatycznie wydłużenie o ten sam okres łącznego okresu spłaty kredytu („wakacje kredytowe”).

Obecne działania Grupy, wpisując się w inicjatywy sektorowe, dotyczą wprowadzenia specjalnej oferty dla klientów, których pracodawcy zostali dotknięci epidemią COVID-19. W ramach tej oferty klienci detaliczni mogą skorzystać z programu odroczenia spłat do 3 rat kredytowych. Dodatkowo Grupa umożliwiła dokonywanie płatności zbliżeniowych w terminalach POS wszystkimi kartami płatniczymi Citi Handlowy do 100 zł bez konieczności wprowadzenia kodu PIN (dotychczas 50 zł). Dla Grupy bezpieczeństwo klientów jest priorytetem, dlatego oferuje bankowość internetową Citibank Online i aplikację mobilną Citi Mobile, które są dostępne 24/7 i dzięki którym klienci wykonują bieżące operacje bankowe bez konieczności wychodzenia z domu.

Na moment publikacji raportu rocznego, niemożliwe jest skwantyfikowanie wpływu trwającej pandemii oraz powyżej wymienionych pakietów stabilizujących na sytuację finansową i działalność biznesową Grupy oraz całego sektora bankowego. Niemniej jednak sytuacja płynnościowa i kapitałowa Grupy pozostaje dobra. Pojawiające się propozycje legislacyjne podlegają stałemu monitoringowi i ocenie Grupy.

Grupa posiada i wdraża odpowiednie plany, rozwiązania infrastrukturalne i organizacyjne, aby zapewnić ciągłość działania i wykonywania funkcji krytycznych. Prowadzony jest stały monitoring i ocena rozwoju sytuacji epidemiologicznej na szereg wymiarów działalności Grupy, jak również współpraca z instytucjami nadzorczymi w celu zachowania stabilności sektora finansowego.

Po 31 grudnia 2019 roku nie wystąpiły inne zdarzenia nieujęte w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy.

Podpisy Członków Zarządu

25.03.2020 roku Data	Sławomir S. Sikora Imię i nazwisko	Prezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku Data	Natalia Bożek Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku Data	Maciej Kropidłowski Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku Data	Barbara Sobala Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku Data	James Foley Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku Data	Katarzyna Majewska Imię i nazwisko	Członek Zarządu Stanowisko/funkcja	Podpis

Sprawozdanie z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2019 roku

Marzec 2020

Raport roczny 2019

Zgodnie z zapisami par 71 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757 z późniejszymi zmianami) sprawozdanie Zarządu na temat działalności Banku i Grupy zostało sporządzone w formie jednego dokumentu. Przedstawione w niniejszym dokumencie informacje odnoszą się do Grupy (włączając Bank) lub wyłącznie do Banku, tak jak wskazano w poszczególnych rozdziałach, tabelach i opisach.

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	111
1.	Charakterystyka działalności Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	111
2.	Historia Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	111
3.	Najważniejsze wydarzenia w 2019 roku	112
4.	Strategia na lata 2019-2021 - perspektywy rozwoju Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	112
5.	Nagrody i wyróżnienia	114
II.	Gospodarka polska w 2019 roku	115
1.	Główne tendencje makroekonomiczne	115
2.	Rynek pieniężny i walutowy	116
3.	Rynek kapitałowy	117
4.	Sektor bankowy	119
5.	Czynniki, które będą miały wpływ na wyniki finansowe Grupy w 2020 r.	120
III.	Schemat organizacyjny Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	122
IV.	Struktura organizacyjna Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	122
V.	Podstawowe dane finansowe Banku i Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	123
1.	Syntetyczne zestawienie podstawowych danych finansowych Banku i Grupy	123
2.	Wyniki finansowe Banku i Grupy w 2019 roku	123
VI.	Działalność Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2019 roku	132
1.	Kredyty i inne zaangażowania obciążone ryzykiem	132
2.	Fundusze zewnętrzne	135
3.	Stopy procentowe	136
4.	Segment Bankowości Instytucjonalnej	137
5.	Segment Bankowości Detalicznej	142
6.	Rozwój kanałów dystrybucji	144
7.	Zmiany w zakresie technologii informatycznych	145
8.	Zaangażowania kapitałowe Banku	146
VII.	Istotne czynniki ryzyka związane z działalnością Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.	148
1.	Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia związane z otoczeniem Grupy	148
2.	Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia związane z Grupą i jej działalnością	152
VIII.	Zaangażowanie społeczne i mecenat kulturalny Banku	158
1.	Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR)	158
2.	Mecenat kulturalny i sponsoring	163
IX.	Informacje inwestorskie	165
1.	Struktura akcjonariatu i notowania akcji Banku na GPW	165
2.	Dywidenda	167
3.	Rating	167
4.	Relacje inwestorskie w Banku	168
X.	Oświadczenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. o stosowaniu w Banku zasad ładu korporacyjnego w 2019 roku	168
1.	Zasady ładu korporacyjnego, które stosuje Bank Handlowy w Warszawie S.A.	168
2.	Informacja o stosowaniu Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych	169
3.	Opis głównych cech wdrożonych w Banku systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych	170
4.	Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji	170
5.	Posiadacze wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień	170
6.	Ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu	170
7.	Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych	170
8.	Zasady powoływania i odwoływania Członków Zarządu oraz zakres ich uprawnień	171
9.	Zmiany statutu Spółki	171
10.	Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadniczych uprawnień oraz praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania	171

11.	Skład osobowy i zmiany w Zarządzie i Radzie Nadzorczej Banku w 2019 roku, opis działania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz ich komitetów	174
12.	Dobre praktyki w Domu Maklerskim Banku Handlowego S.A. - Spółki z Grupy Kapitałowej Banku	184
13.	Polityka różnorodności	184
XI.	Inne informacje o władzach Banku Handlowego w Warszawie S.A. i zasady zarządzania	185
1.	Informacje dotyczące polityki w zakresie wynagrodzeń	185
2.	Wynagrodzenia i nagrody, łącznie z wynagrodzeniami z zysku, wypłacone osobom zarządzającym i nadzorującym	186
3.	Informacje o łącznej liczbie i wartości nominalnej akcji Banku oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Banku, będących w posiadaniu Członków Zarządu oraz Członków Rady Nadzorczej	187
4.	Informacje o wszelkich umowach zawartych między Bankiem a Członkami Zarządu, przewidujących rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Banku przez przejęcie	188
5.	Zasady zarządzania	188
XII.	Istotne sprawy sporne	188
XIII.	Umowy zawarte z podmiotem uprawnionym do badania i przeglądu sprawozdań finansowych	188
XIV.	Zdarzenia po dacie bilansowej	189
XV.	Oświadczenia Zarządu Banku	189

I. Wstęp

1. Charakterystyka działalności Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Bank”, „Citi Handlowy”) jest bankiem strategicznie skoncentrowanym na zdefiniowany rynek docelowy z obszarów Bankowości Instytucjonalnej i Detalicznej.

W ramach Segmentu Bankowości Instytucjonalnej Citi Handlowy koncentruje się na utrzymywaniu wiodącej pozycji wśród banków obsługujących międzynarodowe korporacje oraz największe firmy krajowe. Przedsiębiorstwa z sektora MSP stanowią kolejną grupę klientów istotnych z punktu widzenia Grupy. Koncentracja na akwizycji nowych klientów (m.in. uczestników tzw. nowej ekonomii – firm produkujących oprogramowanie) przy jednoczesnym aktywnym pogłębianiu relacji z obecnymi klientami z wybranych branż, jak również zapewnienie wsparcia dla klientów rozwijających działalności poza granicami kraju (inicjatywa Emerging Market Champions) stanowią klucz do dalszego budowania pozycji rynkowej Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Grupa”).

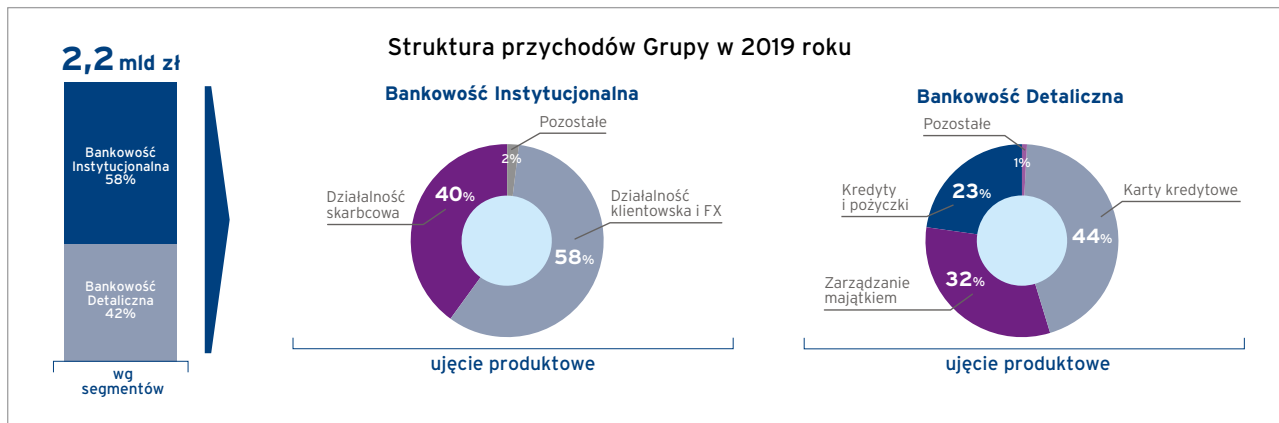
Grupa stawia sobie za cel pełnienie funkcji strategicznego partnera polskich przedsiębiorstw, aktywnie wspierającego ekspansję zagraniczną polskiego przemysłu. Wyraźnie widoczne jest to w zakresie oferty produktowej Banku, w której szczególnie ważne miejsce zajmują transakcje walutowe, a także produkty związane z finansowaniem i zabezpieczaniem handlu. Ponadto Bank dąży do utrzymania statusu jednego z najbezpieczniejszych miejsc przechowywania oszczędności klientów instytucjonalnych, które dostarcza wielu nowoczesnych i użytecznych rozwiązań w zakresie rachunków operacyjnych i zarządzania bieżącymi finansami przedsiębiorstw.

Stabilna pozycja kapitałowa Grupy, jak również wyróżniająca go sieć powiązań międzynarodowych jest również doceniana przez klientów Segmentu Bankowości Detalicznej. Bank wykorzystuje związaną z tym przewagę konkurencyjną do umacniania się na pozycji lidera w obszarze bankowości klientów zamożnych. W tym celu Bank nieustannie rozwija ofertę dla klientów Citigold oraz wdrożoną pod koniec 2015 roku unikalną na rynku ofertę dla najbardziej zamożnych klientów – Citigold Private Client. W segmencie detalicznym, Bank koncentruje się na produktach inwestycyjnych i unikalnym sposobie wynagradzania klientów, którzy decydują się na skorzystanie z oferty Banku w zakresie produktów zarządzania majątkiem online. Międzynarodowe powiązania Banku umożliwiają wzbogacenie oferty dla klientów indywidualnych, dostarczając im unikalnych doświadczeń w obszarze bankowości globalnej.

Duże znaczenie dla Banku odgrywają także pozostali klienci indywidualni, zwłaszcza tzw. grupy klientów aspirujących, dla których Bank rozwija specjalną ofertę Citi Priority. Citi Handlowy udoskonala oferowane rozwiązania pakietowe, pogłębiając relacje depozytowe klientów z tego segmentu z Bankiem i jednocześnie adresujące ich potrzeby kredytowe.

Ponadto Citi Handlowy jest niekwestionowanym liderem na rynku kart kredytowych, oferując produkty z globalnej palety produktowej Citi, akceptowane na całym świecie i dostarczające wyjątkowych wartości dla klienta, np. w formie programów lojalnościowych. Bank stawia sobie za cel dalsze zwiększenie udziału w rynku niezabezpieczonych produktów kredytowych poprzez zaspokajanie potrzeb kredytowych coraz większej liczby klientów dzięki konkurencyjnej ofercie pożyczki gotówkowej czy produktów ratalnych, a także innowacyjnym, szybkim procesom.

Z kolei Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH”) jest jednym z najaktywniejszych uczestników polskiego rynku kapitałowego i zajmuje czołową pozycję pod względem udziału w obrotach Giełdy Papierów Wartościowych.

2. Historia Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Bank Handlowy w Warszawie S.A. założony w 1870 roku jest najstarszym bankiem komercyjnym w Polsce i jednym z najstarszych, nieprzerwanie działających, banków w Europie. Przez 150 lat istnienia stał się znaną marką.

Od 2001 roku Bank jest częścią globalnej instytucji finansowej Citigroup i działa w Polsce pod marką Citi Handlowy.

Dzisiaj Bank Handlowy w Warszawie S.A. oferuje pod marką Citi Handlowy bogaty i nowoczesny asortyment produktów i usług bankowości korporacyjnej, inwestycyjnej i detalicznej. Przynależność do Citi, wiodącej instytucji finansowej na świecie, zapewnia klientom Citi Handlowy dostęp do usług finansowych w ponad 100 krajach. Dodatkowe informacje można uzyskać na stronie internetowej <http://www.citibank.pl/poland/homepage/polish/historia.htm>.

Citi to wiodąca globalna firma świadcząca usługi finansowe. Obsługuje około 200 milionów klientów indywidualnych, korporacyjnych, rządowych i instytucjonalnych w ponad 160 krajach. Citi obsługuje klientów indywidualnych, korporacyjnych, rządowych i instytucjonalnych, zapewniając im bogaty wachlarz produktów i usług finansowych w zakresie bankowości detalicznej, bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej, usług maklerskich i zarządzania aktywami. Dodatkowe informacje można uzyskać na stronie internetowej www.citigroup.com lub www.citi.com.

3. Najważniejsze wydarzenia w 2019 roku

Rok 2019 był rokiem realizacji strategii wzrostu w kluczowych dla Grupy obszarach, czego potwierdzeniem są następujące osiągnięcia i wydarzenia:

- Kolejny rok dwucyfrowego tempa **wzrostu kredytów** w Bankowości Instytucjonalnej (**+11% r./r.**), głównie dzięki rosnącemu wolumenowi kredytowym klientów globalnych i największych polskich przedsiębiorstw, osiągając tym samym najwyższy poziom w historii, tj. 16,4 mld zł;
- Wzmocnienie pozycji **lidera w bankowości globalnej**: uruchomienie nowej inicjatywy dla międzynarodowych MŚP inwestujących w Polsce oraz trzeci rok z rzędu dwucyfrowy wzrost aktywów klientów globalnych (+26% r./r. na koniec 2019 roku);
- Bank pierwszego wyboru dla **krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych**: przeprowadzenie transakcji sekurytyzacyjnych o wartości 4,5 mld zł (80% transakcji na rynku w Polsce w 2019 roku);
- **Wysoka transakcyjność klientów** w Bankowości Instytucjonalnej: średnie saldo rachunków operacyjnych +24% r./r.;
- **Kontynuacja automatyzacji i digitalizacji procesów** w Bankowości Instytucjonalnej:
 - identyfikacja biometryczna w aplikacji mobilnej CitiDirect BE;
 - wprowadzenie aplikacji CitiManager Mobile dla użytkowników kart korporacyjnych;
 - rozwój elektronicznej platformy wymiany dokumentów (eWnioski);
 - automatyzacja systemu wystawiania gwarancji i akredytyw zabezpieczających (e-gwarancje stanowiły 65% wolumenu wszystkich wystawianych gwarancji przez Bank na koniec 2019 roku w porównaniu do 20% wolumenu e-gwarancji na koniec 2018 roku).
- **Realizacja projektów na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska** w specjalnych strefach ekonomicznych (finansowanie budowy spalarni odpadów - Dolny Śląsk, finansowanie budowy fabryki baterii do aut elektrycznych - Południe Polski);
- **Konsekwentny rozwój bankowości relacyjnej** w Bankowości Detalicznej: wzrost wolumenów depozytów o 13% r./r., dzięki akwizycji nowych klientów w strategicznej grupie klientów (Citi Private Client, Citigold, Citi Priority) o 30% r./r.;
- **Potwierdzenie pozycji lidera Citi Handlowy w bankowości prywatnej**:
 - wzrost portfela inwestycyjnego o 8% r./r., dzięki wprowadzeniu nowej oferty inwestowania w obligacje skarbowe z wykorzystaniem ekspertyzy Banku;
 - wzrost liczby kart Ultime o 28% r./r.;
 - wprowadzenie nowej usługi specjalnej dla klientów materiałów video o sytuacji na rynkach finansowych.
- **Wprowadzenie pierwszego na rynku w Polsce** modelu sprzedaży kredytów gotówkowych dla nowych klientów z wykorzystaniem biometrii, dzięki czemu skraca się czas udzielania kredytu z ok. 5-7 dni do nawet 30 minut („time to money”). Na koniec 2019 roku sprzedaż nowych kredytów gotówkowych z wykorzystaniem kanałów online stanowiła 81% całkowitej sprzedaży;
- **Rosnące zaangażowanie klientów w obszarze kart kredytowych**: wzrost wolumenów wydatków klientów o 2% r./r. dzięki unikatowemu modelowi promującemu transakcyjność klientów. Wzrost transakcyjności klientów jest możliwy dzięki wykorzystaniu bankowości kontekstowej oraz wprowadzeniu specjalnych udogodnień dla klientów kart kredytowych (Komfortowe Raty Online, Pożyczka z Karty oraz Program Citi Specials).

4. Strategia na lata 2019-2021 - perspektywy rozwoju Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

4.1 Ogólne cele rozwoju Grupy

W 2018 roku Citi Handlowy opracował strategię na lata 2019-2021 („Strategia”). Stanowi ona kontynuację strategii na lata 2016-2018 w zakresie fundamentów działania Citi Handlowy, skupiając się na następujących obszarach:

- dopasowanie oferty dla firm poszukujących globalnego partnera finansowego (zwłaszcza produkty wymiany walut);
- utrzymanie pozycji lidera w segmencie obsługi firm globalnych;
- zapewnienie kompleksowej obsługi szybko rosnącym firmom nowej gospodarki poszukującym złożonych rozwiązań bankowych (np. produkty zarządzania gotówką);
- udział w transakcjach transformacyjnych największych klientów korporacyjnych, m.in. z udziałem funduszy Private Equity (np. transakcje LBO, IPO i M&A);
- budowanie skali działalności poprzez rozwój partnerstw strategicznych, co pozwoli zarówno zwiększyć bazę klientowską, jak i budować dodatkowe wolumeny kredytowe, poprzez dostęp do nowych, niewykorzystanych do tej pory grup klientów;
- digitalizacja i uproszczenie procesu pozyskiwania nowych klientów z wykorzystaniem najnowocześniejszych rozwiązań technologicznych (m.in. takich jak biometria i sztuczna inteligencja);
- poszerzenie bazy klientów zamożnych (Citi Private Client, Citigold i Citi Priority) dzięki ciągłemu wzbogacaniu oferty produktów, wprowadzenie rozszerzonego doradztwa i regularnej aktualizacji oferty produktów strukturyzowanych oraz funduszy inwestycyjnych;
- poprawa Customer Experience, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi dla rozwoju bankowości kontekstowej
- utrzymywanie wiodącej pozycji w obszarze kart kredytowych;
- bezpieczeństwo klientów (zarówno w wymiarze utrzymywania wysokiej płynności, bezpiecznego poziomu kapitału, jak i w wymiarze cyberbezpieczeństwa);
- zmiana kultury organizacyjnej, w celu upraszczania procesów oraz promowania współpracy i różnorodności;
- wzrost wartości dla akcjonariuszy.

Pierwszy rok obowiązywania Strategii przyniósł pierwsze wymierne efekty przybliżające Bank do realizacji długoterminowych celów:

- wzrost wolumenów FX o 9% r./r. wśród klientów bankowości instytucjonalnej;
- nowa spersonalizowana oferta dla firm z branży producentów oprogramowania (tzw. nowej ekonomii) obejmująca m.in. automatyzację transakcji zabezpieczających FX;
- dwucyfrowy wzrost aktywów klientów globalnych (+26% r./r. na koniec 2019 roku);
- Bank brał udział w największych transakcjach na rynku bankowości korporacyjnej w Polsce w 2019 roku: zaaranżowanie w ramach umów konsorcjalnych 3,8 mld zł dla klienta z branży e-Commerce i 1,8 mld zł dla klienta z branży detalicznej oraz przeprowadzenie dwóch transakcji sekurytyzacyjnych w kwotach 1,2 mld zł i 2,5 mld zł;
- wdrożenie pierwszego na rynku procesu kredytowego online dla nowych klientów z wykorzystaniem biometrii;
- wzrost liczby klientów detalicznych w strategicznych segmentach: Citi Private Client (CPC) +57% r./r., Citigold +30% r./r. oraz Citi Priority +29% r./r.;

- nowe rozwiązania oparte na AI/Machine Learning (Recommendation Engine, Shopping Queen) promujące wzrost efektywności kontaktu z klientami oraz informowanie klientów o benefitach w ramach programów partnerskich Citi Special i PricelessSpecial w czasie rzeczywistym;
- implementacja nowej aplikacji CitiMobile (oferującej m.in. możliwość rozłożenia transakcji karta kredytową na raty, wszystkie korzyści karty w jednym miejscu, zmiana i nadanie PIN);
- utrzymane bezpieczeństwo kapitałowe Banku na wysokim poziomie: wysoka jakość aktywów i kapitałów, współczynnik wypłacalności (TCR) na poziomie 17,2%, tj. 3,6 p.p. powyżej regulacyjnych progów kapitałowych;
- kontynuacja procesów automatyzacji w Banku: w ramach projektu „Paperless” został zanotowany spadek zużycia papieru o 26% r./r.;
- zgodnie z zapowiedziami Zarządu, Bank wypłacił 75% zysku za rok 2018 w formie dywidendy.

W 2020 roku Bank będzie kontynuował obraną Strategię, mając na uwadze ciągle zmieniające się otoczenie. Istotny nacisk zostanie położony na rozwój oferty z wykorzystaniem modelu partnerskiego w bankowości detalicznej, co powinno przelożyć się na szybszy wzrost wolumenów kredytowych. W ramach segmentu instytucjonalnego nadal priorytetem pozostaje współpraca z firmami realizującymi lub planującymi ekspansję zagraniczną, natomiast w obszarze procesów wsparcia Bank niezmiennie skupia się na digitalizacji oraz upraszczaniu procesów i ich automatyzacji.

Pozycja konkurencyjna Banku

Bank należy do grupy 10 największych banków w Polsce pod względem sumy bilansowej i posiada szczególnie silną pozycję konkurencyjną w zakresie bankowości instytucjonalnej, a w szczególności:

- w obsłudze przedsiębiorstw globalnych i zaangażowanych w międzynarodową wymianę handlową,
- produktach wymiany walut i finansowania handlu,
- transakcji sekurytyzacji,
- zarządzaniu gotówką,
- działalności powierniczej oraz maklerskiej.

W zakresie bankowości detalicznej Bank utrzymuje silną pozycję rynkową:

- na rynku kart kredytowych,
- w zakresie kompleksowej oferty dla klientów zamożnych (segment CPC, CitiGold),
- w obszarze usług z zakresu Wealth Management.

Grupa znajduje się w dobrym miejscu dla osiągnięcia dalszego wzrostu. Dzieje się tak za sprawą silnej pozycji kapitałowej i dobrej jakości portfela kredytowego, a przy tym wysokiej płynności. Ponadto istotną przewagą konkurencyjną jest globalny zasięg i unikalna oferta dla klientów instytucjonalnych prowadzących działalność międzynarodową a także dla często podróżujących i inwestujących na rynkach światowych klientów indywidualnych.

4.2 Bankowość instytucjonalna

W segmencie bankowości instytucjonalnej Bank jest wiodącym podmiotem świadczącym usługi na rzecz międzynarodowych korporacji oraz największych przedsiębiorstw lokalnych. Strategia segmentu przewiduje podjęcie inicjatyw mających na celu wzrost przychodów związanych z działalnością klientowską. Do najistotniejszych inicjatyw w tym zakresie należy zmiana podejścia do obsługi szybko rozwijających się firm nowej gospodarki. Są to podmioty, które rozważają rozwój swojej działalności w sposób nieorganiczny oraz poszukują bardziej złożonych rozwiązań bankowych. Bank posiada w swojej ofercie wieloproduktowe rozwiązania spełniające oczekiwania tego typu klientów (m.in. w zakresie rynków kapitałowych, instrumentów

dłużnych, międzynarodowego zarządzania gotówką) oraz jest przygotowany do udzielenia finansowania w tym zakresie. Bank jest w stanie rozpoznać tego typu firmy na wczesnym etapie ich rozwoju i zaoferować odpowiednie rozwiązania, także wykorzystując swój globalny charakter i know-how z wielu rynków na świecie. Ponadto Grupa widzi istotny potencjał przychodowy w ramach udziału w transakcjach transformacyjnych największych klientów korporacyjnych m.in. z udziałem funduszy Private Equity (np. transakcje LBO, IPO i M&A). Grupa planuje także utrzymanie pozycji lidera w segmencie firm globalnych.

4.3 Działalność maklerska

Kluczowym czynnikiem, który ma przełożenie na wyniki osiągnięte przez DMBH, jest aktywność inwestycyjna ze strony inwestorów instytucjonalnych, która z kolei uzależniona jest od koniunktury na rynku akcji oraz napływu środków. Po 10 latach globalnej hossy na rynkach kapitałowych obecnie jesteśmy w okresie przejściowej dekonunktury. Wprowadzenie Pracowniczych Programów Kapitałowych (PPK) powinno mieć pozytywny wpływ na polski rynek kapitałowy w dłuższej perspektywie i jest też szansą dla wzrostu aktywności segmentu klientów instytucjonalnych (pełna implementacja PPK powinna się zakończyć w 2021 roku).

Równoległe do zmian regulacyjnych (w tym w szczególności MIFID II), na rynku krajowym rośnie koncentracja oraz udział zdalnych członków GPW. Największe podmioty konkurują coraz bardziej agresywnie w segmencie klientów instytucjonalnych, który historycznie był głównym obszarem działalności DMBH. W związku z tym DMBH realizuje projekty technologiczne, których celem jest dalsza automatyzacja i usprawnianie procesów zapewniających efektywną kosztowo obsługę krajowych i międzynarodowych klientów instytucjonalnych, którzy są zainteresowani handlem algorytmicznym oraz realizacją transakcji typu high volume.

W obliczu zachodzących zmian na rynku usług maklerskich dla klientów instytucjonalnych, szczególnie istotny jest dla Grupy rozwój segmentu klientów detalicznych, z sukcesem realizowany w ostatnich latach, gdzie istnieje szansa na dalszą poprawę efektywności współpracy pomiędzy DMBH a Bankiem.

Kolejnym istotnym obszarem jest działalność na rynku operacji kapitałowych, gdzie Grupa zamierza aktywnie uczestniczyć realizując transakcje IPO i SPO.

4.4 Bankowość detaliczna

W 2020 roku Bank będzie w dalszym ciągu realizował strategię w zakresie segmentacji klientów oraz modelu biznesowego rozwijając ofertę produktów i usług w taki sposób, aby dostarczać jak największą wartość dla klientów z docelowych segmentów. Bank będzie także kontynuował strategię digitalizacji produktów i usług, dostarczając swoim klientom innowacyjne i dopasowane rozwiązania.

Bank będzie dążył do umocnienia pozycji lidera w obszarze bankowości klientów zamożnych. W tym celu Bank będzie w dalszym ciągu rozwijał ofertę dla klientów Citigold Private Client (CPC) oraz Citigold. Bank planuje zwiększyć portfel klientów z tych segmentów dzięki aktywnej akwizycji oraz pogłębianiu relacji z istniejącymi klientami. Klienci z segmentów CPC oraz Citigold będą mieli do dyspozycji sieć 9 nowoczesnych, w pełni odnowionych centrów obsługi finansowej zlokalizowanych w 8 największych miastach Polski. Swoje potrzeby finansowe i inwestycyjne będą realizowali z pomocą dedykowanych, profesjonalnych osobistych doradców. Bank planuje poszerzyć wachlarz produktów dostępnych dla tych klientów, zarówno w tradycyjnym kanale opiekunów, jak i na platformach elektronicznych. Bank dokona przeglądu benefitów oferowanych klientom i uaktualni je, by w jak najlepszym stopniu odpowiadały ich zmieniającym się potrzebom. Dla tych grup klientów Bank będzie także kontynuował współpracę z innymi podmiotami Citi na świecie w celu dostarczania najwyższej jakości rozwiązań w obszarze bankowości globalnej.

Bank będzie nadal koncentrował się na pozyskiwaniu tzw. klientów aspirujących do zamożnych, rozwijając specjalnie dla nich ofertę Citi Priority. Klienci aspirujący otrzymają możliwość poznania szerokiej oferty doradczej i produktowej.

W 2020 Bank będzie dążył do digitalizacji procesu otwarcia podstawowego konta osobistego, uruchamiając w pełni zdalny proces akwizycji oparty na biometrycznej weryfikacji tożsamości. Rozszerzając wachlarz produktów i usług z zakresu wymiany walut, Bank będzie dążył do pozyskiwania nowych klientów, również z niższych segmentów, odpowiadając na aktualne trendy rynkowe i potrzeby klientów w tym zakresie.

Bank będzie dążył do wzmocnienia pozycji lidera na rynku kart kredytowych, oferując produkty z globalnej palety Citi, akceptowane na całym świecie i oferujące wyjątkowe wartości dla klienta, np. Program CitiSpecials. W 2020 roku Bank planuje realizować program partnerstw strategicznych. Poprzez partnerstwa strategiczne Bank ma na celu wzmocnienie wartości kreowanej dla klientów, a przez to istotne zwiększenie akwizycji nowych klientów.

Istotnym celem w 2020 roku będzie również zwiększenie udziału w rynku niezabezpieczonych produktów kredytowych poprzez zaspokajanie potrzeb kredytowych coraz większej liczby klientów dzięki konkurencyjnej ofercie pożyczki gotówkowej czy produktów ratałnych. Wspomniane partnerstwa strategiczne oraz rozwój oferty konta osobistego pozwolą skuteczniej realizować ten cel, dzięki większym możliwościom sprzedaży pożyczki gotówkowej do obecnie posiadanych produktów bankowych.

Bank zamierza kontynuować realizację strategii w zakresie sieci oddziałów detalicznych, koncentrując obecność swoich placówek w największych miastach Polski. Jednocześnie, Bank będzie inwestował w dalszy rozwój platform elektronicznych, traktując je jako główny kanał obsługi i coraz ważniejsze źródło pozyskiwania nowych klientów. W 2020 roku Bank będzie rozwijał wprowadzony w 2019 roku zdalny proces akwizycji klientów umożliwiający weryfikację tożsamości w oparciu o biometrię twarzy, rozszerzając go na nowe produkty (konto osobiste) oraz kanały. Bank będzie także dążył do wdrożenia rozwiązań cyfrowych wykorzystujących korzyści wynikające z dyrektywy PSD2.

Bank będzie także kontynuował automatyzację operacji bankowych, mając na celu optymalizację kosztów oraz poprawę doświadczeń klientów dzięki skróceniu i uproszczeniu procesów.

5. Nagrody i wyróżnienia

W 2019 roku Bank, DMBH i Fundację Kronenberga przy Citi Handlowy uhonorowano prestiżowymi tytułami i nagrodami:

- Bank po raz kolejny uzyskał tytuł Lidera Rynku Kasowego **Treasury BondSpot Poland** w zakresie obrotów na rynku kasowym obligacji. Z kolei Dom Maklerski Banku Handlowego został wyróżniony za najwyższy udział lokalnego Członka Giełdy w obrotach sesyjnych na Rynku Głównym GPW.
- Z okazji 25-lecia Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych Citi Handlowy otrzymał **nagrodę specjalną od KDPW za aktywne wspieranie oraz intensywne działania na polskim rynku usług potransakcyjnych**. Citi Handlowy od lat pozostaje największym bankiem powiernikiem w Polsce, liderem pod względem przechowywanych aktywów klientów w KDPW i jednym z liderów pod względem obrotów na GPW.
- **Bankowość transakcyjna** Citi Handlowy kolejny rok z rzędu zajęła 1. miejsce w prestiżowym rankingu magazynu **Euromoney**, zdobywając tym samym tytuły „Market Leader” oraz „Best for Overall Service”. Od 6 lat Citi Handlowy pozostaje niekwestionowanym liderem bankowości transakcyjnej na polskim rynku.
- Prestiżowy brytyjski magazyn finansowy **Euromoney** ponownie wyróżnił bank Citi Handlowy także w dorocznym badaniu rynku **bankowości prywatnej i Wealth Management**. Citi Handlowy

został doceniony w nim w trzech kategoriach: *Zarządzanie aktywami, Usługi Family Office oraz Doradztwo i analizy w zakresie alokacji aktywów*.

- **Bankowość prywatną** Citi Handlowy docenił też magazyn **Forbes**, który w swoim prestiżowym rankingu ponownie przyznał jej **5 gwiazdek**. Citi Handlowy stawia na podkreślenie globalnego charakteru swojej oferty, z nastawieniem na klientów prowadzących interesy na całym świecie. W ten trend bardzo dobrze wpisala się autorska oferta wspierania biznesu prowadzonego w otoczeniu e-commerce i wyraźne wzmocnienie oferty inwestycyjnej opartej na doradztwie inwestycyjnym. Klienci Citigold Private Client mogą korzystać m.in. z platformy inwestycyjnej z gamą krajowych i zagranicznych funduszy inwestycyjnych oraz usługi wealth management poprzez Citi Private Bank w Londynie.
- Czarna karta kredytowa **Citibank World Elite Mastercard Ultime** po raz kolejny znalazła się na podium **rankingu najlepszych kart prestiżowych magazynu Forbes**. Czarna karta Ultime została przygotowana z myślą o najbardziej zamożnych klientach – w pakiecie dodatkowych usług jest m.in. ubezpieczenie warte miliony euro, opieka lifestyle managera i wstęp do elitarnych miejsc.
- Kapituła prestiżowego rankingu **„Złoty Bankier”** uznała po raz kolejny Kartę Kredytową Citi Simplicity za najlepszą na rynku. Citi Handlowy zdobył czwartą z rzędu statuetkę Złoty Bankier w kategorii Karta kredytowa w rankingu „Złoty Bankier 2019” organizowanym przez „Puls Biznesu” i Bankier.pl. Od 4 lat karta kredytowa Citi Handlowy pozostaje bezkonkurencyjna w swojej kategorii.
- Bank Citi Handlowy (wspólnie z Citibank Europe plc) znalazł się w 1. edycji **Diversity & Inclusion Rating**. Jest to nowa inicjatywa Forum Odpowiedzialnego Biznesu i Deloitte, mająca na celu zmierzenie poziomu zaawansowania firmy w obszarze różnorodności i budowania włączającej, etycznej organizacji. Do pierwszej edycji ratingu zakwalifikowało się 5 firm, które wykazały się najwyższym poziomem zarządzania różnorodnością.
- Pracownicy Citi Handlowy działający w Citi Pride Poland zostali wyróżnieni (razem z przedstawicielami Citibank Europe plc) tytułem Pracownicza sieć LGBT+ roku w konkursie **LGBT+ Diamonds 2019 Polish Business Awards** za prowadzenie działań wspierających osoby LGBT+ w organizacji. To kolejne wyróżnienie za działania sprzyjające budowaniu miejsca pracy wspierającego różnorodność, która jest jednym z wyznaczników kultury organizacyjnej Citi.
- Bank zajął 4. miejsce w kategorii Bankowość sektor finansowy i ubezpieczeniowy w **Rankingu Odpowiedzialnych Firm 2019**. Jest to zestawienie największych spółek działających w Polsce ocenianych pod kątem jakości zarządzania społeczną odpowiedzialnością biznesu (CSR). Ranking umożliwił firmom dokonanie wiarygodnej oceny swojego zaawansowania w podejmowaniu wyzwań zrównoważonego rozwoju, a także jest cennym instrumentem edukacyjnym.
- Citi Handlowy od dwóch lat należy do **Forum Super Etycznych Firm**. To prestiżowe grono obejmuje firmy, które przez trzy lata z rzędu otrzymały tytuł „Etycznej Firmy”. Jako Super Etyczna Firma Citi Handlowy dzieli się swoim doświadczeniem, przekazuje najlepsze praktyki, promuje etyczne podejście do biznesu i inspirowanie do zmian. Od pierwszej edycji konkursu Citi Handlowy jest doceniany za najbardziej kompleksową i systemową aktywność na rzecz budowy i wzmocnienia kultury organizacyjnej opartej na etyce i wartościach.
- Do końca 2019 roku Bank był notowany w zestawieniu **RESPECT Index**, pierwszym w Europie Środkowo-Wschodniej indeksie spółek odpowiedzialnych, zainicjowanym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie. Bank był jedną z nielicznych spółek giełdowych nagradzanych w ten sposób nieprzerwanie od momentu powstania Indeksu w 2009 roku.

Od 3 września 2019 roku Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie rozpoczęła publikację nowego indeksu **WIG-ESG**, skupiającego większe firmy notowane na GPW w indeksach WIG20 i mWIG40, który od stycznia 2020 roku zastępuje RESPECT Index. W gronie spółek zakwalifikowanych do WIG-ESG znalazł się także Bank.

II. Gospodarka polska w 2019 roku

1. Główne tendencje makroekonomiczne

Otoczenie zewnętrzne

Rok 2019 przyniósł spowolnienie światowego wzrostu gospodarczego do ok. 2,7% wobec 3,2% w 2018 roku. Do wyhamowania światowej gospodarki przyczyniły się przede wszystkim napięcia w polityce handlowej między Stanami Zjednoczonymi i Chinami, które przyczyniły się do znaczącego spowolnienia globalnego handlu. Osłabienie gospodarcze dotknęło szczególnie strefę euro, w tym przede wszystkim Niemcy. Spowolnienie nastąpiło głównie w przemyśle, co sygnalizowały zarówno indeksy PMI, osiągające najniższe poziomy od 9 lat, jak i dane o produkcji przemysłowej. Znacznie lepsze wyniki notował sektor usług. Wzrost gospodarczy w strefie euro spowolnił w 2019 roku do ok. 1,2% z 1,8%, a w Niemczech do ok. 0,6% z 1,5%. Na tym tle wzrost gospodarczy w Stanach Zjednoczonych okazał się wyjątkowo wysoki i wyniósł ok. 2,3%, wobec 2,9% w 2018 roku, co było możliwe dzięki kontynuacji łagodnej polityki fiskalnej.

Jednocześnie główne banki centralne zareagowały na pogarszające się perspektywy aktywności gospodarczej, łagodząc politykę pieniężną. We wrześniu Europejski Bank Centralny obniżył stopę depozytową o 10 pb do -0,50% i uruchomił program skupu aktywów po 20 mld EUR miesięcznie. Z kolei Rezerwa Federalna obniżyła stopy procentowe trzykrotnie po 25 pb do 1,75% i również rozpoczęła ponowną rozbudowę bilansu, skupując 60 mld USD papierów skarbowych miesięcznie. Z powodu obniżek stóp procentowych spadały rentowności na bazowych rynkach długu, a krzywe dochodowości uległy znacznemu wypłaszczeniu.

Pojawienie się nowego typu koronawirusa na początku 2020 roku w Chinach i jego stopniowe rozprzestrzenianie się na inne kraje doprowadziło do zdecydowanego pogorszenia perspektyw światowej gospodarki. W rezultacie doszło do gwałtownych i największych od 2008 roku spadków na rynkach akcji. W celu wsparcia rynkowych nastrojów amerykański bank centralny

obniżył stopy procentowe na nadzwyczajnym posiedzeniu na początku marca o 50 pb i oczekujemy dalszych obniżek do przedziału 0-0,25%. Na łagodzenie polityki pieniężnej decydują się także inne banki centralne, a rządy państw dotkniętych epidemią łagodzą politykę fiskalną.

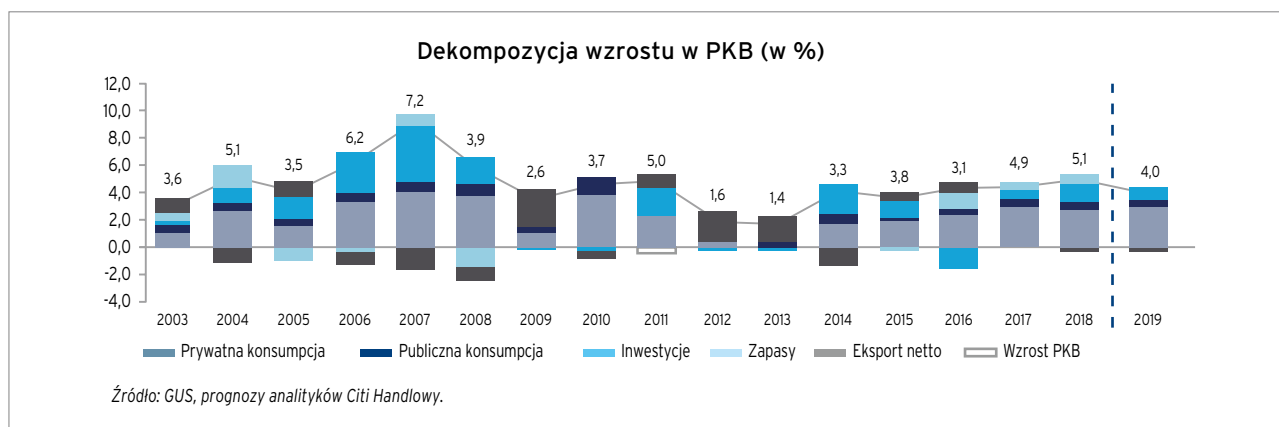
Produkt Krajowy Brutto

Produkt Krajowy Brutto spowolnił w 2019 roku do około 4,0% z 5,1% 2018 roku. Wzrost gospodarczy zaskakiwał pozytywnie jeszcze w I połowie 2019 roku, ale III kwartał przyniósł pierwszą od jedenastu kwartałów negatywną niespodziankę, a w IV kwartale wyhamowanie wzrostu było już znacznie głębsze do ok. 3%. Głównym motorem wzrostu w 2019 roku pozostał popyt krajowy, który z drugiej strony spowolnił do ok. 3,8% z 5,3% w 2018 roku. Na taki wynik złożyło się niewielkie spowolnienie konsumpcji prywatnej do 3,9% z 4,3% oraz inwestycji do 6,9% z 8,9%. Kontrybucja eksportu netto wzrosła do 0,4 p.p. z 0 przy znacznie głębszym osłabieniu importu niż eksportu.

Pozytywnie na wyniki konsumpcji prywatnej wpływała dobra sytuacja na rynku pracy oraz zwiększone transfery do gospodarstw domowych. Wzrost płac w 2019 roku w sektorze przedsiębiorstw spowolnił nieznacznie do 6,6% wobec 7,1% w 2018 roku. Choć wzrost zatrudnienia wyhamował do 2,7% z 3,4%, wystarczyło to do obniżenia stopy bezrobocia na koniec 2019 roku do 5,2% wobec 5,8% na koniec 2018 roku. Wyniki ankiet banku centralnego sugerują, że szczyt presji płacowej wystąpił na przełomie 2018 i 2019 roku, jednak podwyższenie płacy minimalnej powinno utrzymać dynamikę płac na dosyć wysokim poziomie także w 2020 roku. Rząd zdecydował się m.in. na rozszerzenie programu 500+, wypłatę dodatkowej emerytury oraz obniżenie stawek podatku PIT. Efekt tego programu stymulacyjnego będzie odczuwalny także w 2020 roku.

Wzrost inwestycji w całym 2019 roku był dosyć wysoki przede wszystkim za sprawą inwestycji dużych i średnich firm, przy wyraźnym spowolnieniu inwestycji sektora przedsiębiorstw publicznych. Spowolnienie inwestycji było odzwierciedlone w znacznym wyhamowaniu produkcji budowlanej do 4,8% z 21,1%. Wsparciem dla wciąż solidnego wzrostu inwestycji był wysoki napływ środków unijnych.

W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. spodziewamy się głębokiego spowolnienia wzrostu PKB najprawdopodobniej poniżej 2% wobec 4,1% w 2019 roku przy wyhamowaniu zarówno konsumpcji prywatnej, jak i nakładów na środki trwałe. Oczekujemy także wyhamowania dynamiki eksportu oraz importu przy znacznie mniejszej kontrybucji eksportu netto niż w roku 2019 i przy słabych wynikach w światowym handlu.

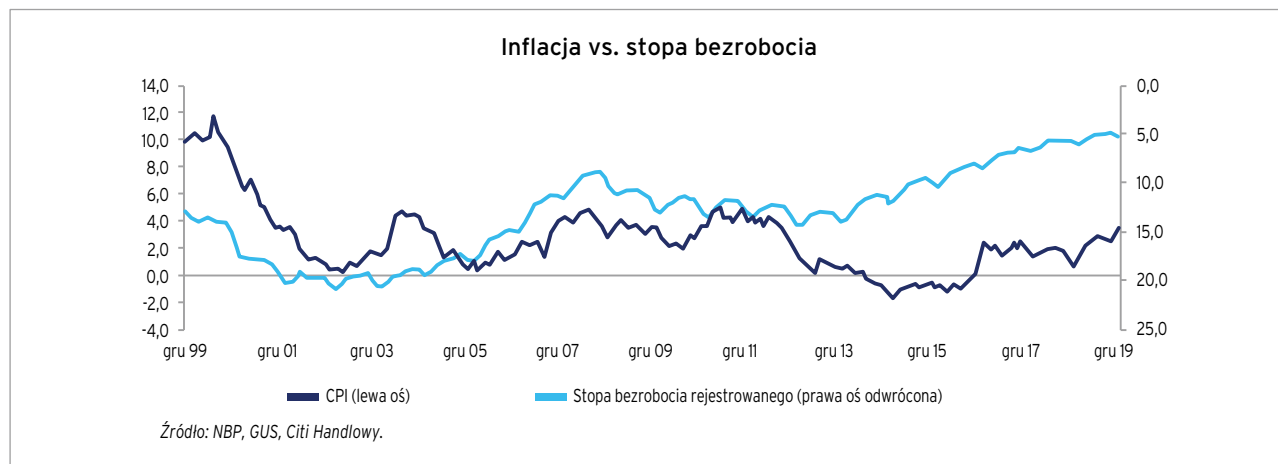

Inflacja

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w 2019 roku wzrosły przeciętnie o 2,3%, wobec 1,7% w 2018 roku. W trakcie roku widoczny był wyraźny wzrost inflacji od 0,7% w styczniu do 3,4% w grudniu. Stopniowy wzrost inflacji wynikał przede wszystkim z szybszego niż wskazywałyby wzorce sezonowe wzrostu cen żywności wywołanego suszą oraz wpływem afrykańskim pomorem świń (ASF) w Chinach na światowe ceny wieprzowiny. Ponadto wpływ na tempo wzrostu cen konsumentów miał także wzrost inflacji netto średniorocznie do 2% z 0,7% i do 3,1% w grudniu z 1% w styczniu. Do wzrostu inflacji netto przyczyniło się narastanie presji popytowej w związku z utrzymaniem luki popytowej i napięć na rynku pracy.

Na początku 2020 roku inflacja ponownie zaskoczyła w górę rosnąc do 4,4%, m.in. za sprawą wysokich cen żywności, podwyższenia cen energii elektrycznej i zwiększonych opłat za wywóz śmieci. Jednocześnie sądzimy, że wzrost inflacji będzie przejściowy i efekty statystyczne oraz spowolnienie wzrostu gospodarczego doprowadzą do spadku inflacji poniżej 3% na koniec roku.

Wobec rosnącej inflacji i spowalniającej gospodarki Rada Polityki Pieniężnej zdecydowała się utrzymywać stopę referencyjną na historycznie niskim poziomie 1,50%. Rynek stopy procentowej zaczął wyceniać obniżki stóp procentowych wraz ze wzrostem prawdopodobieństwa głębokiego spowolnienia gospodarczego.

2. Rynek pieniężny i walutowy

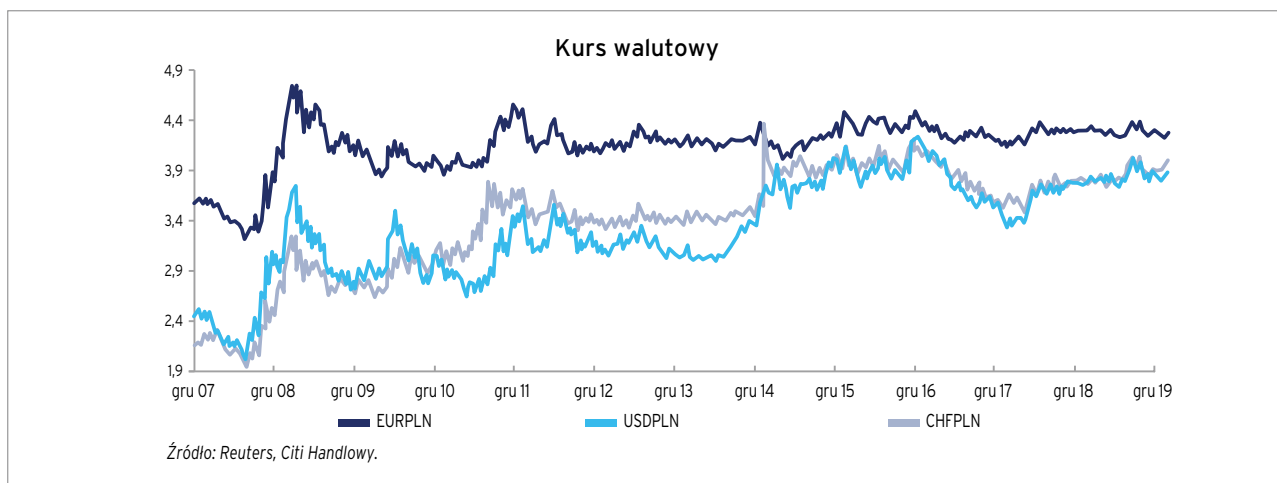
W 2019 roku złoty umocnił się o ok. 0,9% wobec euro i osłabił się o ok. 1,6% wobec dolara. W minionym roku kurs złotego wobec euro był wyjątkowo stabilny. Mimo przejściowego wzrostu zmienności w III kwartale średnioroczna zmienność implikowana była w ubiegłym roku rekordowo niska. Pod koniec roku kurs EUR/PLN znajdował się na poziomach zbliżonych do notowanych pod koniec 2018 roku, tj. ok. 4,30. Choć część inwestorów mogła obawiać się wyroku TSUE w sprawie kredytów frankowych i potencjalnych konsekwencji dla złotego, to po jego ogłoszeniu złoty odrobił straty. Złoty pozostawał także stabilny wobec euro mimo stopniowego umacniania się dolara wobec euro w trakcie roku. To z kolei przełożyło się jedynie na wzrost kursu USD/PLN. W rezultacie w ciągu roku kurs EUR/PLN obniżył się do 4,26 z 4,29, kurs USD/PLN wzrósł do 3,80 z 3,74, a kurs CHF/PLN wzrósł do 3,91 z 3,81.

Stawki rynku pieniężnego pozostawały stosunkowo stabilne w trakcie 2019 roku. Stopa WIBOR 3M wyniosła na koniec roku 1,71%, wobec 1,72% na koniec 2018 roku. Ubiegły rok stał pod znakiem wyraźnego spadku rentowności szczególnie na długim końcu krzywej dochodowości (o 50-80 pkt bazowych), co doprowadziło do jej wypłaszczenia. Spadek rentowności polskich obligacji 5-letnich i 10-letnich oraz zawężenie spreadu do rentowności 10-letnich niemieckich obligacji było największe od 2014 roku. W znacznym stopniu do umocnienia na rynku długu przyczyniły się spadki rentowności na bazowych rynkach długu. Dla polskich obligacji 10-letnich skala spadku rentowności była większa niż w przypadku obligacji niemieckich (mimo znacznie większego spowolnienia gospodarczego w Niemczech) i była zbliżona do zmiany rentowności amerykańskich obligacji.

Umocnienie na rynku długu nastąpiło pomimo wzrostu inflacji. Istotniejsze od samej inflacji były perspektywy polityki pieniężnej. Choć Rada Polityki Pieniężnej (RPP) nie zmieniała stóp procentowych i potwierdzała determinację do utrzymania stóp procentowych na niezmiennym poziomie jak najdłużej, to rynek FRA zaczął wyceniać obniżkę stóp procentowych. Wynikało to

z zewnętrznych zagrożeń dla wzrostu i oczekiwanego spowolnienia gospodarczego w kraju. Ponadto pozytywnie na ceny obligacji oddziaływały dobre wyniki budżetu i znacznie niższe od wstępnych szacunków potrzeby pożyczkowe. W rezultacie na koniec roku 2-letnie rentowności wzrosły do 1,49% z 1,35% na koniec 2018 roku, podczas gdy rentowności 5-letnich obligacji spadły do 1,83% z 2,29%, a rentowności 10-letnich obligacji spadły do 2,13% z 2,85%.

W I kwartale 2020 roku doszło do znacznego spadku stóp rynkowych w związku z pogarszaniem się perspektyw światowej i krajowej gospodarki. Jednocześnie złoty tracił na wartości wobec euro, jednak w dosyć ograniczonej skali szczególnie w porównaniu do innych walut gospodarek wschodzących.

3. Rynek kapitałowy

Rok 2019 nie należał do zbyt udanych dla krajowego rynku akcji, szczególnie w kontekście bardzo dobrych wyników uzyskanych przez światowe indeksy akcyjne. Złagodzenie konfliktu handlowego między USA a Chinami, zmiana nastawienia Fed-u w kierunku bardziej gołębi oraz uruchomienie programu skupu aktywów przez EBC okazały się niewystarczającymi argumentami za zwiększeniem zainteresowania polskimi akcjami. Choć tempo wzrostu gospodarczego pozostawało wysokie, to jednak niepewność związana z wpływem orzecznictwa TSUE ws. kredytów frankowych na wyniki banków oraz decyzje o zamrożeniu cen prądu (co stanowiło obciążenie dla sektora energetycznego) negatywnie wpływały na postrzeganie rynku akcji przez inwestorów. Czynnikiem, który również miał negatywne przełożenie na notowania, była podaż akcji ze strony OFE.

W konsekwencji, najszerszy indeks rynku (WIG) skończył rok na poziomie porównywalnym do tego z końca 2018 roku. Pod presją znajdowały się spółki o największej kapitalizacji. WIG20 kolejny rok z rzędu zanotował spadek, tym razem o 5,6% (2,6% po uwzględnieniu dywidend). Jednocześnie, indeks spółek o średniej kapitalizacji mWIG40 pozostał na niezmiennym poziomie. Z kolei sWIG80 – ze stopą zwrotu na poziomie 13,9% – odnotował częściowe odreagowanie po bardzo słabym 2018 roku.

Z perspektywy branż, uwagę zwracają bardzo dobre wyniki szeroko pojętego sektora TMT. Subindeks, skupiający spółki z branży gier komputerowych był niekwestionowanym liderem wzrostów (+87,7%). Oprócz niego WIG-Informatyka (+42,3%) oraz WIG-Telekomunikacja (+40,9%) były największymi beneficjentami wzrostów. Z drugiej strony, WIG-Paliwa (który był liderem wzrostów w 2018 roku) stracił na wartości 18,9%. Porównywalną zniżkę (18,6%) odnotował też subindeks skupiający sektor energetyczny.

W 2019 roku rynek pierwotnych ofert publicznych pozostał w marazmie. Na głównym parkiecie pojawiły się akcje 7 nowych podmiotów (z czego sześć przypadków to przeniesienia z New Connect, a jeden w ramach podziału przez wydzielenie). Łączna wartość ofert wyniosła zaledwie 35 mln zł (w porównaniu z 301 mln zł rok wcześniej). Z drugiej strony, miniony rok charakteryzował się rekordową liczbą wycofań. Główny parkiet opuściły 23 podmioty i w konsekwencji na koniec grudnia 2019 roku przedmiotem handlu na GPW były akcje 449 spółek (w tym 48 zagranicznych).

Łączna kapitalizacja wszystkich podmiotów notowanych na głównym parkiecie GPW skurczyła się o 5% r./r. do 1104 mld zł (w tym kapitalizacja spółek krajowych wyniosła 550 mld zł).

Indeksy rynku akcji według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku

Indeks	2019	Zmiana (%)	2018	Zmiana (%)	2017
WIG	57 832,88	0,2%	57 690,50	(9,5%)	63 746,20
WIG-PL	59 064,17	0,3%	58 889,85	(9,7%)	65 183,78
WIG-div	1 051,08	(1,7%)	1 069,63	(11,9%)	1 213,88
WIG20	2 150,09	(5,6%)	2 276,63	(7,5%)	2 461,21
WIG20TR	3 914,45	(2,6%)	4 018,80	(5,4%)	4 248,89
WIG30	2 472,20	(4,2%)	2 581,52	(8,6%)	2 825,27
mWIG40	3 908,20	0,0%	3 909,37	(19,3%)	4 847,27
sWIG80	12 044,34	13,9%	10 571,10	(27,6%)	14 595,76
Subindeksy sektorowe					
WIG-Banki	6 768,39	(9,2%)	7 453,65	(12,1%)	8 481,97
WIG-Budownictwo	2 278,75	19,0%	1 915,00	(32,1%)	2 819,16
WIG-Chemia	8 390,97	(10,3%)	9 350,86	(38,9%)	15 297,93
WIG-Energia	1 961,62	(18,6%)	2 410,68	(19,4%)	2 990,57
WIG-Games	18 765,23	87,7%	10 000,00	-	-
WIG-Górnictwo	3 089,84	(9,7%)	3 423,39	(22,1%)	4 394,93
WIG-Informatyka	2 834,29	42,3%	1 991,93	(2,4%)	2 041,80
WIG-Leki	5 197,43	1,8%	5 105,98	(12,4%)	5 827,07

Raport roczny 2019

Indeks	2019	Zmiana (%)	2018	Zmiana (%)	2017
WIG-Media	5 375,11	19,1%	4 513,06	(5,8%)	4 791,34
WIG-Motoryzacja	3 521,67	(0,5%)	3 540,98	(31,6%)	5 174,38
WIG-Nieruchomości	2 460,44	28,7%	1 911,66	(13,0%)	2 198,05
WIG-Odzież	5 665,06	(5,9%)	6 021,68	(19,8%)	7 506,99
WIG-Paliwa	6 489,03	(18,9%)	7 998,16	12,0%	7 140,43
WIG-Spożywczy	3 126,05	(7,6%)	3 383,22	(6,7%)	3 627,59
WIG-Telekomunikacja	873,56	40,9%	619,93	(16,8%)	745,44

Źródło: GPW, Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH”)

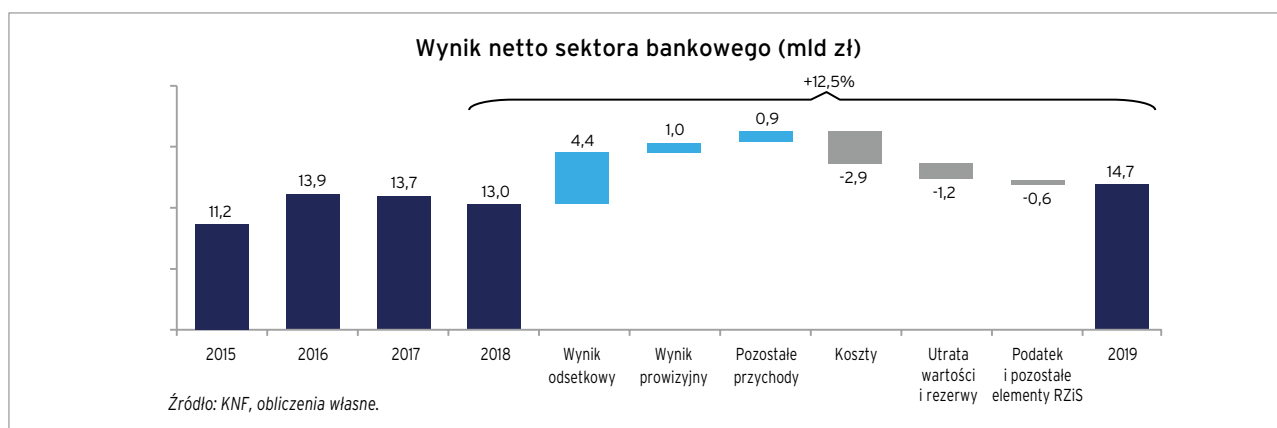
Wartość obrotu akcjami i obligacjami oraz wolumeny obrotów instrumentami pochodnymi na GPW na dzień 31 grudnia 2019 roku

	2019	Zmiana (%)	2018	Zmiana (%)	2017
Akcje (mln zł) *	390 533	(7,8%)	423 700	(18,8%)	521 957
Obligacje (mln zł)	3 178	19,4%	2 662	(8,0%)	2 893
Kontrakty terminowe (tys. szt.)	13 457	(14,5%)	15 741	7,5%	14 637
Opcje (tys. szt.)	474	(19,2%)	586	(3,8%)	609

Źródło: GPW, Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH”).

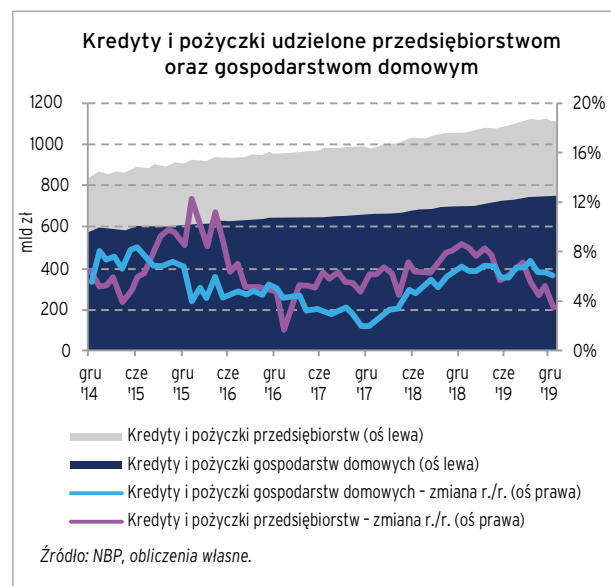
* Dane bez wahań.

4. Sektor bankowy

Zgodnie z danymi opublikowanymi przez KNF zysk netto sektora bankowego w 2019 roku znacznie się poprawił w stosunku do ubiegłego roku, o +12,5% (1,6 mld zł), osiągając poziom 14,7 mld zł. Głównym czynnikiem, jaki wpłynął na wyższy wynik sektora, był znacząco lepszy wynik odsetkowy netto (+9,8% r./r., 4,4 mld zł), wsparty wyższym wynikiem prowizyjnym (+8,3% r./r., 1,0 mld zł). Również pozostałe przychody miały pozytywny wpływ na wynik sektora (+12,1% r./r., 0,9 mld zł). W rezultacie łączne przychody sektora bankowego w 2019 r. zbliżyły się do poziomu 71 mld zł, co jest o +9,8% (6,3 mld zł) lepszym wynikiem niż w roku ubiegłym. Pozostałe pozycje rachunku zysków i strat negatywnie wpłynęły na wynik wypracowany przez sektor bankowy. Odnotowano znaczący wzrost kosztów (+7,9% r./r., 2,9 mld zł), na co wpływ miały wyższe koszty operacyjne (+4,1% r./r., 1,4 mld zł). Koszty banków obciążył także wzrost łącznej składki na BFG o prawie 0,6 mld zł i podatek bankowy. Istotny wzrost odnotowano w ramach amortyzacji (+51,1% r./r., 1,5 mld zł), której wzrost dotyczył przede wszystkim nieruchomości i rzeczowych aktywów trwałych, co miało związek z wdrożeniem nowego standardu rachunkowości MSSF 16. W II i III kwartale 2019 roku nastąpiło natomiast kilka zdarzeń mających negatywny wpływ na wysokość odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych. Łączne koszty z tytułu utraty wartości i rezerwy wzrosły w sektorze bankowym o +11,8% r./r. (1,2 mld zł). Ponadto ogłoszenie wyroku TSUE dotyczącego kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych oraz wyroku w sprawie zwrotu prowizji od kredytów konsumpcyjnych spłaconych przed terminem, zmusiło banki do zawiązania dodatkowych rezerw. Również podatek dochodowy zapłacony przez banki wzrósł o +8,3% r./r., tj. 430 mln zł. Wskaźnik efektywności kosztowej (C/I) sektora bankowego pozostał na poziomie zbliżonym do dziesięcioletniego – 55%.

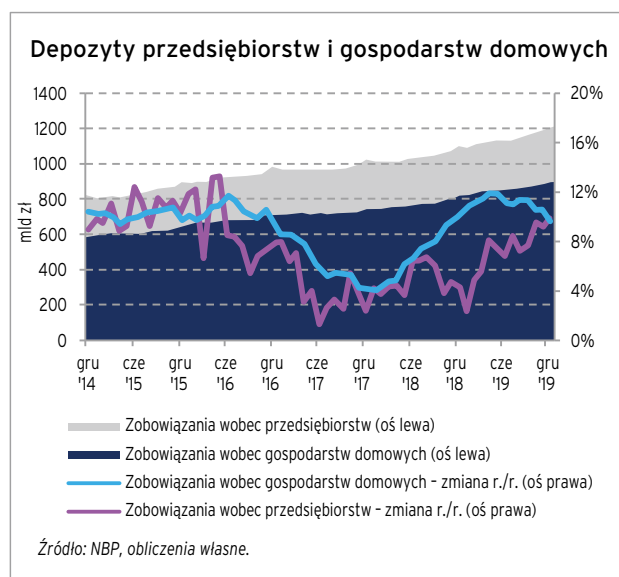
Dane o jakości portfela z końca grudnia 2019 roku, wskazują na znaczną poprawę jakości należności banków we wszystkich segmentach klientów. Poziom wskaźnika kredytów niepracujących (NPL) portfela kredytów dla podmiotów niefinansowych wyniósł 5,9%, co oznacza spadek o 0,4 p.p. r./r. O tyle samo w stosunku rocznym poprawił się wskaźnik NPL dla gospodarstw domowych (5,5%), w których strukturze większą poprawę odnotowano w zakresie kredytów konsumpcyjnych (-1,0 p.p. r./r., do 9,8%) niż hipotecznych (-0,2 p.p. r./r., do 2,3%). W przypadku kredytów dla przedsiębiorstw widoczna była jeszcze większa poprawa wskaźnika NPL (-0,6 p.p. r./r. do 8,1%), w szczególności w segmencie małych i średnich przedsiębiorstw (-0,7 p.p. r./r., do 10,7%).

W 2019 roku dynamika kredytów sektora niefinansowego spowolniła z 7,1% r./r. (79 mld zł) na koniec grudnia 2018 roku do poziomu 4,6% r./r. (54 mld zł). Przyczyną spadku dynamiki wzrostu znajdowała się przede wszystkim po stronie przedsiębiorstw niefinansowych, w wypadku, których tempo wzrostu wolumenu udzielonych kredytów obniżyło się z +8,6% r./r., 27,8 mld zł na koniec 2018 roku do +3,5% r./r., 12,2 mld zł na koniec 2019 roku. Spowolnienie dotyczyło zarówno kredytów o charakterze bieżącym (+3,7% r./r. 6,1 mld), jak i kredytów na nieruchomości (-1,6% r./r., 1,0 mld zł), natomiast portfel kredytów inwestycyjnych odnotował najwyższy wzrost o +5,7% r./r., 7,1 mld zł. Pod względem okresu zapadalności tempo wzrostu rosło wraz z okresem zapadalności i tak dynamika kredytów długookresowych (powyżej 5 lat) osiągnęła poziom +3,4% r./r., 5,8 mld zł, kredytów o zapadalności od 1 do 5 lat wyniosła +2,8% r./r., 2,7 mld zł, a kredyty do 1 roku i inne należności bieżące na koniec 2019 roku. odnotowały spadek o -1,1% r./r., to jest 1,0 mld zł. Łączna wartość należności sektora bankowego od przedsiębiorstw przekroczyła 364 mld zł.

Po stronie klientów detalicznych spadek dynamiki wolumenów kredytowych miał znacznie łagodniejszy charakter. Wartość kredytów hipotecznych udzielonych gospodarstwom domowym, obniżyła się z +6,8% r./r. (27,6 mld zł) na koniec grudnia 2018 roku, do 6,7% r./r. (28,7 mld zł) na koniec 2019 roku, przy czym w dynamice kredytów hipotecznych udzielonych w walucie krajowej odnotowano wzrost do +12,1% r./r. (36,7 mld zł), natomiast pomimo osłabienia złotego wobec franka

szwajcarskiego zanotowano spadek wolumenu kredytów hipotecznych denominowanych w walutach obcych o -6,2% r./r. (8,0 mld zł). Portfel kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych osiągnął na koniec 2019 roku poziom niemal 461 mld zł. Również w obszarze kredytów konsumpcyjnych odnotowano nieznaczny spadek dynamiki wzrostu wolumenów kredytowych do 8,4% r./r. (15,3 mld zł). Ponadto portfel kredytów bieżących dla przedsiębiorców indywidualnych i rolników росł wolniej niż w 2018 roku, to jest o +4,6% r./r. (2,3 mld zł) natomiast w portfelu kredytów inwestycyjnych gospodarstw domowych odnotowano silny spadek o -9,6% r./r. (2,9 mld zł). W ujęciu terminowym dynamika wzrostu wolumenów kredytowych była wyższa niż przed rokiem jedynie w obszarze kredytów krótkoterminowych (do 1 roku) (+1,5% r./r., 760 mln zł), podczas gdy dynamika kredytów na okres od 1 do 5 lat spowolniła do 5,6% r./r., 4,5 mld zł, a kredytów długookresowych do 6,5% r./r., 38,1 mld zł.

W 2019 roku sektor bankowy odnotował znacznie silniejszą dynamikę wzrostu depozytów niż kredytów. Depozyty przedsiębiorstw wzrosły o +10,0% r./r. (28,9 mld zł), przekraczając poziom 317 mld zł. W dalszym ciągu odnotowywano wysokie tempo odpływu środków z depozytów terminowych (-5,4% r./r., 4,7 mld zł), natomiast wolumen depozytów bieżących wzrósł imponująco o +16,9% r./r., 33,7 mld zł. Tempo wzrostu depozytów gospodarstw domowych utrzymane było na zbliżonym poziomie (+9,7% r./r., 79,2 mld zł), w efekcie czego ich wolumen osiągnął na koniec grudnia 2019 roku poziom 898 mld zł. Szczególnie szybko rosły zgromadzone w bankach depozyty bieżące (+15,4% r./r., 80,4 mld zł), natomiast depozyty terminowe pozostały na zbliżonym poziomie (-0,4% r./r., 1,2 mld zł).

5. Czynniki, które będą miały wpływ na wyniki finansowe Grupy w 2020 r.

Najpoważniejszym czynnikiem ryzyka w pierwszej połowie 2020 roku jest wirus SARS-CoV-2, który wywołuje zakaźną chorobę COVID-19. Po raz pierwszy został zidentyfikowany w Chinach, natomiast bezprecedensowa skala jego rozprzestrzeniania się na kolejne kraje spowodowała, że 11 marca 2020 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) oficjalnie ogłosiła pandemię wirusa. Rozprzestrzenianie się wirusa będzie mieć wpływ na wszystkie duże gospodarki świata, działając na ograniczenie mobilności siły roboczej i konsumentów oraz prowadząc do zaburzeń w łańcuchu dostaw. W rezultacie wzrost gospodarczy w Polsce i wśród jej głównych partnerów handlowych może okazać się znacznie niższy od wcześniejszych przewidywań. Skala spadku

wzrostu gospodarczego jest w tym momencie trudna do oszacowania. Z pewnością tak istotne hamowanie gospodarki przełoży się na pogorszenie sytuacji finansowej oraz narastanie problemów płynnościowych głównie sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W pierwszym etapie trwania pandemii w Polsce, największy jej negatywny wpływ odczuwają takie branże jak transportowa, turystyczna, odzieżowa czy produkcji sprzętu elektronicznego.

Rząd RP podjął bezprecedensowe kroki w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa w Polsce. Dotyczą one zamknięcia granic kraju dla cudzoziemców, zakaz organizacji zgromadzeń publicznych powyżej 50 osób oraz zamknięcia wszystkich uniwersytetów, szkół oraz przedszkoli. W dniu 20 marca 2020 roku został wprowadzony w Polsce stan epidemii.

Oslabienie wzrostu gospodarczego oraz utrzymująca się niepewność będą miały negatywny wpływ na wolumen sprzedawanych kredytów zarówno dla klientów detalicznych, jak i instytucjonalnych. W konsekwencji przełoży się to na niższe przychody odsetkowe, które stanowią najważniejsze źródło przychodów Grupy. Jednocześnie w dniu 18 marca 2020 roku, Narodowy Bank Polski obniżył stopę referencyjną o 50 punktów bazowych (do najniższego poziomu w historii: 1,00%) co przełoży się na niższą marżę produktów kredytowych oraz na niższą rentowność obligacji skarbowych. Wspomniane pogorszenie sytuacji finansowej kredytobiorców - klientów Grupy wpłynie negatywnie na wynik z tytułu odpisów. W efekcie powyższe czynniki mogą mieć negatywny wpływ na rentowność i bazę kapitałową sektora bankowego. Z drugiej strony, w celu podtrzymania popytu na kredyt wśród klientów detalicznych, Grupa w sposób bardziej zintensyfikowany skupi się na sprzedaży kredytów poprzez kanały zdalne, co może pozytywnie wpłynąć na bazę kosztową Banku.

W celu ograniczenia skutków pandemii dla polskiej gospodarki został powołany szereg inicjatyw ze strony Narodowego Banku Polskiego, Komisji Nadzoru Finansowego, Rządu RP oraz Związków Banków Polskich (przedstawiciela banków).

W dniu 16 marca 2020 roku, Zarząd Narodowego Banku Polskiego („NBP”) ogłosił, że wprowadza instrumenty zasilające banki w płynność. Z jednym z tych narzędzi jest pierwszy w historii NBP program luzowania ilościowego („quantitative easing program”), polegający na skupowaniu obligacji skarbowych na rynku wtórnym, wprowadzeniu kredytu wekslowego w celu refinansowania kredytów udzielanych przez banki przedsiębiorstwom sektora niefinansowego oraz przeprowadzaniu operacji zasilające banki w płynność tzw. operacje repo.

18 marca 2020 roku Komisja Nadzoru Finansowego („KNF”) powołała Pakiet Impulsów Nadzorczych wzmacniający odporność polskiego sektora bankowego i możliwość finansowania gospodarki. Propozycja KNF opiera się na następujących obszarach: rezerw i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, buforów kapitałowych, norm płynności oraz na działaniach w zakresie bieżącego nadzoru. Jednocześnie w tym samym dniu Ministerstwo Finansów wydało rozporządzenie uchylające rozporządzenie w sprawie bufora ryzyka systemowego (wcześniej bufor ten dla Banku wynosił 2,83%, z kolei dla Grupy 2,84%).

W dniu 18 marca 2020 roku rząd RP przedstawił założenia do pakietu antykrzysowego przeznaczonego dla przedsiębiorców i pracowników. Tarcza antykrzysowa obejmuje 5 filarów: bezpieczeństwo pracowników, finansowanie przedsiębiorstw, ochrona zdrowia, wzmocnienie systemu finansowego i program inwestycji publicznych.

Jednocześnie Związek Banków Polskich („ZBP”) ogłosił działania pomocowe ze strony banków, które dotyczą głównie odroczenia rat kapitałowo-odsetkowych lub rat kapitałowych przez okres trzech miesięcy i automatycznie wydłużenie o ten sam okres łącznego okresu spłaty kredytu („wakacje kredytowe”).

Obecne działania Grupy, wpisując się w inicjatywy sektorowe, dotyczą wprowadzenia specjalnej oferty dla klientów, których

pracodawcy zostali dotknięci epidemią COVID-19. W ramach tej oferty klienci detaliczni mogą skorzystać z programu odroczenia spłat do 3 rat kredytowych. Dodatkowo, Grupa umożliwiła dokonywanie płatności zbliżeniowych w terminalach POS wszystkimi kartami płatniczymi Citi Handlowy do 100 zł bez konieczności wprowadzenia kodu PIN (dotychczas 50 zł). Dla Grupy bezpieczeństwo klientów jest priorytetem, dlatego oferuje bankowość internetową Citibank Online i aplikację mobilną Citi Mobile, które są dostępne 24/7 i dzięki którym klienci wykonują bieżące operacje bankowe bez konieczności wychodzenia z domu.

Na moment publikacji raportu rocznego niemożliwe jest skwantyfikowanie wpływu trwającej pandemii oraz powyżej wymienionych pakietów stabilizujących na sytuację finansową i działalność biznesową Grupy oraz całego sektora bankowego. Niemniej jednak sytuacja płynnościowa i kapitałowa Grupy pozostaje dobra. Powołując się na propozycje legislacyjne podlegają stalemu monitoringowi i ocenie Grupy.

Grupa posiada i wdraża odpowiednie plany, rozwiązania infrastrukturalne i organizacyjne, aby zapewnić ciągłość działania i wykonywania funkcji krytycznych. Prowadzony jest stały monitoring i ocena rozwoju sytuacji epidemiologicznej na szereg wymiarów działalności Grupy jak również współpraca z instytucjami nadzorczymi w celu zachowania stabilności sektora finansowego.

Ewentualne nasilenie działań protekcyjnych, w tym nasilenie się konfliktu handlowego między Stanami Zjednoczonymi a Unią Europejską lub ponowna eskalacja napięć handlowych między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, może prowadzić do dalszego osłabienia międzynarodowych obrotów towarowych. Spowolnienie wzrostu gospodarczego w Chinach miałyby przede wszystkim negatywny wpływ na popyt na niemiecki eksport, prowadząc do spowolnienia w strefie euro oraz wpływając negatywnie na sytuację klientów Banku produkujących na rynek europejski.

Dodatkowym zagrożeniem pozostaje potencjalny wzrost napięć geopolitycznych, w tym między USA i Chinami, Iranem czy Koreą Północną, a także nasilenie konfliktów na Bliskim Wschodzie lub na Ukrainie. Wydarzenia te mogłyby przyczynić się do wzrostu premii za ryzyko w wycenach aktywów rynków wschodzących, w tym również złotego. Ponadto, niepewność mogłaby przyczynić się również do ograniczenia napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do kraju, obniżając tym samym dynamikę nakładów na środki trwałe.

Proces przygotowywania nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej w sytuacji wyjścia Wielkiej Brytanii z UE oraz zmieniających się priorytetów w Unii może doprowadzić do spadku puli środków unijnych przyznanej Polsce na lata 2021-2027.

Utrzymanie wysokiego tempa wzrostu płac i niskiej stopy bezrobocia przy ewentualnym wzroście cen ropy może doprowadzić do zwiększenia jednostkowych kosztów pracy i zmniejszenia zyskowności przedsiębiorstw. Dodatkowo, niepewność dotycząca zmian w otoczeniu prawnym w kraju może przyczynić się do odraczania przez polskie firmy nowych projektów inwestycyjnych. W dłuższym horyzoncie stwarza to ryzyko obniżenia potencjału rozwojowego sektora przedsiębiorstw.

Grupa uważnie obserwuje zmiany otoczenia prawnego wynikające z orzecznictwa sądowego, które dotyczy kredytów hipotecznych indeksowanych do walut obcych, w tym wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 3 października 2019 roku w sprawie C 260/18. Grupa dostrzega szereg wątpliwości interpretacyjnych wynikających z ww. wyroku. Wątpliwości te, na dzień sporządzania niniejszego sprawozdania finansowego, powodują brak możliwości rzetelnej i racjonalnej oceny wpływu wyroku na toczące się przed sądami krajowymi postępowania oraz wskazują na konieczność dokładnej analizy orzecznictwa w tym zakresie. Mając na uwadze marginalny udział kredytów hipotecznych indeksowanych do CHF w stosunku do całego

portfela kredytowego, Grupa ocenia, że ewentualne niekorzystne dla Banku rozstrzygnięcia sądów w sprawach dotyczących tych kredytów nie powinny istotnie wpłynąć na sytuację finansową Grupy.

W dniu 11 września 2019 r. TSUE wydał wyrok w sprawie C 383/18, w którym wskazał, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki (Dyrektywa) należy interpretować w ten sposób, że „prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta”. Znaczy to, że zgodnie z przepisem Dyrektywy, wyżej wskazane prawo konsumenta obejmuje koszty, zarówno związane z okresem kredytowania, jak i te, które takiego związku nie wykazują. Bank w związku z wykonywaniem czynności bankowych mieszczących się w definicji kredytu konsumenckiego pobierał prowizje, które w swojej konstrukcji nie były związane z okresem kredytowania, w związku z czym nie podlegały redukcji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego. TSUE orzekł w sprawie wykładni przepisu Dyrektywy, która nie jest bezpośrednio wiążąca dla podmiotów prawa krajowego i wymaga implementacji do prawa krajowego, którego ewentualna zmiana, wykładnia i stosowanie będą miały istotne znaczenie dla oceny roszczeń klientów o zwrot części prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego.

Skutki wyroku dla interpretacji prawa krajowego Bank uwzględnił w swojej praktyce w ten sposób, że całkowity koszt kredytu określony dla umów o kredyt konsumencki zawartych po dacie ogłoszenia wyroku, w przypadku ich spłaty przed terminem umownym, będzie podlegał odpowiedniemu zmniejszeniu, a zmniejszenie to będzie dotyczyło wszystkich kosztów poniesionych przez konsumenta.

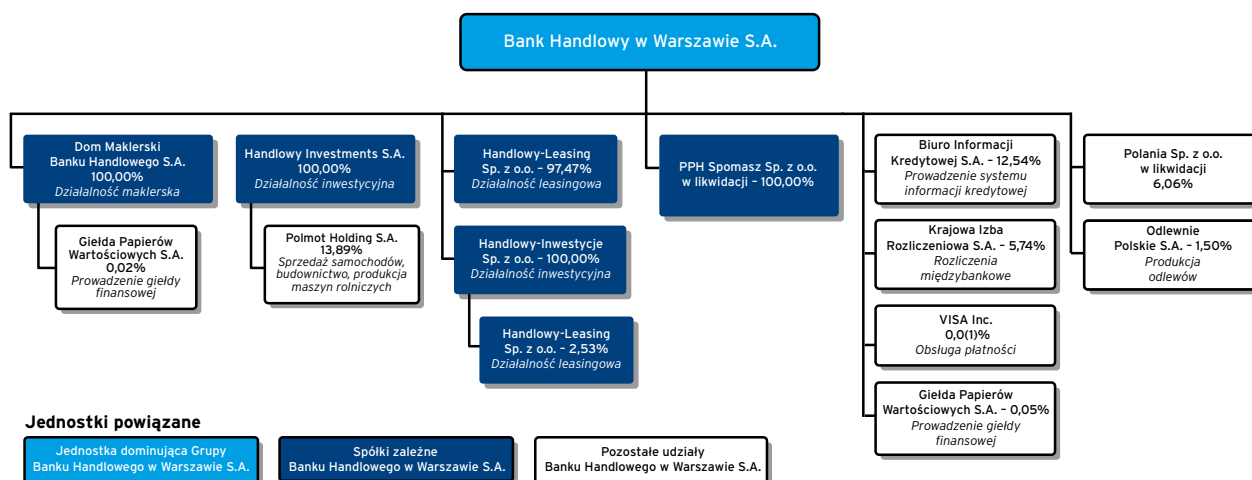
Grupa monitoruje ryzyko związane z roszczeniami o zwrot części kosztów pożyczki. Grupa, bazując na analizach prawnych wewnętrznych i zewnętrznych, dotychczasowych orzeczeniach sądów w powyższej sprawie oraz liczbie spraw sądowych, które wpłynęły do Grupy, zdecydowała, że na koniec 2019 roku nie utworzył rezerw na potencjalne zwroty prowizji dla klientów, którzy przedterminowo spłacili kredyty konsumenckie.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku Bank jest pozwany w 15 sprawach dotyczących zwrotu części prowizji za udzielenie kredytu konsumenckiego na łączną kwotę 124 tys. złotych oraz w 14 sprawach dotyczących kredytu indeksowanego do CHF na łączną kwotę 1 914 tys. złotych (większość spraw znajduje się w pierwszej instancji).

Powyższe czynniki mogą mieć wpływ na poziom wyników Grupy w kolejnych okresach.

III. Schemat organizacyjny Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Na poniższym schemacie przedstawiono strukturę grupy jednostek powiązanych Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Bank”) według stanu na 31 grudnia 2019 roku według udziałów w kapitałach Spółek.

IV. Struktura organizacyjna Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Grupa Kapitałowa Banku Handlowego w Warszawie S.A. („Grupa”) obejmuje jednostkę dominującą oraz jednostki zależne:

JEDNOSTKI GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A. KONSOLIDOWANE METODĄ PEŁNĄ

Nazwa jednostki	Przedmiot działalności	Charakter powiązania kapitałowego	Procent posiadanego kapitału	Zastosowana metoda konsolidacji/wyceny	Kapitał własny (tys. zł)
Bank Handlowy w Warszawie S.A.*	bankowość	jednostka dominująca	-	-	7 023 703
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH”)**	działalność maklerska	jednostka zależna	100,00%	konsolidacja pełna	98 805
Handlowy -Leasing Sp. z o.o.**	działalność leasingowa	jednostka zależna	100,00%**	konsolidacja pełna	21 404
Handlowy Investments S.A.**	działalność inwestycyjna	jednostka zależna	100,00%	konsolidacja pełna	4 824
PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji**	nie prowadzi działalności	jednostka zależna	100,00%	konsolidacja pełna	Jednostka postawiona w stan likwidacji
Handlowy-Inwestycje Sp. z o.o.**	działalność inwestycyjna	jednostka zależna	100,00%	konsolidacja pełna	10 780

* Kapitał własny Banku Handlowego w Warszawie S.A. zgodnie ze sprawozdaniem z sytuacji finansowej Banku za 2019 rok.

** Z uwzględnieniem udziałów pośrednich.

*** Powyższe dane nie zostały zaudytowane.

V. Podstawowe dane finansowe Banku i Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

1. Syntetyczne zestawienie podstawowych danych finansowych Banku i Grupy

Dane finansowe w niniejszym dokumencie zaprezentowane są zarówno dla Banku, jak i Grupy. Ze względu na fakt, że działalność Banku stanowi przeważającą część działalności Grupy (aktywa, kapitały własne i przychody Banku stanowią odpowiednio 99,9%,

99,3% i 99,8% aktywów, kapitałów własnych i skonsolidowanych przychodów Grupy), omówienie wyników i sytuacji finansowej oparte jest o dane skonsolidowane za wyjątkiem sytuacji, w których wyraźnie wskazano, że omawiane dane są danymi Banku.

w mln zł	Bank		Grupa Kapitałowa	
	2019	2018	2019	2018
Suma bilansowa	51 897,7	49 242,0	51 978,5	49 304,7
Kapitał własny	7 023,7	7 007,1	7 074,7	7 056,8
Należności od klientów*	23 608,8	21 853,3	23 731,9	21 949,0
Depozyty klientów*	39 581,5	38 159,0	39 519,5	38 097,4
Wynik finansowy netto	478,8	653,1	480,1	638,9
Współczynnik wypłacalności	17,0%	16,5%	17,2%	16,8%

* Należności i depozyty podmiotów sektora finansowego niebędących bankami, podmiotów sektora niefinansowego, w tym sektora budżetowego.

2. Wyniki finansowe Banku i Grupy w 2019 roku

2.1 Rachunek zysków i strat

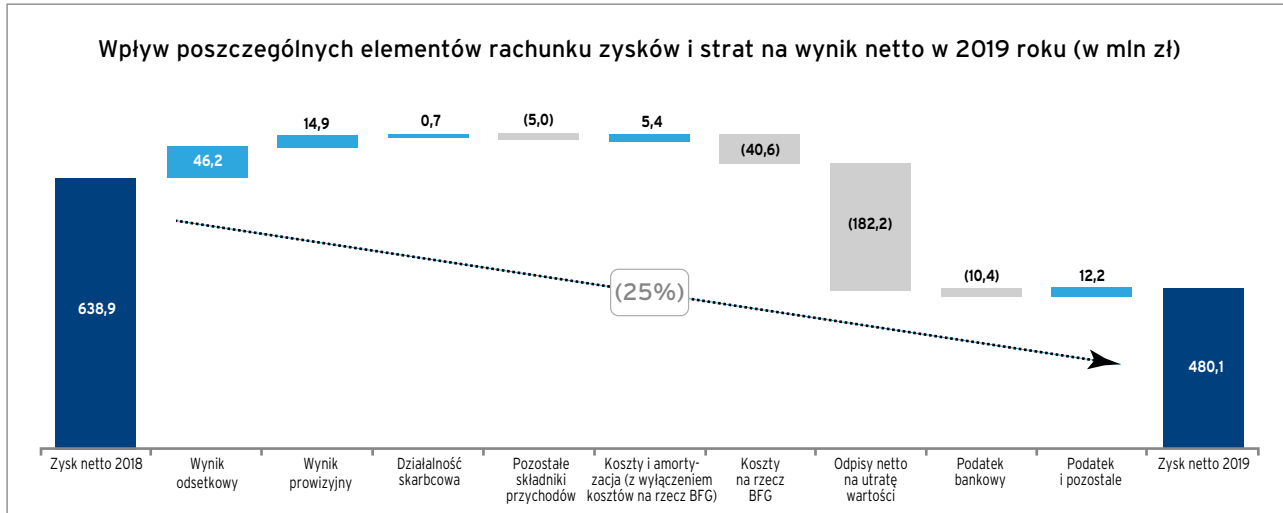
W 2019 roku Grupa wypracowała wstępny zysk netto w wysokości 480,1 mln zł, który był niższy o 158,7 mln zł (tj. 24,8%) w stosunku do zysku za 2018 rok. Na spadek zysku netto wpłynęły pozycje nadzwyczajne związane z wyższymi odpisami na oczekiwane

straty kredytowe w segmencie Bankowości Instytucjonalnej oraz wzrost opłat na fundusz przymusowej restrukturyzacji w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego („BFG”).

Wybrane pozycje z rachunku zysków i strat

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa			
	2019	2018	2019	2018	Zmiana	
					tys. zł	%
Wynik z tytułu odsetek	1 151 729	1 105 079	1 153 727	1 107 574	46 153	4,2%
Wynik z tytułu opłat i prowizji	544 047	527 291	564 876	549 948	14 928	2,7%
Przychody z tytułu dywidend	10 949	23 778	11 080	9 533	1 547	16,2%
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	375 458	361 546	379 525	364 204	15 321	4,2%
Wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	97 969	112 631	97 969	112 631	(14 662)	(13,0%)
Wynik na inwestycjach kapitałowych i pozostałych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	17 366	6 276	17 392	6 522	10 870	166,7%
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	(3 493)	3 682	(3 493)	3 682	(7 175)	(194,9%)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	(4 019)	8 801	(4 322)	5 901	(10 223)	(173,2%)
Razem przychody	2 190 006	2 149 084	2 216 754	2 159 995	56 759	2,6%
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu oraz amortyzacja, w tym:	(1 189 843)	(1 155 065)	(1 214 768)	(1 179 631)	(35 137)	3,0%
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	(1 104 050)	(1 084 387)	(1 128 269)	(1 108 247)	(20 022)	1,8%
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych	(85 793)	(70 678)	(86 499)	(71 384)	(15 115)	21,2%
Wynik z tytułu zbycia pozostałych aktywów	(354)	(834)	(354)	(813)	459	(56,5%)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe	(245 898)	(63 562)	(245 898)	(63 511)	(182 207)	286,9%
Udział w zyskach netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	-	-	0	(22)	22	(100,0%)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(97 722)	(87 350)	(97 722)	(87 350)	(10 372)	11,9%
Zysk brutto	656 189	842 273	658 192	828 668	(170 476)	(20,6%)
Podatek dochodowy	(177 387)	(189 154)	(178 068)	(189 816)	11,748	(6,2%)
Zysk netto	478 802	653 119	480 124	638 852	(158 728)	(24,8%)

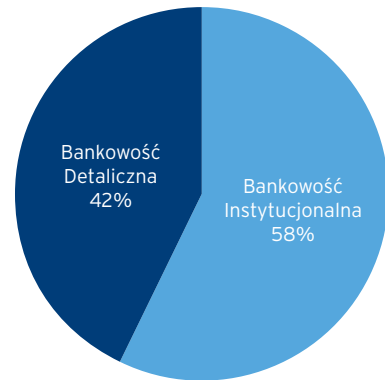
Wpływ poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat na wynik netto Grupy przedstawia poniższy wykres:

Na zmianę zysku netto w 2019 roku w porównaniu do 2018 roku miały wpływ następujące czynniki:

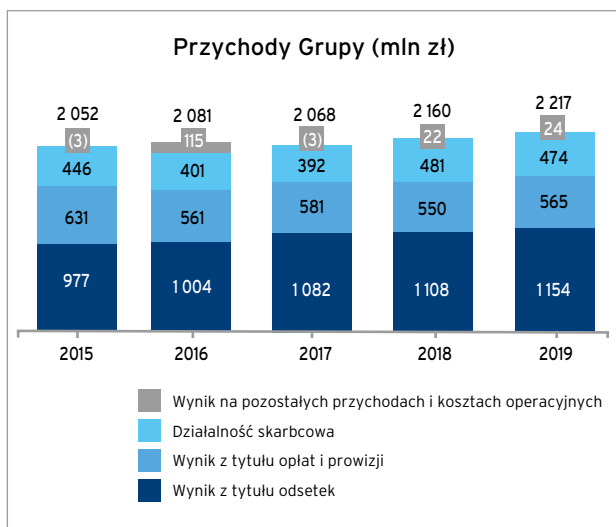
- Przychody operacyjne na poziomie 2 216,8 mln zł wobec 2 160,0 mln zł w 2018 roku - wzrost o 56,8 mln zł (tj. 2,6%). Na wzrost ten miał wpływ przede wszystkim wyższy wynik odsetkowy;
- Koszty działania i ogólnego zarządu wraz z amortyzacją w 2019 roku wyniosły 1 214,8 mln zł, co oznacza wzrost kosztów o 35,1 mln zł (tj. 3,0%). Po wyłączeniu wyższej opłaty na rzecz funduszu przymusowej restrukturyzacji w BFG, koszty operacyjne nieznacznie spadły o 0,9% r./r.
- Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne w 2019 roku wyniosły 245,7 mln zł wobec 63,5 mln zł w analogicznym okresie roku ubiegłego, w związku z nadzwyczajnymi zdarzeniami związanymi z dotworzeniem rezerw kredytowych w obszarze bankowości przedsiębiorstw.

Podział przychodów według segmentów (%)

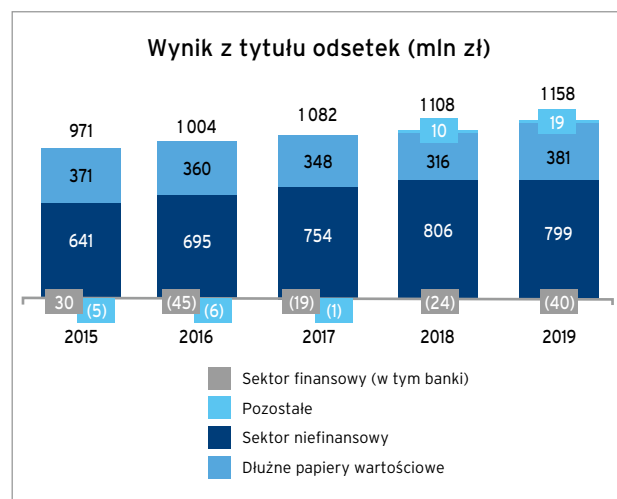
2.1.1 Przychody

W 2019 roku przychody z działalności operacyjnej ukształtowały się na poziomie 2 216,8 mln zł wobec 2 160,0 mln zł w poprzednim roku, co oznacza przyrost o 56,8 mln zł (tj. 2,6%).

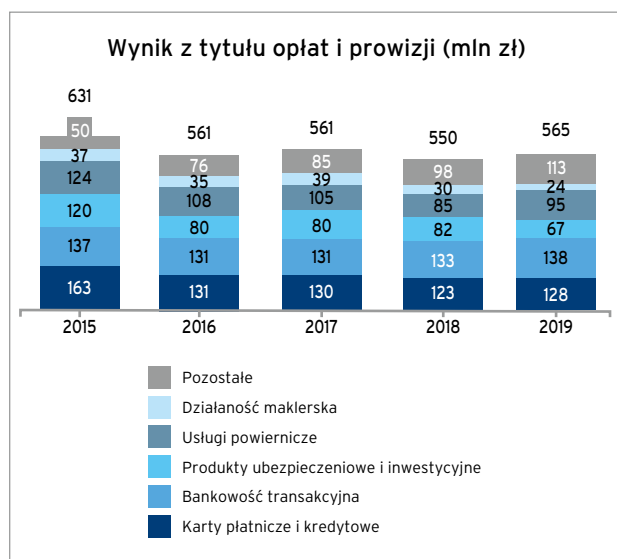

Na kształtowanie się wyniku działalności operacyjnej Grupy w 2019 roku wpływ miały w szczególności:

- Wynik z tytułu odsetek stanowił najważniejsze źródło przychodów Grupy w 2019 roku (52,0% przychodów ogółem). Jego wartość wyniosła 1 153,7 mln zł wobec 1 107,6 mln zł w 2018 roku, co oznacza wzrost o 46,2 mln zł (tj. 4,2%).

- Przychody odsetkowe w 2019 roku wyniosły 1 406,5 mln zł i były wyższe o 218,6 mln zł (tj. 7,8%) w porównaniu do 2018 roku. Po korekcie o pozycję „przychody odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń”, porównywalne przychody odsetkowe wzrosły w 2019 roku o 86,9 mln zł (tj. 6,7%). Odsetki od należności od klientów (sektora finansowego i niefinansowego) stanowiące główne źródło przychodów odsetkowych, osiągnęły poziom 971,9 mln zł i były wyższe o 22,4 mln zł (tj. 2,4%) w stosunku do 2018 roku. Miało to głównie związek ze wzrostem średniego wolumenu należności od klientów, częściowo skompensowane przez niższą marżę na kredytach od klientów instytucjonalnych.
Koszty z tytułu odsetek w 2019 roku wzrosły o 55,8 mln zł (tj. 28,3%) w porównaniu do 2018 roku. Po korekcie o pozycję „koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych w rachunkowości zabezpieczeń”, porównywalne koszty odsetkowe wzrosły w 2019 roku o 43,7 mln zł (tj. 22,6%). Odsetki od zobowiązań wobec klientów (sektora finansowego i niefinansowego) stanowiące główne źródło kosztów odsetkowych wzrosły o 19,6 mln zł (tj. 13,3%) w stosunku do 2018 roku z powodu wyższej marży na depozytach od klientów oraz wyższych wolumenów od klientów indywidualnych.
- wynik z tytułu opłat i prowizji w kwocie 564,9 mln zł wobec 549,9 mln zł w 2018 roku – wzrost o 14,9 mln zł (tj. 2,7%). Największa zmiana przypada na pozycję „Inne”, na którą wpływ miało zaksięgowanie zysku ze sprzedaży spółki należącej do Banku w wysokości 13,1 mln zł (szczegóły opisane są w nocie 5 w Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym). Jednocześnie, Grupa odnotowała pozytywne dynamiki w powtarzalnych obszarach działalności – bankowości transakcyjnej, powierniczej i obszarze kart płatniczych i kredytowych, dzięki wyższej transakcyjności klientów. Powyższe wzrosty zostały częściowo skompensowane przez spadek wyniku z tytułu opłat i prowizji z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych oraz działalności maklerskiej, z powodu niższych obrotów na Giełdzie Papierów Wartościowych o 6% r./r. i negatywnego sentymentu klientów indywidualnych do rynku kapitałowego.
- pozostałe przychody operacyjne (tj. dochody pozaodsetkowe i pozaprowizyjne) w wysokości 498,2 mln zł wobec 502,5 mln zł w porównaniu do 2018 roku. Nieznaczny spadek pozostałych przychodów operacyjnych, wynikał z niższego wyniku na rachunkowości zabezpieczeń.

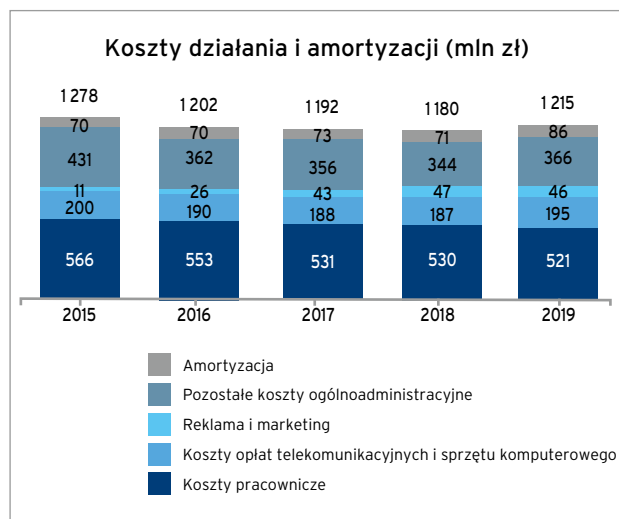

2.1.2 Koszty

Koszty działania i ogólnego zarządu oraz amortyzacja

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa			
	2019	2018	2019	2018	Zmiana	
					tys. zł	%
Koszty pracownicze	504 228	514 222	520 548	529 500	(8 952)	(1,7%)
Koszty ogólnoadministracyjne, w tym:	599 822	570 165	607 721	578 747	28 974	5,0%
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	190 164	182 095	195 449	187 339	8 110	4,3%
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	53 198	64 043	53,366	64 208	(10 842)	(16,9%)
Koszty usług obcych, w tym doradczych, audytorskich i konsultacyjnych	49 479	54 592	50 159	55 169	(5 010)	(9,1%)
Koszty działania i koszty ogólnego zarządu	1 104 050	1 084 387	1 128 269	1 108 247	20 022	1,8%
Amortyzacja	85 793	70 678	86 499	71 384	15 115	21,2%
Koszty ogółem	1 189 843	1 155 065	1 214 768	1 179 631	35 137	3,0%

Koszty działania i ogólnego zarządu wraz z amortyzacją w 2019 roku wyniosły 1 214,8 mln zł, co oznacza wzrost kosztów o 35,1 mln zł (tj. 3,0%). Po wyłączeniu wyższej opłaty na rzecz funduszu przymusowej restrukturyzacji w BFG, koszty operacyjne nieznacznie spadły o 0,9% r./r. Największa zmiana polega na spadku kosztów pracowniczych. Z drugiej strony, Bank mocno inwestował w technologię (m.in. usługę zdalnej weryfikacji biometrycznej w procesie kredytowym oraz szereg rozwiązań zwiększających poziom cyfryzacji komunikacji pomiędzy Bankiem a klientem w obszarze Bankowości Instytucjonalnej).

Średnie zatrudnienie w Grupie w 2019 roku wyniosło 3 161 etatów i było o 7,4% niższe niż w 2018 roku (liczba etatów na koniec okresu zmniejszyła się o 252 w porównaniu do stanu na koniec 2018 roku). Na 31 grudnia 2019 roku zatrudnienie w Grupie wyniosło 3 071 etaty, z czego 1 724 zatrudnionych w obszarze bankowości detalicznej, 638 zatrudnionych w obszarze bankowości instytucjonalnej i 709 zatrudnionych w jednostkach wsparcia.

Spadek kosztów wynajmu i utrzymania nieruchomości w 2019 roku wynika w części z wdrożenia Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej 16 Leasing, który jednocześnie spowodował wzrost kosztów amortyzacji. Szczegóły dotyczące wdrożenia zostały przedstawione w jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

2.1.3 Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania warunkowe

Odpisy i rezerwy netto

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa			
	2019	2018	2019	2018	Zmiana	
					tys. zł	%
Wynik odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych należności, w tym:	(210 397)	(74 035)	(210 397)	(74 035)	(136 362)	184,2%
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych - Etap 1	11 629	(2 006)	11 629	(2 006)	13 635	(679,7%)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych - Etap 2	(37 459)	1 569	(37 459)	1 569	(39 028)	(2 487,4%)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych aktywów finansowych - Etap 3	(184 567)	(73 598)	(184 567)	(73 598)	(110 969)	150,8%
Wynik rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	(35 155)	9 455	(35 155)	9 455	(44 610)	(471,8%)
Wynik odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych inwestycji kapitałowych	(180)	(51)	-	-	-	-
Wynik odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych wartości inwestycyjnych dłużnych aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	(166)	1 069	(166)	1 069	(1 235)	(115,5%)
Wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(245 898)	(63 562)	(245 718)	(63 511)	(182 207)	286,9%

W 2019 roku wynik z tytułu oczekiwanych strat kredytowych wyniósł 245,7 mln zł. W porównaniu z poprzednim rokiem była on wyższy o 182,2 mln zł i dotyczył przede wszystkim obszaru Bankowości Instytucjonalnej. Był to efekt dotworzenia rezerw kredytowych w obszarze bankowości przedsiębiorstw (dotyczących pozycji nadzwyczajnych w branży spożywczej i budowlanej).

Z kolei w segmencie Bankowości Detalicznej odnotowano wyższy ujemny wynik w kategorii odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe, tj. 77,5 mln zł wobec 72,1 mln zł w 2018 roku. Niewielka zmiana poziomu odpisów wynika z zachowania portfela kredytowego i nowej ekspozycji.

2.1.4 Analiza wskaźnikowa

Wskaźniki rentowności i efektywności kosztowej Grupy

	2019	2018
Stopa zwrotu z kapitału (ROE)*	7,2%	10,0%
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)**	0,9%	1,4%
Marża odsetkowa netto (NIM)***	2,3%	2,4%
Marża na aktywach odsetkowych	2,5%	2,6%
Zysk netto na 1 akcję zwykłą w zł	3,67	4,89
Koszty/dochody****	55%	55%
Kredyty/Depozyty	60%	58%
Kredyty/Aktywa ogółem	46%	45%
Wynik z tytułu odsetek/przychody ogółem	52%	51%
Wynik z tytułu prowizji/przychody ogółem	25%	25%

* Iloraz zysku netto i średniego stanu kapitałów własnych (z wyłączeniem zysku netto bieżącego okresu) liczonego na bazie kwartalnej;

** Iloraz zysku netto i średniego stanu sumy bilansowej liczonego na bazie kwartalnej;

*** Iloraz wyniku z tytułu odsetek i średniego stanu sumy bilansowej liczonego na bazie kwartalnej;

**** Relacja sumy kosztów działania i amortyzacji do przychodów z działalności operacyjnej.

Wskaźniki rentowności i efektywności kosztowej Banku

	2019	2018
Stopa zwrotu z kapitału (ROE)*	7,4%	10,3%
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)**	0,9%	1,4%
Marża odsetkowa netto na aktywach ogółem (NIM)***	2,3%	2,4%
Zysk netto na 1 akcję zwykłą w zł	3,71	5,00
Koszty/dochody (Cost/Income)****	54%	54%

* Iloraz zysku netto i średniego stanu kapitałów własnych (z wyłączeniem zysku netto bieżącego okresu) liczonego na bazie kwartalnej

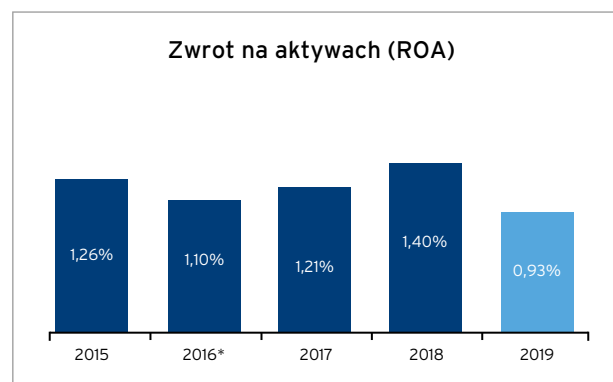
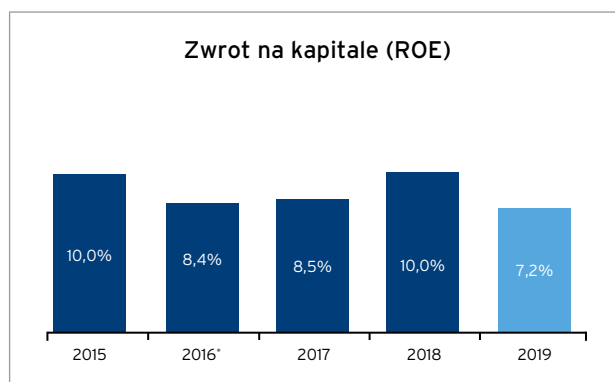
** Iloraz zysku netto i średniego stanu sumy bilansowej liczonego na bazie kwartalnej

*** Iloraz wyniku z tytułu odsetek i średniego stanu sumy bilansowej liczonego na bazie kwartalnej

**** Relacja sumy kosztów działania i amortyzacji do przychodów z działalności operacyjnej

W 2019 roku wskaźniki rentowności kapitału i aktywów Grupy utrzymały się na poziomie wynoszącym odpowiednio 7,2% i 0,93%. Po wyłączeniu pozycji nadzwyczajnych (wzrostu składki na BFG w 2019 roku w porównaniu do 2018 roku i wyższych

odpisów w segmencie Bankowości Przedsiębiorstw związanych z konkretnymi ekspozycjami) wskaźnik zwrotu na kapitale kształtował się na poziomie 9,6%, z kolei wskaźnik zwrotu na aktywach w wysokości 1,23% na koniec 2019 roku.

* Zysk netto za 2016 rok został skorygowany o transakcję VISA w wysokości 75 mln zł netto

W obszarze efektywności kosztowej wskaźnik kosztów do dochodów wyniósł 55% na koniec 2019 roku. Po wyłączeniu wzrostu składki na BFG w 2019 roku, wówczas wskaźnik ten spadł o 2 p.p. do poziomu 53%. Wzrost efektywności był efektem przede wszystkim wzrostu przychodów podstawowych (wyniku z tytułu odsetek oraz opłat i prowizji).

W 2019 roku marża odsetkowa uległa nieznacznemu pogorszeniu, obniżyła się do 2,5% na aktywach ogółem i 2,6% na aktywach odsetkowych, głównie w związku ze wzrostem kosztów finansowania w obszarze klientów indywidualnych. W 2019 roku Grupa skupiła się na pozyskaniu transakcyjnych klientów ze strategicznych grup docelowych (wzrost o 30% r./r.).

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku suma bilansowa Grupy wyniosła 51 978,5 mln zł i była o 5,4% wyższa niż na koniec 2018 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa			
	Wg stanu na dzień		Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
AKTYWA						
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	3 736 706	7 272 193	3 736 706	7 272 193	(3 535 487)	(48,6%)
Należności od banków	1 165 625	1 333 816	1 165 684	1 333 977	(168 293)	(12,6%)
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	5 406 595	2 213 849	5 446 511	2 237 076	3 209 435	143,5%
Inwestycyjne dłużne aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	15 484 578	14 241 363	15 484 578	14 241 363	1 243 215	8,7%
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	-	-	-	10 399	(10 399)	(100,0%)
Inwestycje kapitałowe i pozostałe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	168 250	154 586	62 638	48 768	13 870	28,4%
Należności od klientów	23 608 775	21 853 349	23 731 874	21 949 014	1 782 860	8,1%
Rzeczowe aktywa trwałe	498 799	363 002	499 753	364 261	135 492	37,2%
Wartości niematerialne	1 441 953	1 417 506	1 443 139	1 418 794	24 345	1,7%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	-	3 016	1 744	1 272	72,9%
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	237 338	205 165	238 065	204 207	33 858	16,6%
Inne aktywa	149 093	187 195	166 579	222 918	(56 339)	(25,3%)
Aktywa razem	51 897 712	49 242 024	51 978 543	49 304 714	2 673 829	5,4%
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania wobec banków	2 125 383	1 402 124	2 125 495	1 402 233	723 262	51,6%
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	1 867 900	1 606 189	1 877 898	1 609 382	268 516	16,7%
Pochodne instrumenty zabezpieczające	19 226	-	19 226	-	19 226	-
Zobowiązania wobec klientów	39 849 772	38 395 885	39 787 802	38 334 345	1 453 457	3,8%
Rezerwy	65 199	29 984	65 199	29 984	35 215	117,4%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	41 725	66 297	41 725	66 297	(24 572)	(37,1%)
Inne zobowiązania	904 804	734 493	986 543	805 723	180 820	22,4%
Zobowiązania razem	44 874 009	42 234 972	44 903 888	42 247 964	2 657 429	6,3%
KAPITAŁ WŁASNY						
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	522 638	522 638	-	-
Kapitał zapasowy	2 944 585	2 944 585	3 003 290	3 003 290	-	-
Kapitał z aktualizacji wyceny	114 893	84 372	114 893	84 372	30 521	36,2%
Pozostałe kapitały rezerwowe	2 874 289	2 877 122	2 867 358	2 883 838	(16 480)	(0,6%)
Zyski zatrzymane	567 298	578 335	566 476	562 612	3 864	0,7%
Kapitał własny razem	7 023 703	7 007 052	7 074 655	7 056 750	24 322	0,3%
Zobowiązania i kapitał własny razem	51 897 712	49 242 024	51 978 543	49 304 714	2 673 829	5,4%

2.1.5 Aktywa

Należności od klientów brutto

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa			
	Wg stanu na dzień		Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Niebankowe instytucje finansowe	3 030 136	2 052 764	3 152 802	2 148 206	1 004 596	46,8%
Niefinansowe podmioty gospodarcze	13 529 251	12 879 266	13 531 425	12 881 440	649 985	5,0%
Klienci indywidualni	7 706 513	7 534 795	7 706 946	7 535 018	171 928	2,3%
Jednostki budżetowe	30 793	50 907	30 793	50 907	(20 114)	(39,5%)
Instytucje niekomercyjne	456	3	456	3	453	15 100,0%
Należności od klientów brutto razem	24 297 149	22 517 735	24 422 422	22 615 574	1 806 848	8,0%

Należności od klientów netto

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa			
	Wg stanu na dzień		Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Należności od podmiotów sektora finansowego	3 027 920	2 051 373	3 150 586	2 146 815	1 003 771	46,8%
Należności od podmiotów sektora niefinansowego, z tego:	20 580 ,855	19 801 976	20 581 288	19 802 199	779 089	3,9%
Klientów instytucjonalnych*	13 201 441	12 644 282	13 201 441	12 644 282	557 159	4,4%
Klientów indywidualnych, z tego:	7 379 414	7 157 694	7 379 847	7 157 917	221 930	3,1%
należności niezabezpieczone	5 490 113	5 507 928	5 490 546	5 508 151	(17 605)	(0,3%)
kredyty hipoteczne	1 889 301	1 649 766	1 889 301	1 649 766	239 535	14,5%
Należności od klientów netto razem	23 608 775	21 853 349	23 731 874	21 949 014	1 782 860	8,1%

* Klienci instytucjonalni obejmują przedsiębiorstwa, sektor publiczny, spółki państwowe i prywatne, spółdzielnie, przedsiębiorstwa indywidualne, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.

Największy udział w strukturze aktywów Grupy na koniec 2019 roku miały należności netto od klientów. Ich udział w sumie aktywów wyniósł 45,7% na koniec grudnia 2019 roku. Wartość należności od klientów netto na koniec 2019 roku wyniosła 23,7 mld zł i była istotnie wyższa o 1,8 mld zł (tj. 8,1%) w porównaniu do 2018 roku. Wzrost ten wynika przede wszystkim ze zwiększenia akcji kredytowej dla klientów sektora finansowego

(+1,0 mld zł, tj. 46,8%). Należności w sektorze niefinansowym wzrosły zarówno po stronie klientów instytucjonalnych (+0,6 mld zł, tj. 4,4%, wzrost nastąpił wśród klientów globalnych i korporacyjnych), jak i klientów detalicznych (+0,2 mld zł, tj. 3,1%, za sprawą kredytów hipotecznych, których udzielono 453 mln zł w 2019 roku, tj. +27% r./r.).

Portfel dłużnych papierów wartościowych Banku

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Obligacje skarbowe, w tym:	17 662 234	14 935 516	2 726 718	18,3%
obligacje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	1 833 308	-	1 833 308	-
Obligacje banków	1	1	-	0,0%
Obligacje emitowane przez podmioty finansowe	704 241	237 018	467 223	197,1%
Bony pieniężne NBP	999 917	-	999 917	-
Razem	19 366 393	15 172 535	4 193 858	27,6%

Saldo portfela dłużnych papierów wartościowych wzrosło na koniec 2019 roku o 4,2 mld zł (tj. o 27,6%). Wynikało to ze zwiększenia pozycji w obligacjach Skarbu Państwa.

2.1.6 Zobowiązania

Zobowiązania wobec klientów

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa			
	Wg stanu na dzień		Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Depozyty podmiotów sektora finansowego	4 764 396	7 213 788	4 556 646	7 040 000	(2 483 354)	(35,3%)
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego, z tego:	34 817 065	30 945 200	34 962 845	31 057 448	3 905 397	12,6%
niefinansowych podmiotów gospodarczych	17 855 098	15 016 944	17 859 634	15 012 645	2 846 989	19,0%
instytucji niekomercyjnych	185 848	395 005	185 848	395 005	(209 157)	(53,0%)
klientów indywidualnych	13 320 687	11 786 786	13 461 931	11 903 332	1 558 599	13,1%
jednostek budżetowych	3 455 432	3 746 465	3 455 432	3 746 466	(291 034)	(7,8%)
Pozostałe zobowiązania	268 311	236 897	268 311	236 897	31 414	13,3%
Zobowiązania wobec klientów, razem	39 849 772	38 395 885	39 787 802	38 334 345	1 453 457	3,8%
Depozyty podmiotów sektora finansowego i niefinansowego, z tego:						
złotowe	29 374 974	29 349 659	29 313 004	29 288 119	24 885	0,1%
walutowe	10 206 487	8 809 329	10 206 487	8 809 329	1 397 158	15,9%
Depozyty podmiotów sektora finansowego i niefinansowego razem	39 581 461	38 158 988	39 519 491	38 097 448	1 422 043	3,7%

Na koniec 2019 roku łączna suma zobowiązań wyniosła 44,9 mld zł, co stanowi wzrost o 2,7 mld zł (tj. 6,3%) w porównaniu do końca 2018 roku.

W 2019 roku zobowiązania wobec klientów stanowiły dominujące źródło finansowania działalności Grupy i wynosiły 76,5% zobowiązań i kapitału własnego Grupy. Wartość zobowiązań wobec klientów na koniec 2019 roku wyniosła 39,8 mld zł i była wyższa

o 1,5 mld zł (tj. 3,8%) w porównaniu do końca 2018 roku. Głównym motorem wzrostu były depozyty od klientów sektora niefinansowego, które wzrosły o 3,9 mld zł w porównaniu do 2018 roku, przy czym wzrost dotyczył głównie środków na rachunkach bieżących zarówno dla klientów Bankowości Detalicznej, jak i Instytucjonalnej i był wynikiem konsekwentnej strategii koncentracji na tych rachunkach.

2.1.7 Źródła pozyskiwania funduszy i ich wykorzystanie

w tys. zł	Bank		Grupa Kapitałowa	
	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Fundusze pozyskane				
Fundusze banków	2 125 383	1 402 124	2 125 495	1 402 233
Fundusze klientów	39 849 772	38 395 885	39 787 802	38 334 345
Fundusze własne łącznie z wynikiem finansowym	7 023 703	7 007 052	7 074 655	7 056 750
Pozostałe fundusze	2 898 854	2 436 963	2 990 591	2 511 386
Fundusze pozyskane razem	51 897 712	49 242 024	51 978 543	49 304 714
Wykorzystanie funduszy				
Należności od banków	1 165 625	1 333 816	1 165 684	1 333 977
Należności od klientów	23 608 775	21 853 349	23 731 874	21 949 014
Papiery wartościowe, udziały i inne aktywa finansowe	21 059 423	16 609 798	20 993 727	16 537 606
Pozostałe wykorzystanie	6 063 889	9 445 061	6 087 258	9 484 117
Wykorzystanie funduszy razem	51 897 712	49 242 024	51 978 543	49 304 714

2.2 Kapitały własne i współczynnik wypłacalności

W porównaniu z 2018 rokiem wartość kapitałów własnych w roku 2019 zwiększyła się o 176,6 mln zł (tj. 2,8%) głównie w wyniku pozostawienia części zysku z 2018 roku (tj. 163,3 mln zł) jako niepodzielonej.

Kapitały własne Grupy*

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	-	-
Kapitał zapasowy	3 003 291	3 003 290	1	0,0%
Kapitał rezerwowy	2 334 622	2 347 028	(12 406)	(0,5%)
Kapitał z aktualizacji wyceny	114 893	84 372	30 521	36,2%
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	540 200	540 200	-	-
Pozostałe kapitały	78 887	(79 630)	158 517	(199,1%)
Kapitały własne ogółem	6 594 531	6 417 898	176 633	2,8%

* Kapitały własne bez wyniku finansowego netto.

Poziom kapitałów jest w pełni wystarczający do zachowania bezpieczeństwa finansowego instytucji, zgromadzonych w niej depozytów, a także umożliwiający rozwój Grupy.

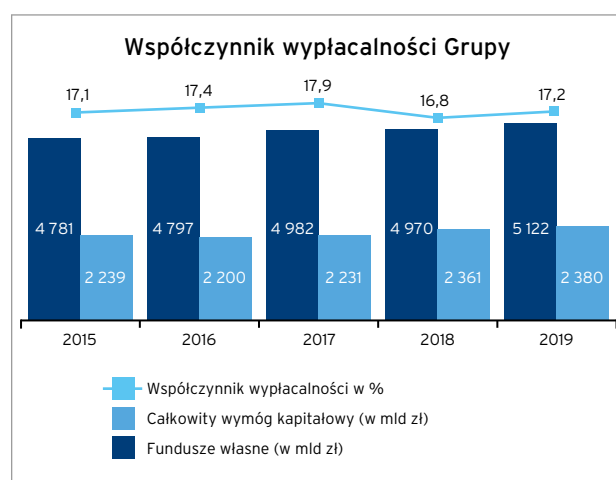
Poniższa tabela prezentuje dane finansowe do wyliczenia współczynnika wypłacalności na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Banku oraz Grupy.

Adekwatność kapitałowa

w tys. zł	31.12.2019	31.12.2018
I Kapitał podstawowy Tier I	5 122 175	4 970 103
II Całkowity wymóg kapitałowy, z tego:	2 379 064	2 361 451
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	1 889 760	1 893 873
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta	95 797	50 745
wymóg kapitałowy z tytułu korekty wyceny kredytowej	26 314	28 466
wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	-	12 459
suma wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego	81 802	95 391
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	285 391	280 517
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	17,2%	16,8%

* Współczynnik wypłacalności obliczony został według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR”).

Zarówno w 2019 roku, jak i w 2018 roku Grupa spełniała wszystkie regulacyjne normy ostrożnościowe dotyczące adekwatności kapitałowej. Poziom adekwatności kapitałowej Grupy w 2019 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, tj. 3,6 p.p. powyżej limitów nadzorczych.

Lata 2015-2017 - Współczynnik wypłacalności obliczony został według zasad określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR”).

Wartości wymaganych współczynników kapitałowych uwzględniają łącznie:

- Podstawowe wymaganie w zakresie współczynników kapitałowych wynikające z Rozporządzenia CRR: 8% na poziomie funduszy własnych oraz 6% na poziomie Tier I
- Wymóg połączonego bufora - 5,62% w ujęciu skonsolidowanym, na który składają się:
 - Bufor zabezpieczający - 2,5%
 - Bufor innej instytucji ważnej systemowo - 0,25%
 - Bufor ryzyka systemowego - 2,84% (biorąc pod uwagę, że nie wszystkie ekspozycje Grupy znajdują się na terytorium Polski)
 - Bufor antycykliczny - 0,03%

W ujęciu jednostkowym wymóg połączonego bufora wynosi 5,61% głównie w związku z niższą niż w ujęciu skonsolidowanym wartością bufora ryzyka systemowego (2,83%).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku współczynnik wypłacalności Grupy wzrósł do poziomu 17,2%. Wartość ta daje Grupie możliwość dalszego rozwoju w zakresie akcji kredytowej.

Na wzrost współczynnika wypłacalności w 2019 roku miał wzrost wymogu z tytułu ryzyka kredytowego w związku ze wzrostem należności od klientów.

VI. Działalność Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2019 roku

1. Kredyty i inne zaangażowania obciążone ryzykiem

1.1 Akcja kredytowa

Polityka kredytowa w Grupie jest spójna i obejmuje Bank jako jednostkę dominującą wraz ze swoimi spółkami zależnymi (DMBH, Handlowy-Leasing Sp. z o.o.), z wyłączeniem podmiotów specjalnego przeznaczenia (tzw. wehikułów inwestycyjnych), spółek w likwidacji bądź w upadłości, a także jednostek nieprowadzących bieżącej, statutowej działalności. Polityka oparta jest na aktywnym zarządzaniu portfelem i precyzyjnym określeniu rynków docelowych, zaprojektowanych w celu ułatwienia analizy ekspozycji oraz ryzyka kredytowego w ramach danej branży

działalności klienta. Kredytobiorcy podlegają stałemu monitoringowi w celu możliwie wczesnego wykrycia symptomów pogarszania się zdolności kredytowej oraz wdrożenia działań naprawczych.

W 2019 roku Grupa w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym skupiła swoje działania na:

- wspieraniu wzrostu aktywów;
- optymalizacji procesu kredytowego oraz dostosowaniu oferty kredytowej Grupy do sytuacji rynkowej;
- utrzymaniu wysokiej jakości portfela kredytowego;
- zintensyfikowaniu działań windykacyjnych dla portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- efektywnej alokacji kapitału;
- doskonaleniu procesów zarządzania ryzykiem modeli stosowanych do pomiaru ryzyka kredytowego;
- kontynuacji rozwoju metod pomiaru ryzyka kredytowego.

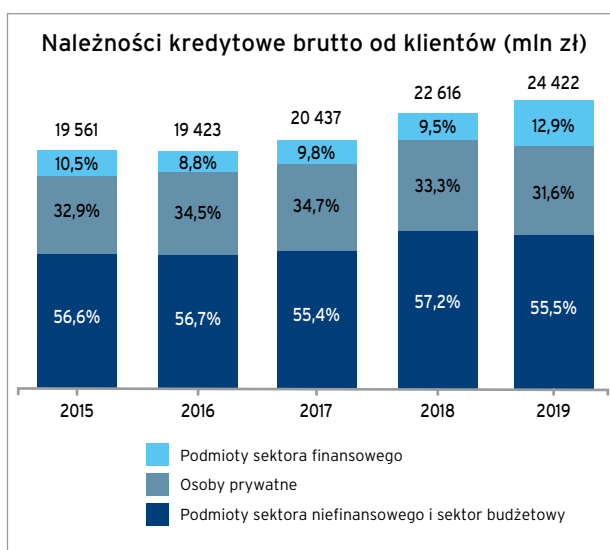
Należności kredytowe od klientów brutto Grupy

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Należności zlotowe	21 375 045	19 146 512	2 228 533	11,6%
Należności walutowe	3 047 377	3 469 062	(421 685)	(12,2%)
Razem	24 422 422	22 615 574	1 806 848	8,0%
Należności od podmiotów sektora niefinansowego	21 269 620	20 467 368	802 252	3,9%
Należności od podmiotów sektora finansowego	3 152 802	2 148 206	1 004 596	46,8%
Razem	24 422 422	22 615 574	1 806 848	8,0%
Niebankowe instytucje finansowe	3 152 802	2 148 206	1 004 596	46,8%
Niefinansowe podmioty gospodarcze	13 531 425	12 881 440	649 985	5,0%
Klienci indywidualni	7 706 946	7 535 018	171 928	2,3%
Jednostki budżetowe	30 793	50 907	(20 114)	(39,5%)
Instytucje niekomercyjne	456	3	453	15 100,0%
Razem	24 422 422	22 615 574	1 806 848	8,0%

Na dzień 31 grudnia 2019 roku ekspozycja kredytowa brutto wobec klientów wyniosła 22 422,4 mln zł, co stanowiło wzrost o 8,0% w stosunku do 31 grudnia 2018 roku. Największą część portfela należności od klientów stanowią kredyty udzielone niefinansowym podmiotom gospodarczym (55%), które odnotowały w 2019 roku wzrost o 5,0%. Należności od klientów indywidualnych w porównaniu do 2018 roku wzrosły o 2,3%, a ich udział w strukturze należności kredytowych brutto ogółem wyniósł 31,6%.

Udział kredytów w walutach obcych, wynoszący w grudniu 2018 roku 15,3% spadł do 12,5% w grudniu 2019 roku. Należy podkreślić, iż Grupa nie udziela kredytów w walutach obcych klientom indywidualnym, a jedynie podmiotom gospodarczym, które dysponują strumieniem przychodów w walucie kredytu, lub podmiotom, które, zdaniem Grupy, są zdolne przewidzieć lub absorbować ryzyko walutowe bez znaczącego narażenia swojej kondycji finansowej.

W celu uniknięcia uzależnienia portfela od niewielkiej liczby klientów Grupa monitoruje na bieżąco koncentrację ekspozycji kredytowych.

Koncentracja zaangażowania wobec klientów Grupy

w tys. zł	31.12.2019			31.12.2018		
	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie	Zaangażowanie bilansowe*	Zaangażowanie z tytułu udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych	Łączne zaangażowanie
KLIENT 1	1 200 000	-	1 200 000	1 000 000	-	1 000 000
GRUPA 2	907 844	134 518	1 042 362	369 570	253 148	622 718
GRUPA 3	798 876	206 306	1 005 181	799 072	202 774	1 001 846
GRUPA 4	631 959	171 724	803 683	537 517	180 813	718 330
KLIENT 5	653 720	96 280	750 000	263 100	486 900	750 000
GRUPA 6	361 258	268 830	630 089	116 063	449 424	565 486
GRUPA 7	106 471	518 472	624 943	107 523	521 365	628 888
KLIENT 8	605 484	-	605 484	556 637	-	556 637
KLIENT 9	545 000	-	545 000	-	-	-
GRUPA 10	536 000	-	536 000	600 000	-	600 000
Razem 10	6 346 612	1 396 130	7 742 742	4 349 481	2 094 424	6 443 904

* Nie obejmuje zaangażowań z tytułu posiadanych akcji i innych papierów wartościowych.

Koncentracja zaangażowania wobec branż Grupy*

Branża gospodarki według NACE	31.12.2019		31.12.2018	
	w tys. zł	w %	w tys. zł	w %
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	4 672 631	17,45%	4 695 369	17,48%
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	3 912 715	14,62%	3 385 386	12,61%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1 919 053	7,17%	2 760 531	10,28%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	1 499 261	5,60%	1 028 293	3,83%
Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	1 141 985	4,27%	1 065 354	3,97%
Produkcja artykułów spożywczych	1 134 162	4,24%	673 491	2,51%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	946 640	3,54%	1 084 312	4,04%
Górnictwo rud metali	937 344	3,50%	893 827	3,33%
Produkcja urządzeń elektrycznych	906 495	3,39%	929 839	3,46%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	759 755	2,84%	862 454	3,21%
Pierwsze „10” branż gospodarki	17 830 041	66,60%	17 378 856	64,71%
Pozostałe branże	8 941 245	33,40%	9 475 804	35,29%
Razem	26 771 286	100,00%	26 854 660	100,00%

* Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe brutto wobec klientów instytucjonalnych (w tym banków), w oparciu o NACE Revision 2.

1.2 Jakość portfela kredytowego

Należności Grupy przypisywane są do dwóch portfeli: portfela z rozpoznaną utratą wartości oraz portfela bez rozpoznanej utraty

wartości. Ekspozycje z portfela z rozpoznaną utratą wartości, określone jako istotne podlegają ocenie indywidualnej, zaś dla ekspozycji, które nie są indywidualnie istotne ocena utraty wartości dokonywana jest na bazie analizy grupowej.

Należności od klientów w podziale na należności bez rozpoznanej utraty wartości oraz z rozpoznaną utratą wartości Grupy

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	w tys. zł	w %
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 1), w tym:	21 225 119	20 246 985	978 134	4,8%
instytucji finansowych	3 152 788	2 148 206	1 004 582	46,8%
podmiotów sektora niefinansowego	18 072 331	18 098 779	(26 448)	(0,1%)
klientów instytucjonalnych*	11 659 740	11 752 193	(92 453)	(0,8%)
klientów indywidualnych	6 412 591	6 346 586	66 005	1,0%
Należności bez rozpoznanej utraty wartości (Etap 2), w tym:	2 355 543	1 642 100	713 443	43,4%
instytucji finansowych	14	-	14	0,0%
podmiotów sektora niefinansowego	2 355 529	1 642 100	713 429	43,4%
klientów instytucjonalnych*	1 376 283	832 118	544 165	65,4%
klientów indywidualnych	979 246	809 982	169 264	20,9%
Należności z rozpoznaną utratą wartości (Etap 3), w tym:	831 720	669 671	162 049	24,2%
instytucji finansowych	-	-	-	0,0%
podmiotów sektora niefinansowego	831 720	669 671	162 049	24,2%
klientów instytucjonalnych*	516 611	291 221	225 390	77,4%
klientów indywidualnych	315 109	378 450	(63 341)	(16,7%)
Należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi (Etap 3)	10 040	56 818	(46 778)	(82,3%)
Należności od klientów brutto razem, w tym:	24 422 422	22 615 574	1 806 848	8,0%
instytucji finansowych	3 152 802	2 148 206	1 004 596	46,8%
podmiotów sektora niefinansowego	21 259 580	20 410 550	849 030	4,2%
klientów instytucjonalnych*	13 552 634	12 875 532	677 102	5,3%
klientów indywidualnych	7 706 946	7 535 018	171 928	2,3%
Odpisy z tytułu utraty wartości, w tym:	(690 548)	(666 560)	(23 988)	3,6%
na należności z tytułu zapadłych transakcji instrumentami pochodnymi	(4 241)	(50 859)	46 618	(91,7%)
Należności od klientów netto, razem	23 731 874	21 949 014	1 782 860	8,1%
Wskaźnik pokrycia odpisami z tytułu utraty wartości należności z rozpoznaną utratą wartości	66,7%	72,4%		
klientów instytucjonalnych*	60,4%	66,4%		
klientów indywidualnych	77,1%	77,0%		
Wskaźnik kredytów nieobsługiwanych (NPL)	3,4%	3,0%		

* Klienci instytucjonalni obejmują przedsiębiorstwa, sektor publiczny, spółki państwowe i prywatne, spółdzielnie, przedsiębiorstwa indywidualne, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych.

W porównaniu do 2018 roku wartość kredytów z rozpoznaną utratą wartości wzrosła o 24%. Jakość portfela klientów instytucjonalnych pozostawała na stabilnym dobrym poziomie, charakterystycznym dla Banku, a zwiększony poziom odpisów, wynikał głównie z wystąpienia trudności finansowych u trzech pojedynczych klientów z segmentu Bankowości Przedsiębiorstw w roku 2019. Były to zdarzenia niepowiązane ze sobą i w ocenie Banku miały charakter epizodyczny.

Bank nie dostrzega koncentracji branżowej, która mogłaby w przyszłości powodować niekontrolowany wzrost portfela NPL. Na koniec 2019 roku wskaźnik kredytów nieobsługiwanych (NPL) wyniósł 3,4% i pozostawał zdecydowanie poniżej średniej dla sektora.

Zdaniem Zarządu Banku poziom rezerw na należności kredytowe na dzień bilansowy jest najlepszym szacunkiem w zakresie utraty wartości portfela. W podejściu indywidualnym pod uwagę brana jest zdyskontowana prognoza przepływów związanych ze spłatą należności lub odzyskami z zabezpieczeń. Podejście grupowe bazuje na wskaźnikach strat wyliczanych w oparciu o wiarygodną, historyczną bazę danych o klientach mających problemy ze spłatą

swoich zobowiązań wobec Banku. Natomiast w przypadku ekspozycji, dla których nie wystąpiły przesłanki utraty wartości, odpisy z tytułu strat oczekiwanych są kalkulowane wg wymagań standardu rachunkowego MSSF 9, uwzględniając profil ryzyka klienta, spodziewane stopy odzysku, bazując na otrzymanych zabezpieczeniach, prawdopodobieństwie niewykonania zobowiązania przez klienta, historycznych wartościach straty w momencie niewykonania zobowiązania oraz scenariuszach makroekonomicznych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku utrata wartości portfela wynosiła 683 mln zł, co stanowiło wzrost o 2,4% w porównaniu do kwoty 667 mln zł na koniec grudnia 2018 roku. Wskaźnik pokrycia rezerwami utrzymuje się na wysokim poziomie 82,0%.

Odpisy z tytułu utraty wartości na należności kredytowe od klientów Grupy

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, w tym:				
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych - Etap 1	51 388	56 110	(4 722)	(8,4%)
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych - Etap 2	79 952	74 776	5 176	6,9%
Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych - Etap 3	551 286	535 674	15 612	2,9%
Razem odpisy z tytułu utraty wartości, razem	682 626	666 560	16 066	2,4%
Wskaźnik pokrycia odpisami z tytułu utraty wartości należności Etapu 3	81,6%	91,9%		

1.3 Zaangażowania z tytułu udzielonych zobowiązań warunkowych

Na dzień 31 grudnia 2019 roku zaangażowanie z tytułu zobowiązań warunkowych udzielonych przez Grupę wyniosło 15 441,9 mln zł, co oznacza spadek o 8,1% w stosunku do 31 grudnia 2018 roku. Największy udział w udzielonych zobowiązaniach warunkowych ogółem mają wciąż kredyty przyręczone (tj. 83,7%), które spadły

o 1 087,2 mln zł. Na kredyty przyręczone składają się przyręczone, ale niewykorzystane linie kredytowe oraz niewykorzystane linie kredytowe w rachunku bieżącym.

Zobowiązania warunkowe udzielone Grupy

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Gwarancje	2 273 926	2 589 013	(315 087)	(12,2%)
Akredytywy własne	174 555	137 669	36 886	26,8%
Akredytywy obce potwierdzone	7 771	-	7 771	-
Kredyty przyręczone	12 935 767	14 023 057	(1 087 290)	(7,8%)
Pozostałe	49 935	47 587	2 348	4,9%
Razem	15 441 954	16 797 326	(1 355 372)	(8,1%)
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe	61 703	26 481	35 222	133,0%
Wskaźnik pokrycia rezerwami	0,40%	0,16%		

Łączna kwota zabezpieczeń ustanowionych na rachunkach lub aktywach kredytobiorców Banku wyniosła na dzień

31 grudnia 2019 roku 5 212 mln zł, natomiast na dzień 31 grudnia 2018 roku 4 385 mln zł.

2. Fundusze zewnętrzne

Według stanu na koniec 2019 roku łączna wartość funduszy zewnętrznych Banku (pozyskanych od klientów i od banków) wyniosła 41,9 mld zł i była o 2,2 mld zł (tj. 5,5%) niższa niż na koniec 2018 roku. Największy udział w zmianach źródeł finansowania zewnętrznego działalności Banku miały fundusze pozyskane od klientów, które wzrosły o 1,5 mld zł (tj. 3,8%), w związku ze wzrostem depozytów od klientów sektora

niefinansowego, które wzrosły o 3,9 mld zł w porównaniu do 2018 roku, przy czym wzrost dotyczył głównie środków na rachunkach bieżących i był wynikiem konsekwentnej strategii koncentracji na tych rachunkach. Wzrost ten został częściowo skompensowany przez spadek depozytów terminowych od sektora finansowego.

Fundusze Grupy pozyskane od banków

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Rachunki bieżące	1 457 233	912 995	544 238	59,6%
Depozyty terminowe	156 425	162 737	(6 312)	(3,9%)
Kredyty i pożyczki otrzymane	-	1 326	(1 326)	(100,0%)
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	214 135	115 208	98 927	85,9%
Inne zobowiązania, w tym:	297 702	209 967	87 735	41,8%
depozyty zabezpieczające	297 669	208 901	88 768	42,5%
Fundusze pozyskane od banków, razem	2 125 495	1 402 233	723 262	51,6%

Fundusze Grupy pozyskane od klientów

w tys. zł	Wg stanu na dzień		Zmiana	
	31.12.2019	31.12.2018	tys. zł	%
Depozyty podmiotów sektora finansowego				
Rachunki bieżące	797 540	704 512	93 028	13,2%
Depozyty terminowe	3 759 106	6 335 488	(2 576 382)	(40,7%)
	4 556 646	7 040 000	(2 483 354)	(35,3%)
Depozyty podmiotów sektora niefinansowego				
Rachunki bieżące, z tego:	27 714 669	24 987 518	2 727 151	10,9%
klientów korporacyjnych	13 990 381	11 930 693	2 059 688	17,3%
klientów indywidualnych	10 335 509	9 380 065	955 444	10,2%
jednostek budżetowych	3 388 779	3 676 760	(287 981)	(7,8%)
Depozyty terminowe, z tego:	7 248 176	6 069 930	1 178 246	19,4%
klientów korporacyjnych	4 055 101	3 476 957	578 144	16,6%
klientów indywidualnych	3 126 422	2 523 267	603 155	23,9%
jednostek budżetowych	66 653	69 706	(3 053)	(4,4%)
	34 962 845	31 057 448	3 905 397	12,6%
Depozyty razem	39 519 491	38 097 448	1 422 043	3,7%
Pozostałe zobowiązania				
Inne zobowiązania, w tym:	268 311	236 897	31 414	13,3%
zabezpieczenia pieniężne	159 986	121 416	38 570	31,8%
depozyty zabezpieczające	43 929	66 583	(22 654)	(34,0%)
	268 311	236 897	31 414	13,3%
Fundusze pozyskane od klientów, razem	39 787 802	38 334 345	1 453 457	3,8%

3. Stopy procentowe

Poniższe zestawienie prezentuje średnie ważone efektywnych stóp procentowych wyliczonych dla należności i zobowiązań w podziale na segmenty działalności Grupy:

Na dzień 31 grudnia 2019 roku

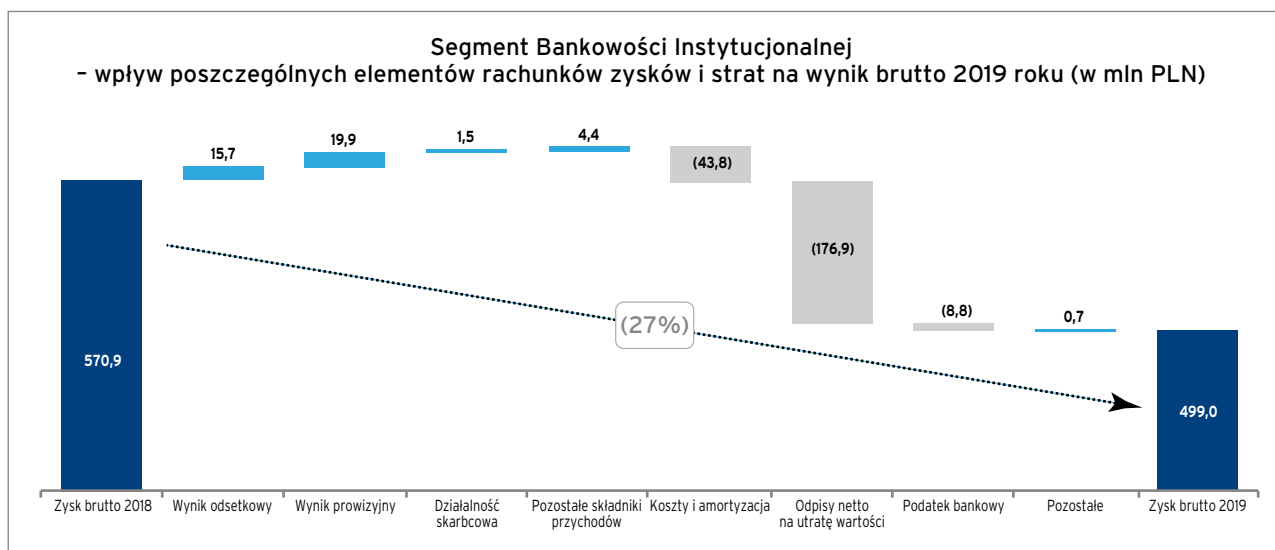
w %	Bankowość Instytucjonalna			Bankowość Detaliczna		
	PLN	EUR	USD	PLN	EUR	USD
AKTYWA						
Należności od banków i klientów						
terminowe	3,06	0,90	3,53	7,41	4,00	-
Dłużne papiery wartościowe	1,91	0,17	2,68	-	-	-
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania wobec banków i klientów						
terminowe	0,96	0,003	1,84	1,01	0,10	1,62

Na dzień 31 grudnia 2018 roku

w %	Bankowość Instytucjonalna			Bankowość Detaliczna		
	PLN	EUR	USD	PLN	EUR	USD
AKTYWA						
Należności od banków i klientów						
terminowe	3,05	1,02	3,73	7,90	4,00	-
Dłużne papiery wartościowe	2,04	0,12	3,41	-	-	-
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania wobec banków i klientów						
terminowe	0,87	0,06	1,14	1,01	0,10	1,32

4. Segment Bankowości Instytucjonalnej

4.1 Podsumowanie wyników segmentu

W 2019 roku segment Bankowości Instytucjonalnej odnotował spadek zysku brutto o 187,3 mln zł, tj. 27,3%. Na kształtowanie się wyniku brutto segmentu Bankowości Instytucjonalnej w 2019 roku w porównaniu z rokiem poprzednim wpływ miały poniższe czynniki:

- Wynik odsetkowy na poziomie 515,0 mln zł wobec 499,3 mln zł w 2018 roku - wzrost o 15,7 mln zł, dotyczył przede wszystkim wzrostu przychód odsetkowych od dłużnych papierów wartościowych ze względu na niższy ich wolumen;
- Wynik z tytułu prowizji w wysokości 303,4 mln zł w porównaniu do 283,5 mln zł osiągniętych w 2018 roku m.in. w wyniku poprawy wyniku prowizyjnego z tytułu działalności transakcyjnej oraz powierniczej będące efektem wzrostu wolumenów biznesowych;
- Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji w wysokości 351,9 mln zł wobec 335,7 mln zł w 2018 roku głównie w wyniku wzrostu wyniku na działalności klientowskiej - wzrost wolumenów transakcji FX o 9% r./r. oraz wynik na inwestycyjnych dłużnych aktywach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody w kwocie 98,0 mln zł wobec 112,6 mln zł w 2018 roku, tj. spadek o 14,7 mln zł;
- Pozostałe składniki przychodów - wzrost o 4,4 mln zł w porównaniu do 2018 roku, głównie z powodu wzrostu wyniku na inwestycjach kapitałowych, dzięki pozytywnej wycenie udziałów w jednostkach innych niż zależnych;
- Koszty działania i amortyzacja w wysokości 552,9 mln zł w porównaniu do 509,1 mln zł w 2018 roku - wzrost o 43,8 mln zł w związku ze wzrostem opłat na fundusz przymusowej restrukturyzacji w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego;
- Wzrost odpisów netto (168,3 mln zł utworzenie odpisów netto w 2019 roku wobec 8,6 mln zł odwrócenia odpisów netto w 2018 roku), na który wpłynęły pozycje nadzwyczajne związane z wyższymi odpisami netto w segmencie Bankowości Instytucjonalnej.

4.2 Bankowość Instytucjonalna

W zakresie bankowości instytucjonalnej Grupa świadczy kompleksowe usługi finansowe największym polskim przedsiębiorstwom oraz strategicznym przedsiębiorstwom z silnym potencjałem wzrostu, jak również dla największych instytucji finansowych oraz spółek z sektora publicznego.

Na koniec 2019 roku liczba klientów instytucjonalnych (obejmująca klientów strategicznych, globalnych i bankowości przedsiębiorstw) wyniosła 5,7 tys., co oznacza utrzymanie poziomu z 2018 roku. W ramach bankowości przedsiębiorstw (małe i średnie firmy, duże przedsiębiorstwa i sektor publiczny) Grupa obsługiwała na koniec 2019 roku 3,1 tys. klientów (co oznacza spadek o 3% w porównaniu do 3,2 tys. klientów obsługiwanych na koniec 2018 roku).

Cechą wspólną klientów bankowości instytucjonalnej jest ich zapotrzebowanie na zaawansowane produkty finansowe oraz doradztwo w zakresie usług finansowych. Grupa zapewnia w tym obszarze koordynację oferowanych produktów z zakresu bankowości inwestycyjnej, skarbu i zarządzania środkami finansowymi oraz przygotowuje oferty kredytowe różnorodnych form finansowania. Innowacyjność i konkurencyjność w zakresie oferowanych nowoczesnych struktur finansowania jest wynikiem połączenia wiedzy i doświadczenia Grupy, a także współpracy w ramach globalnej struktury Citigroup.

Poniższa tabela przedstawia stany aktywów i zobowiązań w poszczególnych segmentach w ujęciu zarządczym.

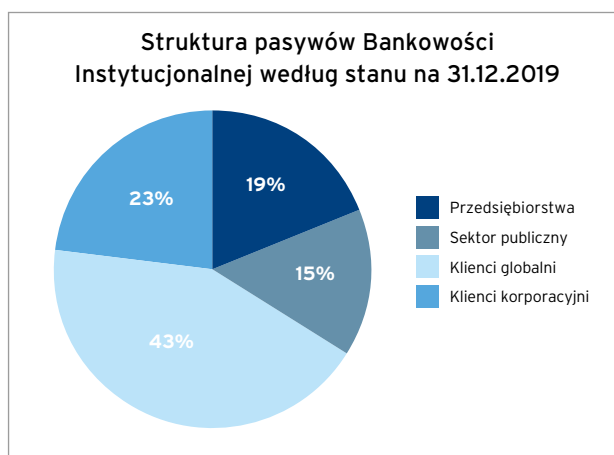
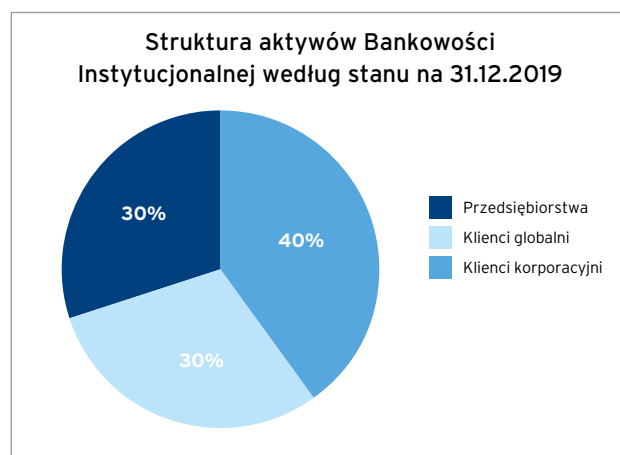
Aktywa

w mln zł	31.12.2019	31.12.2018	Zmiana	
			mln zł	%
Przedsiębiorstwa, z tego:	4 664	4 774	(110)	(2%)
Male i średnie firmy	1 442	1 582	(140)	(9%)
Duże przedsiębiorstwa	3 222	3 192	30	1%
Sektor Publiczny	25	50	(25)	(50%)
Klienci Globalni	4 755	3 782	973	26%
Klienci Korporacyjni	6 162	5 592	570	10%
Razem Bankowość Instytucjonalna	15 606	14 198	1 408	10%

Zobowiązania

w mln zł	31.12.2019	31.12.2018	Zmiana	
			mln zł	%
Przedsiębiorstwa, z tego:	4 783	4 376	407	9%
Male i średnie firmy	2 593	2 209	384	17%
Duże przedsiębiorstwa	2 190	2 167	23	1%
Sektor Publiczny	3 658	4 083	(425)	(10%)
Klienci Globalni	10 887	8 484	2 403	28%
Klienci Korporacyjni	5 888	8 645	(2 757)	(32%)
Pozostałe*	65	69	(3)	(5%)
Razem Bankowość Instytucjonalna	25 282	25 657	(375)	(1%)

* Pozycja „Pozostałe” obejmuje m.in. klientów objętych restrukturyzacją oraz klientów spółki Handlowy Leasing sp. z o.o., którzy nie są klientami Banku.

Kluczowe transakcje i osiągnięcia w obszarze Bankowości Instytucjonalnej w 2019 roku:

- W 2019 roku w ramach rozwoju współpracy ze strategicznymi klientami Bank pomyślnie zrealizował istotne transakcje w zakresie finansowania, m.in.:
 - Udzielił dwóch finansowań jednemu z największych na świecie producentów baterii litowo-jonowych do aut elektrycznych. W marcu 2019 roku kwota udzielonego kredytu wyniosła 50 mln EUR, w sierpniu 2019 roku kolejne 50 mln EUR;
 - W kwietniu 2019 roku Bank udzielił kredytu długoterminowego w kwocie 300 mln zł dla celów finansowania akwizycji dla czołowej spółki przemysłu piwowarskiego oraz otworzył rachunek zastrzeżony na kwotę 50 mln zł dla celów rozliczenia transakcji;
 - Bank podpisał umowę kredytową na dwuletni kredyt strukturyzowany w kwocie 400 mln zł dla czołowej spółki z branży FMCG;

- W maju 2019 roku Citi Handlowy oraz Citibank N.A., London Branch, działając jako Kredytodawca, Bank Wiodący Organizator i Prowadzący Księgi (MLA and Bookrunner), uczestniczyły w konsorcjalnej umowie kredytowej z klientem z branży e-commerce. Transakcja dotyczyła podwyższenia finansowania do łącznej kwoty 3,8 mld zł, a ostateczny udział Banku w finansowaniu wyniósł 180 mln zł;
- W lipcu 2019 roku Citi Handlowy, działając wspólnie z Citibank N.A., London Branch jako Bookrunner, Mandated Lead Arranger, zaangażował pozyskanie dodatkowego finansowania dla klienta z branży detalicznej na kwotę 1,8 mld zł. W rezultacie całkowita kwota zaangażowania Banku wyniosła 200 mln zł. Zaproszenie Banku do transakcji potwierdza mocną pozycję struktur Citi w Polsce oraz determinację Banku we wspieraniu swoich klientów strategicznych w osiągnięciu założonych przez nich celów;
- W lipcu 2019 roku Bank udzielił kredytu konsorcjalnego w kwocie 198 mln zł dla klienta zajmującego się produkcją wód mineralnych i pozostałych wód butelkowanych;

- W październiku 2019 roku Bank udzielił dwuletniego kredytu na kwotę 400 mln zł dla lidera branży samochodowej na rynku polskim. Finansowanie to wzmacnia pozycję Banku w tym sektorze i daje możliwości rozwoju z klientem w nowych obszarach współpracy;
- Ponadto w październiku 2019 roku Bank wspierał klientów w zakresie projektów proekologicznych. Udzielił finansowania w wysokości 20 mln EUR dla wiodącej spółki recyklingowej w Polsce w zakresie budowy spalarni odpadów;
- W grudniu 2019 roku Bank wraz z kluczowym klientem z branży poszukiwawczo-wydobyczej podpisał 5-letnią konsorcjalną umowę kredytową w wysokości 1,5 mld USD, z możliwością dwóch jednorocznych opcji przedłużenia (na wniosek klienta), do zaakceptowania przez każdego uczestnika konsorcjum. Udział Banku w tym finansowaniu wynosi 62 mln USD.
- Ponadto w 2019 roku Bank, konsekwentnie realizując strategię wsparcia swoich klientów, również podpisał i wdrożył:
 - 66 umów kredytu długoterminowego, gdzie udział Banku wyniósł 491 mln zł;
 - 5 umów kredytu krótkoterminowego, 59 umów kredytu w rachunku bieżącym, 21 umów kredytu rewolwingowego oraz linii wielozadaniowej oraz 14 umów kredytu handlowego, na łączną kwotę 768 mln zł;
 - 6 promes, 3 gwarancje oraz 3 akredytywy na łączną kwotę 302 mln zł,
 - 3 Programy Finansowania Dostawców z nową opcją Płatności Podzielonej (Green Label Project) dla międzynarodowych przedsiębiorstw obecnych w Polsce.
- Bank, realizując strategię pozyskiwania nowych klientów oraz dzięki wsparciu sieci globalnej, jak również dzięki zestawowi unikatowych rozwiązań technologicznych, w 2019 roku wygrał:
 - 13 mandatów na kompleksową obsługę bankową lub poszerzającą współpracę Banku z jego klientami.
- Rok 2019 w Banku był rokiem skoncentrowanym na:
 - dalszym propagowaniu rozwiązań Banku w zakresie e-Commerce poprzez udział w konferencji „e-Commerce Development”, poświęconej trendom w e-commerce od technologicznych po te, związane z płatnościami;
 - wspieraniu najnowszych trendów i wyzwań w obszarze cyfrowym poprzez udział w konferencji „Nowe technologie a rozwój firmy na globalnym rynku” oraz w drugiej edycji konferencji „EMEA Digital Leaders' Summit 2019”, która się odbyła w Amsterdamie;
 - dalszym wspieraniu klientów w przygotowaniach do wejścia w życie ustawy wprowadzającej Mechanizm Podzielonej Płatności VAT poprzez zorganizowanie dla klientów warsztatów Split Payment;
- Akwizycja klientów: w segmencie Bankowości Przedsiębiorstw Bank pozyskał 287 nowych klientów w 2019 roku, w tym 46 Dużych Przedsiębiorstw, 239 Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz 2 jednostki Sektora Publicznego. W ramach segmentów klientów strategicznych i globalnych Bank pozyskał 33 relacje klientowskie.

4.3 Działalność Pionu Skarbu

W 2019 roku Bank utrzymuje się w czołówce banków w zakresie obrotów na rynku kasowym. Na początku tego roku zdobył tytuł Lidera Rynku Kasowego Treasury BondSpot Poland za 2018 rok. Platforma CitiFx Pulse cieszy się niesłabnącym zaufaniem klientów Banku. Za pośrednictwem platformy zawieranych jest około 80% wszystkich transakcji FX. Za pomocą platformy klient może samodzielnie zawierać transakcje w dogodnym dla niego czasie i jednym kliknięciem zawrzeć do 300 transakcji na różne daty. Platforma zapewnia naszym klientom dostęp do kwotowań

24 godziny na dobę, ciągły dostęp do informacji rynkowych, pozwala również zarządzać ekspozycją walutową, tworzyć dogodne raporty i potwierdzać transakcje online. Jest to narzędzie innowacyjne i funkcjonalne, oferujące zautomatyzowane rozwiązania FX.

Bank kontynuuje rozwój elektronicznych kanałów sprzedaży instrumentów walutowych („eSolution”). Rozwijane są narzędzia umożliwiające łączenie systemów finansowych klientów (ERP) z systemami Banku. Rozwiązania tej klasy umożliwiają klientom zwiększenie operacyjnej efektywności - natychmiastowy i bezobsługowy dostęp do produktów walutowych Banku oraz tworzą wspólną platformę wymiany informacji.

W 2019 roku Bank był aktywny na rynku dłużnych papierów wartościowych oraz kredytów konsorcjalnych poprzez udział w następujących transakcjach:

- przeprowadzenie rynkowej emisji obligacji 5- oraz 10-letnich na łączną kwotę 2 mld zł dla KGHM Polska Miedź S.A.;
- przeprowadzenie dwóch emisji obligacji dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego na łączną kwotę 1,8 mld zł o 6- oraz 5-letnim terminie zapadalności;
- przeprowadzenie dwóch emisji 4-letnich obligacji w kwocie 3,85 mld zł dla Banku Gospodarstwa Krajowego;
- udział jako jeden z kredytodawców w finansowaniu syndykowanym dla spółki z branży e-commerce;
- udział w roli organizatora, kredytodawcy i agenta kredytu w finansowaniu konsorcjalnym dla spółki z branży farmaceutycznej;
- udział w roli organizatora i kredytodawcy w finansowaniu konsorcjalnym dla spółki z branży medycznej;
- udział - jako jeden z kredytobiorców - w finansowaniu konsorcjalnym dla spółki z branży wydobywczo-hutniczej.

Bank od lat jest liderem na rynku sekurytyzacji. Dzięki doświadczeniu i lokalnej ekspertyzie połączonej z globalnym know-how Bank jest postrzegany jako profesjonalny i wiarygodny partner do przeprowadzania tego typu transakcji, zarówno w kontekście pozyskiwania finansowania, jak i uwolnienia kapitałów. W 2019 roku Bank był współorganizatorem transakcji sekurytyzacji o łącznej wartości 4,5 mld zł, co stanowi ok. 80% wartości wszystkich tego typu transakcji na rynku polskim. W III kwartale została zakończona rekordowa sprzedaż wierzytelności leasingowych przez PKO Leasing o wartości 2,5 mld zł do spółki celowej. Bank był aranżerem tej transakcji wraz z PKO Bank Polski i Citigroup Global Markets Ltd.

Citi Handlowy od lat pozostaje jednym z kluczowych podmiotów na polu działalności powierniczej, którą obejmuje największych i najbardziej wymagających klientów instytucjonalnych. Citi Handlowy niezmiennie stawia na rozwiązania optymalnie dopasowane do potrzeb klientów.

4.4 Bankowość Transakcyjna

Citi Handlowy jest wiodącą instytucją świadczącą usługi bankowości transakcyjnej. Już szósty rok z rzędu prestiżowy magazyn „Euromoney” uznał obsługę transakcyjną Banku Citi Handlowy za najlepszą w Polsce. Wyróżnienie to przyznawane jest w oparciu o oceny klientów, którzy kolejny raz wskazali lidera w branży finansowej.

Aktualna oferta bankowości transakcyjnej obejmuje:

- Bankowość elektroniczną,
- Depozyty i rachunki bieżące,
- Produkty zarządzania płynnością,
- Przelewy zagraniczne,
- Produkty kartowe,
- Płatności i należności: Polecenie Zapłaty, SpeedCollect,
- Produkty gotówkowe,

- Doradztwo unijne,
- Produkty finansowania handlu.

Bankowość elektroniczna

W 2019 roku Citi Handlowy, podążając za rozwojem nowoczesnych technologii, podejmował działania mające na celu usprawnienie systemów bankowości elektronicznej. System CitiDirect BE dostosowano do kolejnych zmian regulacyjnych, udostępniając m.in. kolejne funkcjonalności dotyczące Mechanizmu Podzielonej Płatności VAT (Split Payment). W tym czasie działania Banku skoncentrowane były także na automatyzacji i uproszczeniu procesu tworzenia i obsługi płatności. Wprowadzono nowe mechanizmy ułatwiające zarządzanie uprawnieniami użytkowników przez uprawnionych administratorów systemu, ograniczając konieczność wymiany tradycyjnej dokumentacji do minimum.

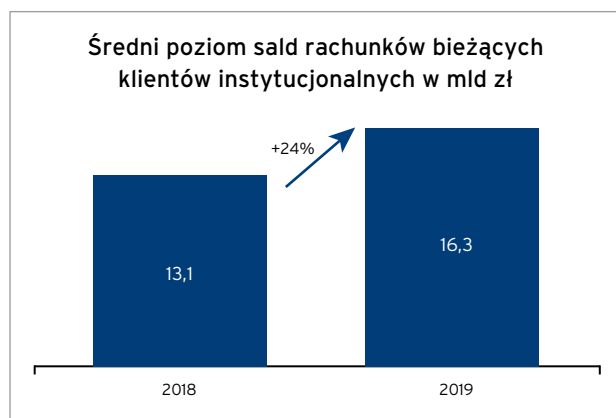
Kontynuowano komercjalizację elektronicznej platformy wymiany dokumentacji - eWnioski oraz aplikacji MobilePASS, będącej mobilną alternatywą dla tradycyjnych urządzeń generujących kody dostępu do platformy. Dbając o wprowadzenie przez Bank innowacji w obszarze bezpieczeństwa usług on-line, stworzono podstawy do udostępnienia możliwości potwierdzenia logowania do systemu CitiDirect BE z wykorzystaniem biometrii, korzystając z mechanizmu skanowania linii papilarnych lub rozpoznawania twarzy.

W 2019 roku Bank przetworzył drogą elektroniczną około 50 mln transakcji. Udział w rynku usług nowoczesnej bankowości elektronicznej jest istotnym elementem współczesnej strategii stworzonej z myślą o wygodzie klientów.

Depozyty i rachunki bieżące

Jednym z najważniejszych elementów realizowania strategii Banku jest koncentracja na pozyskiwaniu i obsłudze rachunków operacyjnych. Średni poziom sald zgromadzonych na rachunkach bieżących klientów instytucjonalnych w 2019 roku wzrósł względem 2018 roku o 24% do poziomu 16,3 mld zł.

Rachunek bieżący umożliwia dostęp do pełnej palety produktów Citi Handlowy. Zgromadzone przez klienta środki pieniężne, które nie są wykorzystywane do finansowania bieżącej działalności, mogą zostać ulokowane w depozytach terminowych lub pozostać na rachunku bieżącym o podwyższonym oprocentowaniu. W ofercie Banku znajdują się także m.in. depozyty negocjowane, depozyty automatyczne i depozyty zablokowane.

Produkty zarządzania płynnością

Wykorzystanie rozwiązań do zarządzania płynnością pozwala na redukcję zadłużenia i zmniejszenie kosztów jego obsługi przy jednoczesnym utrzymaniu zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań. Instrumenty zarządzania płynnością umożliwiają optymalizację przepływów finansowych w ramach jednego klienta lub jednej grupy kapitałowej. Bank oferuje możliwość optymalnego zarządzania nadwyżkami w nadpłynnych spółkach i firmach, które

mają zwiększone zapotrzebowanie na kapitał. Wśród produktów zarządzania płynnością znajdują się:

- rachunek skonsolidowany,
- cash pool rzeczywisty,
- saldo netto.

Przelewy zagraniczne

Bank dysponuje kompleksowym i bardzo szerokim pakietem rozliczeń w ponad 130 walutach na całym świecie. Odpowiadając na potrzeby klientów, Bank wprowadził rozszerzenie oferty rachunku wielowalutowego, wzbogacając ją o możliwość odbioru płatności zagranicznych w walutach egzotycznych (typu juany chińskie, meksykańskie peso, rupie indyjskie, reale brazylijskie). Jest to unikatowe rozwiązanie na polskim rynku.

Produkty kartowe

W 2019 roku Bank kontynuował strategię promocji modelu „self-service” dla kart korporacyjnych poprzez uruchomienie usługi dystrybucji wyciągów dla kart bezpośrednio na adres email posiadacza karty oraz udostępnienie możliwości reklamacji transakcji kartowych online bez potrzeby kontaktu z telefoniczną obsługą klienta.

Kolejną nowością w 2019 roku było wprowadzenie aplikacji CitiManager Mobile. Dzięki niej klienci mogą kontrolować swoje wydatki również poza biurem, na swoim telefonie lub tablecie. Aplikacja CitiManager Mobile umożliwia posiadaczom kart zdalny dostęp do informacji i podstawowych funkcji platformy CitiManager.

We wspomnianym okresie Bank zanotował wzrost wartości transakcji bezgotówkowych na kartach z limitem kredytowym o 12% r./r. W przypadku kart debetowych wartość transakcji bezgotówkowych wzrosła o 13% r./r.

Płatności i należności: Polecenie Zapłaty, SpeedCollect

Bank posiada w swojej ofercie wygodne i efektywne narzędzia służące do obsługi płatności oraz należności. Te nowoczesne rozwiązania zostały zaprojektowane z myślą o firmach i instytucjach posiadających masowych odbiorców swoich produktów i usług.

• Polecenie zapłaty

Citi Handlowy jest liderem rynku w obsłudze polecenia zapłaty (obecnie realizuje 36% transakcji na rynku), aktywnie działa w Koalicji Polecenia Zapłaty pod patronatem Związku Banków Polskich. W czerwcu 2019 roku Koalicja wypracowała i w efekcie wdrożyła istotne zmiany dotyczące tego produktu. Miały one na celu usunięcie przeszkód utrudniających uruchamianie tej usługi przez Odbiorców. W przypadku Płatników konsumentów (w rozumieniu k.c.) odstąpiono od obowiązku przesyłania zgody do banku Płatnika przed pierwszą transakcją obciążeniową. Pozyskanie zgody Płatnika przez Odbiorcę jest nadal wymaganym elementem uruchamiania rozliczeń w drodze Polecenia Zapłaty, jednakże Odbiorca może zrezygnować z przekazania jej do swojego banku celem weryfikacji w banku Płatnika. Klienci Instytucjonalni Citi Handlowy korzystają już z nowych udogodnień.

• SpeedCollect

SpeedCollect to usługa pozwalająca na automatyczne księgowanie należności dla wierzycieli - odbiorców masowych płatności. Funkcjonalność rachunków wirtualnych pozwala na zakodowanie w numerze konta ważnych dla wierzyciela informacji, takich jak np. numer kontrahenta lub numer własnej jednostki handlowej, rozliczającej się z utargu. Liczba transakcji SpeedCollect zrealizowanych przez Citi Handlowy utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie w tym segmencie na rynku. W 2019 roku Bank odnotował 2% wzrost liczby klientów korzystających z tego rozwiązania w stosunku do 2018 roku.

Produkty finansowania handlu

Wśród produktów obsługi handlu Citi Handlowy ma w swojej ofercie szereg rozwiązań, takich jak akredytywy, gwarancje bankowe, inkaso, kredyt handlowy, program finansowania dostawców i dystrybutorów, a także faktoring. W 2019 roku Bank kontynuował rozwój oferty w zakresie Programów Finansowania Dostawców. Rozwiązanie oferowane przez Bank umożliwiło klientom globalnym dostosowanie struktury rozliczeń i płatności do wprowadzonych w 2019 roku zmian legislacyjnych, odnoszących się do mechanizmu podzielonej płatności. Od IV kwartału 2019 roku klienci Bankowości Instytucjonalnej Citi Handlowy mogą korzystać z globalnych rozwiązań finansowania łańcucha dostaw, dostosowanych do lokalnych wymagań prawnych i podatkowych. Tym samym Bank utrzymuje wiodącą pozycję w obszarze finansowania łańcucha dostaw.

W ostatnim kwartale 2018 roku e-gwarancje stanowiły blisko 20% wolumenu wszystkich wystawionych przez Bank gwarancji. W ostatnim kwartale 2019 roku liczba ta wyniosła już blisko 65%. Postępująca digitalizacja usług oferowanych klientom Banku zaowocowała m.in. automatyzacją systemu wystawiania gwarancji oraz akredytyw zabezpieczających poprzez umożliwienie tworzenia wniosków przy użyciu danych importowanych bezpośrednio z systemów finansowo-księgowych. Kolejnym owocem tego procesu jest wdrożenie systemu elektronicznego wprowadzania zmian do umów pomiędzy Bankiem a klientami. Aktualnie jedna na trzy umowy korzysta z tego kanału komunikacji.

4.4.1 Usługi powiernicze i depozytariusza

Bank prowadzi działalność powierniczą na podstawie przepisów prawa polskiego i zgodnie z międzynarodowymi standardami usług powierniczych, oferowanych inwestorom i pośrednikom działającym na międzynarodowych rynkach papierów wartościowych. Bank potrafi sprostać wymogom największych i najbardziej wymagających klientów instytucjonalnych.

Bank świadczy usługi powiernicze dla krajowych i zagranicznych inwestorów instytucjonalnych oraz usługi banku depozytariusza dla krajowych funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Od wielu lat Citi Handlowy utrzymuje pozycję lidera na rynku banków depozytariuszy w Polsce.

W ramach regulaminowej działalności, na podstawie zezwolenia Komisji Papierów Wartościowych i Giełd (obecnie Komisja Nadzoru Finansowego), Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych, dokonuje rozrachunku transakcji w obrocie papierami wartościowymi, zapewnia obsługę wypłat dywidend i odsetek, wycenę portfela aktywów, indywidualne raporty, a także aranżuje reprezentowanie klientów w walnych zgromadzeniach akcjonariuszy spółek publicznych. Bank prowadzi rachunki zbiorcze dla uprawnionych podmiotów zagranicznych. Ponadto, Bank świadczy usługi prowadzenia rejestru zagranicznych papierów wartościowych, w ramach których pośredniczy w rozliczaniu transakcji klientów krajowych na rynkach zagranicznych.

Bank świadczy również usługę operatora kont prowadzonych na imię klienta w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych S.A. („KDPW”), obejmującą przekazywanie dyspozycji otrzymanych od klienta do KDPW i odwrotnie - potwierdzeń rozrachunku oraz wyciągów z kont podmiotowych otwartych w KDPW do klienta Banku. Usługa skierowana jest do zagranicznych instytucji finansowych, w szczególności instytucji depozytowo-rozrachunkowych (podmioty finansowe o statusie ICSD - International Central Securities Depository) i obejmuje operowanie rachunkami papierów wartościowych i rachunkami zbiorczymi takich podmiotów.

W 2019 roku Bank utrzymał jedną z wiodących pozycji na rynku rozliczeń transakcji w obrocie papierami wartościowymi, realizowanych na rzecz zdalnych członków Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. i BondSpot S.A. Ponadto, Bank

pozostał liderem w rozliczaniu transakcji zawieranych przez zagranicznych klientów instytucjonalnych na elektronicznej platformie obrotu dłużnymi papierami wartościowymi, działającej pod nazwą Treasury BondSpot Poland, zorganizowanej przez spółkę BondSpot S.A.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku Bank prowadził ponad 14,5 tys. rachunków papierów wartościowych.

Jednocześnie Bank pełnił obowiązki depozytariusza dwóch otwartych funduszy emerytalnych: Aviva OFE Aviva Santander, Nationale - Nederlanden OFE, dwóch dobrowolnych funduszy emerytalnych: Nationale - Nederlanden DFE, Generali DFE, a także Pracowniczego Funduszu Emerytalnego Orange Polska.

Bank pełnił również obowiązki depozytariusza funduszy inwestycyjnych, zarządzanych przez następujące Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych: Santander TFI S.A., PKO TFI S.A., Esaliens TFI S.A., Aviva Investors Poland TFI S.A., Templeton Asset Management (Poland) TFI S.A. oraz Skarbiec TFI S.A.

W II półroczu 2019 r. Bank rozpoczął obsługę funduszy inwestycyjnych i funduszy emerytalnych funkcjonujących w ramach programu Pracowniczych Planów Kapitałowych: PKO Emerytura SFIO, Santander PPK SFIO, Aviva SFIO PPK, Esaliens PPK SFIO, Nationale - Nederlanden DFE Nasze Jutro.

W tym samym czasie Bank kontynuował działania wspierające doskonalenie regulacji prawnych rynku papierów wartościowych. Przedstawiciel Banku pełnił funkcję Przewodniczącego Prezydium Rady Banków Depozytariuszy przy Związku Banków Polskich („Rada”) w czasie kolejnej, piątej z rzędu, kadencji. W okresie sprawozdawczym Rada była zaangażowana w doskonalenie standardów umowy oraz rekomendacji dobrych praktyk wykonywania funkcji depozytariusza w związku z wykonywaniem, obowiązków depozytariusza funduszy inwestycyjnych w odniesieniu do wymogów dyrektyw Unii Europejskiej AIFMD i UCITS V.

Rada brała aktywny udział w opiniowaniu innych projektów aktów prawnych, mających wpływ na działalność krajowych banków powierniczych. Wykorzystując własne zasoby, doświadczenie i kompetencje, pracownicy Banku we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego, KDPW, KDPW_CCP S.A. i Giełdą Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. uczestniczyli w konsultacjach nad wprowadzaniem nowych rozwiązań na polskim rynku kapitałowym w ramach prac zespołów roboczych powołanych przez Radę, a także w pracach rynkowych grup roboczych.

4.5 Działalność maklerska

Grupa prowadzi działalność maklerską na rynku kapitałowym za pośrednictwem spółki Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. („DMBH”), w której Bank posiada 100-procentowy udział.

Na koniec 2019 roku DMBH pełnił funkcję Animatora dla akcji 64 spółek notowanych na giełdzie w Warszawie (w tym 20 z WIG20). Stanowi to 14% akcji notowanych na warszawskim parkiecie na rynku podstawowym.

W 2019 roku DMBH pośredniczył w ramach transakcji sesyjnych w 7,5% obrotów akcjami na rynku wtórnym. Wartość transakcji sesyjnych zawartych za pośrednictwem DMBH na rynku akcji na GPW wyniosła 29 mld zł i spadła o 10% w stosunku do poprzedniego roku przy spadku obrotów na GPW o 6%. Utrzymuje się zmiana struktury obrotów sesyjnych - spadek udziału obrotów na rachunek klienta w obrotach ogółem, a wzrost udziału obrotów na własny rachunek w obrotach ogółem.

W 2019 roku DMBH zajął pozycję wicelidera obrotów sesyjnych na Rynku Głównym GPW, a jako lokalny członek Giełdy posiada najwyższy udział w obrotach sesyjnych - podobnie jak w 2018 roku.

Liczba rachunków inwestycyjnych i rejestrów na rynki zagraniczne prowadzonych przez DMBH na koniec 2019 roku wyniosła 13,8 tys. i nieznacznie zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku, w wyniku systematycznego zamykania rachunków nieaktywnych.

Wybrane dane finansowe na dzień 31.12.2019 roku*

Nazwa spółki	Siedziba	Udział Banku w kapitale/ głosach w WZ	Suma bilansowa	Kapitał własny	Wynik finansowy netto za 2019 rok
		%	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.	Warszawa	100,00	421 716	98 805	1 256

* Dane w trakcie audytu

4.6 Działalność leasingowa

Produkty leasingowe pozostały w ofercie Grupy Banku i są oferowane w ramach tak zwanej otwartej architektury, tj. na podstawie współpracy Banku z podmiotami spoza Grupy.

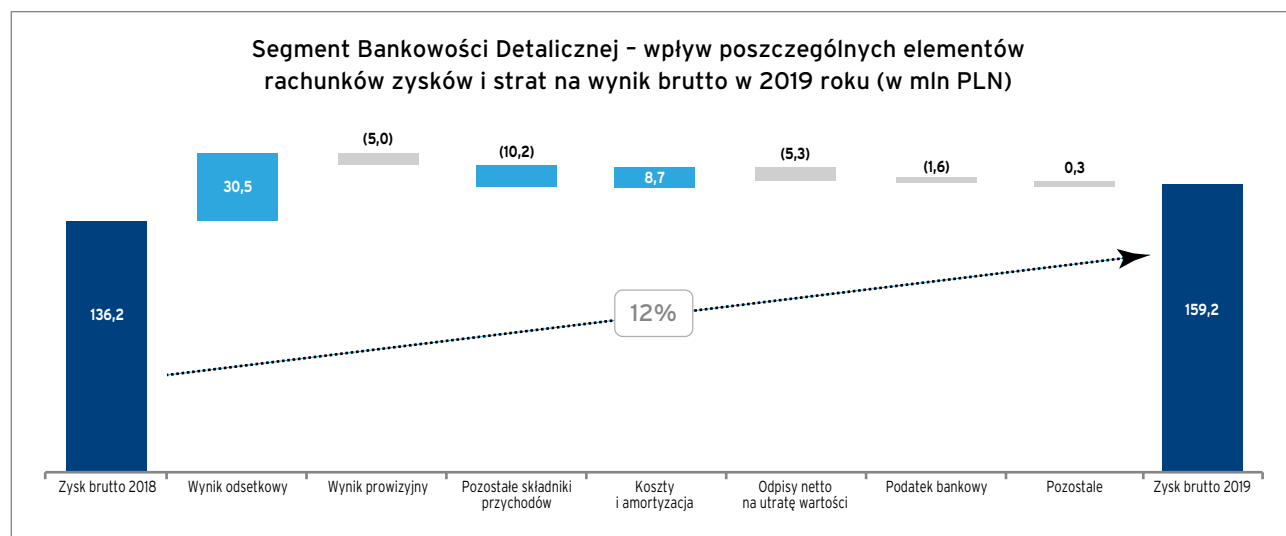
Wybrane dane finansowe na dzień 31.12.2019 roku*

Nazwa spółki	Siedziba	Udział Banku w kapitale/ głosach w WZ	Suma bilansowa	Kapitał własny	Wynik finansowy netto za 2019 rok
		%	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	21 929	21 404	(502)

* Dane w trakcie audytu.

5. Segment Bankowości Detalicznej

5.1 Podsumowanie wyników segmentu

W 2019 roku segment Bankowości Detalicznej zanotował wzrost zysku brutto o 16,9 mln zł, tj. 11,8%. Na kształtowanie się wyniku brutto segmentu Bankowości Detalicznej w 2019 roku w porównaniu z rokiem poprzednim wpływ miały poniższe czynniki:

- wzrost wyniku odsetkowego w efekcie zwiększonych wolumenów produktów kredytowych (+3% r./r.), częściowo skonsumowany przez wzrost kosztów odsetkowych wynikających z istotnego wzrostu salda depozytów (+13% r./r.), w tym jako rezultat atrakcyjnej oferty promocyjnej będącej narzędziem akwizycji nowych klientów z segmentu klientów zamożnych (wzrost liczby klientów operacyjnych - Citi Private Client i Citigold +31% r./r.);

- spadek wyniku prowizyjnego głównie na sprzedaży produktów inwestycyjnych w efekcie spadku sentymentu rynkowego;
- spadek kosztów działania dzięki oszczędnościom z inicjatyw optymalizujących bazę kosztową, częściowo reinwestowanym w marketing i technologię;
- wyższy ujemny wynik w kategorii odpisy netto na oczekiwane straty kredytowe, tj. 77,5 mln zł wobec 72,1 mln zł w 2018 roku. Niewielka zmiana poziomu odpisów wynika z zachowania portfela kredytowego i nowej ekspozycji.

5.2 Wybrane dane biznesowe

	2019	2018	Zmiana	
			tys.	%
Liczba klientów indywidualnych	674,9	687,4	(12,5)	(1,8%)
Liczba rachunków bieżących	457,7	460,6	(2,9)	(0,6%)
Liczba rachunków oszczędnościowych	139,6	140,8	(1,3)	(0,9%)
Liczba kart kredytowych	651,8	679,9	(28,1)	(4,1%)
Liczba kart debetowych	238,2	245,8	(7,6)	(3,1%)

5.3 Opis kluczowych wydarzeń i osiągnięć biznesowych

Rachunki bankoweRachunki bieżące

Łączne saldo na rachunkach bieżących wzrosło o ponad 7% i przekroczyło 6,8 mld zł. Liczba rachunków osobistych na koniec 2019 roku wyniosła 458 tys. (na koniec 2018 roku liczba rachunków wynosiła 460 tys.). Z tego 255 tys. stanowiły rachunki złotowe, a 202 tys. rachunki prowadzone w walutach obcych.

Konta oszczędnościowe

Liczba kont oszczędnościowych na koniec 2019 roku wyniosła 140 tys. przy jednoczesnym saldzie zgromadzonych na nich środków równym 3,3 mld zł, wobec 140 tys. kont oszczędnościowych o łącznym saldzie ponad 2,8 mld zł w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Zmiany w ofercie

Z dniem 14 września 2019 roku weszła w życie zmieniona Tabela Opłat i Prowizji dla klientów posiadających konto osobiste typu Citigold oraz Citigold Private Client. Nowa Tabela zmieniła wysokość minimalnych progów uprawniających do bezpłatnego prowadzenia Konta Osobistego:

- Citigold z 300 tysięcy złotych do 400 tysięcy złotych,
- Citigold Private Client z 3 milionów złotych do 4 milionów złotych.

W 2019 roku w obszarze klientów indywidualnych Bank kontynuował premiowanie otwierania nowych rachunków Citi Priority, Citigold oraz Citigold Private Client poprzez:

- promocyjne oprocentowanie kont oszczędnościowych,
- ofertę specjalną dla nowych klientów Citi Priority z saldem do 100 tys. PLN i korzystniejszą z saldem powyżej 100 tys. PLN
- program rekomendacji dla klientów Citi Priority, Citigold i Citigold Private Client.

W obszarze klientów z segmentu Mikroprzedsiębiorstw Bank uruchomił również nową ofertę Kredytu w Rachunku Firmowym. Wraz z nową ofertą Bank umożliwił także możliwość aplikowania o linię kredytową w procesie on-line.

W 2020 roku Bank planuje kontynuować strategię polegającą na zwiększeniu portfela klientów i sald we wskazanych segmentach, kładąc nacisk na digitalizację akwizycji.

W 2019 roku magazyn finansowy „Euromoney” po raz kolejny wyróżnił Citi Handlowy za ofertę rachunków Citigold i Citigold Private Client. W 16. edycji corocznego badania rynku bankowości prywatnej Bank został najwyższej oceniony w trzech kategoriach: Zarządzanie aktywami, Doradztwo w zakresie alokacji aktywów oraz Family Office Services. W 2019 roku, po raz czwarty z rzędu, magazyn „Forbes” przyznał bankowości Citigold Private Client najwyższą ocenę w prowadzonym przez siebie ratingu bankowości prywatnej, podkreślając globalny charakter Banku oraz wzmocnienie oferty inwestycyjnej opartej na doradztwie inwestycyjnym.

Karty kredytowe

Na koniec 2019 roku liczba kart kredytowych wyniosła 652 tys. Saldo zadłużenia na kartach kredytowych na koniec 2019 roku wyniosło 2,8 mld zł, tj. było wyższe o 1,6% w stosunku do tego samego okresu w roku poprzednim. W rezultacie Bank utrzymuje pozycję lidera na rynku kart kredytowych pod względem wartości kredytów udzielonych na kartach kredytowych, z udziałem rynkowym - według danych na koniec grudnia 2019 roku - na poziomie 23%.

W 2019 roku akwizycja kart kredytowych utrzymała się na stabilnie wysokim poziomie jak w roku ubiegłym i wyniosła około 47 tys. kart. Umożliwiły to intensywne działania Banku w zakresie akwizycji poprzez uatrakcyjnienie oferty kart kredytowych. Przełożyło się to na uhonorowanie Banku w 2019 roku, po raz czwarty z rzędu, nagrodą Złoty Bankier dla najlepszej karty kredytowej Citi Simplicity.

W 2019 roku utrzymana została jakość pozyskiwanych kart oraz wysoki udział kart pozyskiwanych na bazie udokumentowanych danych o dochodzie klienta, co przekłada się na wyższy poziom aktywacji i większą transakcyjność pośród nowo pozyskanych klientów.

Bank konsekwentnie dywersyfikuje kanały akwizycji przy jednoczesnej ciągłej optymalizacji procesów sprzedażowych.

Produkty kredytowePożyczki gotówkowe i Pożyczki gotówkowe do rachunku karty kredytowej

Saldo pożyczek niezabezpieczonych (pożyczki gotówkowej i pożyczki gotówkowej do rachunku karty kredytowej) na koniec 2019 roku wyniosło 2,8 mld zł i zanotowało spadek o 1,7% w stosunku do roku ubiegłego. Spadek salda jest spowodowany zmniejszeniem sprzedaży pożyczek gotówkowych dla posiadaczy kart kredytowych, która spadła o 4% w stosunku do roku ubiegłego. W tym samym okresie saldo kredytów ratalnych, z których korzystają klienci w ramach wcześniej przyznanych limitów karty kredytowej, i które są komplementarnym rozwiązaniem dla finansowania potrzeb kredytowych dla klientów, wzrosło o 3% w skali roku.

Produkty hipoteczne

Na koniec 2019 roku saldo portfela kredytów hipotecznych wyniosło 1,9 mld zł, tj. wzrosło o 15% w porównaniu do końca 2018 roku. Sprzedaż produktów hipotecznych w 2019 roku wyniosła 461 mln zł, tj. wzrosła o 29% w porównaniu do wyników sprzedaży osiągniętych w 2018 roku.

Produkty inwestycyjne i ubezpieczenioweProdukty inwestycyjne

Na koniec 2019 roku łączna wartość środków zarządzanych w produktach o charakterze inwestycyjnym (w tym w ramach produktów ubezpieczeniowych o charakterze inwestycyjnym, bez inwestycji dwuwalutowych), nabytych przez klientów detalicznych za pośrednictwem Banku, była o 8% wyższa od wartości na koniec analogicznego okresu w 2018 roku. W największym stopniu wynikało to ze wzrostu w grupie funduszy inwestycyjnych.

W zakresie produktów strukturyzowanych Bank zrealizował w całym 2019 roku ofertę 53 subskrypcji obligacji strukturyzowanych denominowanych w PLN, USD oraz EUR.

W zakresie funduszy inwestycyjnych otwartych Bank wdrożył w 2019 roku do oferty trzy nowe strategie inwestycyjne w różnych walutach, w tym jednostki typu „hedge” ograniczające ryzyko kursowe oraz jednostki dystrybucyjne, które mogą wypłacać dywidendę.

Produkty ubezpieczeniowe

Bank kontynuował oferowanie ubezpieczeń w modelu dystrybucji wielokanałowej - zarówno w oddziałach, jak i kanałach zdalnych. W przypadku oddziałów Citigold produkty oferowane były w ramach modelu obsługi klientów wspieranego poprzez specjalistów ds. ubezpieczeń, zapewniających klientom specjalistyczne wsparcie w zakresie planowania finansowego z wykorzystaniem produktów ubezpieczeniowych.

Bank poszerzył również ofertę w zakresie ubezpieczeń na życie powiązanych z zadłużeniem kredytowym dla klientów posiadających pożyczki gotówkowe. W ramach ubezpieczeń oferowanych we współpracy z Towarzystwem Ubezpieczeń na Życie WARTA S.A. w 2019 roku zostały wdrożone kolejne zmiany w oferowanych ubezpieczeniach na życie w zakresie optymalizacji procesów zawierania ubezpieczeń. Obejmowały one w aplikacji dla klientów dodatkowe funkcjonalności, które dawały możliwość szerszego podglądu w posiadane ubezpieczenia oraz możliwość wykonywania dodatkowych operacji. Zmiany dotyczyły również aplikacji dla pracowników Banku w zakresie ułatwienia obsługi wniosków o zawieranie umów ubezpieczeń.

6. Rozwój kanałów dystrybucji

6.1 Akwizycja bezpośrednia

W 2019 roku kanał dystrybucji detalicznej Universal Bankers utrzymał strategię akwizycji nowych klientów, skupiając się na trzech podstawowych produktach: kartach kredytowych, koncie Citi Priority oraz pożyczce gotówkowej. Podobnie jak w poprzednich latach, mobilne siły sprzedażowe działają na terenie całego kraju, operując z lokalnych biur w sześciu miastach. Zgodnie z założeniami okresowego odświeżania potencjału sprzedażowego przy zachowaniu efektywności kosztowej formuły, mobilne siły sprzedażowe kontynuowały obecność w firmach korporacyjnych oraz skupiały się na działaniach w jednostkach administracji publicznej.

Universal Bankers wspierali także budowanie wizerunku Citi Handlowy jako instytucji innowacyjnej, proponującej nowoczesne rozwiązania i zwróconej w stronę potrzeb klienta, poprzez obsługę sprzedażową wydarzeń społeczno-kulturalnych, takich jak: widowiska, konferencje biznesowe, koncerty i imprezy sportowe.

Liczba oddziałów na koniec okresu

	31.12.2019	31.12.2018	Zmiana
Liczba placówek:	21	23	(2)
- HUB Gold	9	7	2
- Smart Hub Gold	0	2	(2)
- Centrum Inwestycyjne	1	1	-
- Oddziały Smart	10	12	(2)
- Oddziały korporacyjne	1	1	-
Pozostałe punkty sprzedaży/obsługi klienta:			
Smart Mini	0	3	(3)

6.2 Sieć oddziałów

Placówki Citigold i Citigold Private Client

Na koniec 2019 roku sieć placówek typu Hub Gold liczyła 9 oddziałów, 10 oddziałów typu Smart, 1 Centrum Inwestycyjne oraz 1 oddział korporacyjny.

W 2019 roku zakończono proces transformacji oddziałów przeznaczonych do obsługi klientów zamożnych. Obecnie Bank we wszystkich placówkach oferuje klientom jednolity format obsługi serwisowej i sprzedażowej. Każdy z tych oddziałów zapewnia charakter i standard przestrzeni, która pozwala na prowadzenie obsługi na najwyższym poziomie i przy zapewnionym oczekiwanym poziomie komfortu oraz prestiżu. Zlokalizowanie jednostek w ścisłych centrach największych miast Polski zapewnia oczekiwaną przez klientów dostępność i wygodę korzystania.

W styczniu 2019 roku przeprowadzono relokację oddziału Hub Gold, zlokalizowanego w Katowicach do nowej lokalizacji. Realizacja projektu pozwoliła udostępnić klientom nowoczesną przestrzeń obsługi w całkowicie odnowionym standardzie, w niewielkiej odległości od dotychczasowego oddziału.

W lutym 2019 roku otwarto nowy oddział typu Smart w Centrum Handlowym Galeria Mokotów, przenosząc tym samym pierwotnie działającą placówkę do nowej, większej powierzchni. Zmiana wpłynęła na znaczącą poprawę jakości serwisu oraz efektywności sprzedaży produktów bankowych. Działanie było zgodne z oczekiwaniami klientów w zakresie udostępnienia usług dostępnych całodobowo (wydzielona strefa 24 h z bankomatem i stanowiskami obsługi internetowej) oraz wydzielenia większej przestrzeni serwisowej, zapewniającej prywatność oraz poprawę komfortu.

W marcu 2019 roku dokonano transformacji oddziału Smart Hub Gold, zlokalizowanego w Gdańsku do formatu Hub Gold. Zmiana ta znacząco wpłynęła na poprawę efektywności wykorzystania powierzchni, jednocześnie zapewniając niezmienny standard serwisu dla wszystkich obsługiwanych segmentów klientów.

W drugim i trzecim kwartale 2019 roku zamknięto dwa oddziały typu Smart, zlokalizowane w Warszawie i we Wrocławiu. Zmiany wpłynęły pozytywnie na poprawę efektywności kosztowej oraz operacyjnej pozostałych placówek zlokalizowanych w miastach objętych działaniem.

W listopadzie 2019 roku przeprowadzono relokację tradycyjnego oddziału Smart Hub Gold, mieszczącego się w Krakowie do centrum biurowego, zmieniając tym samym typ placówki na Hub Gold, ze specjalną i wydzieloną przestrzenią do obsługi klientów segmentu Citigold Private Client, zapewnia dostępność wszystkich usług wdrożonych w nowoczesnych placówkach, przeznaczonych do obsługi klientów zamożnych.

6.3 Bankowość Internetowa i Telefoniczna

Bankowość internetowa

Bankowa platforma internetowa dla klientów detalicznych zbudowana jest w technologii responsywnej, tzn. dostosowuje się do urządzenia, z którego korzysta klient. Nowoczesny design odpowiada na oczekiwania klientów, a rozbudowana funkcjonalność sprawia, iż korzystanie z tradycyjnych kanałów kontaktu z Bankiem nie jest już konieczne. Jedno z wielu udogodnień dotyczy posiadaczy kart kredytowych, mogących samodzielnie zarządzać limitem karty, rozłożyć transakcje na raty oraz zakupić ubezpieczenie. Klienci mają możliwość tworzenia i aktualizacji profilu inwestycyjnego, zgodnego z regulacją MIFID II. W związku z wejściem w życie Dyrektywy PSD2, w serwisie zostały również udostępnione nowe funkcjonalności zgodnie z wymogami silnego uwierzytelnienia.

Liczba aktywnych użytkowników Citibank Online, czyli takich, którzy przynajmniej raz na 90 dni zalogowali się do bankowości internetowej lub mobilnej za pomocą przeglądarki lub aplikacji Citi Mobile, wyniosła na koniec IV kwartału 2019 roku 397 tys. użytkowników. Udział aktywnych użytkowników Citibank Online w całym portfelu klientów Banku wyniósł na koniec IV kwartału 2019 roku 60,2%, co stanowi wzrost o 1 p.p. w porównaniu do IV kwartału 2018 roku.

Jednocześnie, na koniec IV kwartału 2019 roku, użytkownicy cyfrowi stanowili 81,7% wszystkich klientów aktywnych transakcyjnie, co stanowi wzrost o 0,7 p.p. w porównaniu do IV kwartału 2018 roku.

W IV kwartale 2019 roku udział kart kredytowych, sprzedanych przez kanał internetowy, kształtował się na poziomie 47% w odniesieniu do całości akwizycji kart kredytowych w Banku, co stanowi wzrost o 15 p.p. rok do roku.

Bankowość mobilna

Dzięki technologii responsywnej klient ma dostęp do wszystkich funkcji dostępnych w Citibank Online na każdym urządzeniu z jakiego korzysta. Dodatkowo klienci mają dostęp do aplikacji mobilnej, która posiada takie funkcje jak np. darmowe powiadomienia typu Push, dzięki którym klient na bieżąco jest informowany o zmianach na koncie lub karcie oraz możliwość aktywacji logowania przy pomocy odcisku palca lub wizerunku twarzy, dzięki czemu dostęp do aplikacji stał się jeszcze łatwiejszy, co jest bardzo doceniane przez klientów. Specjalnie z myślą o posiadaczach kart kredytowych Citi uruchomiony został nowy moduł aplikacji oraz została zaktualizowana aplikacja dla posiadaczy kont osobistych. Klienci korzystają m.in. z uproszczonej i intuicyjnej nawigacji, nowej szaty graficznej oraz usługi mobilnej autoryzacji – Citi Mobile Token. Aplikacja mobilna została również dostosowana w zakresie zapewnienia silnego uwierzytelnienia.

Rok 2019 był okresem wzmożonej aktywności klientów w kanałach mobilnych. Na koniec IV kwartału 2019 roku liczba aktywnych użytkowników bankowości mobilnej, czyli takich, którzy raz na 90 dni skorzystali z bankowości mobilnej, logując się do aplikacji Citi Mobile lub do Citibank Online w technologii responsywnej, wyniosła ponad 218 tys., co stanowi wzrost o 5,1% względem IV kwartału 2018 roku.

Udział aktywnych użytkowników bankowości mobilnej względem portfela klientów detalicznych Citi Handlowy wyniósł 33,1%, co stanowi wzrost o 2,5 p.p. względem analogicznego okresu w 2018 roku.

Media społecznościowe

W 2019 roku Citi Handlowy kontynuował działalność w mediach społecznościowych, pozostających istotnym kanałem zarówno do kontaktu, jak i do interakcji z klientami. W codziennej komunikacji Bank promował swoje treści na Facebooku oraz Instagramie. Bank nie tylko dostarczał informacji o aktualnych ofertach czy

promocjach, ale także udostępniał fanom zaproszenia do udziału w niecodziennych wydarzeniach i konkursach. Posty udostępniane przez Bank docierały każdego dnia do ponad 155 tys. osób korzystających z Facebooka i Instagrama a każda z tych osób miała średnio cztery kontakty z materiałem marketingowym Banku w ciągu roku. W 2019 roku na Facebooku opublikowanych zostało 51 postów, pod którymi użytkownicy tej platformy pozostawili 6,4 tys. komentarzy.

W 2019 roku Facebook stanowił również jedno z kluczowych narzędzi do obsługi zapytań klientów. Średni czas udzielonej odpowiedzi to 15 minut. Liczba fanów nie uległa zmianie – Bank posiada 146 tys. fanów.

7. Zmiany w zakresie technologii informatycznych

W 2019 roku strategicznym celem Banku w obszarze technologii informatycznych było nadal zwiększanie konkurencyjności Banku poprzez dostarczanie najwyższej jakości usług i produktów, przy szerokim wsparciu rozwiązań innowacyjnych, cyfryzacji i automatyzacji oraz przy jednoczesnej optymalizacji kosztów. Zgodnie z trendami rynkowymi technologia Banku jest oparta w dużym stopniu na scentralizowanych usługach i outsourcingu. Procesy centralizacji usług pozwalają na osiągnięcie oszczędności, poprawę jakości i standaryzację procesów oraz na zapewnianie wysokiego poziomu kontroli i bezpieczeństwa informacji. Jako, że promocja elektronicznych kanałów dystrybucji, oparcie produktów bankowych na najnowszych technologiach, w tym rozwiązaniach internetowych i mobilnych, są ważnymi komponentami strategii działania Banku, Pion Technologii Banku koncentrował się na opracowywaniu i wdrażaniu takich rozwiązań, które służą tym celom biznesowym.

Procesy IT Banku realizowane są zgodnie z międzynarodowymi standardami, co w I kwartale 2019 roku zostało potwierdzone pozytywnym wynikiem audytów recertyfikacyjnych/nadzorczych zgodności ze standardami ISO 20000 (zarządzanie usługami IT), ISO 27001 (zarządzanie bezpieczeństwem informacji) oraz ISO22301 (zapewnienie ciągłości pracy).

Najistotniejsze modyfikacje/usprawnienia wprowadzone w 2019 roku to:

- **w obszarze bankowości instytucjonalnej:**
 - **implementacja nowych rozwiązań zwiększających poziom cyfryzacji komunikacji pomiędzy Bankiem a klientem**
 - nowe rozwiązania są wdrażane w celu zwiększenia poziomu cyfryzacji w komunikacji pomiędzy klientem a Bankiem. W wyniku wdrażania nowych zmian kolejni klienci będą w stanie korzystać z możliwości cyfrowego składania i pobierania dokumentów z Banku. W wyniku wdrażanych zmian Bank oczekuje dalszego zwiększenia poziomu cyfryzacji komunikacji i zmniejszenia ilości nie-cyfrowych dokumentów w obrocie z klientami;
 - **implementacja systemu wspierającego procesy skarbcowe w Banku** - nowe rozwiązanie zapewni zwiększenie poziomu automatyzacji procesów w obszarze zarządzania działalnością skarbcową Banku oraz digitalizacji obsługi klientów korporacyjnych;
 - **implementacja rozwiązania EMV dla obszaru kart przedpłaconych** - wdrożenie rozszerzenia funkcjonalności karty przedpłaconej o nową funkcjonalność EMV w celu dostarczenia nowych produktów (Paypass) oraz zwiększenia bezpieczeństwa produktu kartowego;
- **w obszarze bankowości detalicznej:**
 - **nowa odsłona aplikacji mobilnej Citi Mobile** oraz dodanie nowych funkcjonalności. Rozwój bankowości mobilnej to jeden z kluczowych punktów strategii Banku, a w ramach zmian do aplikacji w 2019 roku, skupiono się m.in. na rozwinięciu szeregu funkcjonalności obsługi kart kredytowych

(takie jak rozkładanie transakcji na raty), dodano nowe narzędzie do mobilnej autoryzacji transakcji (Citi Mobile Token) oraz wprowadzono nową szatę graficzną z przejrzystym układem i intuicyjnym poruszaniem się po aplikacji;

- wprowadzenie nowoczesnej usługi **zdalnej weryfikacji biometrycznej** w procesie kredytowym, dzięki której klienci mogą zawnioskować o kredyt w pełni zdalnie za pomocą zdjęć wykonanych smartfonem;
- **wprowadzenie aplikacji do automatycznej weryfikacji wyciągów bankowych dla klientów wnioskujących o produkty kredytowe** - Bank oczekuje, że nowa aplikacja znacznie przyspieszy proces kredytowy dzięki automatyzacji weryfikacji autentyczności wyciągów bankowych dostarczanych przez klientów, jak również ograniczy ryzyko wyłudzeń kredytów poprzez zmniejszenie możliwości przyjęcia fałszywych wyciągów;
- **migracja aplikacji Autodialer** (aplikacji sterującej połączeniami telefonicznymi w obszarze windykacji i sprzedaży telefonicznej) **do nowego środowiska teleinformatycznego** - dzięki czemu zdecydowane zmniejszyło ryzyko niedostępności aplikacji przynoszącej Bankowi wymierne korzyści finansowe;
- **w zakresie dostosowania systemów Banku do zgodności z wymaganiami regulacyjnymi:**
 - wdrożenie zmian regulacyjnych dostosowujących systemy informatyczne Banku do wymogów regulacji **PSD2** (w tym wdrożenie funkcjonalności Strong Customer Authentication, czyli silnego uwierzytelnienia klienta);
 - wdrożenie dalszych zmian regulacyjnych dostosowujących systemy informatyczne Banku do wymogów regulacji AML (przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu);
 - wykonanie analizy oraz wdrożenie wymogów regulacyjnych związanych z desygnacją Banku jako operatora usług kluczowych w rozumieniu ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa;
- **w obszarze infrastruktury teleinformatycznej Banku oraz bezpieczeństwa informacji:**
 - kontynuacja implementacji usprawnień zwiększających bezpieczeństwo korzystania z platformy internetowej CitiBank Online, m.in. wdrożenie dodatkowych weryfikacji na poziomie serwera, w celu zabezpieczenia przed potencjalnymi atakami i manipulacją danych zdefiniowanych odbiorców klienta;
 - wprowadzenie usprawnień w bankowości mobilnej dla klientów detalicznych, minimalizujących podatność aplikacji na zagrożenie transakcjami oszukańczymi oraz kontrolujących wersję certyfikatów, wymogi związane z bezpiecznym środowiskiem uruchomieniowym, a także przywiązujące urządzenie i aplikację do konkretnego użytkownika;
 - rozszerzenie obecnych i wprowadzenie nowych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania wyciekowi danych (systemy Data Leakage prevention).

Jednostki technologiczne proaktywnie rozwijają i ulepszają swój portfel usług, aby w pełni zaspokajać obecne i przyszłe potrzeby biznesowe Banku. Proponują i dostarczają partnerom biznesowym optymalne rozwiązania technologiczne, pozwalające na budowanie przewagi konkurencyjnej. Jednostki technologiczne aktywnie wspierają inicjatywy zmierzające do szerszego wykorzystania technologii informacyjnych automatyzujących procesy w Banku oraz zwiększających poziom cyfryzacji usług.

Poniżej informacja o trwających i jeszcze nieukończonych inicjatywach i modyfikacjach systemów, które będą miały wpływ na działalność Banku w najbliższych okresach:

- **w obszarze bankowości instytucjonalnej:**
 - **Implementacja systemów wspierających prace Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej w obszarze instrumentów pochodnych** - wdrożenie nowej platformy jest realizowane w celu skorzystania z bardziej zaawansowanych rozwiązań produktowych oferowanych w grupie Citi oraz realizacji strategii konsolidacji rozwiązań produktowych, w wyniku implementacji Bank oczekuje zwiększenia poziomu efektywności i automatyzacji obsługi produktu instrumentów pochodnych;
 - **implementacja rozwiązań do robotyzacji procesów operacyjnych Banku** - wdrożenie platformy do robotyzacji procesów biznesowych jest realizowane w celu zwiększenia efektywności realizowanych procesów back-office w Banku, w wyniku implementacji Bank oczekuje zwiększenia poziomu efektywności i automatyzacji obsługi procesów back-office;
- **w obszarze bankowości detalicznej:**
 - **dodanie usługi płatności poprzez Apple Pay** dla kart debetowych i kredytowych Mastercard;
 - kontynuacja **automatyzacji i digitalizacji procesów sprzedażowych (straight through processing) w obszarze produktów bankowości detalicznej** - dla procesów kart kredytowych, pożyczek gotówkowych oraz kont;
 - **dalsze udoskonalanie platformy bankowości internetowej i mobilnej** (dodanie nowych funkcjonalności oraz produktów) w celu zwiększenia zadowolenia klientów, zwiększenia przychodów oraz bezpieczeństwa;
 - **wprowadzenie nowej platformy marketingowej** w celu automatyzacji wysyłki kampanii reklamowych;
- **w zakresie dostosowania systemów Banku do zgodności z wymaganiami regulacyjnymi:**
 - dalsze dostosowanie systemów informatycznych Banku do szerszego zakresu monitorowania transakcji w ramach przeciwdziałania praniu pieniędzy;
- **w obszarze infrastruktury teleinformatycznej Banku oraz bezpieczeństwa informacji:**
 - implementacja kolejnych mechanizmów bezpieczeństwa nowej generacji w systemach bankowych;
 - migracja telefonii do rozwiązań głosowych Cisco wraz z zastosowaniem zasady „Softphone first” oraz zwiększeniem mobilności, optymalizacja środowiska usług voice recording, contact center oraz systemu Autodialer;

8. Zaangażowania kapitałowe Banku

Zaangażowania kapitałowe Banku podzielone są na portfele zaangażowań strategicznych i zaangażowań do zbycia. W 2019 roku Bank kontynuował obraną wcześniej politykę inwestycji kapitałowych. Jej wytycznymi dla portfela zaangażowań strategicznych były: maksymalizacja zysku w długim okresie, wzrost udziałów rynkowych, rozwój współpracy z Bankiem oraz rozszerzanie oferty Banku, a dla portfela zaangażowań do zbycia - optymalizacja wyniku finansowego transakcji kapitałowych oraz minimalizacja ryzyka w obszarach wynikających z tych transakcji.

8.1 Portfel zaangażowań strategicznych

Spółki strategiczne obejmują podmioty prowadzące działalność w sektorze finansowym, dzięki którym Bank poszerza swoją ofertę produktową, zwiększa prestiż i wzmacnia pozycję konkurencyjną na rynku usług finansowych w Polsce.

Do spółek strategicznych zaliczamy również spółki infrastrukturalne prowadzące działalność na rzecz sektora finansowego. Bank posiada w nich udział mniejszościowy, ale mają one strategiczne znaczenie dla Banku ze względu na prowadzone przez spółki operacje oraz współpracę z Bankiem.

W przypadku zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych Bank planuje zachować swój udział i aktywnie uczestniczyć w wyznaczaniu strategicznych kierunków ich rozwoju w ramach możliwości wynikających z posiadanego prawa głosu. Nadrzędnym celem Banku przy sprawowaniu nadzoru korporacyjnego nad tymi spółkami jest dążenie do rozwoju spółek z zachowaniem niezagrożonej kontynuacji ich aktualnej działalności wykorzystywanej przez uczestników rynków finansowych, w tym również przez Bank. Jednocześnie, aby oferta Banku była innowacyjna, kompleksowa i zaspokajała różnorodne potrzeby i oczekiwania klientów w zakresie produktów, Bank może rozważyć poszerzenie portfela spółek strategicznych o podmioty, które uzupełnią i uatrakcyjnią ofertę własną Banku, gwarantując jednocześnie bezpieczeństwo oferowanych usług. W tym celu możliwa jest potencjalna akwizycja, utworzenie nowej spółki lub wykorzystanie celowego wehikułu inwestycyjnego, znajdującego się już w portfelu Banku.

8.2 Portfel zaangażowań do zbycia

Spółki do zbycia to podmioty, w których zaangażowanie Banku nie ma charakteru strategicznego i obejmują one zarówno spółki posiadane przez Bank bezpośrednio, jak i pośrednio, a także celowe spółki inwestycyjne. Niektóre spośród spółek do zbycia stanowią zaangażowania restrukturyzacyjne, które to zaangażowania Bank objął w wyniku konwersji wierzytelności na udziały kapitałowe.

Założenia strategiczne Banku na temat spółek do zbycia przewidują stopniową redukcję zaangażowania Grupy w tych

spółkach. Zakłada się, iż poszczególne podmioty będą sprzedawane w najbardziej dogodnym momencie wynikającym z uwarunkowań rynkowych. Portfel spółek do zbycia skupia zaangażowania kapitałowe bez określonej z góry stopy zwrotu. Bank nie planuje nowych inwestycji kapitałowych z przeznaczeniem do sprzedaży w późniejszym okresie. Portfel spółek do zbycia może powiększyć się o ewentualne zaangażowania objęte w wyniku konwersji wierzytelności na udziały kapitałowe, przejęcia/egzekucji zabezpieczeń ustanowionych na akcjach/udziałach w procesie kredytowym lub innych procesów, zmierzających do zabezpieczenia bądź egzekucji wierzytelności Banku, oraz o zaangażowania, które Bank obejmie w związku z prowadzoną działalnością operacyjną. Zaangażowania restrukturyzacyjne będą zbywane zgodnie z planem restrukturyzacji, ustanowionym indywidualnie dla każdej spółki.

Celowe spółki inwestycyjne

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku w skład Grupy wchodziły dwie celowe spółki inwestycyjne. Działalność tych spółek była finansowana poprzez zwrotną dopłatę wspólnika do kapitału oraz z ich wyników finansowych.

W związku z kontynuowaniem przez Bank strategii ograniczenia działalności poprzez celowe spółki inwestycyjne przewiduje się, iż kolejne spółki inwestycyjne będą podlegały sukcesywnemu zbywaniu lub likwidacji.

Według informacji dostępnych w dniu sporządzania sprawozdania finansowego (wstępne niezaużyte) podstawowe dane finansowe opisywanych podmiotów według stanu na 31 grudnia 2019 roku przedstawiały się następująco:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział Banku w kapitale/głosach w WZ	Suma bilansowa	Kapitał własny	Wynik finansowy netto za 2019 rok
	%	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
Handlowy - Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	10 820	10 780	(33)
Handlowy Investments S.A.*	Luksemburg	100,00	4 903	4 824	(212)

* Dane finansowe Handlowy Investments S.A. pochodzą ze sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień 28 lutego 2020 r. (dane niezaużyte) będącego dniem bilansowym jednostki.

VII. Istotne czynniki ryzyka związane z działalnością Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

1. Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia związane z otoczeniem Grupy

1.1. Ryzyka związane z regulacjami prawnymi i nadzorczymi

Na sytuację finansową i organizacyjną Grupy w 2019 roku miały wpływ m.in.

Akty prawne / regulacje	Data wejścia w życie i podsumowanie nowych wymogów
Rekomendacja L dotycząca roli biegłych rewidentów w procesie nadzoru nad bankami	Termin: marzec 2019 roku Zmiany obejmują nowy model współpracy między biegłymi rewidentami i organem nadzoru oraz zmiany w procesie wyboru biegłego rewidenta i firmy audytorskiej przez banki. W zakresie współpracy między podmiotami zaangażowanymi w proces badania sprawozdań finansowych banków znolizowana Rekomendacja L mierza, w kierunku wypracowania relacji o charakterze bardziej partnerskim i mniej hierarchicznym, przy czym precyzuje obowiązki w zakresie właściwego dokumentowania i wymiany informacji. Wejście w życie rekomendacji: 31 marca 2019 rok.
Wytyczne EBA dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej wynikającym z działalności niezwiązanej z księgą handlową	Termin: czerwiec 2019 roku Celem opublikowanych wytycznych jest określenie oczekiwań nadzorczych dotyczących zarządzania ryzykiem stopy procentowej, wynikającym z działalności niezwiązanej z księgą handlową. Wytyczne zostały opracowane na bazie poprzedniej wersji opublikowanej 22 maja 2015 roku i uwzględniają oczekiwania oraz praktyki nadzorcze, w tym standardy dotyczące ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej opublikowane przez Komitet Bazylejski w kwietniu 2016 roku (standardy BCBS). Zaktualizowane wytyczne zawierają w szczególności wymogi dotyczące określenia strategii w odniesieniu do ryzyka IRRBB, w tym apetytu na ryzyko i sposobów mitygowanie ryzyka, określenia ram zarządzania ryzykiem IRRBB (określenie polityk, procesów i kontroli) oraz podziału odpowiedzialności w tym zakresie, dokonywania właściwej oceny nowych produktów i działań pod kątem IRRBB. Wytyczne stanowią pierwszy krok i zarazem pomost do pełnego wdrożenia wymogów IRRBB odzwierciedlonych w CRD V / CRR II, bankowym pakiecie reform rozpoczętym w listopadzie 2016 roku.
Rekomendacja B dotycząca ograniczania ryzyka inwestycji banków	Termin: grudzień 2019 roku Celem znolizowanej Rekomendacji B jest wskazanie bankom dobrych praktyk w zakresie wybranych aspektów zarządzania ryzykiem inwestycji (analizy, identyfikacji, realizacji, nadzorowania, oceny, monitorowania i raportowania), z wyłączeniem pożyczek i kredytów, instrumentów pochodnych, zaangażowania banków spółdzielczych w kapitały banku zrzeszającego oraz zaangażowania uczestników systemów ochrony w instrumenty systemu ochrony. Rekomendacja podkreśla rolę zarządu i rady nadzorczej oraz formułuje oczekiwania nadzoru wobec tych organów w procesie zarządzania i ograniczania ryzyka inwestycji prowadzonych przez bank, zawiera postanowienia dotyczące przeciwdziałania i ograniczenia ryzyka inwestycji, monitorowania oraz raportowania w zakresie ryzyka podejmowanych inwestycji, jak również uwzględnia oczekiwania organu nadzoru dotyczące struktury organizacyjnej banku w kontekście dokonywanych przez bank inwestycji z uwzględnieniem Komitetu Polityki Inwestycyjnej. Rekomendacja znajduje zastosowanie do inwestycji dokonywanych na własny rachunek i obejmuje m.in. obowiązek wprowadzenia strategii i polityki inwestycyjnej w bankach.
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) („RODO”) oraz ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania RODO („Ustawa”)	Termin: 25 maja 2018 roku, 4 maja 2019 roku (Ustawa) Rozporządzenie wiąże wszystkich, którzy przetwarzają dane osobowe w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Rozporządzenie wprowadza szereg zmian oraz istotnie rozszerza zakres obowiązków administratorów oraz podmiotów przetwarzających dane osobowe. Celem nowych przepisów jest również wyposażenie osób fizycznych oraz organów nadzorujących w skuteczne narzędzia reagowania na naruszenia Rozporządzenia. Najważniejsze zmiany obejmują: - Nowe i rozszerzone prawa właścicieli danych: „prawo do bycia zapomnianym” (skierowane do osób, które życzą sobie, by ich dane osobowe zostały usunięte), uprawnienie do żądania przeniesienia danych oraz wzmocnione prawo dostępu i wglądu obywatela w jego dane. Osoby, których dane dotyczą, będą także miały rozszerzone prawo sprzeciwu wobec przetwarzania ich danych. - Wprowadzone zostały ograniczenia w zakresie profilowania włączając w to obowiązek otrzymania zgody na profilowanie przed rozpoczęciem zbierania danych, surowy obowiązek informowania o profilowaniu oraz konieczność akceptacji braku zgody na profilowanie. - Przepisami RODO zostają wprowadzone nowe lub uzupełnione zasady uzyskiwania zgód na przetwarzanie danych osobowych od osób, których dane dotyczą. Przepisy RODO wskazują także liczne informacje, które muszą być uwzględnione w komunikacji sposobu przetwarzania danych osobowych kierowanej do osób, których dane dotyczą. Obowiązkiem administratorów danych jest zgłaszanie w ciągu 72 godzin od wykrycia do właściwego organu nadzoru przypadków naruszeń, które mogą skutkować zagrożeniem praw i swobód osób, których dane zostały naruszone. Dodatkowo Ustawa wprowadziła nowe zasady przetwarzania danych na potrzeby badania zdolności kredytowej konsumentów.
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 roku w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014	Termin: 1 stycznia 2018 roku Rozporządzenie wprowadza m.in. wspólne ramy mające na celu zapewnienie dokładności i rzetelności indeksów stosowanych w UE jako wskaźniki referencyjne w instrumentach i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych, a także ochronę konsumentów i inwestorów. Rozporządzenie ma m.in. zastosowanie do podmiotów opracowujących wskaźniki referencyjne, przekazujących dane wejściowe dla wskaźnika referencyjnego oraz podmiotów nadzorowanych stosujących wskaźniki w umowach finansowych oraz instrumentach finansowych.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 roku („MIFID II”), Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 roku („MIFIR”) wraz z innymi aktami prawa UE oraz związana z nimi nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw i aktów wykonawczych	• Termin: 3 stycznia 2018 roku (przepisy UE) oraz 21 października 2018 roku (przepisy lokalne) • Głównym celem regulacji MIFID II oraz MIFIR jest podwyższenie ochrony klientów korzystających z usług inwestycyjnych oraz zwiększenie przejrzystości funkcjonowania rynków finansowych, a także • Zapewnienie wzrostu konkurencyjności i efektywności rynków finansowych w Polsce i Unii Europejskiej.
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji oraz rozporządzenia wykonawcze do ww. rozporządzenia wydane przez Komisję Europejską („EMIR”)	• Regulacja EMIR wdrażana jest w poszczególnych fazach od 2012 roku. Kolejne fazy wdrożenia w związku z regulacją EMIR, w szczególności dotyczące rozszerzenia zakresu podmiotów zobowiązanych stosować początkowy depozyt zabezpieczający (initial margin) dla transakcji pochodnych, były prowadzone w 2018 roku. • Regulacja EMIR nakłada na przedsiębiorców będących kontrahentami finansowymi, jak i niefinansowymi w rozumieniu Rozporządzenia szereg obowiązków związanych z zawieraniem transakcji pochodnych, a w szczególności transakcji zawieranych na rynku OTC (np. raportowanie transakcji pochodnych, rozliczanie transakcji pochodnych przez kontrahenta centralnego (CCP), potwierdzanie transakcji, rekonsyliacja oraz zabezpieczanie ekspozycji z transakcji).
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie prospektu, który ma być publikowany w związku z ofertą publiczną papierów wartościowych lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku regulowanym oraz uchylenia dyrektywy 2003/71/WE	• Termin: 21 lipca 2019 roku • Najważniejsze zmiany objęły zmianę definicji i zasad dokonywania ofert publicznych
Ustawa z dnia 15 grudnia 2017 roku o dystrybucji ubezpieczeń	• Termin: 1 października 2018 roku • Ustawa dotyczy ustanowienia nowych regulacji wynikających z konieczności implementowania do krajowego porządku prawnego przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 z dnia 20 stycznia 2016 roku. • Ustawa określa zasady wykonywania działalności w zakresie dystrybucji ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz dystrybucji reasekuracji.
Ustawa z dnia 30 listopada 2016 roku o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw, implementująca Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 roku w sprawie porównywalności opłat związanych z rachunkami płatniczymi, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego („PAD”)	• Termin: 8 sierpnia 2018 roku • Najważniejsze zmiany objęły: - dostęp do rachunku podstawowego, tj. zapewnienie konsumentom dostępu do bezpłatnego podstawowego rachunku płatniczego oraz do podstawowych usług płatniczych powiązanych z tym rachunkiem, - ustawowe zasady dotyczące przenoszenia rachunków płatniczych, - obowiązki informacyjne w zakresie opłat.
Ustawa z dnia 16 października 2019 roku o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw	• Termin: 30 listopada 2019 roku (3 września 2020 roku w zakresie identyfikacji akcjonariuszy) • Najważniejsze zmiany objęły: - zmianę definicji i zasad dokonywania ofert publicznych (dostosowanie do przepisów UE), - wprowadzenie jako zasady oferty publicznej, - nowe obowiązki dla podmiotów prowadzących rachunki papierów wartościowych w zakresie identyfikacji akcjonariuszy, przekazywania informacji akcjonariuszom i ułatwiania wykonywania praw akcjonariuszy (od 3 września 2020 roku)
Ustawa z dnia 4 października 2018 roku o pracowniczych planach kapitałowych	• Termin: 1 stycznia 2019 roku • wprowadzenie programu długoterminowego oszczędzania dla osób zatrudnionych, które będą działały m.in. w formie funduszy inwestycyjnych oraz dobrowolnych funduszy emerytalnych, dla których Bank będzie mógł świadczyć usługi depozytariusza • 1 lipca 2019 roku - I etap wprowadzenia Pracowniczych Planów Kapitałowych - podmioty zatrudniające co najmniej 250 osób
Ustawa z dnia 9 sierpnia 2019 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw	• Termin: 1 listopada 2019 roku • Ustawa nakłada na przedsiębiorców dokonujących płatności za faktury, na których jest wymieniona co najmniej jedna pozycja wskazana w załączniku nr 15 do ustawy o podatku od towarów i usług, a wartość faktury przekracza 15 tys. zł stosowanie metody podzielonej płatności. Ponadto środki gromadzone na rachunku są wykorzystywane do zapłaty zobowiązań wynikających z podatku VAT, PIT, CIT, akcyzy, należności celnych, a także składek ZUS. • W związku z przewidzianymi ustawą mechanizmami sankcyjnymi w odniesieniu do części produktów bankowych regulacja oznacza konieczność modyfikacji procesów biznesowych i operacyjnych pomimo, że bank nie jest bezpośrednim nabywcą towaru lub usługi objętej obowiązkową podzielną płatnością.
Ustawa z dnia 12 kwietnia 2019 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw	• Termin: 1 września 2019 roku • Ustawa wprowadza dla przedsiębiorców obowiązek weryfikacji na wykazie podatników VAT (tzw. biała lista) rachunku podmiotu, na który dany podatnik dokonuje płatności. Zapłacenie na rachunek, który nie znajduje się na tej liście, powoduje dla klienta powstanie konsekwencji podatkowych. Zgodnie z zapisami ustawy negatywne konsekwencje w stosunku do przedsiębiorcy, który zapłaci na rachunek niezajdujący się na białej liście, są wyciągane od 1 stycznia 2020 roku. • Ustawa nie odnosi się bezpośrednio do płatności dokonywanych na rzecz banków, co do zasady nie przewiduje jednak umieszczania na białej liście tzw. rachunków gospodarki własnej co może wiązać się z ryzykiem po stronie kontrahentów.

Ustawa z dnia 23 października 2018 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw	• Termin: 1 stycznia 2019 roku • Ustawa wprowadziła szereg zmian dotyczących w szczególności zakresu obowiązków płatników podatków, nakładając m.in. zaostrzone wymogi dotyczące możliwości stosowania zwolnień lub stawek preferencyjnych w odniesieniu do wypłacanych odsetek, dywidend oraz innych przychodów objętych opodatkowaniem u źródła. Dodatkowo wprowadzony został przy okazji implementowania do krajowego porządku prawnego przepisów Dyrektywy Rady (UE) 2018/822 z dnia 25 maja 2018 roku zmieniającej Dyrektywę 2011/16/UE w zakresie obowiązkowej automatycznej wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania w odniesieniu do podlegających zgłoszeniu uzgodnień transgranicznych obowiązek identyfikowania i raportowania zdarzeń kwalifikowanych jako schematy podatkowe. Wprowadzono również rozszerzone i bardziej szczegółowe obowiązki dotyczące dokumentowania transakcji z podmiotami powiązanymi. Ustawa zaostrzyła też i wprowadziła nowe kategorie sankcji za naruszenie obowiązków podatkowych.
Orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 11 września 2019 roku dotyczące interpretacji artykułu 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG, dotyczącego rozliczenia kosztów kredytu w przypadku jego wcześniejszej spłaty	• Termin ogłoszenia: 11 września 2019 roku • Dyrektywa została wdrożona w Polsce w drodze ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim. Publikacja orzeczenia dotyczącego zasad rozliczenia wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego, przewidzianych tą dyrektywą spowodowała konieczność dokonania weryfikacji dotychczasowej praktyki Banku w obszarze kredytów konsumenckich.

Na sytuację finansową i organizacyjną Grupy w 2020 roku będą miały wpływ m.in.:

Akty prawne / regulacje	Data wejścia w życie i podsumowanie nowych wymogów
Rekomendacja R dotycząca zasad zarządzania ryzykiem kredytowym oraz ujmowania oczekiwanych strat kredytowych (projekt)	• Termin: 2020/2021 rok (rekomendacja projektowana) • Rekomendacja jest adresowana do banków i stanowi zbiór zasad oraz wytycznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym i ujmowania oczekiwanych strat kredytowych. Nowelizacja Rekomendacji R jest wynikiem wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2018 roku nowego Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej - MSSF 9 Instrumenty finansowe. Celem Rekomendacji R jest wskazanie bankom zbioru dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, klasyfikacji ekspozycji kredytowych i szacowania oczekiwanych strat kredytowych zgodnie z przyjętą i obowiązującą w banku polityką rachunkowości.
Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie	• Termin: 2019 rok • znowelizowana rekomendacja S przewiduje m.in. obowiązek wprowadzenia do oferty banków kredytów ze stałą stopą procentową wraz z możliwością zamiany kredytu ze zmienną stopą procentową na kredyt ze stałą stopą procentową. Ponadto, znowelizowana Rekomendacja S wprowadza postanowienia dotyczące kredytów z opcją zwolnienia ze zobowiązania wobec banku z tytułu ekspozycji kredytowej zabezpieczonej hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w przypadku przeniesienia przez kredytobiorcę na bank własności kredytowanej nieruchomości, określanych jako kredyty z opcją „klucz za dług”. Projekt uwzględnia również możliwość informowania kolejno grup klientów o możliwości zamiany kredytu w przypadku, gdy bank przewiduje, że nie będzie w stanie obsłużyć wszystkich spodziewanych wniosków.
Rekomendacja Z dotycząca ładu wewnętrznego w bankach Wytyczne EBA i ESMA w sprawie oceny odpowiedzialności członków organów zarządzającego i kluczowego personelu Wytyczne EBA ws. zarządzania wewnętrznego	• Termin: 2019 rok • Rekomendacja Z będzie stanowić zbiór dobrych praktyk w zakresie zarządzania wewnętrznego (ang. internal governance). W szczególności dokument będzie się odnosił do takich kwestii, jak: ogólne zasady ładu wewnętrznego w banku, struktura organizacyjna, zadania, obowiązki, skład i funkcjonowanie rady nadzorczej, zarządu i kadry zarządzającej wyższego szczebla, standardy postępowania banku (etyka) oraz konflikt interesów, zasady wynagradzania banku, zasady zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej, systemy informacyjne i komunikacja, wprowadzanie nowych produktów w banku, polityka dywidendowa, polityka zlecenia czynności na zewnątrz (outsourcing), ciągłość działania oraz przejrzystość systemu zarządzania w banku. Postanowienia Rekomendacji Z opracowywane są z uwzględnieniem wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych.
Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2018/389 z dnia 27 listopada 2017 roku uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących silnego uwierzytelniania klienta i wspólnych i bezpiecznych otwartych standardów komunikacji	• Termin: 14 września 2019 roku • Rozporządzenie wskazuje wymogi, które dostawcy usług płatniczych muszą spełnić w celu wdrożenia środków bezpieczeństwa umożliwiających tym dostawcom m.in. stosowanie procedury silnego uwierzytelniania oraz związanych z tym środków bezpieczeństwa, a także określenie wspólnych, bezpiecznych i otwartych standardów komunikacji między dostawcami usług płatniczych prowadzącymi rachunek, dostawcami świadczącymi usługę inicjowania płatności, dostawcami świadczącymi usługę dostępu do informacji o rachunku, płatnikami, odbiorcami i innymi dostawcami usług płatniczych w odniesieniu do świadczenia i korzystania z usług płatniczych.
Ustawa z dnia 23 października 2018 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw	• Termin: 1 stycznia 2019 roku • Ustawa dotyczy ustanowienia nowych regulacji wynikających z konieczności implementowania do krajowego porządku prawnego przepisów Dyrektywy Rady (UE) 2018/822 z dnia 25 maja 2018 roku zmieniającej Dyrektywę 2011/16/UE w zakresie obowiązkowej automatycznej wymiany informacji w dziedzinie opodatkowania w odniesieniu do podlegających zgłoszeniu uzgodnień transgranicznych. • Obowiązek raportowania schematów podatkowych do Szefa KAS. • Szybki dostęp administracji podatkowej do informacji o potencjalnie agresywnym planowaniu lub nadużyciach związanych z planowaniem podatkowym, jak również o promotorach i użytkownikach schematów podatkowych. • Zniechęcenie podatników i ich doradców do przygotowywania i stosowania uzgodnień mogących stanowić unikanie opodatkowania. • Identyfikacja luk w przepisach podatkowych oraz poprawa jakości systemu podatkowego

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 roku w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji oraz rozporządzenia wykonawcze do ww. rozporządzenia wydane przez Komisję Europejską („EMIR”)	Regulacja EMIR wdrażana jest w poszczególnych fazach od 2012 roku. Kolejne fazy wdrożenia w związku z regulacją EMIR, w szczególności dotyczące rozszerzenia zakresu podmiotów zobowiązanych stosować początkowy depozyt zabezpieczający (initial margin) dla transakcji pochodnych, będą kontynuowane w 2020 roku. Regulacja EMIR nakłada na przedsiębiorców będących kontrahentami finansowymi, jak i niefinansowymi w rozumieniu Rozporządzenia szereg obowiązków związanych z zawieraniem transakcji pochodnych, a w szczególności transakcji zawieranych na rynku OTC (np. raportowanie transakcji pochodnych, rozliczanie transakcji pochodnych przez kontrahenta centralnego (CCP), potwierdzanie transakcji, rekoncyliaacja oraz zabezpieczanie ekspozycji z transakcji).
Ustawa z dnia 9 listopada 2018 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku	Termin: 1 stycznia 2019 roku Wzmocnienie ochrony inwestorów na rynku kapitałowym. Wprowadzenie obowiązkowej dematerializacji niektórych instrumentów finansowych (m.in. obligacje, listy zastawne). Termin wejścia w życie - 1 lipca 2019 roku Wprowadzenie instytucji agenta emisji, którą mogą pełnić wyłącznie firmy inwestycyjne lub banki powiernicze. Do obowiązków agenta emisji ma należeć m.in. obowiązek weryfikacji spełnienia wymogów prawnych przez emitenta instrumentów finansowych. Termin wejścia w życie - 1 lipca 2019 roku Wprowadzenie uprawnienia dla Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta do nałożenia kary pieniężnej na osoby odpowiedzialne za wprowadzenie do umów z klientami tzw. klauzul abuzywnych. Wydłużenie do 12 miesięcy okresu, przez który KNF może prowadzić kontrole w instytucjach nadzorowanych (poprzednio 6 miesięcy). Prawo KNF do wydania decyzji o przejęciu banku przez inny bank w przypadku spadku kapitałów banku poniżej wymogów określonych przepisami prawa.
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 roku w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014	Rozporządzenie wprowadza m.in. wspólne ramy mające na celu zapewnienie dokładności i rzetelności indeksów stosowanych w UE jako wskaźniki referencyjne w instrumentach i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych, a także ochronę konsumentów i inwestorów. Rozporządzenie ma m.in. zastosowanie do podmiotów opracowujących wskaźniki referencyjne, przekazujących dane wejściowe dla wskaźnika referencyjnego oraz podmiotów nadzorowanych stosujących wskaźniki w umowach finansowych oraz instrumentach finansowych.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/65/UE z dnia 15 maja 2014 roku („MIFID II”), Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 600/2014 z dnia 15 maja 2014 roku („MIFIR”) wraz z innymi aktami prawa UE oraz związana z nimi ustawa z dnia 1 marca 2018 roku o zmianie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi oraz niektórych innych ustaw	Głównym celem regulacji MIFID II, MIFIR jest podwyższenie ochrony klientów korzystających z usług inwestycyjnych oraz zwiększenie przejrzystości funkcjonowania rynków finansowych, a także zapewnienie wzrostu konkurencyjności i efektywności rynków finansowych w Polsce i Unii Europejskiej. W 2020 roku spodziewane jest wejście w życie kolejnych obowiązków wynikających z MIFID II i EMIR, w tym w szczególności związanych z objęciem instrumentów pochodnych reżimem tzw. podmiotów systematycznie internalizujących transakcje.
Ustawa z dnia 30 sierpnia 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw	Termin: 1 stycznia 2021 roku (z wyjątkami) Najważniejsze zmiany objęły: obligatoryjną dematerializację wszystkich akcji, rejestrwanie akcji w rejestrze akcjonariuszy prowadzonym przez uprawniony podmiot.
Ustawa z dnia 16 października 2019 roku o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz niektórych innych ustaw	Termin: 3 września 2020 roku w zakresie identyfikacji akcjonariuszy Najważniejsze zmiany objęły: nowe obowiązki dla podmiotów prowadzących rachunki papierów wartościowych w zakresie identyfikacji akcjonariuszy, przekazywania informacji akcjonariuszom i ułatwiania wykonywania praw akcjonariuszy (od 3 września 2020 roku)
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/2356 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie przejrzystości transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ponownego wykorzystania oraz zmiany rozporządzenia (UE) nr 648/2012	Termin: 11 kwietnia 2020 roku Rozporządzenie wprowadza obowiązek raportowania szczegółowych informacji dotyczących transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych, jak również informacji o wszelkich zmianach w takich transakcjach lub o ich zakończeniu, do repozytorium transakcji. Przez transakcje finansowane z użyciem papierów wartościowych rozumie się: transakcję odkupu, udzielanie pożyczek papierów wartościowych lub towarów oraz zaciąganie pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcję zwrotną kupno-sprzedaż lub transakcję zwrotną sprzedaż-kupno, transakcję z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego.
Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków z otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne	Termin: Projekt przewiduje datę wejścia w życie do 1 czerwca 2020 roku, natomiast realizacja istotnych postanowień projektu przewidziana jest na listopad 2020 roku oraz 2021 roku. Projekt zakłada likwidację otwartych funduszy emerytalnych (OFE) oraz dobrowolnych funduszy emerytalnych (DFE) poprzez przekształcenie w specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte i przekazanie środków członków OFE i DFE na indywidualne konta emerytalne uczestników prowadzone w tych funduszach; Projekt zakłada pobranie opłaty za przekształcenie w wysokości 15% zgromadzonych środków w OFE, chyba że członek OFE złoży deklarację o przejściu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i wówczas opłata nie zostanie pobrana. Projektowane zmiany mogą mieć wpływ świadczenie usług depozytariusza na rzecz OFE i DFE oraz powodują konieczność dostosowania do projektowanych przepisów.
Ustawa z dnia 4 października 2018 roku o pracowniczych planach kapitałowych	Wprowadzenie programu długoterminowego oszczędzania dla osób zatrudnionych, które będą działały m.in. w formie funduszy inwestycyjnych oraz dobrowolnych funduszy emerytalnych, dla których Bank będzie mógł świadczyć usługi depozytariusza. 1 stycznia 2020 roku - II etap wprowadzenia Pracowniczych Planów Kapitałowych - podmioty zatrudniające co najmniej 50 osób. 1 lipca 2020 roku - III etap wprowadzania Pracowniczych Planów Kapitałowych - podmioty zatrudniające co najmniej 20 osób.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 roku w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniające Dyrektywę 98/26/EC oraz Rozporządzenie (EU) 236/2012	Wprowadzenie kolejnych obowiązków związanych z dyscypliną rozrachunku transakcji dotyczących określonych instrumentów finansowych, z dniem 13 września 2020 roku, mających na celu usprawnienie rozrachunku transakcji, w szczególności rozliczanych przez centralne depozyty papierów wartościowych.
Akty prawne dotyczące relacji pomiędzy Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej a Unią Europejską, w tym Polską, wobec wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej	Regulacje poruszają szeroki zakres zagadnień związanych z przepływem kapitału, usług, towarów i osób pomiędzy Wielką Brytanią a Unią Europejską, w tym Polską, wobec wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej
Nowa dokumentacja Stawek Referencyjnych WIBID i WIBOR Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.	GPW Benchmark S.A. w dniu 6 grudnia 2019 roku podjął decyzje o zmianie Kodeksu Postępowania Uczestników Fixingu WIBID i WIBOR. Zmieniony Kodeks Postępowania wchodzi w życie 4 lutego 2020 roku. Projekt dokumentacji stanowi dostosowanie do wymogów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 roku w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszu inwestycyjnego i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014.
Ustawa z dnia 31 lipca 2019 roku o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych	Od 1 czerwca 2020 roku wchodzi w życie zmiana Kodeksu cywilnego wskazująca, że do osób fizycznych zawierających umowę (np. z Bankiem) bezpośrednio związaną z jej działalnością gospodarczą, gdy z treści tej umowy wynika, że nie posiada ona dla niej charakteru zawodowego zastosowanie znajdzie ochrona przewidziana dla konsumentów w zakresie m.in. klauzul abuzywnych.
Ustawa z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych	Termin: 1 stycznia 2020 roku Podstawowym celem ustawy jest dalsze ograniczenie opóźnień w placeniu kontrahentem, ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorców mikro, małych i średnich. Tzw. duży przedsiębiorcy nie będą mogli ustalać z mniejszymi przedsiębiorcami terminów płatności dłuższych niż 60 dni.
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/518 z dnia 19 marca 2019 roku zmieniające rozporządzenie (WE) nr 924/2009 w odniesieniu do niektórych opłat za płatności transgraniczne Unii i opłat za przeliczenia waluty	Termin: 15 grudnia 2019 roku Rozporządzenie wymusza zrównoważenie opłat za transgraniczne transakcje płatnicze w EUR do odpowiadających im opłat za transakcji płatniczych krajowych w PLN (zasada równoważności). Z dniem 19 kwietnia 2020 roku zastosowanie będzie miała zasada transparentności, która wymusza na dostawcach usług płatniczych informowanie klientów przed realizacją transakcji płatniczej o zakresie opłat związanych z przeliczeniem waluty i związanych z tym opłat dodatkowych.

2. Istotne czynniki ryzyka i zagrożenia związane z Grupą i jej działalnością

2.1. Zasady zarządzania ryzykiem

Grupa zarządza ryzykiem, wprowadzając spójne w ramach Grupy zasady, mechanizmy kontrolne i narzędzia, uwzględniające wymagania nadzorcze oraz najlepsze praktyki rynkowe.

Funkcjonujący w Grupie system zarządzania ryzykiem, oparty na koncepcji uwzględniającej wspólną odpowiedzialność, zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach („trzech liniach obrony”):

- Poziom 1, tj. jednostki organizacyjne odpowiedzialne za prowadzenie działalności, z której wynika podejmowanie ryzyka oraz odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, jak również za identyfikowanie i raportowanie ryzyka do jednostek drugiej linii;
- Poziom 2, tj. zarządzanie ryzykiem w jednostkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszej linii oraz działalności komórki do spraw zgodności – jednostki lub osoby odpowiedzialne za ustanawianie standardów zarządzania ryzykiem w zakresie identyfikowania, pomiaru lub oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania oraz nadzór nad mechanizmami kontrolnymi, stosowanymi przez inne jednostki organizacyjne Banku w celu ograniczenia ryzyka – jednostki organizacyjne Sektora Zarządzania Ryzykiem, Departament Zgodności, Sektor Zarządzania Finansami, Pion Prawny, Pion Zarządzania Kadrami;
- Poziom 3, tj. jednostki Audytu, zapewniające niezależną ocenę procesów zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej.

Organizując procesy zarządzania ryzykiem, Grupa uwzględniła profil ryzyka, cele strategiczne i biznesowe, dostępne zasoby kapitału i płynności, otoczenie makroekonomiczne oraz wymogi

regulacyjne, stanowiące ramy systemu kontroli i zarządzania ryzykiem.

Procesy zarządzania ryzykiem są wdrażane na podstawie pisemnych polityk i zasad dotyczących identyfikacji, pomiaru, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania ryzyka, na które Grupa jest narażona, zatwierdzonych przez Zarząd, osoby upoważnione zgodnie z zasadami wydawania aktów normatywnych w Banku lub odpowiednio powołane Komitety, w tym:

- Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami;
- Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem, zawierający Komisję ds. Modeli oraz Komisję ds. Ryzyka Sektora Bankowości Detalicznej;
- Komitet ds. Nowych Produktów.

Ryzyko działalności Grupy ograniczane jest poprzez system limitów, wynikających z apetytu na ryzyko, a funkcjonujący w Banku system informacji zarządczej umożliwia monitorowanie poziomu ryzyka poprzez systematyczne dostarczanie kadrcze zarządzającej informacji dotyczących portfela.

Grupa zarządza wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka, wynikającymi z realizacji przyjętej strategii biznesowej. W ramach procesu identyfikacji istotnych rodzajów ryzyka w 2019 roku Zarząd Banku uznał za istotne dla celów zarządzania ryzykiem oraz procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego następujące rodzaje ryzyka:

- Ryzyko kredytowe,
- Ryzyko kredytowe kontrahenta,
- Ryzyko rynkowe w księdze handlowej,
- Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- Ryzyko płynności,
- Ryzyko operacyjne,
- Ryzyko braku zgodności.

Ryzyko płynności	
Definicja	Ryzyko płynności to ryzyko niezdolności do wypełnienia w określonym terminie swoich zobowiązań finansowych wobec klienta, kredytodawcy lub inwestora w wyniku niedopasowania przepływów finansowych.
Strategia zarządzania	Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie Bankowi i podmiotom Grupy dostępu do środków płynnych w celu wypełniania wszystkich swoich zobowiązań finansowych terminowo (również w prawdopodobnych, ekstremalnych sytuacjach kryzysowych). Zarządzanie ryzykiem płynności opiera się na: - obowiązujących przepisach prawa, w szczególności ustawie Prawo bankowe; - wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego; - zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku; - z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku. Grupa analizuje i zarządza ryzykiem płynności w różnych horyzontach czasowych, przy czym rozróżnia się płynność bieżącą, krótko-, średnio- i długoterminową, stosując adekwatne metody pomiaru i limitowania ryzyka. Przyjęte miary oraz limity mają na celu ograniczenie nadmiernej koncentracji w zakresie przyjętej struktury bilansu, czy też źródeł finansowania. Zarządzanie płynnością długoterminową należy do zadań Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami i jest określone w strategii Banku. Jest ono prowadzone w oparciu o monitorowanie relacji strukturalnych bilansu oraz o regulacyjne miary płynności długookresowej i obejmuje analizę luk płynności, a także możliwości pozyskania w przyszłości wystarczających źródeł finansowania oraz kosztu pozyskania środków w kontekście wpływu na rentowność prowadzonej działalności. Zarządzanie płynnością średnioterminową, w horyzoncie do 1 roku, należy do zadań Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami i odbywa się w oparciu o przygotowywany w cyklu rocznym plan finansowania, określający poziomy limitów wewnętrznych oraz przygotowywane przez jednostki biznesowe Banku plany w zakresie zmiany aktywów i pasywów, opracowywane w ramach planów finansowych na kolejny rok budżetowy. Zarządzanie płynnością krótkoterminową, w horyzoncie do 3 miesięcy, należy do zadań Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej i odbywa się w oparciu o regulacyjne miary płynności krótkookresowej oraz limity wewnętrzne. Bank analizuje także poziom płynności w sytuacjach kryzysowych, przyjmując jako warunek konieczny brak ujemnej luki we wszystkich przedziałach czasowych w horyzoncie 12 miesięcy. Zarządzanie płynnością bieżącą należy do zadań Sektora Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej i prowadzone jest w oparciu o rachunki nostro Banku, w tym w szczególności rachunek rezerwy obowiązkowej w NBP, przy użyciu dostępnych produktów oferowanych przez rynek pieniężny oraz bank centralny.
Pomiar ryzyka	Pomiar ryzyka płynności dokonywany jest przy wykorzystaniu: zewnętrznych miar nadzorczych (miary M3-M4, LCR/NSFR oraz dodatkowe wskaźniki monitorowania płynności-ALMM) oraz dodatkowych miar i narzędzi wypracowanych wewnętrznie: - analiza luk - MAR/S2, - scenariusze kryzysowe/stresowe, - strukturalne wskaźniki płynności, - rynkowe czynniki ostrzegawcze, - znaczące źródła finansowania, - awaryjny plan finansowania, - proces zarządzania płynnością śróddzienną, - luka płynności krótkoterminowej - M1, - współczynnik płynności krótkoterminowej - M2.
Monitoring	Monitorowanie i zarządzanie ryzykiem płynności jest dokonywane przy wykorzystaniu: nadzorczych limitów ryzyka płynności ustalonych przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego oraz wewnętrznych limitów i progów ostrożnościowych ryzyka płynności, ustalonych przez Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami: - limity dla Raportu S2 - dla ustalonych walut i przedziałów czasowych; - progów ostrzegawcze strukturalnych wskaźników płynności; - próg ostrzegawczy testów scenariuszy kryzysowych. Departament Ryzyka Rynkowego oraz specjalna jednostka raportowa w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem przekazują regularnie do osób pełniących właściwe funkcje kierownicze i funkcje zarządzania, raporty dotyczące pozycji płynnościowej, wyniku testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka płynności, informacje na temat alokacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka płynności. Dodatkowo, analiza ryzyka płynności jest systematycznie prezentowana na takich komitetach, jak: Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami, Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej.

Ryzyko rynkowe

Definicja	Ryzyko rynkowe to ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Banku w wyniku zmiany: - rynkowych stóp procentowych, - kursów walutowych, - kursów akcji, - cen towarów, - oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.
Strategia zarządzania	Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest zapewnienie, że rozmiary ponoszonego ryzyka w ramach Grupy odpowiadają poziomowi akceptowalnemu przez akcjonariuszy oraz instytucje nadzoru bankowego, a także zapewnienie, że wszystkie ekspozycje na ryzyko rynkowe są właściwie odzwierciedlone w kalkulowanych miarach ryzyka przekazywanych do wiadomości odpowiednim osobom i organom zarządzającym. Przyjęte miary oraz limity ryzyka rynkowego mają na celu zapobieganie nadmiernej koncentracji ekspozycji na pojedynczy czynnik ryzyka lub grupę powiązanych czynników ryzyka, a także, aby określić ogólny maksymalny poziom podejmowanego ryzyka w księdze handlowej lub bankowej. Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku opiera się na: wymaganiach polskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego, zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku, z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku. Zarządzanie ryzykiem rynkowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji, ceny towarów masowych oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem rynkowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowy i bankowy. Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie. Portfele handlowe obejmują pozycje bilansowe, takie jak: dłużne papiery wartościowe, kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, tzn. nabywane w celach handlowych i spełniające określone kryteria płynności oraz wszystkie pozycje w instrumentach pochodnych, przy czym w tym przypadku dokonuje się rozróżnienia portfeli nabywanych w celach czysto handlowych oraz tych, które są zawierane w celu zabezpieczenia ryzyka pozycji w portfelu bankowym - tzw. zabezpieczenia ekonomiczne (economic hedge). Wycena portfeli handlowych dokonywana jest bezpośrednio na podstawie cen rynkowych lub za pomocą modeli wyceny przy zastosowaniu parametrów cenowych notowanych na rynku. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Pion Transakcji Rynku Międzybankowego w Sektorze Rynków Finansowych i Bankowości Korporacyjnej w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Portfel handlowy obejmuje również opcje, w tym przede wszystkim walutowe transakcje opcyjne, opcje na stopy procentowe oraz struktury opcyjne, będące odzwierciedleniem ekonomicznej natury oraz ryzyka wynikającego z produktów oferowanych klientom Banku. Działalność Banku w tym zakresie jest prowadzona w sposób zapewniający jednoczesne (każdorazowe i natychmiastowe) zawarcie transakcji przeciwstawnej o takich samych parametrach, w związku z czym portfel transakcji opcyjnych nie generuje otwartej ekspozycji ryzyka rynkowego. Jedyną wielkością związaną z zawieraniem transakcji opcyjnych uwzględnianą w pomiarze ryzyka rynkowego, a konkretnie ryzyka walutowego, jest wielkość premii placonej/otrzymywanej w walucie zagranicznej.
Pomiar ryzyka	Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka: metoda czynników wrażliwości (Factor Sensitivity/DV01), metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR), testy warunków skrajnych. Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji). - w przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01; - w odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie; - w przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej). Miarą zintegrowaną ryzyka rynkowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko (VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Banku, wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania. Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych. W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami. Bank notuje ekspozycje ryzyka rynkowego portfeli handlowych w ponad dwudziestu walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych, jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko rynkowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.
Monitoring	Departament Ryzyka Rynkowego oraz specjalna jednostka raportowa w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem przekazują regularnie do osób pełniących właściwe funkcje kierownicze i funkcje zarządzania, raporty dotyczące wrażliwości portfela, wielkości wartości zagrożonej (VAR), wielkości pozycji na papierach wartościowych, wyniku testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka rynkowego, informacje na temat alokacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego oraz raporty na temat wykorzystania limitów Trading MAT i Trading Stop Loss (progi ostrzegawcze). Dodatkowo, analiza ryzyka rynkowego jest systematycznie prezentowana na takich komitetach, jak: Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami, Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej.

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej	
Definicja	Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej to ryzyko negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na dochody odsetkowe i kapitał Grupy. Ryzyko stóp procentowych może wystąpić w przypadku, gdy aktywa i pasywa (z uwzględnieniem kapitału oraz instrumentów pochodnych spełniających wymogi rachunkowości zabezpieczeń) mają różne terminy zapadalności, ich oprocentowanie zmienia się w różnych terminach, ich oprocentowanie jest relacjonowane do różnych rynkowych krzywych stóp procentowych (ryzyko bazy), zawarte są w nich opcje.
Strategia zarządzania	Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik odsetkowy, a dalej finansowy Grupy. Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku opiera się na: wymaganiach polskich i europejskich instytucji regulacyjnych, a zwłaszcza na uchwałach Komisji Nadzoru Finansowego oraz EBA; zasadach ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem w Grupie oraz ogólnym poziomie ryzyka zaakceptowanym przez Radę Nadzorczą Banku, z uwzględnieniem najlepszych praktyk stosowanych na rynku. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej prowadzone jest na poziomie strategicznym oraz operacyjnym. Podział na poziomy zarządzania ryzykiem uwarunkowany jest charakterem i rodzajem decyzji, jakie są podejmowane przez poszczególne gremia decyzyjne w Banku, wpływające na profil i poziom ryzyka stopy procentowej. - Strategiczna perspektywa zarządzania ryzykiem leży w kompetencjach decyzyjnych Komitetu ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku (KZAiP). KZAiP zarządza ryzykiem stóp procentowych poprzez ustalanie limitów ryzyka dla portfeli bankowych oraz dokonując comiesięcznych przeglądów wielkości ekspozycji i wyniku z zarządzania tymi portfelami. - Operacyjne zarządzanie ryzykiem stóp procentowych prowadzone jest w Departamencie Zarządzania Aktywami i Pasywami, który jest uprawniony do otwierania pozycji ryzyka w ramach przyjętych limitów.
Pomiar ryzyka	Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka: analiza luki stopy procentowej, metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (Value-at-Close) / całkowitego zwrotu z portfela (Total Return), metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (Interest Rate Exposure, IRE), testy warunków skrajnych. Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych jako zabezpieczenia ekonomiczne, w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy. Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji. Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (Value-at-Close) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań. Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem (NIR - net interest revenues), który może być uzyskany w określonym przedziale czasu. IRE jest różnicą między planem bazowym NIR i NIR w scenariuszu szoku stopy procentowej (nap +100pb, +200pb, -100pb, -200pb). Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat. Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym. Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych, stanowiących kombinacje ruchów czynników rynkowych, zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move), oraz kryzysowe (stress move), występujących zarówno w kraju, jak i za granicą. Wielkości zakładanych przesunięć czynników rynkowych rewidowane są co najmniej raz do roku i odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Banku. Dodatkowo, Bank regularnie, w cyklu miesięcznym, oblicza wpływ nadzorczych szoków stóp procentowych na ekonomiczną wartość kapitału EVE. Jeżeli spadek EVE jest większy niż 15% kapitału Tier I instytucji w którymkolwiek z sześciu scenariuszy, Bank informuje o tym fakcie właściwy organ nadzoru. Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami w Pionie Transakcji Rynku Międzybankowego prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży: zarządzanie płynnością finansową, zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Pion Transakcji Rynku Międzybankowego z innych jednostek organizacyjnych Banku, otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Banku przez Pion Transakcji Rynku Międzybankowego. Aby uniknąć nadmiernych wahań wartości funduszy kapitałowych Banku, spowodowanych przez przeszacowanie aktywów przeznaczonych do sprzedaży, ustala się maksymalne limity pozycji DVO1 (Dollar Value of 1 basis point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej, (do którego sprowadzane są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym), spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę dla tego typu portfeli. Limity dotyczą również pozycji otwartych w instrumentach pochodnych (np. transakcjach swap stóp procentowych), przeprowadzanych w celu zabezpieczenia wartości godziwej portfela.
Monitoring	Departament Ryzyka Rynkowego oraz specjalna jednostka raportowa w ramach Sektora Zarządzania Ryzykiem przekazują regularnie do osób pełniących właściwe funkcje kierownicze i funkcje zarządzania, raporty dotyczące wrażliwości portfela, wielkości pozycji na papierach wartościowych, wyniku testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka stopy procentowej księgi bankowej. Dodatkowo, analiza ryzyka rynkowego jest systematycznie prezentowana na takich komitetach, jak: Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału przy Radzie Nadzorczej.

Ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta

Definicja	• Ryzyko niewykonania zobowiązania przez klienta. • Ryzyko niewykonania przez kontrahenta zobowiązania wynikającego z transakcji przed jej ostatecznym rozliczeniem lub tego dnia.
Strategia zarządzania	• Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest wspieranie długoterminowego planu stabilnego rozwoju portfela kredytowego przy zachowaniu jego odpowiedniej jakości. Proces kredytowy opiera się na szeregu fundamentalnych zasad, takich jak: - wspólna odpowiedzialność obszaru biznesu i niezależnych jednostek zarządzania ryzykiem za jakość portfela i procesu kredytowego oraz ponoszone straty kredytowe; - postępowanie zgodnie z wytycznymi dotyczącymi struktury portfela w celu zapewnienia jego dywersyfikacji i zachowania równowagi pomiędzy ryzykiem i kapitałem; - wprowadzenie systemu kompetencji kredytowych, który zakłada, iż specjalne upoważnienia do podejmowania decyzji kredytowych mogą być przyznane jedynie odpowiednio przeszkolonym i doświadczonym pracownikom jednostek zarządzania ryzykiem, z uwzględnieniem ich dotychczasowego doświadczenia zawodowego oraz umiejętności i zdolności oceny ryzyka; - uzależnienie szczebla akceptacji od ponoszonego ryzyka - ekspozycje związane z większym ryzykiem (uwzględniając wielkość i poziom ryzyka) wymagają zatwierdzenia na wyższym szczeblu decyzyjnym; - stosowanie zróżnicowanych i adekwatnych standardów oceny ryzyka do każdego kredytobiorcy i zaangażowania, w tym w ramach działań naprawczych; - spójny proces ratingowy bazujący m.in. na wynikach modeli ratingowych lub scoringowych; - okresowe, regularne monitorowanie wyników z działalności klientów oraz identyfikowanie negatywnych zmian w ich sytuacji, które wymagają podjęcia natychmiastowych działań klasyfikujących należność lub działań naprawczych; - monitorowanie otoczenia zewnętrznego w celu wczesnego zidentyfikowania zagrożeń ekonomicznych mogących mieć negatywny wpływ na poszczególne portfele; - stosowanie się do zasad polityki kredytowej oraz, w szczególnych przypadkach, wymóg zatwierdzania odstępstw od zasad Polityki Kredytowej na wyższych szczeblach organizacyjnych w celu zapewnienia kontroli realizacji jej zasad z zachowaniem zgodności z wewnętrznymi aktami normatywnymi obowiązującymi w Banku, przepisami prawa powszechnie obowiązującymi oraz regulacjami wydawanymi przez właściwych regulatorów.
Pomiar ryzyka	• Pomiar ryzyka dokonywany jest przy wykorzystaniu: modeli ratingowych, scoringowych i Kart Ocen Punktowych na poziomie danego klienta oraz modeli rezerw dla portfelowej oceny ryzyka oraz zintegrowanego procesu ICAAP zarówno na poziomie zagregowanym, jak i w podziale na linie biznesowe.
Monitoring	• Monitorowanie i zarządzanie ekspozycją na ryzyko kredytowe jest dokonywane na dwóch poziomach: na poziomie klienta oraz na poziomie portfela. Narzędzia wykorzystywane do monitorowania aktualnej zdolności kredytowej kredytobiorcy obejmują: - coroczny kompleksowy przegląd limitów, ekspozycji, sytuacji finansowej oraz współpracy z kredytobiorcami, - raporty generowane w procesie Wczesnego Ostrzegania, - okresowe przeglądy finansowe kredytobiorcy, - okresowe przeglądy ekspozycji kredytowych negatywnie sklasyfikowanych, - okresowe wizyty u klientów, - raporty dotyczące bieżących kontaktów pracowników jednostek biznesowych/doradców bankowych z klientami, - analizę i ocenę informacji zewnętrznych (raporty ratingowe, raporty analityków, prasa, źródła branżowe itp.), - system klasyfikacji wewnętrznej. • Monitoring na poziomie portfela - monitorowanie wykorzystania limitów koncentracji ryzyka w portfelu kredytowym na podstawie odpowiednich raportów, - regularne, okresowe przeglądy portfela kredytowego, - przeglądy portfela „ad hoc” wywołane nagłą, istotną informacją zewnętrzną, - monitorowanie wskaźników ustalonych dla portfela ekspozycji detalicznych. • Monitorowanie wyników portfela i identyfikowanie trendów w portfelu realizowane jest przy pomocy regularnej informacji zarządczej i raportów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. analizy dynamiki zmian wielkości i segmentacji (branże) portfela kredytowego, ryzyka klienta (ratingu), jakości zabezpieczenia ekspozycji kredytowych i ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, odstępstw od obowiązujących zasad akceptacji ryzyka oraz poziomu wykorzystania limitów. • Pakiet raportów kontrolnych dla każdego portfela jest przygotowywany cyklicznie i przekazywany szefom jednostek odpowiedzialnym za dany segment klientów, Komitetowi ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz Zarządowi Banku.

Ryzyko operacyjne

Definicja	• Ryzyko operacyjne należy rozumieć jako możliwość poniesienia strat w wyniku niewłaściwych lub wadliwych procesów wewnętrznych, czynników ludzkich, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych. - Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko technologiczne i techniczne, outsourcingu, nadużyć/defraudacji, prania pieniędzy, bezpieczeństwa informacji, zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania), podatkowe i rachunkowe, produktu, prawne, modeli, kadrowe, koncentracji, niewłaściwego postępowania, jak również ryzyko utraty reputacji, związane ze zdarzeniami ryzyka operacyjnego, z praktykami biznesowymi oraz rynkowymi, a także ryzyko operacyjne wkomponowane w inne rodzaje ryzyka (np. kredytowe, kontrahenta, płynności, braku zgodności); - Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.
Strategia zarządzania	• Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie spójnego i efektywnego podejścia do identyfikacji, oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania oraz sprawozdawczości w zakresie tego ryzyka, a także efektywnej redukcji poziomu narażenia na ryzyko operacyjne, a w konsekwencji redukcja ilości zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotkliwości ich skutków. - Zarządzanie ryzykiem operacyjnym ma również na celu pełną integrację procesów zarządzania tym ryzykiem z procesami podejmowania decyzji biznesowych. - Organizując proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, Grupa bierze pod uwagę strategię biznesową, profil ryzyka Grupy, otoczenie makroekonomiczne, dostępne zasoby kapitału i płynności oraz wymogi regulacyjne, stanowiące ramy dla przygotowania systemu kontroli i zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie.
Pomiar ryzyka	• W procesie oceny ryzyka Grupa wykorzystuje kombinację różnych metod pomiaru lub szacowania ryzyka. - Ocena ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa wystąpienia i wielkości możliwych przyszłych strat z tytułu ryzyka operacyjnego. W tym celu wykorzystuje się mierniki ilościowe i jakościowe (np. apetyt na ryzyko, wymogi kapitałowe, docelowy profil ryzyka, KRI, dane o stratach i zdarzeniach ryzyka operacyjnego, problemy kontrolne i działania naprawcze, proces samooceny, mapę ryzyka, kluczowe projekty, obszary koncentracji ryzyka i obszary wzrastającego poziomu ryzyka, analizy scenariuszy, testy warunków skrajnych, zmiany procesów i produktów, atestacje ryzyka operacyjnego, informacje z wewnętrznych i zewnętrznych przeglądów i audytów, informacje raportowane do Komisji i Komitetów). - Ocena uwzględnia analizę zagrożeń zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Trafna ocena ryzyka operacyjnego umożliwia odpowiednie określenie profilu ryzyka i właściwe zarządzanie nim.
Monitoring	• Za bieżące monitorowanie ryzyka operacyjnego odpowiada Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem oraz wspierające go Komisje. - Jakość procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym proces samooceny) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Grupy jest przedmiotem kontroli i oceny przez jednostkę audytu wewnętrznego. - W ramach nadzoru skonsolidowanego dane o ryzyku operacyjnym Banku i spółek zależnych prezentowane są Komisjom i Komitetom wspierającym Zarząd Banku i Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym. - Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza jest wspierana przez Komitety Rady Nadzorczej - Komitet ds. Audytu, Komitet ds. Ryzyka i Kapitału oraz Komitet ds. Wynagrodzeń. - Na podstawie syntetycznych raportów przedkładanych przez Zarząd co najmniej dwa razy w roku, określających skalę i rodzaje ryzyka operacyjnego, na które narażona jest Grupa, obszary koncentracji ryzyka, metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, prawdopodobieństwo jego występowania, ocenę potencjalnego negatywnego wpływu metody zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także wyniki monitorowania profilu ryzyka operacyjnego i apetytu na ryzyko operacyjne, Rada Nadzorcza, wspierana przez Komitet ds. Audytu oraz Komitet ds. Ryzyka i Kapitału, dokonuje oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii (w tym, w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym) i w razie konieczności zleca poddanie jej rewizji.

VIII. Zaangażowanie społeczne i mecenat kulturalny Banku

Pełen zakres informacji dotyczących realizacji przez Bank zasad społecznej odpowiedzialności biznesu, zawierający również wszystkie wymagane prawem informacje niefinansowe, znajduje się w Sprawozdaniu na temat informacji niefinansowych Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku. Sprawozdanie to zostało przygotowane w oparciu o wymogi określone w przepisach ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 351, z późn. zm.), zgodnie z którą nałożony został obowiązek sprawozdawczy.

1. Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR)

Bank jest społecznie odpowiedzialny i wrażliwy na potrzeby swoich partnerów, zarówno biznesowych, jak i społecznych. Wszystkie działania Banku podejmowane są w zgodzie z potrzebami jego klientów, a także społeczności, w których Bank prowadzi swoją działalność.

Aktywności Banku w zakresie Corporate Social Responsibility (CSR) obejmują miejsce pracy i otoczenie rynkowe, społeczności lokalne, a także ochronę środowiska. Celem strategicznym jest zdobycie pozycji firmy wyznaczającej standardy instytucjonalnej odpowiedzialności społecznej (CSR), zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz organizacji. Bank kontynuuje inwestycje wspierające społeczności lokalne, realizowane dla dobra publicznego w takich dziedzinach jak: edukacja finansowa, promocja przedsiębiorczości, rozwój lokalny i ochrona dziedzictwa kulturowego. Misja Banku w tym obszarze realizowana jest za pośrednictwem Fundacji Citi Handlowy im. Leopolda Kronenberga, założonej w 1996 roku. Społeczne zaangażowanie Banku jest doceniane w niezależnych rankingach i zestawieniach. W 2019 roku Citi Handlowy znalazł się w 1. edycji **Diversity & Inclusion Rating**. Jest to nowa inicjatywa Forum Odpowiedzialnego Biznesu i Deloitte, mająca na celu zmierzenie poziomu zaawansowania firmy w obszarze różnorodności i budowania włączającej, etycznej organizacji. Do pierwszej edycji ratingu zakwalifikowało się 5 firm, które wykazały się najwyższym poziomem zarządzania różnorodnością. Od 2018 roku Bank znajduje się w zestawieniu Super Etycznych Firm w ramach konkursu organizowanego przez Puls Biznesu we współpracy z firmą PwC. Wyróżnienie Super Etycznej Firmy otrzymują podmioty, które zdobyły tytuł „Etycznej Firmy” co najmniej trzy razy z rzędu. By zdobyć takie wyróżnienie, należy spełniać najwyższe standardy w takich obszarach, jak m.in. ład korporacyjny, reputacja i przywództwo, zarządzanie ryzykiem nadużyć, system zgłaszania nieprawidłowości oraz sposoby weryfikacji zgłoszeń.

1.1 Relacje z klientami - praktyki rynkowe

Misją oraz największą ambicją Banku jest zbudowanie z klientami relacji opartych na zaufaniu i wspólnym dążeniu do rozwoju. Strategicznym celem jest osiągnięcie takiego poziomu satysfakcji klientów, którego naturalną konsekwencją będzie niezachwiana lojalność wobec Banku. W związku z tym podejmowany jest szereg działań, na podstawie badań oraz informacji zwrotnej od klientów, które mają stałe usprawniać i podnosić jakość standardów obsługi oraz oferty produktowej. Jedną z odpowiedzi na zmieniające się oczekiwania klientów jest adaptacja strategii obsługi klientów w sieci tradycyjnych oddziałów do rozwoju nowych technologii. Obecnie ponad 95% transakcji bankowych klienci realizują samodzielnie poprzez Citibank Online. W sieci nowoczesnych oddziałów Bankowego Ekosystemu Smart klient samodzielnie może wykonać transakcje finansowe, skorzystać z wpłaty/wypłaty

gotówki w bankomatach walutowych, jak również otrzymać kartę kredytową czy zapoznać się na interaktywnym monitorze ze specjalnymi ofertami rabatowymi dla posiadaczy kart Citi Handlowy.

Badania satysfakcji klientów

Bank przeprowadza regularne badania opinii klientów zarówno w części instytucjonalnej, jak i detalicznej. Głównym wskaźnikiem mierzącym jakość usług jest NPS (Net Promoter Score). Wskaźnik NPS pozwala określić skłonność klientów do rekomendacji Banku, a co za tym idzie, ich zadowolenie z usług. Badania obejmują kluczowe segmenty klientów Banku oraz najważniejsze kanały kontaktu (tj. bankowość elektroniczną, obsługę telefoniczną, oddziały). Oceny i komentarze są analizowane przez zespół badający doświadczenia klientów, a wyniki tych analiz i projektów usprawnień omawiane na comiesięcznym spotkaniu z zespołem menedżerskim Banku. Dzięki zdyscyplinowanemu podejściu Bank utrzymał w 2019 roku bardzo dobre oceny w każdym z kluczowych wskaźników NPS, w szczególności Bank zachował pozycję lidera w segmencie kart kredytowych.

Potwierdzeniem silnej pozycji Banku w tworzeniu oferty dopasowanej do potrzeb klientów jest uzyskanie w 2019 roku wielu nagród i wyróżnień. Jednym z nich jest nagroda w dziesiątej edycji rankingi przygotowywanego przez Bankier.pl i Puls Biznesu dla karty kredytowej Citi Simplicity, która po raz czwarty z rzędu otrzymała nagrodę Złotego Bankiera w kategorii produktowej: „najlepsza karta kredytowa”. Pozostałe nagrody zostały przyznane m.in. przez brytyjski magazyn finansowy Euromoney - za najlepszą bankowość transakcyjną na rynku polskim, w kategoriach „Market Leader” oraz „Best for Overall Service”.

Bank promuje ideę wysokiego poziomu satysfakcji klientów nie tylko poprzez badania NPS. W 2019 roku zostało ustrukturyzowane nowe podejście do poszukiwania, rejestrowania i zmiany doświadczeń klientów w relacjach z Bankiem. Wyznaczone jednostki nie tylko analizują reklamacje klientów, ale również poszukują informacji o doświadczeniach klientów w formularzach NPS, komentarzach pozostawionych w social mediach, czy wśród pracowników Banku, którzy również są klientami. Do inicjatywy została włączona wyższa kadra zarządzająca Banku, która regularnie kontaktuje się telefonicznie oraz osobiście z klientami i omawia doświadczenia związane z Citi Handlowy, aby później poprawiać procesy, procedury i wciąż polepszać zadowolenie klientów. Każdy pracownik Banku jest zaangażowany w tworzenie nowej kultury organizacyjnej, mającej na celu przede wszystkim dobro klienta oraz dostarczanie coraz lepszych rozwiązań. Wzrost poziomu satysfakcji klientów jest jednym z głównych celów Banku w 2020 roku.

Komunikacja z klientami

Bank od ponad siedmiu lat konsekwentnie realizuje strategię przejrzystej komunikacji z klientem, systematycznie dostosowując swoją ofertę do potrzeb klientów. W ramach projektów takich jak „Treating Customers Fairly” określone zostały wymagania dotyczące komunikacji, które warunkują przeprowadzenie kampanii produktowych. Dzięki temu, mimo dynamicznie zmieniającego się otoczenia rynkowego, klienci mogą mieć pewność, że o produktach Banku informowani są w sposób rzetelny i przejrzysty. Bank gwarantuje przy tym czytelność umów oraz transparentną informację o kosztach, ryzyku i możliwych do osiągnięcia korzyściach. Wszyscy pracownicy odpowiedzialni za ofertę produktową zostali też przeszkoleni ze standardów przejrzystej komunikacji i są zobowiązani do ścisłego ich przestrzegania. Dodatkowo politykę i standardy wysokiej obsługi klienta, reklamy oraz odpowiedzialnego marketingu w Banku regulują wewnętrzne akty normatywne, m.in. „Kodeks Etyki Reklamy” oraz „Etyczne Praktyki Biznesowe Banku Handlowego w Warszawie S.A.”

Reklamacje i zapytania klientów

Informacja na temat możliwości wnoszenia reklamacji, skarg i zażaleń jest łatwo dostępna na stronie internetowej Banku. Klienci mogą zgłosić swoje uwagi poprzez:

- Wysłanie wiadomości po zalogowaniu do bankowości elektronicznej - Citibank Online www.citibankonline.pl
- Wysłanie listu na adres Banku bądź ustnie w oddziale Banku
- Wysłanie e-maila na adres: listybh@citi.com lub - w przypadku eskalacji - do Rzecznika Klienta: rzecznik.klienta@citi.com
- Kontakt z infolinią CitiPhone: 22 362 2484

Bank informuje o możliwości polubownego rozwiązywania sporów w relacjach ze swoimi klientami, a informacja na ten temat jest publicznie dostępna na stronie internetowej. Ważnym elementem jakościowym, monitorowanym w procesie rozpatrywania reklamacji, jest czas udzielenia odpowiedzi. Standard czasowy rozpatrywania reklamacji dla klientów z segmentów Citigold i Citigold Private Client wynosi 1 dzień roboczy, zaś dla klientów z pozostałych segmentów są to 4 dni robocze.

Bank rejestruje jako reklamację każde niezadowolone i każdy brak spójności wskazany przez klientów. 88% przypadków to zapytania, wyjaśnienia lub reklamacje, w których źródłem błędu nie był Bank. Analizy reklamacji i sugestii klientów, sposobu ich rozpatrzenia i wyciągania wniosków dla funkcjonowania Banku, są prezentowane na spotkaniach Rady ds. Doświadczeń Klientów, które odbywają się raz w miesiącu. Na podstawie przygotowanych analiz uzgadniane są plany naprawcze, tak aby w kolejnych miesiącach usunąć pojawiające się błędy po stronie Banku.

W 2019 roku Bank dokonał kolejnego kroku w digitalizacji procesów, co jest zgodne z oczekiwaniami klientów. Bank kontynuował rozwój kanału kontaktu, jakim są social media (Messenger). Co miesiąc przez ten kanał obsługiwanych jest ok. 800 zapytań klientów. Jest to wzrost o ok. 40% w stosunku do 2018 roku. Oprócz standardowej obsługi zapytań klientów dotyczących funkcjonowania produktów i usług Bank rozszerzył funkcję chat bota - automatycznej i jednocześnie spersonalizowanej informacji na temat rabatów w programie Citi Specials. Dzięki chat botowi klienci otrzymują odpowiedź na zapytania dotyczące Citi Specials w ciągu kilku sekund, bez angażowania pracowników Banku.

Chat, jako sposób kontaktu z Bankiem, funkcjonuje również na oficjalnej stronie internetowej Citi Handlowy. Wspecjalizowana grupa doradców odpowiada online na zapytania klientów Banku. Aż 79% klientów potwierdziło w badaniach satysfakcji, że są bardzo zadowoleni ze stopnia zaangażowania doradcy w rozwiązanie ich problemu, zaś 82% klientów twierdzi, że ich sprawa została rozwiązana częściowo lub całkowicie.

Rzecznik Klientów

Powołanie funkcji Rzecznika Klienta ma na celu zarówno wzmocnienie współpracy Banku z klientami, jak i zwiększenie satysfakcji klientów z produktów i usług oferowanych przez Bank. Poprzez kontakt z Rzecznikiem Bank zaprasza swoich klientów do dialogu. Klienci mają możliwość dzielenia się z nim swoimi opiniami, uwagami i sugestiami dotyczącymi funkcjonowania Banku, a także możliwość ponownego rozpatrzenia nieuznanej reklamacji. Kontakt z Rzecznikiem jest możliwy poprzez wysłanie zgłoszenia na jego adres e-mail. W 2019 roku do Rzecznika Klienta wpłynęło 259 spraw.

Edukacja klientów

Innego typu działaniem, które jest nieobligatoryjne, ale doskonale wpisuje się w całość działań na rzecz bezpieczeństwa i dostępności usług bankowych, jest edukacja finansowa obecnych i przyszłych klientów oraz programy rozwijające przedsiębiorczość.

Bank, poprzez Fundację Citi Handlowy im. L. Kronenberga, realizuje programy, których celem jest budowanie świadomości

finansowej Polaków i zapobieganie wykluczeniu finansowemu. Działania Fundacji koncentrują się na aktywności w obszarze edukacji finansowej, w ramach której szczególnie nacisk kładziony jest na kształtowanie kompetencji cyfrowych, które wobec postępującej transformacji cyfrowej usług finansowych wydają się konieczne dla bezpiecznego korzystania z bankowości. Wspieranie przedsiębiorczości poprzez przygotowywanie młodych ludzi do założenia własnego biznesu oraz wzmocnianie potencjału istniejących firm, to wkład Fundacji w rozwój polskiej gospodarki. Szczególną uwagę Fundacja przykłada do start-upów, które w swoim modelu biznesowym zakładają działalność międzynarodową.

Uzupełnieniem działań Fundacji są konkursy firm dokonujących ekspansji na rynkach zagranicznych.

Fundacja swoje zadania realizuje również poprzez program badań, w ramach którego bada m.in. postawy Polaków wobec finansów oraz różne aspekty działalności polskich firm za granicą. Fundacja bada także nowatorskie tendencje rynkowe - w 2019 roku badaniu został poddany dynamicznie rosnący segment polskich software house'ów.

Dodatkowo Bank rozwija swoje strony internetowe tak, aby zawierały one najważniejsze materiały edukacyjne dotyczące bezpieczeństwa transakcji, korzystania z produktów i z mobilnych dostępów.

Bardzo ważne jest również dla Banku zapewnienie, że klienci rozumieją działanie posiadanego produktu i wiedzą jak, w najlepszy dla siebie sposób, nim się posługiwać. W tym celu Bank umieścił na stronie internetowej sekcję „Najczęściej Zadawane Pytania i Odpowiedzi”. Dodatkowo, zostały opracowane materiały edukacyjne dla klientów, dzięki którym klienci mogą dowiedzieć się, jak zarządzać kredytem i swoją historią kredytową, jak dbać o bieżącą spłatę kredytu i dlaczego jest to ważne.

Ochrona danych klientów

Bank stosuje najwyższe standardy w obszarze bezpieczeństwa informacji. Cyklicznie przeprowadzane są audyty w tym zakresie, potwierdzane posiadanymi przez Bank certyfikatami na zgodność z normami ISO 27001 i ISO22301, które obejmują procesy, produkty i usługi jakie Bank świadczy swoim klientom.

Bank zobowiązuje się do ochrony prywatnych i poufnych informacji na temat swoich klientów oraz do właściwego ich wykorzystywania. Zasady te opisane są w wewnętrznym dokumencie „Zasady ochrony danych osobowych w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” Bank gromadzi, przechowuje i przetwarza dane osobowe klientów w sposób określony przez prawo krajowe, mając na celu oferowanie klientom produktów i usług lepiej spełniających ich potrzeby finansowe oraz umożliwiających osiągnięcie celów finansowych. Mając to na uwadze, Bank dokłada wszelkich starań, aby wdrażać i utrzymywać odpowiednie systemy i technologie oraz właściwie szkolić pracowników, którzy mają dostęp do takich informacji. Dostawcy, z których usług korzysta Bank, podobnie mają obowiązek ochrony poufnego charakteru danych, w tym danych osobowych oraz poufnych, które od niego otrzymują. Bank przestrzega również własnych rygorystycznych norm i regulacji wewnętrznych dotyczących poufności charakteru i bezpieczeństwa informacji oraz danych osobowych (normy dotyczące zarządzania systemami informatycznymi, normy bezpieczeństwa informacji, ogólne przepisy dotyczące bezpieczeństwa). Dbając o to, aby informacje te były wykorzystywane tylko do uzasadnionych celów, związanych z wykonywaną pracą oraz udostępniane wyłącznie upoważnionym osobom i organizacjom, oraz w prawidłowy i bezpieczny sposób przechowywane, Bank stosuje najwyższe standardy w obszarze bezpieczeństwa informacji.

1.2 Troska o ludzi

Strategicznym celem Banku jest pozyskanie, rozwój i zatrzymanie najbardziej utalentowanych ludzi, którzy podzielają wartości, którymi kieruje się Bank:

Wspólny cel	Jeden zespół kierujący się wspólnym celem: najlepsza obsługa klientów i interesariuszy.
Odpowiedzialny biznes	Działanie w sposób przejrzysty, roztropny i odpowiedzialny.
Innowacyjność	Ciągłe udoskonalanie rozwiązań oferowanych naszym klientom poprzez udzielanie im pełnych informacji na temat produktów i usług, dostarczanie światowej klasy produktów.
Rozwój talentów	Utalentowany zespół wysoce wyspecjalizowanych profesjonalistów, którzy oferują doskonałą obsługę, wykazują inicjatywę i są w stanie sprostać najtrudniejszym wyzwaniom.

Swoim pracownikom Bank oferuje bezpieczne i przyjazne miejsce pracy, w którym pracownicy angażują swoją energię i mają poczucie realizacji osobistych osiągnięć, satysfakcji oraz możliwości indywidualnego rozwoju. Rozwój pracowników jest wspierany przez realizację działań takich jak: szkolenia, zaangażowanie w realizację wymagających projektów, a także proces oceny, dzięki któremu pracownicy uzyskują informacje na temat swoich mocnych stron oraz obszarów, które powinni jeszcze rozwijać. Bank wdrożył politykę personalną, której towarzyszą udokumentowane, mierzalne i regularnie monitorowane cele.

Różnorodność w Banku traktowana jest jako jeden z wyróżników dla kultury organizacyjnej. To troska o to, by w organizacji pracowały osoby z różnym stażem i w różnym wieku, a osoby będące mniejszością ze względu na swoje pochodzenie, orientację seksualną czy poglądy czuły się w Banku dobrze i miały te same możliwości dla rozwoju swojej kariery. Bank podejmuje stałe działania na rzecz zapewnienia różnorodności swojego personelu poprzez odpowiednie zapisy w ramach regulacji i procedur wewnętrznych, odpowiednie zwyczaje zakładowe, budowanie świadomości pracowników, promowanie równego traktowania w miejscu pracy, tak, aby zapewnić środowisko pracy, w którym każdy pracownik może wykorzystać w pełni swoje możliwości, co w efekcie prowadzi do stałego rozwoju Banku, tj. podniesienia jego efektywności i konkurencyjności.

W 2018 roku Bank przyjął strategię HR na kolejne 3 lata, która zakłada dalsze działania, zwłaszcza w zakresie równowagi między życiem prywatnym a zawodowym, docenianie osiągnięć pracowników oraz harmonijną współpracę między zespołami.

People Strategy jest strategią HR przyjętą na lata 2019-2021, która jest poświęcona pracownikom i zmianom w kulturze organizacyjnej Banku. Strategia powstała w oparciu o informacje zwrotne, jakie przekazywali pracownicy w ramach ankiety VOE, podczas badań w grupach fokusowych oraz podczas wspólnych rozmów. People Strategy tworzy sześć grup projektowych:

- Work Life Balance
- Beyond Borders
- Digital Native
- Global Gratitude
- People Board
- Being The Best For The Client Academy

Proces doboru i rozwoju personelu jest jednym z priorytetów Banku. Pracownicy mają dostęp do ofert pracy znajdujących się na stronie Career Mobility, co umożliwi im aplikowanie na stanowiska, którymi są zainteresowani w ramach struktur Banku oraz innych spółek należących do Grupy Citi.

Ponadto Bank zapewnia pracownikom bogatą ofertę świadczeń pozapłacowych, które zaspokajają ich osobiste i społeczne potrzeby.

W ramach świadczeń pozapłacowych pracownicy korzystają z pracowniczego programu emerytalnego, ubezpieczenia na życie, pakietu sportowego, prywatnej opieki medycznej, funduszu świadczeń socjalnych oraz produktów bankowych na preferencyjnych warunkach. Pracownicy mają również możliwość pracy w elastycznych godzinach, celem umożliwienia lepszego realizowania obowiązków osobistych i zawodowych.

Dbając o bezpieczeństwo pracy, Bank stara się zapewnić optymalne warunki pracy wszystkim pracownikom, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

Badanie nastrojów pracowniczych

Bank umożliwia personelowi swobodne wyrażanie opinii, przeprowadzając badanie nastrojów pracowniczych, nazywane Voice of Employee, czyli „Głos Pracownika”. Ankieta służy badaniu satysfakcji i zaangażowania pracowników. Udział w ankiecie jest dobrowolny. Pytania, na które odpowiadają pracownicy, dotyczą m.in. komunikacji, możliwości rozwoju, merytokracji, relacji z przełożonymi i współpracownikami, udziału w decyzjach, równowagi pomiędzy życiem zawodowym i osobistym, różnorodności, jak również wartości i zasad etycznych, którymi kieruje się Bank.

Wypełnienie ankiet jest pierwszym etapem działań, związanych z pracą nad badaniem nastrojów wśród pracowników. Kolejnymi etapami są analiza wyników, wywiady grupowe, mające na celu pogłębioną analizę wyników oraz przygotowanie planów działań doskonalących po ankiecie, realizacja i komunikowanie rezultatów pracownikom.

Sięgając po najlepsze praktyki CitiGroup oraz tendencje rynkowe w zakresie badania satysfakcji pracowników, w 2017 roku Bank Handlowy pogłębił dialog z pracownikami, kierując do nich badanie Puls VOE trzy razy w ciągu roku. W roku 2019 Bank przeprowadził ankietę, w której wzięło udział 2,4 tys. pracowników.

Dialog i wolność zrzeszania się

W Banku działają dwa związki zawodowe: NSZZ „Solidarność” - Region Mazowsze Międzyzakładowa Organizacja Związkowa nr 871 przy Banku Handlowym w Warszawie S.A. oraz NSZZ Pracowników Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Zasady Postępowania Pracowników Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Zasady Postępowania stanowią ogólny przegląd najważniejszych regulacji wewnętrznych obowiązujących w Banku. Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do postępowania zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi w Banku standardami. Bank dąży do stworzenia pracownikom optymalnych szans na realizację ich potencjału, zapewnienie im rozwoju oraz pielęgnowania różnorodności z poszanowaniem godności bez względu na płeć, rasę, wyznanie czy orientację seksualną. Zasady zawierają formalne rozwiązania procesowe w zakresie zgłaszania przypadków naruszeń. W Banku działa Linia Etyczna, gdzie pracownicy mogą zgłosić kwestie dotyczące wyboru najlepszego sposobu działania w konkretnych sytuacjach lub w przypadku uzasadnionych podejrzeń bądź informacji o potencjalnym naruszeniu przepisów prawa lub norm etycznych i regulacji obowiązujących w Banku. Zgłoszenia na linię etyczną można dokonać poprzez linię telefoniczną lub na skrzynkę mailową. Zgłoszenia mogą również być składane anonimowo.

Co roku pracownicy Banku przechodzą także obowiązkowe szkolenie online z Zasad Postępowania, a każdy nowo zatrudniony pracownik otrzymuje treść Zasad Postępowania i jest zobowiązany

do podpisania oświadczenia potwierdzającego zapoznanie się z nimi i przestrzegania ich w codziennej pracy.

Bank nieustannie pracuje nad stworzeniem kultury organizacyjnej, w której pracownicy opierają się na wzajemnym szacunku, profesjonalizmie i poszanowaniu innych. Stosowanie wszelkich form dyskryminacji jest w Citi Handlowy zakazane. Polityka Banku zabrania stosowania działań odwetowych w stosunku do osób zgłaszających przypadki niepożądanych w środowisku pracy zjawisk. Bank podejmuje działania prewencyjne w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji i nierównemu traktowaniu, obejmujące szereg działań edukacyjnych oraz działania zmierzające do wypracowania odpowiedniego klimatu organizacyjnego, sprzyjającego zasadom fair play w miejscu pracy. Bank od 2018 roku prowadzi cyklicznie obowiązkowe szkolenia dla ogółu pracowników „Niepożądane zjawiska w środowisku pracy”, mające na celu przeciwdziałanie takim zjawiskom.

Wolontariat pracowniczy

W Banku realizowany jest największy w Polsce program wolontariatu pracowniczego. Działanie wolontariackie pracowników koordynuje Fundacja Citi Handlowy im. L. Kronenberga. Jego celem jest rozwijanie zaangażowania społecznego obecnych i byłych pracowników Banku. W 2019 roku zrealizowano 250 projektów wolontariackich na rzecz blisko 50 000 odbiorców. Wolontariusze - pracownicy Banku, partnerzy, przedstawiciele klientów - w działania społeczne zaangażowali się 4 500 razy. W ramach podejmowanych działań wspierali: społeczności lokalne, placówki opiekuńczo-wychowawcze, organizacje społeczne, placówki samorządowe i schroniska dla zwierząt. Najważniejszą inicjatywą minionego roku była XIV już edycja Światowego Dnia Citi dla Społeczności. Co roku w ramach tego projektu pracownicy Banku wraz z rodzinami i przyjaciółmi starają się odpowiedzieć na konkretne potrzeby występujące w bliskich im społecznościach. W 2019 roku wolontariusze Citi w ramach Światowego Dnia Citi dla Społeczności przeprowadzili 209 projektów społecznych na rzecz blisko 46 000 odbiorców. Wśród działań, które podjęli wolontariusze, znalazły się prace remontowo-budowlane w domach opieki społecznej i domach seniora, prace porządkowe w schroniskach dla zwierząt oraz sprzątanie terenów leśnych (w tym Puszczy Kampinoskiej). Różnorodność i liczba przeprowadzonych projektów świadczy o tym, że zaangażowanie społeczne pracowników Banku stale się umacnia i rozwija, przynosząc korzyść coraz szerszej grupie odbiorców - co potwierdzają zebrane statystyki.

W 2019 roku kontynuowane były również kluczowe projekty, tj.: akcja świąteczna „Zostań Asystentem św. Mikołaja”, wyjazdy integracyjne z wolontariatem, akcje krwiodawstwa.

W ramach kontynuacji dobrych praktyk z obszaru wolontariatu kompetencyjnego uruchomiony został program #CitiVolunteers for Progress (#CitiVolunteers dla Rozwoju). Inicjatywa przynosi korzyści rozwojowe wolontariuszom-pracownikom Citi, pozwalając im sprawdzić się w nowym środowisku, ale przede wszystkim wpływa na profesjonalizację start-upów oraz organizacji pozarządowych.

W ramach programu #CitiVolunteers for Progress realizowane są:

- Citi Mentoring, którego celem jest włączenie ekspertów Citi Handlowy w programy mentoringowe dla start-upów, jakie realizowane są w ramach projektów współfinansowanych przez Citi Foundation (mentoring dla mikroprzedsiębiorców, start-upów, kobiet zainteresowanych rozwojem własnego biznesu, studentek kierunków IT oraz technologicznych oraz migrantów marzących o własnym biznesie).
- Citi Skills Marathon dla organizacji pozarządowych - wydarzenia wolontariackie mające na celu wykorzystanie umiejętności pracowników Citi do wspierania organizacji pozarządowych i start-upów w lepszej realizacji ich misji i celów.

Ponadto Fundacja Citi Handlowy im. L. Kronenberga wraz z Narodowym Centrum Kultury zorganizowała IV Ogólnopolską Konferencję „Wolontariat w kulturze”, która odbyła się 25 listopada 2019 roku na Zamku Królewskim w Warszawie. W Konferencji wzięło udział 180 uczestników - ekspertów, wolontariuszy i gości z instytucji kultury z całego kraju. Rola dyrektora, koordynatora i wolontariusza w tworzeniu wolontariatu w instytucji, były głównymi tematami tej edycji. Podczas części warsztatowej, uczestnicy i uczestniczki wydarzenia mieli okazję do dyskusji, praktycznych ćwiczeń i wymiany dobrych praktyk.

W 2019 roku przeprowadzono III Ogólnopolskie Badanie Wolontariatu Pracowniczego. Badanie przygotowało Forum Odpowiedzialnego Biznesu, a jego partnerem była Fundacja Citi Handlowy im. L. Kronenberga oraz Fundacja Orange. Skierowane ono było do 3 grup: decydentów w dużych i średnich firmach, pracowników z dużych i średnich firm oraz beneficjentów działań wolontariatu pracowniczego. Z przeprowadzonych 817 wywiadów wynika, że 88% wolontariuszy twierdzi, że program WP ma wpływ na postrzeganie przez nich swojego miejsca pracy. 96% decydentów z firm z wolontariatem pracowniczym twierdzi, że wolontariat podnosi kompetencje pracowników. Potwierdza to ostatnie badanie Programu Wolontariatu Pracowniczego Citi. Zdecydowana większość wolontariuszy, którzy wzięli udział w badaniu przyznało, że dzięki zaangażowaniu w wolontariat ma większą świadomość problemów społecznych. Wolontariusze oprócz samej satysfakcji z pomagania innym dostrzegają również, że realizacja projektów przynosi im także korzyści w życiu zawodowym. Większość z nich zauważyła u siebie zdecydowaną poprawę umiejętności komunikacyjnych i organizacyjnych.

1.3 Mniejszy ślad środowiskowy

Jedną z ważnych zasad postępowania w Banku jest dbałość o środowisko naturalne. Bank zobowiązał się do prowadzenia działalności zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. W 2007 roku uchwałą Zarządu wprowadzono kompleksowy Plan Zarządzania Środowiskiem. W 2012 roku Bank przyjął Politykę Środowiskową oraz wdrożył System Zarządzania Środowiskowego (SZŚ). W 2013 roku wprowadził Politykę Energetyczną oraz wdrożył System Zarządzania Energią (SZE). W 2015 roku zintegrowano oba systemy w jeden System Zarządzania Środowiskowego i Energią (SZŚiE).

W ramach wprowadzonych Polityk Bank określił następujące cele: prawidłowe prowadzenie segregacji odpadów, ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, dążenie do jak najefektywniejszego zarządzania mediami, szczególnie energią, minimalizowanie zużycia surowców naturalnych, kontrola emisji hałasu, pierwszeństwo zakupu energooszczędnych produktów i usług oraz zapewnienie poprawy wyniku energetycznego.

Bezpośrednie oddziaływanie na środowisko naturalne

W ramach wprowadzonych Polityk Bank określił dwa główne obszary oddziaływania na środowisko. Pierwszy z nich to oddziaływanie bezpośrednie, wynikające z działalności Banku, m.in. zużycie surowców (energii, wody, papieru), generowanie odpadów i emisja zanieczyszczeń do powietrza. Drugi to oddziaływanie pośrednie, wynikające ze świadczonych przez Bank usług, a także praktyki środowiskowe dostawców Banku.

W ramach zintegrowanego Systemu (SZŚiE) lokalizacje Banku są na bieżąco monitorowane w zakresie oddziaływania na środowisko. Zużycie energii to aspekt środowiskowy, który ma największe znaczenie dla Banku. Jednocześnie Bank może podjąć najwięcej działań w celu redukcji tego oddziaływania. W latach 2012-2019 w Banku realizowano liczne energooszczędne projekty techniczne. Były to m.in.: modernizacja węzłów cieplnych, urządzeń grzewczych, wentylacji i instalacji klimatyzacji (w trzech obiektach zastosowano w układach chłodniczych proekologiczny system Free Cooling). Bank na bieżąco wymienia systemy oświetlenia na energooszczędne, modernizuje windy lub wymienia

na nowe urządzenia z systemem odzysku energii oraz ulepsza termoizolacje budynków, wymieniając stolarkę okienną czy elewację. Dodatkowo, Bank inwestuje w nowoczesną infrastrukturę BMS (Building Management System), służącą optymalizacji kosztów zużycia mediów. Citi Handlowy dba też o nowoczesne wyposażenie sprzętu biurowego, montuje systemy włączników klimatyzacji na kartę w salach konferencyjnych oraz modernizuje zestawy UPS.

Bank troszczy się również o zużycie innych surowców, takich jak woda czy papier. W jednym z obiektów Bank stosuje system odzysku wody deszczowej. W większości obiektów dostępne są elektryczne dystrybutory wody, podłączone bezpośrednio do sieci wodociągowej, dzięki czemu biuro nie korzysta z plastikowych butli. W Banku funkcjonuje system oszczędnego wydruku papieru biurowego i oszczędnego wykorzystania z ręczników papierowych. Bank troszczy się o ochronę przyrody, aranżując tereny zielone wokół budynków, zwracając uwagę na żywotność posadzonych drzew, zakładając budki lęgowe dla ptaków i nietoperzy. W pięciu głównych lokalizacjach zbudowano wiaty rowerowe oraz postawiono samoobsługowe stacje naprawy rowerów dla pracowników, zachęcając ich tym samym do częstszego korzystania z rowerów.

W roku 2019 Bank przeszedł pozytywnie audyt nadzorczy dla Systemu Zarządzania Środowiskowego i Energią pod kątem zgodności z wymogami normy ISO 14001 oraz ISO 50001. Wyniki audytu potwierdzają efektywne działanie SZŚiE oraz realizację wyznaczonych celów.

Edukacja pracowników

Bank prowadzi kampanie edukacyjno-informacyjne w zakresie ochrony środowiska, skierowaną do pracowników oraz dostawców usług. Są to m.in.: wolontariaty, szkolenia, oraz komunikaty udostępniane na stronach wewnętrznego intranetu, szerzące znajomość Systemu Zarządzania Środowiskowego i Energią. Co roku Bank bierze czynny udział w akcjach „Godzina dla Ziemi” oraz „Tydzień dla Ziemi”. W 2019 roku po raz kolejny podczas Godziny dla Ziemi wyłączono zasilanie w głównych budynkach Banku. W ramach Międzynarodowego Dnia Ziemi Citi Handlowy zorganizował „Tydzień dla Ziemi”, poświęcony zagadnieniom proekologicznym. W kwietniu 2019 roku, w związku z nadkładającym się okresem świątecznym, zorganizowano akcję pt. „Świąteczne Porządki dla Ziemi!”, podczas, której pracownicy za przyniesione z domu elektroodpady, otrzymywali wiosenne sadzonki roślin. W 2019 roku przeprowadzono też wolontariat pracowniczy dotyczący prac porządkowych, zakupu, montażu i konserwacji infrastruktury dydaktyczno-rekreacyjnej w Parku Narodowym Kampinos. W intranecie zamieszczono komunikaty dotyczące realizowanych projektów energooszczędnych, zużycia surowców naturalnych oraz Wspólnego Systemu Segregacji Odpadów w Citi Handlowy. Dodatkowo, jak co roku, Bank uczestniczył w akcji Moje Miasto Bez Elektrośmieci, w ramach której za oddane elektroodpady otrzymał punktowane kupony, które następnie przekazał warszawskim szkołom na zakup materiałów dydaktycznych i pomocy naukowych dla uczniów.

Oddziaływanie pośrednie

Pośrednie aspekty środowiskowe powstają w związku z działaniami organizacji, ale pozostają poza pełną kontrolą zarządczą Banku. We współpracy z dostawcami Bank stosuje „Etyczne Praktyki Biznesowe Banku Handlowego w Warszawie S.A.” Zachęca też dostawców do wdrażania w ich organizacjach efektywnej polityki dotyczącej ochrony środowiska, optymalizacji wykorzystania dóbr i materiałów oraz działań w celu redukcji emisji zanieczyszczeń. Bank również oczekuje, że jego dostawcy podejmą stosowne kroki, aby mieć pewność, że nie kupują i nie podpisują umów z firmami, które mogą być powiązane z nielegalnym pozyskaniem surowców (nielegalną wycinką drzew).

1.4 Zaangażowanie społeczne i rozwój społeczności

Fundacja Kronenberga przy Citi Handlowy od lat aktywnie działa w obszarach przedsiębiorczości i edukacji finansowej, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wolontariatu pracowniczego, dużą wagę poświęcając również rozwojowi społeczności lokalnych. Powstała w 1996 roku, przy okazji obchodów 125-lecia założenia Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Fundacja koordynuje jeden z największych i najstarszych (powstała w 2005 roku) w Polsce programów wolontariatu pracowniczego.

Jednym z obszarów działania Fundacji jest ochrona dziedzictwa kulturowego. W ramach prowadzonego przez nią programu odzyskiwania dzieł sztuki do Polski powróciły 42 grafiki i litografie najwybitniejszych polskich malarzy (Juliusz Kossak, Leon Wyczółkowski) oraz dwa obrazy (Anny Bilińskiej-Bohdanowiczowej i Wojciecha Gersona). Odzyskano również 172 eksponaty kolekcji sreber. Nagrodą im. prof. Aleksandra Gieysztorą uhonorowano 20 osób i instytucji za wybitne osiągnięcia mające na celu ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego.

Programy realizowane przez Fundację Kronenberga przy Citi Handlowy

- **Nagroda Emerging Market Champions Citi Handlowy**
 - celem konkursu jest promocja przedsiębiorstw z sukcesem rozwijających działalność za granicą. W ramach projektu przeprowadzane są badania diagnozujące klimat prowadzenia biznesu w Polsce oraz globalny potencjał krajowych firm. 26 września 2019 roku, podczas sesji plenarnej pod tytułem „Polska w układance wielkich mocarstw. Rywalizacja Chin i Stanów Zjednoczonych z krajowej i Wspólnotowej perspektywy”, organizowanej w ramach Europejskiego Forum Nowych Idei w Sopocie, odbyła się uroczysta gala wręczenia nagród w szóstej edycji konkursu. Tytuł „Emerging Market Champion” w kategorii „Polskie inwestycje zagraniczne” otrzymała Grupa Polfarma, zwyciężca w kategorii „Zagraniczne inwestycje w Polsce” została firma Adampol S.A. W kategorii e-Commerce zwyciężyła firma ZnanyLekarz sp. z o.o. W ramach projektu zrealizowano szóstą edycję badań - w tym roku analizie został poddany dynamiczny wzrost segmentu polskich software house'ów.
- **IT for SHE** - to innowacyjne połączenie rozwiązań mentoringowych, networkingowych, inspiracyjnych i z zakresu rozwoju kompetencji, wspierających budowanie karier kobiecych w obszarze IT. W ramach projektu działa koalicja międzynarodowych firm obecnych na polskim rynku, posiadających wyraźny komponent technologiczny swojej działalności. Elementy programu: oboz szkoleniowy IT dla 135 dziewcząt, program mentoringowy w najlepszych firmach technologicznych dla 35 osób, kampania wolontariacka na wsiach i w małych miejscowościach, zachęcająca do nauki programowania oraz zwieńczająca projekt dwudniowa międzynarodowa konferencja Women in Tech Summit, która zgromadziła 6 000 osób.
- **Nagroda im. prof. Aleksandra Gieysztorą:** najbardziej prestiżowa nagroda przyznawana corocznie za starania na rzecz ochrony polskiego dziedzictwa kulturowego instytucjom, bądź osobom prywatnym. Laureatem XX edycji został ks. bp Waldemar Pytel nagrodzony za łącznie wysiłki na rzecz ocalenia, rewitalizacji i przywrócenia świetności kwartałowi luteańskiemu wraz z Kościołem Pokoju w Świdnicy - miejscem Światowego Dziedzictwa UNESCO. Dzięki niezwyklej determinacji ks. bp. Waldemara Pytła Świdnica jest dzisiaj autentycznym miejscem dialogu między kulturami i narodami.
- **Odzyskiwanie dzieł sztuki:** program, którego celem jest odzyskiwanie dóbr kultury utraconych przez Polskę w czasie i w wyniku II wojny światowej.

- **Korzenie:** program, w ramach którego Fundacja przypomina historię Banku oraz osoby i dokonania jego twórców - rodu Kronenbergów. Od 2014 roku można korzystać z archiwum cyfrowego, które zawiera ponad 31 tys. stron skanów dokumentów oraz materiałów ikonograficznych dotyczących działalności Banku i rodziny Kronenbergów. Materiały są wykorzystywane do działań promocyjnych, przy okazjach związanych z jubileuszami Banku i Leopolda Kronenberga.
- **Program Wolontariatu Pracowniczego w Citi Handlowy:** program, którego celem jest rozwijanie zaangażowania społecznego obecnych i byłych pracowników Banku.
- **Program Dotacji:** konkurs grantowy, poprzez który Fundacja Citi Handlowy im. L. Kronenberga wspiera najbardziej wartościowe projekty realizowane przez instytucje non profit, w sferze edukacji i rozwoju lokalnego. W 2019 roku przyznano trzy dofinansowania.

Programy realizowane przy wsparciu Citi Foundation

- **Tydzień dla Oszczędzania:** program łączący edukację finansową i kształtowanie postaw przedsiębiorczych, którego celem jest promowanie wśród Polaków oszczędzania i racjonalnego zarządzania finansami oraz zachęcanie młodych osób wchodzących na rynek pracy do spróbowania własnych sił w biznesie. Projekt realizowany jest wspólnie z Fundacją Think! Celem programu jest wypracowanie zmian systemowych w obszarze edukacji z zakresu zarządzania finansami osobistymi i przedsiębiorczości. Projekt składa się z badań „Postawy Polaków wobec finansów” (XIII edycja), Programu Rozwoju Przedsiębiorczości oraz konkursów na uczelniach i wśród szkół średnich w ramach gry „Pierwszy Milion”.
- **Być Przedsiębiorczym** to program edukacji ekonomicznej skierowany do uczniów szkół średnich. Realizowany jest we współpracy z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości. Celem projektu jest przekazanie uczniom wiedzy z zakresu szeroko pojętej przedsiębiorczości oraz wykształcenie umiejętności i kompetencji w tym obszarze poprzez założenie i prowadzenie przedsiębiorstwa działającego w formie spółki jawnej. W programie w 2019 roku uczestniczyło ponad 2 000 uczniów z 220 szkół.
- **Biznes w kobiecych rękach:** to program realizowany we współpracy z Fundacją Przedsiębiorczości Kobiet skierowany do 50 kobiet, które chcą założyć własną firmę. Dzięki wykładom, szkoleniom i indywidualnej pracy z mentorkami każda spośród uczestniczek ma szansę rozpocząć działalność. Celem programu jest powstanie klastra firm kobiecych, funkcjonującego na terenie aglomeracji warszawskiej. W 2019 roku rozpoczęła się szósta edycja programu, która zakończona zostanie w połowie 2020 roku.
- **Mikroprzedsiębiorca Roku** - konkurs organizowany w 2019 roku przez stowarzyszenie Inicjatywa Firm Rodzinnych przy wsparciu Koalicji na rzecz mikroprzedsiębiorczości. Celem konkursu jest wspieranie przedsiębiorczości, zachęcanie do zakładania własnych firm oraz wyróżnianie i promowanie najlepszych z nich jako przykładów efektywnych działań gospodarczych. W ramach konkursu przyznawana jest nagroda główna - tytuł Mikroprzedsiębiorcy Roku oraz nagrody w poszczególnych kategoriach, w zależności od czasu funkcjonowania firmy. Najmłodsze przedsiębiorstwa mogą zgłaszać się w kategorii START, firmy „wieku średniego” w kategorii PROGRES, a najstarsze w kategorii SENIOR.
- **Hello Entrepreneurship** - pilotażowy program mający na celu wsparcie przedsiębiorczości społecznej migrantów i migrantek w Polsce, realizowany we współpracy z Fundacją Ashoka Polska. Misją projektu jest to, by talent i ciężka praca migrantów przyczyniły się do ogólnego dobrobytu, a także sukcesu społecznego i gospodarczego Polski. Zgłaszając swoją inicjatywę do programu, uczestnicy otrzymują kompleksowe trzymiesięczne wsparcie dostosowane do ich potrzeb tak, aby

ich pomysły były możliwe do realizacji. Przykładowe rodzaje wsparcia: pomoc w opracowaniu modelu biznesowego, wsparcie promocyjne, ułatwienie kontaktów z inwestorami oraz innymi firmami. Do pierwszej edycji projektu, uruchomionej jesienią 2019 roku, zgłosiło się ponad 50 pomysłodawców. Celem programu jest powstanie 10 przedsiębiorstw społecznych do maja 2020 roku.

- **Shesnnovation Academy** - pilotażowy projekt mający na celu powstanie start-up'ów kobiecych w obszarach STEM. Program jest realizowany we współpracy z Fundacją Edukacyjną „Perspektywy”. Według raportu z 2018 roku przygotowanego przez Startup Poland jedynie w 26% polskich start-up'ów kobieta występuje wśród założycieli. Projekt skierowany jest do studentek, doktorantek i absolwentek kierunków technicznych i ścisłych, ale także do wszystkich innych kobiet, które chcą założyć własny start-up technologiczny. Składa się on z szeregu narzędzi wsparcia, które pozwolą uczestniczkom zbudować niezbędne kompetencje, zarówno biznesowe jak i miękkie, służące urzeczywistnieniu marzeń o własnym biznesie. Elementem programu jest również indywidualne wsparcie mentoringowe ze strony doświadczonych managerek, właścielek firm technologicznych, które osiągnęły sukces rynkowe oraz przedstawicielek świata nauki. Do projektu zgłosiło się ponad 100 pomysłodawczyń, a jego celem programu jest powstanie 10 start-up'ów technologicznych do maja 2020 roku.

2. Mecenat kulturalny i sponsoring

W 2019 roku Bank oraz Fundacja wspierały liczne konferencje i wydarzenia o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Jednym z nich była 9. edycja **Europejskiego Forum Nowych Idei w Sopocie**, czołowa konferencja w Europie Środkowo-Wschodniej, która zgromadziła ponad 1 200 przedstawicieli świata nauki, biznesu i polityki. Podczas EFNI uhonorowani zostali laureaci 6. edycji Konkursu o Nagrodę Emerging Market Champions.

Citi Handlowy był także partnerem **IX Europejskiego Kongresu Finansowego w Sopocie**, dorocznego spotkania przedstawicieli europejskiego sektora finansowego, świata polityki i ekspertów gospodarczych. Tematem przewodnim IX edycji Kongresu było hasło „Jak żyć w czasach niepewności”.

Citi Handlowy, w ramach współpracy z American Chamber of Commerce, był partnerem **AmCham Diner** odbywającego się podczas **Europejskiego Kongresu Gospodarczego** w Katowicach, **Forum Ekonomicznego** w Krynicy, a także **Kongresu 590** w Rzeszowie. We wszystkich tych wydarzeniach uczestniczyli przedstawiciele Citi Handlowy, biorąc udział w licznych panelach dyskusyjnych.

W maju 2019 roku Citi Handlowy ogłosił współpracę z **Polskim Komitetem Paraolimpijskim**. Współpraca ta jest elementem globalnej inicjatywy Citi wspierającej ruch paraolimpijski i dążenie do zmiany społecznego postrzegania niepełnosprawności. W ramach globalnego projektu **Team Citi** Citi w Polsce wspiera także dwoje wybitnych sportowców - **Natalię Partykę**, czterokrotną mistrzynię paraolimpijską w tenisie stołowym, oraz **Macieja Lepiatę**, dwukrotnego mistrza paraolimpijskiego i czterokrotnego mistrza świata osób niepełnosprawnych w skoku wzwyż. Jako organizacja wspierająca ruch paraolimpijski w Polsce Citi Handlowy był Sponsorem Głównym **Gali Finałowej 1. Plebiscytu Polskiego Komitetu Paraolimpijskiego na Sportowca 2019 roku**. Wydarzenie, podczas którego ogłoszono zwycięzcę Plebiscytu i przyznano pierwszą w historii statuetkę im. Sir Ludwiga Guttmanna, odbyło się w grudniu w siedzibie Polskiego Komitetu Olimpijskiego w Warszawie.

Jednym z wielu działań, poprzez które Citi Handlowy wspierało osoby z niepełnosprawnościami i pomagało budować społeczeństwo akceptujące różnorodność, był udział w największym charytatywnym biegu biznesowym w Polsce

- Poland Business Run. Biegi sztafetowe organizowane są w 9 miastach w całej Polsce, by wspierać młode osoby po amputacjach, dając im szansę na lepsze życie. Citi Handlowy był sponsorem stołecznej edycji tego wydarzenia - **Warszawa Business Run**.

Bank wspierał też w 2019 roku rozwój sportu w Polsce w ramach programu Live Well at Citi, który łączy takie elementy, jak: wolontariat, pomaganie lokalnym społecznościom oraz promowanie zdrowego stylu życia. Był partnerem **Polskiego Związku Golfa**, a także sponsorem **Ironman Poland Tour**, projektu obejmującego zawody triathlonowe w Warszawie oraz w Gdyni.

Trzeci rok z rzędu Citi Handlowy kontynuował współpracę z międzynarodowym operatorem rowerów miejskich Nextbike. W jej ramach od marca do listopada 2019 roku można było wypożyczyć ponad 6 tysięcy rowerów miejskich dostępnych w Warszawie, Łodzi, Wrocławiu, Poznaniu, w Katowicach wraz z Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym i - po raz pierwszy - w Trójmieście. Rowery wykorzystano jako nośnik dla kampanii promujących produkty i usługi Banku. W 2019 roku rowery z brandingiem Citi Handlowy wypożyczono prawie 12,5 miliona razy. Warszawscy rowerzyści mogli korzystać z rozszerzonej funkcjonalności aplikacji bankowo-rowerowej **Citi Handlowy Bikes**, służącej do wypożyczania rowerów - np. sprawdzić, jak jazda na rowerze wpłynęła na lepszą jakość powietrza w mieście. Aplikację Citi Handlowy Bikes pobrano prawie 50 tysięcy razy. W 2019 roku rowerzyści mogli też po raz pierwszy - dzięki współpracy Citi Handlowy i portalu jakdojade.pl - wyznaczyć trasę przejazdu rowerem po Warszawie.

2019 rok był kolejnym rokiem wspólnych działań Citi Handlowy i **Live Nation**, lidera w dziedzinie organizacji koncertów i wydarzeń „na żywo”. Bank umożliwił posiadaczom kart Citi Handlowy dostęp do ekskluzywnych przedsprzedaży biletów na koncerty odbywające się na terenie całej Polski. Klienci Banku jako pierwsi mieli szansę kupić bilet na występ takich artystów, jak: Madonna, Sting, Bon Jovi, Pink, Rod Stewart, Ariana Grande czy zespół Guns'n'Roses. Strategiczna współpraca z Live Nation będzie kontynuowana w 2020 roku.

IX. Informacje inwestorskie

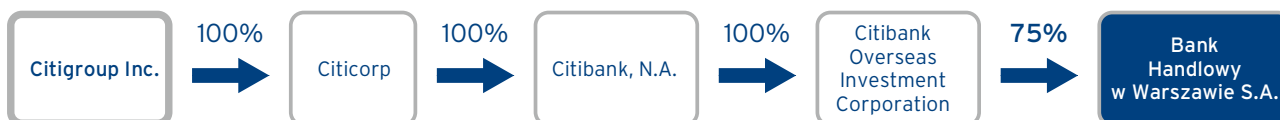
1. Struktura akcjonariatu i notowania akcji Banku na GPW

1.1 Akcjonariat

Jedynym akcjonariuszem Banku, który posiada co najmniej 5% udziałów w kapitale i głosach na Walnym Zgromadzeniu Banku, jest Citibank Overseas Investment Corporation (COIC) – spółka w ramach grupy Citi skupiająca zagraniczne inwestycje. COIC jest jednocześnie strategicznym udziałowcem większościowym Banku.

Na przestrzeni 2019 roku liczba akcji będących w posiadaniu COIC, a także jej udział w kapitale oraz głosach na Walnym Zgromadzeniu Banku (WZ) nie ulegała zmianom i wynosiła 97 994 700, co stanowi 75% udziału w kapitale i głosach na WZ.

Miejsce Banku Handlowego w Warszawie S.A. w strukturze grupy Citi pokazuje następujący diagram:

Pozostałe akcje (32 664 900, co równoznaczne jest z 25% kapitału akcyjnego) stanowią tzw. free float, czyli znajdując się w wolnym obrocie i są notowane na GPW.

dostępny rocznymi informacjami o strukturze aktywów, według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku, łącznie posiadały 16,98% akcji Banku, o 1,67 p.p. więcej niż na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Wśród inwestorów mających udział w kapitale Banku są otwarte fundusze emerytalne (OFE), które zgodnie z publicznie

Zaangażowanie OFE w akcje Banku przedstawiało się następująco:

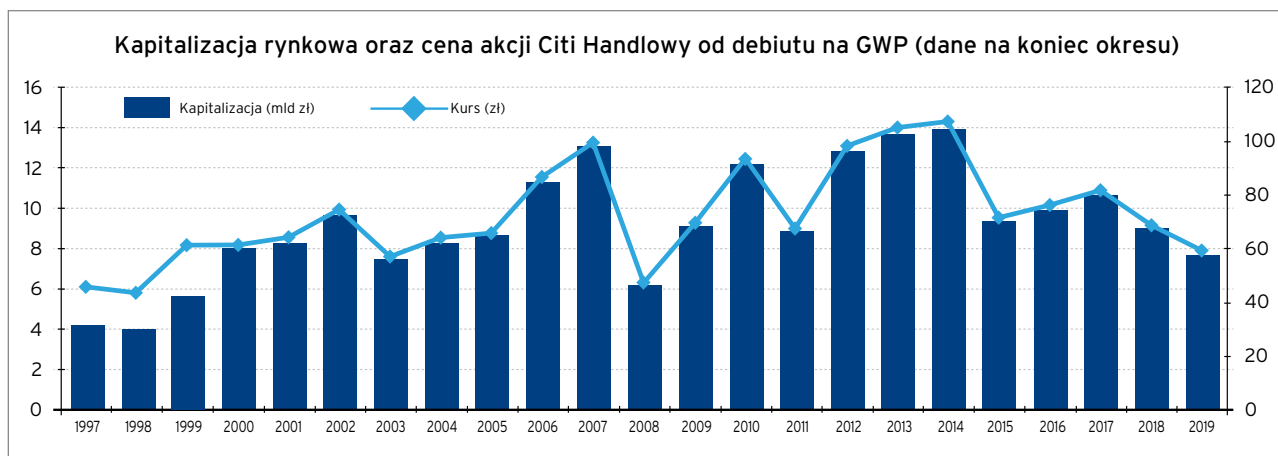
Nazwa akcjonariusza	31.12.2019		31.12.2018	
	Liczba akcji i głosów na WZ	Udział w łącznej liczbie akcji i liczbie głosów na WZ	Liczba akcji i głosów na WZ	Udział w łącznej liczbie akcji i liczbie głosów na WZ
Nationale Nederlanden OFE	5 789 721	4,43%	4 516 944	3,46%
Aviva OFE Aviva BZ WBK	4 121 313	3,15%	4 124 227	3,16%
OFE PZU	2 718 749	2,08%	2 723 970	2,08%
AXA OFE	1 790 663	1,37%	1 284 455	0,98%
PKO BP Bankowy OFE	1 726 489	1,32%	1 574 998	1,21%
Aegon OFE	1 650 949	1,26%	1 654 119	1,27%
Allianz Polska OFE	1 648 384	1,26%	1 459 838	1,12%
MetLife OFE	1 634 507	1,25%	1 637 646	1,25%
Generali OFE	765 871	0,59%	686 777	0,53%
OFE Pocztylion	339 849	0,26%	340 501	0,26%
Razem	22 186 495	16,98%	20 003 475	15,31%

Źródło: Roczne informacje o strukturze aktywów OFE; cena zamknięcia Banku z końca okresu.

1.2 Notowania akcji Banku na GPW

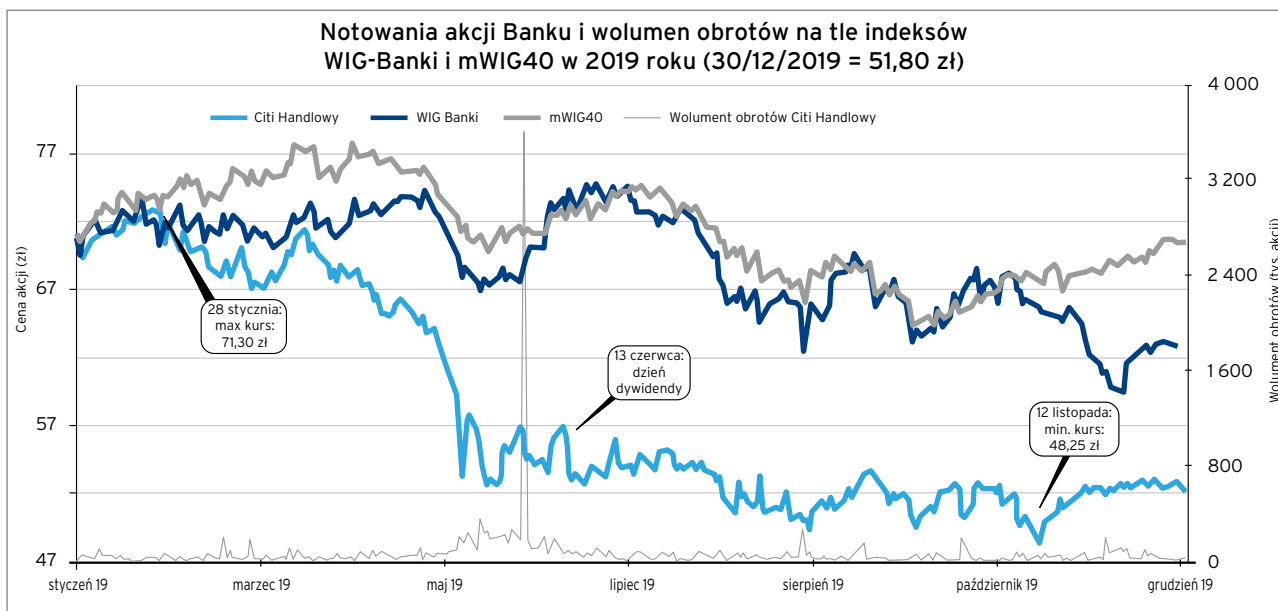
W 2019 roku Bank był uczestnikiem następujących indeksów: WIG, mWIG40, WIG Banki oraz WIGdiv. Dodatkowo Bank znajduje się w nowym indeksie WIG-ESG, obejmującym firmy odpowiedzialne społecznie notowane na Głównym Rynku GPW. Indeks WIG-ESG rozpoczął notowanie we wrześniu 2019 roku i zastąpił istniejący przez ostatnie 10 lat RESPECT Index. Bank był uczestnikiem RESPECT Index przez cały okres jego istnienia (od 2009 do 2019 roku).

Kurs akcji Banku na ostatniej sesji w 2019 roku (tj. 30.12.2019 roku) wyniósł 51,80 zł, tj. obniżył się o 25% w porównaniu do kursu z 28 grudnia 2018 roku wynoszącego 69,10 zł. W tym samym okresie indeks WIG utrzymał się na tym samym poziomie (+0,2% r./r.), a WIG-Banki zanotował spadek o 9%.

Kapitalizacja Banku na koniec 2019 roku wyniosła 7,6 mld zł (wobec 9,0 mld zł na koniec 2018 roku). Wskaźniki giełdowe kształtowały się na poziomie: cena/zysk (P/E) - 13,9 (w 2018 roku:

14,1); cena/wartość księgową (P/BV) - 1,0 (wobec 1,3 w roku poprzednim).

Na początku 2019 roku cena akcji Banku charakteryzowała się tendencją wzrostową. 28 stycznia kurs akcji Banku osiągnął maksymalny poziom w 2019 roku, tj. 71,30 zł. W kolejnych miesiącach 2019 roku kurs akcji Banku spadł do poziomu 52,40 zł (w maju), następnie do 49,20 zł (w sierpniu) oraz do najniższego poziomu w 2019 roku, tj. 48,25 zł w listopadzie 2019. Pod koniec roku kurs akcji Banku wzrósł do 52,50 (w grudniu), ostatecznie kształtując się na poziomie 51,80 zł 30 grudnia 2019 roku.

Średnia cena akcji Banku w 2019 roku wyniosła 57,57 zł, a średni dzienny wolumen obrotów akcjami banku wyniósł ponad 73,3 tys.

2. Dywidenda

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania Zarząd Banku nie zakończył analizy pozwalającej na przedłożenie rekomendacji w sprawie wypłaty dywidendy za 2019 rok.

Mając na uwadze przyjętą Strategię Grupy na lata 2019-2021 oraz Stanowisko Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) odnośnie do założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych w perspektywie średnioterminowej z 14 marca 2018 roku, Bank opracował kierunkową propozycję podziału zysku Banku za lata 2018-2021. Opracowana propozycja zakłada, że Bank będzie kontynuował realizację przeznaczania większości zysków na

wypłatę dywidend, a jej wysokość została ustalona na poziomie nie niższym niż 75% zysku Banku z uwzględnieniem stanowiska KNF w zakresie polityki dywidendowej banków.

Zgodnie z indywidualnym zaleceniem wydanym przez KNF 25 lutego 2019 roku w sprawie zwiększania funduszy własnych Zarząd Banku zarekomendował przeznaczenie na dywidendę 75% zysku netto osiągniętego w 2018 roku. Powyższa propozycja została pozytywnie zaopiniowana przez Radę Nadzorczą, a następnie przyjęta uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 5 czerwca 2019 roku. Jednocześnie pozostała część zysku za 2018 rok została pozostawiona niepodzielona.

Poniższa tabela prezentuje historię dywidend od 1997 roku, tj. od dnia debiutu Banku na GPW.

Rok obrotowy	Dywidenda (zł)	Zysk netto na akcję (zł)	Dywidenda na akcję (zł)	Stopa wypłaty dywidendy
1997	130 000 000	6,21	1,40	22,5%
1998	93 000 000	3,24	1,00	30,8%
1999	186 000 000	5,08	2,00	39,4%
2000	130 659 600	1,57	1,00	63,8%
2001	163 324 500	1,25	1,25	99,8%
2002	241 720 260	1,86	1,85	99,6%
2003	241 720 260	1,86	1,85	99,7%
2004	1 563 995 412	3,17	11,97	377,6%*
2005	470 374 560	4,51	3,60	79,8%
2006	535 704 360	4,75	4,10	86,4%
2007	620 633 100	6,19	4,75	76,8%
2008	-	4,94	-	-**
2009	492 586 692	4,02	3,77	94,0%
2010	747 372 912	5,72	5,72	99,9%
2011	360 620 496	5,52	2,76	50,0%
2012	756 519 084	7,72	5,79	75,0%
2013	934 216 140	7,15	7,15	99,9%
2014	970 800 828	7,43	7,43	99,9%
2015	611 486 928	4,75	4,68	98,6%
2016	591 887 988	4,62	4,53	98,0%
2017	537 010 956	4,11	4,11	100,0%
2018	488 666 904	5,00	3,74	74,8%

* Współczynnik wypłaty dywidendy za rok 2004 -100%, dodatkowo podział zysku z lat poprzednich.

** 18 czerwca 2009 Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku postanowiło, że dywidenda za 2008 rok nie zostanie wypłacona.

3. Rating

Na koniec 2019 roku Bank ma pełny rating od międzynarodowej agencji ratingowej: Fitch Ratings („Fitch”).

7 października 2019 roku w wyniku rocznego przeglądu ocen ratingowych, Fitch podtrzymał wszystkie ratingi dla Banku na następujących poziomach:

Rating długoterminowy podmiotu Perspektywa ratingu długoterminowego	A- stabilna
Rating krótkoterminowy podmiotu	F1
Viability rating*	a-
Rating wsparcia	1
Długoterminowy rating na skali krajowej	AA+ (pol)
Krótkoterminowy rating na skali krajowej	F1+ (pol)

* Viability rating to ocena wewnętrznej, niezależnej od czynników zewnętrznych wiarygodności kredytowej danej instytucji.

W uzasadnieniu stwierdzono, że ratingi Banku (IDRs) są oparte na wewnętrznej sile Banku wyrażonej w Viability rating oraz potencjalnym wsparciu ze strony większościowego akcjonariusza Banku.

Viability rating dla Banku jest odzwierciedleniem jego modelu biznesowego charakteryzującego się niskim poziomem ryzyka oraz silnej pozycji kapitałowej wraz z wysoką płynnością.

4. Relacje inwestorskie w Banku

Integralnym elementem polityki informacyjnej Banku, której celem jest zaspokajanie potrzeb informacyjnych wszystkich osób i instytucji zainteresowanych informacjami o Spółce, są relacje inwestorskie, zapewniające informacje obecnym i potencjalnym inwestorom, analitykom rynku kapitałowego oraz agencjom ratingowym. Narzędziami polityki informacyjnej w relacjach inwestorskich są:

- systematyczne kontakty z inwestorami i analitykami w formie telekonferencji i spotkań, również w siedzibie Banku, w których biorą udział członkowie Zarządu Banku;
- wsparcie Biura Prasowego podczas kwartalnych konferencji prasowych dla mediów, organizowanych po publikacji sprawozdań okresowych;
- publikowanie na stronie internetowej na bieżąco informacji na temat Banku i jego przedsięwzięć, a także wszystkich raportów okresowych i bieżących; strona internetowa umożliwia również kontakt z Biurem Relacji Inwestorskich (BRI), które dysponuje szeroką wiedzą na temat Banku i jego Grupą Kapitałową;
- umożliwienie przedstawicielom mediów obecności na Walnych Zgromadzeniach Banku.

W 2019 roku Bank organizował spotkania dotyczące publikacji wyników finansowych po każdym kwartale z analitykami rynku kapitałowego oraz przedstawicielami inwestorów w siedzibie Banku. Jednocześnie, zwykle dzień po publikacji wyników finansowych, Prezes Zarządu Banku bezpośrednio bierze udział w spotkaniu z inwestorami, które stanowią podsumowanie wyników finansowych i odbywają się w formie sesji pytań i odpowiedzi. Relacje z analitykami, akcjonariuszami i potencjalnymi inwestorami są również wzmacniane poprzez spotkania podczas konferencji w Polsce i za granicą. W 2019 roku Bank uczestniczył w trzech posiedzeniach w Warszawie oraz organizował roadshow w Nowym Jorku.

X. Oświadczenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. o stosowaniu w Banku zasad ładu korporacyjnego w 2019 roku

1. Zasady ładu korporacyjnego, które stosuje Bank Handlowy w Warszawie S.A.

Od 2003 roku Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Bank”, „Spółka”) przestrzega zasad ładu korporacyjnego przyjętych przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. pierwotnie w formie „Dobrych praktyk w spółkach publicznych 2002”, a następnie znowelizowanych w formie dokumentów: „Dobrych Praktyk w spółkach publicznych 2005” i „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2008”, a od 1 stycznia 2016 roku w formie dokumentu „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016” (DPSN). Dokument ten jest dostępny na stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (<http://www.gpw.pl>) w sekcji poświęconej zagadnieniom ładu korporacyjnego spółek notowanych.

Głównym celem przyjęcia do stosowania zasad ładu korporacyjnego przyjętych przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., jako standardu funkcjonowania Banku, było i jest zbudowanie przejrzystych relacji pomiędzy wszystkimi organami i podmiotami zaangażowanymi w funkcjonowanie Spółki, a także zapewnienie, aby zarządzanie Spółką oraz jej przedsiębiorstwem było wykonywane w sposób właściwy, staranny oraz lojalny wobec wszystkich akcjonariuszy. Chęć zapewnienia transparentności działania Banku, w tym w szczególności relacji i procesów zachodzących pomiędzy organami statutowymi Spółki,

doprowadziła również do przyjęcia w celu stosowania w Banku dobrych praktyk objętych dokumentem DPSN.

Zarząd Banku 25 lutego 2016 roku zadeklarował wolę przestrzegania przez Bank zasad ładu korporacyjnego zawartych w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”. 11 marca 2016 roku Rada Nadzorcza Banku zaakceptowała politykę Banku wobec stosowania zasad ładu korporacyjnego zawartych w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” Obydwa organy złożyły swoje deklaracje z zastrzeżeniem jednak:

- a) niestosowania Rekomendacji IV.R.1. DPSN (odbycie zwyczajnego walnego zgromadzenia w możliwie najkrótszym terminie po publikacji raportu rocznego) do zwyczajnego walnego zgromadzenia Banku, które odbędzie się w 2016 roku;
- b) stosowania Rekomendacji IV.R.2. DPSN (e-walne), pod warunkiem podjęcia decyzji przez Zarząd każdorazowo przed odbyciem takiego zgromadzenia;
- c) niestosowania Zasady VI.Z.2. DPSN (ustalenie okresu pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki a możliwością ich realizacji, który powinien wynosić minimum 2 lata).

W 2019 roku Bank nie stosował następujących zasad i rekomendacji DPSN:

- a) zasady VI.Z.2. dotyczącej ustalenia okresu pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki a możliwością ich realizacji, który powinien wynosić minimum 2 lata;
- b) rekomendacji IV.R.1. dotyczącej odbycia zwyczajnego walnego zgromadzenia Banku w 2019 roku w możliwie najkrótszym terminie po publikacji raportu rocznego;
- c) rekomendacji IV.R.2. pkt 2) i pkt 3) dotyczącej umożliwienia akcjonariuszom udziału w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poprzez dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia oraz wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.

Ad (a) Zasada VI.Z.2. DPSN. Programy motywacyjne Banku, w tym odroczone wynagrodzenie pieniężne i programy oparte na instrumencie finansowym, którym są akcje fantomowe, są zgodne z najlepszą praktyką dla sektora bankowego oraz wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach oraz w ustawie Prawo bankowe, będących implementacją Dyrektywy CRD III i CRD IV. Regulacje te zawierają nieco inne wymogi, niż te określone w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016. Programy motywacyjne Banku, oparte na ww. regulacjach odzwierciedlają specyfikę sektora bankowego i mają na celu ochronę interesów klientów i akcjonariuszy Banku, jak również jego stabilny wzrost. Szczegóły dotyczące programów motywacyjnych są dostępne w raporcie rocznym Banku, jak też w Informacjach w zakresie adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. W zależności od kształtu regulacji i przepisów prawa w sektorze bankowym w zakresie szeroko rozumianej polityki wynagrodzeń Bank rozważy zmianę systemów motywacyjnych, opartych na instrumencie finansowym.

Ad (b) Rekomendacja IV.R.1. DPSN. Ze względu na ustalony kalendarz zdarzeń korporacyjnych w 2019 roku oraz oczekiwanie na zgodę Regulatora na wypłatę dywidendy z zysku za rok 2018 rekomendacja ta nie została zastosowana w przypadku Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, które odbyło się w 2019 roku.

Ad (c) Podczas Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, które odbyło się 5 czerwca 2019 roku nie była stosowana rekomendacja IV.R.2. pkt 2) i pkt 3) DPSN. Oceniając możliwość stosowania tej rekomendacji, Bank wziął pod uwagę ryzyka natury prawnej i organizacyjno-techniczne związane z zapewnieniem akcjonariuszom nieuczestniczącym osobiście w obradach Walnego Zgromadzenia dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, które mogą mieć negatywny wpływ na przebieg Zgromadzenia. W ocenie Banku możliwość wykonywania prawa głosu w toku elektronicznego Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej budzi zastrzeżenia i generuje zwiększone ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w przebiegu Walnego Zgromadzenia. Obecnie dostępne rozwiązania technologiczne nie zapewniają bezpiecznego głosowania na odległość, co może wpłynąć na kwestię ważności podejmowanych uchwał, a więc spowodować istotne konsekwencje prawne. Bank wziął pod uwagę potencjalne problemy techniczne, w tym związane z identyfikacją akcjonariuszy, wyborem odpowiedniego medium dla dwustronnej komunikacji, brak możliwości zagwarantowania wymogów sprzętowych po stronie akcjonariusza, nieprzewidywalne czasy opóźnień transmisji dla różnych akcjonariuszy zdalnych w różnych strefach czasowych, problemy komunikacyjne na skutek czynników niezależnych od Banku, w tym powodowane np. problemami regionalnymi poszczególnych elementów publicznej sieci Internet.

2. Informacja o stosowaniu Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych

Komisja Nadzoru Finansowego uchwałą z dnia 22 lipca 2014 roku wydała dokument pod nazwą „Zasady Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych” („Zasady”), które weszły w życie 1 stycznia 2015 roku. Tekst Zasad dostępny jest na oficjalnej stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego:

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/knf_140904_Zasady_ladu_korporacyjnego_22072014_38575.pdf

Zasady są zbiorem reguł określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne instytucji nadzorowanych przez KNF, w tym relacje z udziałowcami i klientami, ich organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania.

Celem Zasad jest podniesienie poziomu ładu korporacyjnego w instytucjach finansowych oraz zwiększenie przejrzystości ich działania, co ma przyczynić się do pogłębiania zaufania do rynku finansowego w Polsce.

Bank Handlowy w Warszawie S.A. dokonuje regularnej oceny stosowania „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych”.

Zarząd Banku Handlowego w Warszawie S.A. 5 lutego 2019 roku zaakceptował „Sprawozdanie za 2018 rok - ocena stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych Komisji Nadzoru Finansowego w Banku Handlowym w Warszawie S.A.”, przygotowane przez Departament Zgodności. Zarząd Banku przedstawił Komitetowi ds. Audytu Rady Nadzorczej, a następnie Radzie Nadzorczej Banku, Sprawozdanie Departamentu Zgodności, zawierające niezależną ocenę stosowania „Zasad Ładu

Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych w Banku za 2018 rok”, w celu dokonania przez Komitet ds. Audytu Rady Nadzorczej oraz Radę Nadzorczą własnej oceny stosowania w Banku „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych” za 2018 rok.

Komitet ds. Audytu, stosownie do postanowienia paragrafu 3 ust. 1 lit. b) Regulaminu Komitetu ds. Audytu, po zapoznaniu się ze „Sprawozdaniem za 2018 rok - ocena stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych Komisji Nadzoru Finansowego w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” przygotowanym przez Departament Zgodności, zarekomendował Radzie Nadzorczej dokonanie oceny, że Bank w 2018 roku stosował zasady wynikające z „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Finansowych” z zastrzeżeniem zasad, co do których podjęta została decyzja o ich niestosowaniu.

Rada Nadzorcza Banku Handlowego w Warszawie S.A. 21 marca 2019 roku zapoznała się ze „Sprawozdaniem za 2018 rok - ocena stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych Komisji Nadzoru Finansowego w Banku Handlowym w Warszawie S.A.”, przygotowanym przez Departament Zgodności, zawierającym niezależną ocenę stosowania „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych”. Rada Nadzorcza, na podstawie określonego powyżej Sprawozdania Departamentu Zgodności, zawierającego niezależną ocenę stosowania „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych” oraz uwzględniając pozytywną rekomendację Komitetu ds. Audytu Rady Nadzorczej, dokonała niezależnej oceny, że Bank w roku 2018 stosował zasady wynikające z „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych”, z zastrzeżeniem zasad, co do których podjęta została decyzja o ich niestosowaniu.

Wynik niezależnej oceny stosowania Zasad został przekazany pozostałym organom Banku.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Handlowego w Warszawie S.A. uchwałą Nr 14/2019 z dnia 5 czerwca 2019 roku zatwierdziło Sprawozdanie Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A. z działalności Rady Nadzorczej za okres od dnia odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku w 2018 roku do dnia odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku w 2019 roku, zawierające sprawozdanie i ocenę określoną w przyjętych do stosowania przez Bank „Zasadach Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych” i w oparciu o ocenę zamieszczoną w sprawozdaniu Rady Nadzorczej.

Zgodnie z wymogami „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych” oraz przyjętą w Banku polityką informacyjną, po dokonaniu przez Radę Nadzorczą Banku Handlowego w Warszawie S.A. niezależnej oceny stosowania w Banku „Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych”, Bank udostępnił na swojej stronie internetowej informację o stosowaniu Zasad oraz niestosowaniu określonych Zasad.

W odniesieniu do trzech zasad w 2018 roku podtrzymano decyzję o ich niestosowaniu:

- § 11.2 (transakcje z podmiotami powiązаныmi) - zasada ta nie będzie stosowana w zakresie umów związanych z bieżącą działalnością operacyjną, w szczególności związanych z płynnością z uwagi na charakter transakcji i liczbę zawieranych umów.
- § 8.4 (e-walne) - obecnie dostępne rozwiązania informatyczne nie gwarantują bezpiecznego i sprawnego przeprowadzenia elektronicznego walnego zgromadzenia. Zarząd dostrzega jednak wagę takiego sposobu udziału akcjonariuszy w zgromadzeniu Banku i dlatego osobną decyzję w tej sprawie będzie podejmował przed każdym walnym zgromadzeniem.
- § 11.1 (język polski na posiedzeniach Zarządu) - posiedzenia Zarządu, w których biorą udział cudzoziemcy, w szczególności cudzoziemcy będący członkami Zarządu nieposługujący się językiem polskim, odbywają się w języku angielskim. Jednocześnie wnioski na Zarząd, wszelkie materiały oraz protokoły z posiedzeń przygotowywane są i archiwizowane w języku polskim i angielskim.

3. Opis głównych cech wdrożonych w Banku systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Sprawozdania finansowe Banku sporządzane są przez Departament Sprawozdawczości Finansowej, Kontroli i Podatków, stanowiący wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę działającą w ramach struktury Sektora Zarządzania Finansami, podlegającą bezpośrednio Dyrektorowi Finansowemu Banku - Wiceprezesowi Zarządu Banku. Proces sporządzania sprawozdań finansowych objęty jest systemem kontroli wewnętrznej Banku, mającym na celu zapewnienie: skuteczności i efektywności działania Banku, wiarygodności sprawozdawczości finansowej, przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku oraz zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi. System kontroli wewnętrznej obejmuje identyfikację i kontrolę ryzyk związanych z procesem sporządzania sprawozdań finansowych, badanie zgodności działania Banku w tym zakresie z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi, monitorowanie poziome i pionowe oraz audyt wewnętrzny.

Kontrola wewnętrzna sprawowana jest przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez jego bezpośredniego zwierzchnika i osoby z nim współpracujące, jak również przez kierowników jednostek organizacyjnych Banku. Zarządzanie ryzykiem odbywa się za pomocą wewnętrznych mechanizmów identyfikacji, oceny, ograniczania, kontroli, monitorowania i raportowania ryzyka, wykonywanych i nadzorowanych przez jednostki pierwszego poziomu zarządzania ryzykiem (pierwszej linii obrony) oraz wyspecjalizowane jednostki organizacyjne drugiej linii obrony. W ramach wewnętrznych funkcji kontrolnych wyodrębniona jest funkcja kontroli finansowej wykonywana przez wydzieloną jednostkę Sektora Zarządzania Finansami. Kontrola finansowa w Sektorze Zarządzania Finansami obejmuje obszar polityki rachunkowości oraz sprawozdawczości finansowej. Kwartałna Samoocena jest procesem weryfikacji i oceny efektywności procesów kontrolnych oraz proaktywnego i efektywnego zarządzania wszelkimi istotnymi kategoriami ryzyka, integralnie związanymi z procesem sporządzania sprawozdań finansowych. Proces Kwartałnej Samooceny stanowi jedno z podstawowych narzędzi, służących do monitorowania poziomu narażenia na ryzyko operacyjne oraz zmian w środowisku sprawozdawczości finansowej, identyfikowania nowych zagrożeń, weryfikacji efektywności mechanizmów kontrolnych i wdrażania planów naprawczych.

W ramach procesu identyfikacji, przeciwdziałania, kontroli, monitorowania i raportowania ekspozycji na ryzyko operacyjne w Banku wdrożono efektywnie funkcjonujące mechanizmy ograniczające ryzyko w zakresie bezpieczeństwa systemów technologicznych. Stosowane systemy informatyczne wykorzystywane w procesie sporządzania sprawozdawczości finansowej objęte są bankowym planem awaryjnym na wypadek ich utraty.

Monitorowanie pionowe egzekwowane jest przez dedykowane jednostki drugiego poziomu systemu kontroli. Monitorowanie poziome wykonywane jest w ramach procesu samooceny, przez jednostki odpowiedzialne za weryfikowany mechanizm kontrolny.

Audyt wewnętrzny w Banku przeprowadzany jest przez Departament Audytu. Departament Audytu jest odpowiedzialny za dokonanie niezależnej i obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz skuteczności zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku. Departament Audytu przeprowadza kontrole wewnętrzne, dokonuje oceny działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne Banku oraz przeprowadza audyt w spółkach

zależnych Banku, wynikający z nadzoru sprawowanego przez Bank nad ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych w zakresie ich zgodności z regulaminami wewnętrznymi, obowiązującymi przepisami prawa i wymogami regulacyjnymi oraz skuteczności i racjonalności mechanizmów kontrolnych. Departament Audytu stanowi wyodrębnioną organizacyjnie jednostkę działającą w ramach struktury organizacyjnej Banku, podlegającą organizacyjnie Prezesowi Zarządu Banku.

Nadzór nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej i działalnością Departamentu Audytu sprawuje Rada Nadzorcza Banku. Rada Nadzorcza wykonuje swoje funkcje przy wsparciu Komitetu ds. Audytu, który w ramach sprawowanego nadzoru dokonuje weryfikacji z Zarządem Banku i biegłym rewidentem Banku rzetelności sporządzanych sprawozdań finansowych i prawidłowości funkcjonowania procesów związanych z ich sporządzaniem, oraz przedstawia rekomendacje zatwierdzenia rocznych i okresowych sprawozdań finansowych przez Radę Nadzorczą Banku.

Kierujący Departamentem Audytu informuje Zarząd Banku i Komitet ds. Audytu przy Radzie Nadzorczej Banku o wynikach przeprowadzonych kontroli oraz okresowo, co najmniej raz w roku, przekazuje Radzie Nadzorczej zbiorczą informację na temat stwierdzonych nieprawidłowości i wniosków wynikających z przeprowadzonych audytów wewnętrznych, oraz działań naprawczych podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości. Osoba kierująca Departamentem Audytu jest uprawniona do uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej, na których rozpatrywane są zagadnienia związane z działaniem kontroli wewnętrznej w Banku.

4. Akcjonariusze posiadający znaczne pakiety akcji

Akcjonariuszem Banku posiadającym znaczny pakiet akcji Banku jest Citibank Overseas Investment Corporation (COIC) podmiot zależny od Citibank N.A., który posiada 97 994 700 akcji, co stanowi 75% udziału w kapitale zakładowym Banku. Liczba głosów wynikających z posiadanych przez COIC akcji wynosi 97 994 700, co stanowi 75% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

5. Posiadacze wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień

Bank nie wyemitował papierów wartościowych dających akcjonariuszom specjalne uprawnienia kontrolne.

6. Ograniczenia co do wykonywania prawa głosu

W Banku nie zostały przewidziane żadne ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu.

7. Ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych

W Banku nie wprowadzono jakichkolwiek ograniczeń co do przenoszenia prawa własności papierów wartościowych wyemitowanych przez Bank.

8. Zasady powoływania i odwoływania członków Zarządu oraz zakres ich uprawnień

Zarząd Banku składa się z pięciu do dziewięciu członków. W skład Zarządu wchodzi: Prezes Zarządu Spółki, Wiceprezesa Zarządu Spółki oraz Członkowie Zarządu. Co najmniej połowa członków Zarządu powinna legitymować się obywatelstwem polskim. Każdy członek Zarządu powoływany jest przez Radę Nadzorczą na okres indywidualnej kadencji trzech lat na wniosek Prezesa Zarządu Banku albo członka Rady Nadzorczej. Dwóch członków Zarządu Banku, w tym Prezes oraz członek Zarządu, który zarządza ryzykiem w Banku, są powołani do Zarządu za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego.

Mandat członka Zarządu wygasa:

- 1) z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie Zarządu z działalności Banku i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Zarządu;
- 2) z chwilą śmierci członka Zarządu;
- 3) z dniem odwołania członka Zarządu;
- 4) z dniem złożenia na ręce Przewodniczącego Rady Nadzorczej rezygnacji na piśmie.

Zarząd w drodze uchwały podejmuje decyzje w sprawach Spółki niezastrzeżonych przez prawo i statut do kompetencji innych organów Spółki, w szczególności:

- 1) określa strategię Spółki;
- 2) tworzy i znosi komitety Spółki oraz określa ich właściwość;
- 3) ustala i przedkłada Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia swój regulamin;
- 4) ustala i przedkłada Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia regulaminy gospodarowania funduszami specjalnymi tworzonymi z zysku netto;
- 5) określa daty wypłaty dywidendy w terminach ustalonych przez Walne Zgromadzenie;
- 6) ustanawia prokurentów oraz pełnomocników ogólnych i pełnomocników ogólnych z prawem substytucji;
- 7) decyduje w sprawach określonych w regulaminie Zarządu;
- 8) rozstrzyga w sprawach wniesionych przez Prezesa Zarządu, Wiceprezesa lub członka Zarządu;
- 9) uchwała projekt rocznego planu finansowego Spółki, przyjmuje plany inwestycyjne oraz sprawozdania z ich wykonania;
- 10) przyjmuje sprawozdania z działalności Spółki i sprawozdania finansowe;
- 11) formułuje wnioski w sprawie podziału zysku albo sposobu pokrycia strat;
- 12) zatwierdza politykę kadrową, kredytową i zasady prawne działalności Spółki;
- 13) zatwierdza zasady gospodarowania kapitałem Spółki;
- 14) zatwierdza strukturę zatrudnienia;
- 15) ustala oraz przedkłada Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia zasadniczą strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka oraz powołuje i odwołuje Szeferów Sektarów i Szeferów Pionów oraz ustala ich właściwość;
- 16) ustala plan działań kontrolnych w Spółce oraz przyjmuje sprawozdania z przeprowadzonych kontroli;
- 17) rozstrzyga w innych sprawach, które zgodnie ze Statutem podlegają przedłożeniu Radzie Nadzorczej lub Walnemu Zgromadzeniu;
- 18) podejmuje decyzje o zaciągnięciu zobowiązań lub rozporządzeniu aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych Spółki

lub udziela upoważnienia wskazanym osobom do podjęcia takiej decyzji, jednakże w odniesieniu do spraw wchodzących do kompetencji Komitetów powołanych w Spółce, decyzje są podejmowane po zasięgnięciu opinii właściwego Komitetu;

Do wnoszenia spraw w celu ich rozpatrzenia przez Zarząd są uprawnieni:

- 1) Prezes Zarządu;
- 2) pozostali członkowie Zarządu;
- 3) szefowie innych jednostek organizacyjnych, w sprawach objętych zakresem funkcjonowania tych jednostek, za zgodą nadzorującego członka Zarządu albo Prezesa Zarządu.

Przy czym w zakresie spraw dotyczących zasadniczej struktury organizacyjnej Banku oraz powołania lub odwołania Szeferów Sektarów i Szeferów Pionów oraz ustaleniu ich właściwości z inicjatywy Prezesa Zarządu lub w porozumieniu z nim.

Wewnętrzny podział kompetencji pomiędzy członków Zarządu Banku ustala Zarząd w formie uchwały i przekazuje do zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą Banku.

W ramach wewnętrznego podziału kompetencji w Zarządzie Banku:

- 1) wyodrębnia się stanowisko członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku;
- 2) Departament Audytu podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu;
- 3) Prezes Zarządu nie może łączyć swojej funkcji z funkcją członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku;
- 4) Prezesowi Zarządu nie może być powierzony nadzór nad obszarem działalności Banku stwarzającym ryzyko istotne w działalności Banku;
- 5) członkowi Zarządu, nadzorującemu zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku, nie może być powierzony nadzór nad obszarem działalności Banku stwarzającym ryzyko, którym zarządzanie nadzoruje;
- 6) przyporządkowuje się wskazanemu członkowi lub członkom Zarządu nadzór nad obszarem zarządzania brakiem zgodności oraz obszarem rachunkowości i sprawozdawczości finansowej.

9. Zmiany statutu Spółki

Zmian statutu Banku dokonuje Walne Zgromadzenie Banku. Zmiana statutu wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Stosownie do art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe zmiana statutu Banku wymaga zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego.

10. Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadniczych uprawnień oraz praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania

10.1 Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia

Walne Zgromadzenie w Banku działa zgodnie z Regulaminem Walnego Zgromadzenia Banku, Statutem i przepisami prawa. Walne Zgromadzenie Banku (Walne Zgromadzenie) posiada stabilny Regulamin, określający szczegółowe zasady prowadzenia obrad i podejmowania uchwał.

Zgodnie z przyjętą w Spółce praktyką Walne Zgromadzenie odbywa się w siedzibie Spółki w Warszawie. Zwyczajne Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd Banku. Powinno ono się odbyć w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego. Radzie Nadzorczej przysługuje prawo zwołania Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia, jeżeli Zarząd nie zwoła go w terminie

ustalonym w Statucie oraz Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, jeżeli zwołanie go uzna za wskazane. Zarząd zwołuje Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie z własnej inicjatywy oraz na żądanie akcjonariusza lub akcjonariuszy, reprezentujących co najmniej jedną dwudziestą część kapitału zakładowego. Żądanie zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia należy złożyć Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia Zarządowi żądania, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy, w drodze postanowienia, może upoważnić do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia akcjonariusza lub akcjonariuszy występujących z tym żądaniem. Upoważniony przez sąd rejestrowy akcjonariusz lub upoważnieni akcjonariusze, w zawiadomieniu o zwołaniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, powołują się na postanowienie sądu rejestrowego, o którym mowa w zdaniu poprzednim. Sąd rejestrowy wyznacza przewodniczącego tego Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie może być zwołane również przez akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego Banku lub co najmniej połowę ogólnej liczby głosów w Banku. Przewodniczący tego Zgromadzenia jest wyznaczany przez akcjonariuszy. Walne Zgromadzenie jest zwoływane przez ogłoszenie na stronie internetowej Banku oraz w sposób określony dla przekazywania informacji bieżących przez spółki publiczne, z zastrzeżeniem, że takie ogłoszenie powinno być dokonane co najmniej na dwadzieścia sześć dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusze uprawnieni do żądania umieszczenia określonej sprawy w porządku obrad Walnego Zgromadzenia, w celu wykonania tego uprawnienia do uzupełnienia porządku obrad, powinni zgłosić wniosek do Zarządu Banku na piśmie lub w postaci elektronicznej, wraz z uzasadnieniem oraz projektem uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad, nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia. Zarząd umieszcza zgłoszoną sprawę w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia niezwłocznie, nie później jednak niż na osiemnaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia. Odwołanie Walnego Zgromadzenia możliwe jest jedynie w sytuacji, gdy stanie się ono bezprzedmiotowe lub w sytuacji zaistnienia nadzwyczajnej przeszkody do jego odbycia. Odwołanie oraz zmiana terminu odbycia Walnego Zgromadzenia następują w taki sam sposób jak zwołanie, z zastrzeżeniem, że nie stosuje się dwudziestoseściornego terminu. Odwołanie oraz zmiana terminu odbycia Walnego Zgromadzenia powinny być dokonane w sposób powodujący jak najmniejsze ujemne skutki dla Banku i dla akcjonariuszy. Walne Zgromadzenie może podjąć uchwałę o zaniechaniu rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad, jak również o zmianie kolejności spraw objętych porządkiem obrad. Jednakże zdjęcie z porządku obrad bądź zaniechanie rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad na wniosek akcjonariuszy wymaga uprzedniej zgody wszystkich obecnych akcjonariuszy, którzy zgłosili taki wniosek, popartej 80% głosów Walnego Zgromadzenia. Wnioski w powyższych sprawach powinny być szczegółowo umotywowane. Pełny tekst dokumentacji, która ma zostać przedstawiona podczas Walnego Zgromadzenia wraz z projektami uchwał (a w przypadku, gdy w danej sprawie nie jest przewidziane podjęcie uchwały - uwagi Zarządu) jest zamieszczony na stronie internetowej Banku od dnia zwołania Walnego Zgromadzenia wraz z innymi informacjami dotyczącymi Walnego Zgromadzenia. Materiały na Walne Zgromadzenie są ponadto udostępniane w siedzibie Banku w czasie, o którym Bank powiadamia w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Niezależnie od powyższego Bank wykonuje wszystkie wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów obowiązki informacyjne dotyczące zwołania Walnych Zgromadzeń.

Walne Zgromadzenie otwiera Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w przypadku jego nieobecności kolejno Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej lub jeden z członków Rady Nadzorczej. Zgodnie

z przyjętą w Spółce praktyką prowadzenia Walnych Zgromadzeń, po otwarciu Zgromadzenia zarządza się niezwłocznie wybór Przewodniczącego Zgromadzenia. Przed wyborem Przewodniczącego Walne Zgromadzenie nie podejmuje żadnych rozstrzygnięć.

Zarząd Banku każdorazowo za pośrednictwem osoby otwierającej Walne Zgromadzenie przekazuje Przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia instrukcję dotyczącą wykonywania tej funkcji w sposób zapewniający przestrzeganie powszechnie obowiązujących przepisów, zasad ładu korporacyjnego, Statutu i innych regulacji wewnętrznych Banku. Na Walnym Zgromadzeniu powinni być obecni członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku oraz biegły rewident Banku, jeśli przedmiotem Walnego Zgromadzenia są sprawy finansowe.

Głosowanie na Walnym Zgromadzeniu jest jawne. Tajne głosowanie zarządza się przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie członków organów Spółki lub likwidatorów, o pociągnięciu ich do odpowiedzialności, jak również w sprawach osobowych. Poza tym należy zarządzić tajne głosowanie na żądanie choćby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu.

Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji, z zastrzeżeniem przypadków określonych w przepisach prawa. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów obecnych, o ile przepisy prawa lub Statutu nie stanowią inaczej.

Bank może zorganizować Walne Zgromadzenie w sposób umożliwiający akcjonariuszom udział w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystywaniu środków komunikacji elektronicznej, w szczególności przez:

- 1) transmisję obrad Walnego Zgromadzenia w czasie rzeczywistym;
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, umożliwiającą akcjonariuszom wykorzystującym środki komunikacji elektronicznej, zdalne wypowiadanie się w toku Walnego Zgromadzenia;
- 3) wykonywanie prawa głosu osobiście lub przez pełnomocnika, przed lub w toku Walnego Zgromadzenia.

Zasady uczestnictwa akcjonariuszy w Walnym Zgromadzeniu oraz tryb postępowania podczas Walnego Zgromadzenia, a także sposób komunikacji akcjonariuszy z Bankiem przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, określa Regulamin Walnego Zgromadzenia. Regulamin Walnego Zgromadzenia może upoważnić Zarząd do określenia dodatkowych, innych niż określone w tym Regulaminie, sposobów komunikacji akcjonariuszy z Bankiem przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

Dodatkowe sposoby komunikacji Zarząd zamieści w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Niezależnie od powyższego Bank może przeprowadzić samą transmisję obrad Walnego Zgromadzenia w sieci Internet oraz dokonać rejestracji obrad i umieszczenia zapisu z obrad na stronie internetowej Banku po ich zakończeniu.

Głosowanie odbywa się w praktyce przy pomocy komputerowego systemu oddawania i obliczania głosów, zapewniającego oddawanie głosów w liczbie odpowiadającej liczbie posiadanych akcji, jak również eliminującego - w przypadku głosowania tajnego - możliwość identyfikacji sposobu oddawania głosów przez poszczególnych akcjonariuszy.

Przewodniczący Walnego Zgromadzenia powinien w taki sposób formułować uchwały, aby każdy uprawniony, który nie zgadza się z meritem rozstrzygnięcia stanowiącym przedmiot uchwały miał możliwość jej zaskarżenia. Przewodniczący Walnego Zgromadzenia ma za zadanie czuwać nad tym, aby uchwały były formułowane w jasny i przejrzysty sposób. Zarząd Spółki zapewnia także możliwość skorzystania przez Przewodniczącego z pomocy obsługi prawnej Spółki.

Uchwały Walnego Zgromadzenia są protokolowane przez notariusza. W protokole należy stwierdzić prawidłowość zwołania Walnego Zgromadzenia i jego zdolność do powzięcia uchwał, wymienić powzięte uchwały, liczbę głosów oddanych za każdą uchwałą i zgłoszone sprzeciwy. Do protokołu należy dołączyć listę obecności z podpisami uczestników Walnego Zgromadzenia. Dowody zwołania Walnego Zgromadzenia Zarząd powinien dołączyć do księgi protokołów.

Odpis protokołu Zarząd umieszcza w księdze protokołów.

W obradach Walnego Zgromadzenia mogą uczestniczyć przedstawiciele mediów.

10.2 Zasadnicze Uprawnienia Walnego Zgromadzenia

Przedmiotem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia powinno być:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Spółki i sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej Spółki;
- 2) podjęcie uchwały o podziale zysku albo o pokryciu straty;
- 3) udzielenie członkom organów Spółki absolutorium z wykonania przez nich obowiązków.

Do kompetencji Walnego Zgromadzenia, oprócz innych przewidzianych bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, należą sprawy:

- 1) zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- 2) zmiany Statutu;
- 3) podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego Spółki;
- 4) ustalenia dnia prawa poboru akcji nowej emisji;
- 5) ustalenia dnia dywidendy za ubiegły rok obrotowy oraz terminów wypłaty dywidendy;
- 6) tworzenia i znoszenia funduszy specjalnych tworzonych z zysku;
- 7) powoływania oraz odwoływania członków Rady Nadzorczej;
- 8) ustalania wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej;
- 9) połączenia lub likwidacji Spółki;
- 10) powołania i odwołania likwidatorów;
- 11) umorzenia akcji Spółki;
- 12) użycia kapitału zapasowego i rezerwowego, w tym kapitału (funduszu) rezerwowego utworzonego, w celu gromadzenia zysku niepodzielonego (nieprzeznaczonego na dywidendę w danym roku obrotowym) oraz funduszu ogólnego ryzyka.

Walne Zgromadzenie decyduje o podziale zysku, określając wysokość odpisów na:

- 1) kapitał zapasowy, tworzony corocznie z odpisów z zysku, w wysokości co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego. Walne Zgromadzenie może podjąć uchwałę nakazującą dokonywania dalszych odpisów;
- 2) kapitał rezerwowy;
- 3) fundusz ogólnego ryzyka;
- 4) dywidendę;
- 5) fundusze specjalne;
- 6) inne cele.

W razie likwidacji Spółki, Walne Zgromadzenie wyznacza na wniosek Rady Nadzorczej jednego lub więcej likwidatorów oraz określa sposób prowadzenia likwidacji.

10.3 Prawa Akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Akcje Spółki są akcjami na okaziciela i są zbywalne. Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez Walne Zgromadzenie do wypłaty akcjonariuszom. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji.

W Walnym Zgromadzeniu Banku, jako spółki publicznej, mają prawo uczestniczyć tylko osoby będące akcjonariuszami Banku na szesnaście dni przed datą Walnego Zgromadzenia (Dzień Rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu). Akcjonariusz uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu ma prawo do głosowania, stawiania wniosków i zgłaszania sprzeciwów, jak również do przedstawiania swego stanowiska.

Projekty uchwał, proponowane do przyjęcia przez Walne Zgromadzenie, oraz inne istotne materiały powinny być przedstawione akcjonariuszom wraz z uzasadnieniem i opinią Rady Nadzorczej, przed Walnym Zgromadzeniem, w czasie umożliwiającym zapoznanie się z nimi i dokonanie oceny.

Akcjonariusz ma prawo uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.

Każdy akcjonariusz ma prawo kandydować na Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia, jak również zgłosić do protokołu kandydaturę na stanowisko Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.

Przy rozpatrywaniu każdego punktu porządku obrad akcjonariusz ma prawo do wystąpienia i repliki.

Zarząd jest obowiązany do udzielenia akcjonariuszowi, na jego żądanie, informacji dotyczących spółki, jeżeli jest to uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad. Zarząd powinien odmówić udzielenia informacji w przypadku, gdy:

- 1) mogłoby to wyrządzić szkodę Spółce albo spółce z nią powiązanej albo spółce zależnej, w szczególności przez ujawnienie tajemnic technicznych, handlowych lub organizacyjnych przedsiębiorstwa;
- 2) mogłoby narazić członka Zarządu na poniesienie odpowiedzialności karnej, cywilnoprawnej lub administracyjnej.

W uzasadnionych przypadkach Zarząd może udzielić informacji na piśmie nie później niż w terminie 2 (dwóch) tygodni od dnia zakończenia Walnego Zgromadzenia.

Organy Spółki nie ograniczają informacji, ale jednocześnie przestrzegają przepisów Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, Ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie nadużyć na rynku, Rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, a także przepisów Kodeksu spółek handlowych.

Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji, z zastrzeżeniem przypadków określonych w przepisach prawa. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów obecnych, o ile przepisy prawa lub Statutu Banku nie stanowią inaczej.

Akcjonariusz ma prawo do zgłoszenia sprzeciwu wobec treści uchwały Walnego Zgromadzenia i zgłaszając sprzeciw, ma możliwość przedstawienia swoich argumentów i uzasadnienia sprzeciwu.

Każdy akcjonariusz ma prawo wnoszenia propozycji zmian i uzupełnień do projektów uchwał, objętych porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia, do czasu zamknięcia dyskusji nad punktem porządku obrad, obejmującym projekt uchwały, której ta propozycja dotyczy. Propozycje te wraz z krótkim uzasadnieniem winny być składane na piśmie.

Akcjonariusz na Walnym Zgromadzeniu może zgłosić wniosek w sprawie formalnej. Za wnioski w sprawach formalnych uważa się wnioski co do sposobu obradowania i głosowania.

Akcjonariusze mają prawo zgłaszania swych kandydatów do Rady Nadzorczej Banku, na piśmie na ręce Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia lub ustnie do protokołu, przy czym zarówno w jednym, jak i w drugim przypadku kandydaturę zgłasza się z krótkim uzasadnieniem. Zgłaszając kandydatów na członków Rady Nadzorczej, akcjonariusze przedkładają dokumenty niezbędne do dokonania oceny spełniania przez kandydatów wymogów wynikających z art. 22aa ustawy Prawo bankowe, kierując się w tym zakresie wytycznymi zawartymi w „Polityce oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej w Banku Handlowym w Warszawie S.A.” W przypadku zgłoszenia kandydatów podczas obrad Walnego Zgromadzenia Przewodniczący zarządza przerwę techniczną w celu umożliwienia zapoznania się przez akcjonariuszy z profilem kandydatów oraz przedłożonymi dokumentami zgodnie z wymogami ww. Polityki.

Akcjonariusze mają prawo przeglądania księgi protokołów, jak również żądania wydania, poświadczonych przez Zarząd, odpisów uchwał.

Akcjonariuszowi, który głosował przeciwko uchwale Walnego Zgromadzenia, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu, akcjonariuszowi bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w Walnym Zgromadzeniu, i akcjonariuszom, którzy nie byli obecni na Walnym Zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania Walnego Zgromadzenia lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad, służy prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały Walnego Zgromadzenia.

Akcjonariuszom przysługuje prawo do wytoczenia sprzeciwu Spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały Walnego Zgromadzenia sprzecznej z ustawą.

Akcje Spółki mogą być umarzone za zgodą akcjonariusza w drodze nabycia akcji przez Spółkę (umorzenie dobrowolne). Umorzenie akcji wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia. Uchwała powinna określać w szczególności podstawę prawną umorzenia, wysokość wynagrodzenia przysługującego akcjonariuszowi umorzonej akcji bądź uzasadnienie umorzenia akcji bez wynagrodzenia oraz sposób obniżenia kapitału zakładowego.

Bank zapewni należytą ochronę praw mniejszości w granicach, w jakich pozwala na to kapitałowy charakter Banku i związany z nim prymat większości nad mniejszością. W szczególności dla równego traktowania akcjonariuszy Bank stosuje m.in. następujące praktyki:

- Walne Zgromadzenia Banku zawsze odbywają się w siedzibie Banku, która mieści się w Warszawie;
- umożliwiono przedstawicielom mediów obecność na Walnych Zgromadzeniach;
- zgodnie z praktyką przyjętą w Banku wszystkie istotne materiały na Walne Zgromadzenie, w tym projekty uchwał wraz z uzasadnieniem i opinią Rady Nadzorczej, udostępniane są akcjonariuszom najpóźniej na 14 dni przed terminem odbycia Walnego Zgromadzenia w siedzibie Banku oraz na jej stronie internetowej;
- Walne Zgromadzenie ma stabilny regulamin określający szczegółowo zasady prowadzenia obrad i podejmowania uchwał;
- w Walnym Zgromadzeniu uczestniczą członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu, którzy, w ramach swoich kompetencji, udzielają uczestnikom Zgromadzenia wyjaśnień i informacji o Banku;
- uczestnikom Walnego Zgromadzenia, zgłaszającym sprzeciw wobec uchwały, zapewnia się możliwość uzasadnienia sprzeciwu. Dodatkowo, każdy uczestnik Zgromadzenia ma możliwość złożenia swojego pisemnego oświadczenia do protokołu posiedzenia.

11. Skład osobowy i zmiany w Zarządzie i Radzie Nadzorczej Banku w 2019 roku, opis działania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz ich komitetów

11.1 Zarząd

Zarząd Banku składa się z pięciu – dziewięciu członków. W jego skład wchodzi: Prezes Zarządu, Wiceprezesi Zarządu, oraz Członkowie Zarządu. Co najmniej połowa członków Zarządu powinna mieć polskie obywatelstwo. Każdy członek Zarządu powoływany jest przez Radę Nadzorczą na okres indywidualnej kadencji trzech lat.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w skład Zarządu wchodził:

Członek Zarządu	Zakres odpowiedzialności
Sławomir S. Sikora Prezes Zarządu	Prezes Zarządu: • kieruje pracami Zarządu, w tym wyznacza spośród członków Zarządu osobę zastępującą Prezesa Zarządu, podczas jego nieobecności oraz ustala sposób zastępowania nieobecnych członków Zarządu; • zwołuje posiedzenia Zarządu i przewodniczy obradom Zarządu; • prezentuje stanowisko Zarządu wobec innych organów Banku, organów państwowych i samorządowych oraz opinii publicznej; • wnioskuje do Rady Nadzorczej o powołanie lub odwołanie Wiceprezesów oraz innych członków Zarządu, oraz o ustalenie ich wynagrodzenia; • wydaje wewnętrzne przepisy regulujące działalność Banku oraz może upoważnić pozostałych członków Zarządu lub innych pracowników do wydawania takich przepisów; • decyduje o sposobie wykorzystania wyników kontroli wewnętrznej oraz informuje o podjętej w tym zakresie decyzji jednostkę kontrolowaną; • wykonuje inne uprawnienia wynikające z regulaminów uchwalonych przez Radę Nadzorczą; • nadzoruje określanie i wdrażanie strategii Banku; • podlega mu jednostka audytu wewnętrznego; • sprawuje nadzór nad ryzykiem braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi; • nadzoruje politykę kadrową; • odpowiada za kształtowanie wizerunku Banku; • zapewnienia spójność struktury organizacyjnej Banku; • nadzoruje zapewnienie ładu korporacyjnego; • nadzoruje obsługę prawną; • nadzoruje obszar bezpieczeństwa Banku w zakresie ochrony osób i mienia; oraz zapewnia wprowadzenie w nadzorowanych pionach oraz jednostkach organizacyjnych funkcjonujących poza strukturą pionu, zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym związanym z ich działalnością.

Natalia Bożek Wiceprezes Zarządu	Nadzoruje obszar rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, w tym kontroli finansowej. Odpowiada za: • rachunkowość zarządczą, • prowadzenie ksiąg rachunkowych, • opracowywanie zasad rachunkowości, • koordynowanie działań związanych z wdrożeniem w Banku wymogów wynikających z przepisów prawa, a także uchwał i rekomendacji regulatora w zakresie adekwatności kapitałowej; oraz zapewnia wprowadzenie w nadzorowanych jednostkach organizacyjnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, związanym z ich działalnością.
Maciej Kropidłowski Wiceprezes Zarządu	Odpowiada za: • operacje na rynkach finansowych, w tym transakcje rynku pieniężnego, walutowego, papierów wartościowych i operacji pochodnych; • działalność związaną z sekurytyzacją; • działalność związaną z organizowaniem finansowania dla planów inwestycyjnych, fuzji i przejęć w zakresie: - kredytu konsorcjalnego, - finansowań pomostowych, - papierów dłużnych, - project finance, - finansowania pozabilansowego; • działalność powierniczą; • bieżącą współpracę i nadzór nad bankowością korporacyjną i bankowością przedsiębiorstw, w tym nadzór nad obsługą klientów sektora instytucji finansowych; oraz zapewnia wprowadzenie w nadzorowanych jednostkach organizacyjnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, związanym z ich działalnością.
David Mouillé Wiceprezes Zarządu	Odpowiada za bankowość detaliczną, w tym za standard jakości usług bankowych nadzorowanych jednostek organizacyjnych, zapewnia wprowadzenie w nadzorowanych jednostkach organizacyjnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, związanym z ich działalnością.
Barbara Sobala Wiceprezes Zarządu	Nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku, odpowiada za system zarządzania ryzykiem obejmujący: • politykę kredytową Banku, • jakość portfela kredytowego, • ryzyko kredytowe, • ryzyko rynkowe, • ryzyko operacyjne, • koordynowanie działań związanych z wdrożeniem w Banku wymogów wynikających z regulacji z obszaru zarządzania ryzykiem, w tym rekomendacji władz nadzorczych, • nadzór nad zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie, przez pracowników na specjalnie powołanych stanowiskach lub komórkach organizacyjnych, • dostarcza Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku kompleksowych informacji na temat ryzyka. Odpowiada za dostosowanie struktury organizacyjnej Banku do wielkości i profilu ryzyka ponoszonego przez Bank. Przyjmuje anonimowe zgłoszenia naruszenia prawa lub naruszenia obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych oraz odpowiada za bieżące funkcjonowanie procedur anonimowego zgłaszania naruszeń, w tym przekazuje regularnie, nie rzadziej niż raz na pół roku, Radzie Nadzorczej informacje o istotnych kwestiach etycznych występujących w Banku.
James Foley Członek Zarządu	Odpowiada za bankowość transakcyjną, w tym za: • produkty zarządzania środkami finansowymi, • produkty finansowania handlu, • produkty gotówkowe, • produkty zarządzania płynnością, • nadzór nad programami unijnymi, W ramach więzi funkcjonalnej wewnętrznej odpowiada za nadzór nad obsługą sektora publicznego. Zapewnia wprowadzenie w nadzorowanych jednostkach organizacyjnych, zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym związanym z ich działalnością.
Katarzyna Majewska Członek Zarządu	Odpowiada za następujące obszary Banku: operacje i technologie, zarządzanie nieruchomościami, administrację. Zapewnia wprowadzenie w nadzorowanych jednostkach organizacyjnych, zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym związanym z ich działalnością.

Kadencja Pana Jamesa Foleya rozpoczęła się 1 lutego 2019 roku. 18 października 2019 roku Pan David Mouillé złożył rezygnację z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 31 stycznia 2020 roku. Zarząd Spółki działa w oparciu o przepisy powszechnie obowiązujące, statut Spółki oraz Regulamin Zarządu Banku. Regulamin Zarządu Banku określa zakres i tryb pracy Zarządu oraz tryb podejmowania uchwał.

W 2019 roku działały następujące komitety, w których uczestniczyli członkowie Zarządu Banku:

- 1) Komitet ds. Zarządzania Ryzykiem i Kapitałem,
- 2) Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku,
- 3) Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, Systemu Kontroli i Zgodności Banku Handlowego w Warszawie S.A.
- 4) Komitet ds. Premiowania,
- 5) Komitet ds. Nowych Produktów.

Posiedzenia Zarządu zwołuje i przewodniczy im Prezes Zarządu. Prezes Zarządu może ustalić stałe terminy odbywania posiedzeń. Organizację pracy Zarządu zapewnia Biuro Organizacyjne. Obecność członków Zarządu na posiedzeniu Zarządu jest obowiązkowa. Przewidywana nieobecność członka Zarządu na posiedzeniu powinna być zgłoszona do Biura Organizacyjnego i musi być usprawiedliwiona.

W posiedzeniach Zarządu, oprócz jego członków, udział biorą: Dyrektor Biura Organizacyjnego lub osoba przez niego wyznaczona, Dyrektor komórki ds. zgodności, Szef Pionu Prawnego, Dyrektor Departamentu Audytu.

Dla ważności uchwał Zarządu wymagana jest obecność na posiedzeniu, co najmniej połowy członków Zarządu. Uchwały Zarządu zapadają bezwzględłą większością głosów.

Zarząd podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym. Przewodniczący posiedzenia może zarządzić tajne głosowanie z własnej inicjatywy lub na wniosek członka Zarządu. Członek Zarządu, który nie zgadza się z treścią podjętej uchwały, może zgłosić do protokołu zdanie odrębne. Uchwała Zarządu obowiązuje z dniem powzięcia, chyba że przewidziano w niej inny termin wejścia w życie.

W uzasadnionych przypadkach uchwała Zarządu może być podjęta w trybie obiegowym (pisemnym) na podstawie decyzji Prezesa Zarządu Banku lub członka Zarządu zastępującego Prezesa. Projekty uchwał, które mają być podjęte w trybie obiegowym przedstawiane są do zatwierdzenia wszystkim członkom Zarządu i mają wiążącą moc prawną po ich podpisaniu przez bezwzględną większość członków Zarządu, w tym Prezesa Zarządu lub zastępującego go członka Zarządu. Datą wejścia uchwały w życie jest data jej podpisania przez członka Zarządu składającego podpis pod uchwałą już podpisaną, przez co najmniej połowę członków Zarządu. Jeżeli choćby jeden z członków Zarządu zgłosi sprzeciw co do podjęcia uchwały w trybie obiegowym, projekt uchwały powinien zostać przedstawiony na najbliższym posiedzeniu Zarządu. Warunkiem podjęcia uchwały w trybie obiegowym jest zawiadomienie wszystkich członków Zarządu o podejmowaniu uchwały. Uchwała podjęta w trybie obiegowym stanowi załącznik do protokołu najbliższego posiedzenia Zarządu.

Za zgodą Prezesa Zarządu członkowie Zarządu nieobecni na posiedzeniu mogą uczestniczyć w posiedzeniu i głosowaniu za pośrednictwem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w sposób umożliwiający równoczesne komunikowanie się w czasie rzeczywistym oraz wzajemną identyfikację pomiędzy wszystkimi członkami Zarządu, biorącymi udział w posiedzeniu lub głosowaniu (np. wideokonferencja, telekonferencja).

Z przebiegu posiedzenia Zarządu sporządzany jest protokół. Sporządzenie protokołu należy do Biura Organizacyjnego. Protokół powinien zawierać:

- 1) porządek obrad;
- 2) imiona i nazwiska osób biorących udział w posiedzeniu;
- 3) informację o usprawiedliwieniu nieobecności lub o przyczynach nieobecności członków Zarządu na posiedzeniu;
- 4) treść podjętych uchwał;
- 5) liczbę głosów oddanych na poszczególne uchwały oraz zdania odrębne;

- 6) nazwę jednostki lub komórki organizacyjnej, bądź imię i nazwisko osoby, której powierzono wykonanie uchwały, oraz
- 7) termin wykonania uchwały.

Protokół podpisują wszyscy członkowie Zarządu obecni na posiedzeniu niezwłocznie po otrzymaniu.

Zarząd przekazuje Radzie Nadzorczej następujące informacje finansowe:

- 1) niezwłocznie po ich przygotowaniu, lecz nie później niż 120 (sto dwadzieścia) dni po upływie każdego roku obrotowego, roczne jednostkowe i skonsolidowane sprawozdania finansowe, sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości i Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, zweryfikowane przez biegłego rewidenta Spółki;
- 2) niezwłocznie po jego przygotowaniu, lecz w każdym przypadku nie później niż przed końcem każdego roku, projekt planu rocznego na następny rok obrotowy;
- 3) inne okresowe informacje i sprawozdania, zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej;
- 4) niezwłocznie, inne dostępne dane finansowe odnoszące się do działalności Spółki i jej stanu finansowego oraz działalności i stanu finansowego podmiotów zależnych Spółki, których członek Rady Nadzorczej może w sposób uzasadniony zażądać.

11.2 Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza Spółki składa się z pięciu do dwunastu członków, z których każdy powoływany jest przez Walne Zgromadzenie na trzyletnią wspólną kadencję. Uchwałą Nr 6 z dnia 5 grudnia 2006 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku na podstawie paragrafu 14 ust. 2 Statutu ustaliło liczbę członków Rady Nadzorczej Banku, na co najmniej 8 osób. Ponadto, co najmniej połowa członków Rady Nadzorczej, w tym jej Przewodniczący, legitymuje się obywatelstwem polskim. W skład Rady Nadzorczej wchodzi członkowie niezależni.

Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania z działalności w skład Rady Nadzorczej Spółki wchodził:

Członek Rady Nadzorczej	Doświadczenie zawodowe
Andrzej Olechowski Przewodniczący Rady Nadzorczej	Pan Andrzej Olechowski jest członkiem Rady Dyrektorów Euronet, Rady Nadzorczej Play Communications S.A., komitetu doradczego Macquarie European Infrastructure Funds oraz członkiem Board of Trustees, European Council on Foreign Relations. W przeszłości pełnił funkcję ministra Finansów i Spraw Zagranicznych RP oraz kandydował na Urząd Prezydenta RP. Jest członkiem szeregu organizacji pozarządowych m.in. przewodniczącym polskiej grupy The Trilateral Commission. Autor publikacji na temat międzynarodowych stosunków gospodarczych i politycznych. W latach 1991-1996 i 1998-2000 pełnił już funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A. jako jej przewodniczący. Ponownie powołany do Rady Nadzorczej Banku 25 czerwca 2003 roku. Od 23 lipca 2012 roku pełni funkcję Przewodniczącego Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Frank Mannion Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Pan Frank Mannion obecnie pełni funkcję Citi Chief Financial Officer w Regionie Europy, Bliskiego Wschodu i Afryki (EMEA). W ramach swojej nowej funkcji, którą objął w styczniu 2011 roku, odpowiada za grupę ponad 1000 pracowników w całym Regionie. Pan Frank Mannion swoją karierę zawodową rozpoczął w Irlandii, a następnie przeniósł się do Londynu, gdzie podjął współpracę z PricewaterhouseCoopers. Pracę w Citi rozpoczął w 1989 roku w zespole ds. planowania i analiz w Wielkiej Brytanii. W trakcie swojej dotychczasowej kariery pełnił wiele funkcji finansowych, w tym Kierownika ds. finansowania nowoczesnych technologii (Technology Finance Manager) i Szefa Kontroli Produktów CMB EMEA. W 2008 roku objął funkcję Citi Regional Franchise Controller w Regionie Europy, Bliskiego Wschodu i Afryki (EMEA), gdzie odpowiadał za grupę ponad 800 pracowników z różnych obszarów. Wcześniej kierował obszarem Kontroli Produktów i Sprawozdawczości Regulacyjnej (Product Control, Controllers and Regulatory Reporting) jako CMB EMEA Regional Controller. Frank Mannion ukończył National University of Ireland w Galway, uzyskując tytuł naukowy w dziedzinie handlu. Posiada również tytuł dyplomowanego księgowego (Chartered Accountant). Od 28 czerwca 2010 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Shirish Apte Członek Rady Nadzorczej	Pan Shirish Apte był Przewodniczącym Bankowości Citi w Regionie Azji i Pacyfiku (Co-Chairman, Citi Asia Pacific Banking). W latach 2009-2011 pełnił funkcję Szefa Regionu Azji i Pacyfiku (CEO, Citi Asia Pacific), odpowiadając za Azję Południową, obejmującą takie kraje, jak: Australia, Nowa Zelandia, Indie oraz kraje należące do Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN). Był członkiem Komitetu Wykonawczego oraz Komitetu Operacyjnego Citi. Pan Shirish Apte pracował w Citi ponad 32 lata. Pełnił m.in. funkcję CEO Regionu Europy Środkowej i Wschodniej, Bliskiego Wschodu i Afryki (CEEMEA), a wcześniej jako Szef na kraj (Country Manager) odpowiadał za operacje Citi w Polsce oraz był Wiceprezesem Banku Handlowego w Warszawie S.A. Pan Shirish Apte przeniósł się do Indii do Londynu w 1993 roku, gdzie objął stanowisko Senior Risk Manager w Regionie CEEMEA. Następnie objął stanowisko Szefa Corporate Finance and Investment Bank w Regionie CEEMEA, obejmującym również Indie. Pan Shirish Apte posiada dyplom biegłego rewidenta uzyskany w Institute of Chartered Accountants w Anglii i Walii oraz stopień licencjata w dziedzinie handlu. Pan Shirish Apte posiada także dyplom MBA z London Business School. Od 25 czerwca 2003 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Igor Chalupiec Członek Rady Nadzorczej	Pan Igor Chalupiec - manager, finansista, założyciel spółki ICENTIS Capital, specjalizującej się w transakcjach rynku kapitałowego, w latach 2013-2018 Prezes Zarządu spółki RUCH S.A., jednego z największych dystrybutorów prasy w Polsce. W latach 2004-2007 pełnił funkcję Prezesa Zarządu PKN ORLEN S.A., największej spółki sektora rafinerijno-petrochemicznego w Europie Środkowej. W latach 2003-2004 zajmował stanowisko Wiceministra Finansów oraz Wiceprzewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego; był również członkiem European Financial Committee w Brukseli. W latach 1995-2003 Wiceprezes Zarządu Banku Pekao S.A. (należącego do Grupy UniCredit). Założyciel i dyrektor (CEO) Centralnego Domu Maklerskiego Pekao S.A. (w latach 1991 - 1995), największej spółki maklerskiej w Polsce; przez wielu lat członek Warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych (od 1995 do 2003 roku). Pan Igor Chalupiec zasiada w Radzie Nadzorczej Spółki Budimex S.A. (grupa Ferrovial Agroman) od 2007 roku jest także członkiem Polskiej Rady Biznesu, Rady Programowej Forum Ekonomicznego (Polskie Forum Ekonomiczne w Krynicy), Rady Programowej Executive Club, członkiem Rady Fundacji Instytutu Spraw Publicznych, członkiem Zarządu Głównego Polskiego Instytutu Dyrektorów, członkiem Kapituły Nagrody Lesława A. Pagi, Wiceprezesem Polskiego Związku Brydża Sportowego, członkiem Rady Fundacji Kobieta Pracownia. Fundator i Przewodniczący Rady Fundacji Ewangelickiego Towarzystwa Oświatowego. Współautor publikacji „Rosja, ropa, polityka, czyli o największej inwestycji PKN ORLEN” - książki poświęconej transakcji zakupu rafinerii w Możejkach na Litwie. Pan Igor Chalupiec jest laureatem licznych nagród i wyróżnień, w tym: nagrody Manager Award (w 2012 roku), Nagrody Lesława A. Pagi (w 2007 roku), nagrody WEKTOR (w 2006 roku) oraz nagrody HERMER (w 1996 roku). Od 18 czerwca 2009 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Jenny Grey Członek Rady Nadzorczej	Pani Jenny Grey w lutym 2016 roku objęła stanowisko Szefa ds. Zarządzania Kadrami w Citi w Regionie EMEA. Wcześniej, od października 2012 roku, piastowała funkcję Szefa ds. Relacji Publicznych w Regionie EMEA i odpowiadała za ochronę i wzmocnienie reputacji Citi w Regionie EMEA. Zakres jej obowiązków obejmował relacje z mediami, komunikację wewnętrzną i zewnętrzną, rozwój marki i społeczności. Pani Jenny Grey ma 24-letnie doświadczenie w obszarze komunikacji. Do Citi dołączyła w październiku 2012 roku, po czterech latach pracy w brytyjskiej administracji rządowej, ostatnio w siedzibie Premiera Wielkiej Brytanii jako Dyrektor Wykonawczy ds. Komunikacji Rządowej. Była Szefem ds. Merytorycznych (Head of Profession), kierując 5 tysiącami pracowników, zajmujących się komunikacją w całym sektorze państwowym. W poprzednich latach pracowała w sektorze publicznym, gdzie piastowała stanowisko Dyrektora ds. Komunikacji i Marketingu Społecznego, m.in. w brytyjskiej służbie zdrowia (National Health Service) oraz w Komisji Audytu. Była również Dyrektorem ds. Korporacyjnych i Międzynarodowych w Cancer Research UK, największej fundacji charytatywnej w Wielkiej Brytanii, gdzie stworzyła pierwszą jednostkę odpowiedzialną za politykę publiczną i wsparcie. Pani Jenny Grey rozpoczęła karierę zawodową w reklamie, a następnie została doradcą public relations ze specjalizacją w obszarze zarządzania reputacją i zarządzania kryzysowego. Doradzała wielu klientom międzynarodowym, w tym takim korporacjom, jak McDonald's, Toyota, BP czy Allied Domecq. Ukończyła studia magisterskie w dziedzinie psychologii społecznej w London School of Economics oraz z wyróżnieniem studia w zakresie języka angielskiego i literatury angielskiej na Durham University. Od 21 czerwca 2016 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Marek Kapuściński Członek Rady Nadzorczej	Pan Marek Kapuściński ukończył studia magisterskie na Wydziale Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie (obecnie Szkoła Główna Handlowa w Warszawie) oraz studia podyplomowe SEHNAP / Stern School of Business na New York University. Do września 2016 roku, przez 25 lat, związany z firmą Procter & Gamble. Współtwórca sukcesu firmy na rynku polskim i środkowoeuropejskim, w tym wielu standardów funkcjonowania polskiego rynku od czasów transformacji, np. norm dla przemysłu kosmetycznego, etyki biznesu, w zakresie odpowiedzialności społecznej, czy samoregulacji w dziedzinie reklamy. Od lipca 2011 roku Dyrektor Generalny i Wiceprezydent (czyt. Prezes Zarządu/CEO) dla kluczowych dla P&G 9 rynków Europy Środkowej, zaś od stycznia 2007 roku dla Polski i krajów bałtyckich. Pierwszy Polak i Środkowo-Europejczyk na szczelu zarządczym w tej globalnej korporacji, aktywny członek zarządu regionalnego firmy oraz jej Global Business Leadership Council, zrzeszającej wszystkich 250 menedżerów najwyższego szczebla firmy. Doświadczony CEO i lider, ekspert w dziedzinach strategii, innowacji i zarządzania, aktywny twórca standardów stale adaptującego się do nowych wyzwań brand managementu, shopper marketingu, sprzedaży i komunikacji w warunkach digitalizacji i omni-channel. Jako pierwszy Polak i Środkowo-Europejczyk w P&G promowany kolejno na stanowiska Menedżera Marki, Kierownika Marketingu i Dyrektora Marketingu, także przez 5 lat odpowiedzialny za rozwój szeregu marek w regionie Europy Środkowej i Wschodniej, na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Współtwórca strategii i przewodniej pozycji rynkowej wielu znanych marek z portfela P&G. W uznaniu wkładu w budowanie marek oraz standardów i praktyk polskiego rynku reklamy wyróżniony przez Media Marketing Polska tytułem „Marketera 20-lecia”. Wykładowca i prelegent, juror, uczestnik paneli dyskusyjnych. Obecnie zasiada w radach nadzorczych firm i organizacji pożytku publicznego oraz doradza ich zarządom. Prywatnie inwestor w start-upy i darczyńca na rzecz rozwoju młodej polskiej kultury i sztuki. Od 29 września 2016 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Gonzalo Luchetti Członek Rady Nadzorczej	Pan Gonzalo Luchetti jest obecnie Szefem Bankowości Detalicznej Citi w Azji i Regionie EMEA. Na tym stanowisku Pan Gonzalo Luchetti odpowiada za całość operacji bankowości detalicznej, w tym depozyty, Wealth Management, bancassurance, małe przedsiębiorstwa, karty kredytowe, kredyty dla klientów indywidualnych oraz kredyty hipoteczne. Wcześniej, w 2015 roku, pełnił funkcję Szefa Bankowości Detalicznej w Azji i pomógł przeprowadzić istotną transformację tego biznesu, polegającą na dostosowaniu jego sieci dystrybucji, zwiększeniu skali działalności wybranych podmiotów oraz cyfryzacji modelu działalności. Przed przyjazdem do Azji pracował w Nowym Jorku jako Globalny Szef ds. Wealth Management i Ubezpieczeń. Był odpowiedzialny za globalną dystrybucję produktów Citigold, Citigold Private Client, inwestycyjnych i ubezpieczeniowych oraz za Global International Personal Bank. Na tym stanowisku odpowiadał za globalne relacje z firmami zarządzającymi aktywami i firmami ubezpieczeniowymi. Ponadto w 2009 roku był odpowiedzialny za International Personal Banking w Stanach Zjednoczonych. Pan Gonzalo Luchetti dołączył do Citi w 2006 roku jako Szef ds. Strategii Bankowości Prywatnej Citi w Ameryce Łacińskiej, gdzie kierował działaniami w zakresie strategii wzrostu, poszukiwania źródeł zysków, segmentacji klientów oraz zwiększania produktywności sprzedaży. Następnie w 2007 roku objął dodatkowo funkcję Dyrektora Finansowego tego biznesu. Przed Citi pracował w JP Morgan Chase w dziale Optymalizacji Działalności w Pionie Międzynarodowych Usług Finansowych. Wcześniej pracował w Bain & Company jako konsultant ds. zarządzania w biurach w San Francisco i Londynie. Pan Gonzalo Luchetti ukończył studia MBA na Stanford University Graduate School of Business oraz studia licencjackie w dziedzinie informatyki na Politechnice w Buenos Aires. Posiada licencje US Securities Registration wydane przez FINRA, serii 7, 63, 24 i 65. Od 24 września 2019 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Anna Rulkiewicz Członek Rady Nadzorczej	Od 2007 roku Pani Anna Rulkiewicz jest Prezesem Zarządu Grupy LUX MED, do której dołączyła w 2002 roku jako Członek Zarządu i Dyrektor Marketingu i Sprzedaży. Od końca 2011 roku pełni także funkcję Dyrektora Zarządzającego LMG Försäkrings AB, którego oddział działa w Polsce pod marką LUX MED Ubezpieczenia. Od 2011 roku Pani Anna Rulkiewicz jest Prezesem Pracodawców Medycyny Prywatnej, a od 2016 roku pełni funkcję Wiceprezydenta Pracodawców RP. Doświadczenie zawodowe Pani Anny Rulkiewicz obejmuje m.in. zarządzanie w latach 2001-2002 Pionem Sprzedaży i Marketingu w Credit Suisse Life & Pensions Towarzystwie Ubezpieczeń na Życie oraz Powszechnym Towarzystwie Emerytalnym/Winterthur, gdzie nadzorowała pracę departamentów: sprzedaży wewnętrznej, sprzedaży zewnętrznej, ubezpieczeń grupowych, marketingu i komunikacji. W latach 1998-2001 Pani Rulkiewicz pracowała dla Zurich Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. i Zurich Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A. Pełniąc funkcję Dyrektora Ubezpieczeń Grupowych i Szkoleń, odpowiadała m.in. za segment ubezpieczeń grupowych, w tym również za tworzenie usług, system rekrutacji oraz zarządzanie szkoleniami. Po powierzeniu jej funkcji Dyrektora Segmentu Klientów Korporacyjnych i uzyskaniu nominacji na członka zarządu Zurich Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. odpowiadała za segment klientów z sektora small business i klientów korporacyjnych. W latach 1995-1998 pracowała w Commercial Union Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A., gdzie odpowiadała m.in. za rozwój sprzedaży ubezpieczeń grupowych i indywidualnych w ramach bancassurance. Pani Anna Rulkiewicz jest absolwentką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, na którym w 1994 roku uzyskała stopień magistra. Pani Rulkiewicz jest również absolwentką Uniwersytetu w Hamburgu. W 1998 roku ukończyła studia podyplomowe w Polsko-Francuskim Instytucie Ubezpieczeń oraz cykl szkoleń z zakresu m.in. zarządzania, sprzedaży, komunikacji, marketingu w ramach certyfikowanego programu branży ubezpieczeniowej LIMRA „Marketing Strategies for Executive Advancement” (LIMRA Executive Development Group). W 2018 roku ukończyła Stanford Executive Program na Stanford University Graduate School of Business. W latach 2013-2017 Pani Rulkiewicz pełniła już funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A., ponownie została powołana w skład Rady 5 czerwca 2019 roku.
Barbara Smalska Członek Rady Nadzorczej	W latach 2015-2017 Pani Barbara Smalska pełniła funkcję Wiceprezesa Zarządu Alior Bank S.A., odpowiedzialnego za obszar strategii, fuzje (w szczególności za proces integracji prawnej i operacyjnej z działalnością wydzieloną Banku BPH S.A. oraz realizację synergii fizycznych), kanały zdalne (sprzedaż przez internet oraz rozwój bankowości internetowej i mobilnej), a także inne projekty rozwojowe oraz IT. Od 2008 roku Pani Smalska związana była z Grupą PZU: jako Dyrektor Biura Zarządzania Produktami (2008-2010) i Dyrektor Zarządzający ds. Sprzedaży Masowej (2010-2012) odpowiedzialna była za różne aspekty zarządzania segmentem klientów indywidualnych i MSP Grupy PZU, w szczególności obszary produktu, marketingu, sprzedaży i analitycznego CRM. W latach 2013-2014, jako członek zarządu PZU SA i PZU Życie SA, odpowiadała całościowo za segment klienta indywidualnego i MSP Grupy PZU. Jako Przewodniczący, a następnie niezależny członek Rady Nadzorczej Link4 TU S.A. (2014-2016) odpowiadała za nadzór nad oraz proces włączenia Link4 do Grupy PZU. Pani Barbara Smalska zasiadała również w Radzie Nadzorczej PTE PZU SA (2013-2014). Pani Barbara Smalska rozpoczęła swoją karierę zawodową w 2002 roku w warszawskim biurze The Boston Consulting Group. W latach 2002-2006 na stanowiskach Associate, Senior Associate, Consultant brała udział w wielu projektach w sektorach usług finansowych i telekomunikacyjnych w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej, w zakresie m.in.: strategii biznesowej, modelu operacyjnego, organizacji sieci sprzedaży i aktywizacji sprzedaży, reorganizacji i optymalizacji kosztów. W latach 2006-2008 jako Project Leader, a następnie Principal zarządzała projektami strategicznymi dla największych polskich banków, ubezpieczycieli i firm telekomunikacyjnych, głównie w zakresie strategii biznesowej i strategii dystrybucji w segmencie klienta detalicznego. Pani Barbara Smalska jest absolwentką Uniwersytetu Warszawskiego, na którym w 1997 roku uzyskała tytuł magistra fizyki, a w 2001 roku doktorat z doświadczalnej fizyki wysokich energii. Od 5 czerwca 2019 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Stanisław Sołtyński Członek Rady Nadzorczej	Pan Stanisław Sołtyński – profesor nauk prawnych, zajmuje się działalnością naukową, jako profesor nauk prawnych związany z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu (gdzie piastował również funkcję Dziekana Wydziału Prawa i Administracji). Wykładał wielokrotnie jako visiting profesor na Uniwersytecie w Pennsylvania Law School w Filadelfii, a także w College of Europe w Brugii, Max Planck Institute w Monachium oraz w Akademii Prawa Międzynarodowego w Hadze. Jest członkiem wielu stowarzyszeń i organizacji naukowych. Jest m.in. członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności i członkiem Rady Dyrektorów UNIDROIT. Jest współautorem Kodeksu spółek handlowych. Pan prof. Sołtyński zajmuje się również praktyką prawniczą, będąc współnikiem spółki komandytowej „Sołtyński, Kawecki i Szlęzak” Doradcy Prawni. Pan prof. Sołtyński zasiada w Radzie Banku Handlowego w Warszawie S.A. od 26 marca 1997 roku, od 30 czerwca 2000 roku do 20 czerwca 2012 roku był jej Przewodniczącym. Od 21 czerwca 2012 roku ponownie pełni funkcję Członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.
Zdenek Turek Członek Rady Nadzorczej	Pan Zdenek Turek odpowiada za całość operacji Citi w Europie. Jest Szefem Klastra Europejskiego oraz CEO Citibank Europe, plc. Pracuje w Dublinie, gdzie Citi oferuje szeroki zakres usług bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej, bankowości transakcyjnej, jak również w zakresie papierów wartościowych i rynków kapitałowych w całym Regionie Europy Zachodniej, który stanowi jeden z największych rynków Citi na świecie. Wcześniej Pan Zdenek Turek pełnił funkcję CEO w Regionie Europy Środkowo-Wschodniej oraz funkcję Citi Country Officer w Rosji i pracował w Moskwie. Operacje Citi w tym regionie obejmowały 8 krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W latach 2005-2008 Pan Zdenek Turek był Citi Country Officerem w regionie Południowej Afryki oraz kierował Regionem Afryki (na stanowisku Division Head for Africa), obejmującego 16 krajów, w których Citi prowadzi swoją działalność. W latach 2002-2005 Pan Turek pełnił funkcję Citi Country Officer na Węgrzech, zarządzając jednocześnie Regionem Europy Środkowej, w skład którego wchodziło pięć krajów (Węgry, Czechy, Rumunia, Słowacja i Bułgaria). Pan Zdenek Turek rozpoczął pracę w Citi w 1991 roku w Pradze, gdzie sprawował liczne funkcje kierownicze w obszarze Bankowości i Finansowania Przedsiębiorstw, a w 1998 roku awansował na stanowisko Citi Country Officer w Rumunii. Przed rozpoczęciem pracy w Citi, Pan Zdenek Turek był zatrudniony w Departamencie Operacji Walutowych Banku Centralnego Czechosłowacji, gdzie odpowiadał za sektory eksportowe/importowe oraz usług biznesowych (1986-1990). Następnie dołączył do A.I.C., austriackiej firmy konsultingowej jako Zastępca Dyrektora Przedstawicielstwa w Pradze, gdzie odpowiadał za doradztwo klientom korporacyjnym w zakresie restrukturyzacji i naprawy sytuacji finansowej przedsiębiorstw przemysłowych. Pan Zdenek Turek ukończył studia magisterskie na kierunku finanse i bankowość na Uniwersytecie Ekonomicznym w Pradze w 1986 r. Studiował również w Wharton School na Uniwersytecie Pensylwanii, gdzie w 1997 r. ukończył Zaawansowany Program Rozwoju Kadry Kierowniczej (Advanced Management Development Program). W 2010 roku uzyskał tytuł Executive MBA w wyższej szkole biznesu INSEAD. W latach 2012-2016 Pan Zdenek Turek pełnił już funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A., ponownie został powołany w skład Rady 24 września 2019 roku.
Stephen R. Volk Członek Rady Nadzorczej	Pan. Stephen R. Volk pełni funkcję Vice Chairman of Citigroup Inc., jest odpowiedzialny za sprawy zarówno związane z zarządzaniem wyższego szczebla, jak i bankowością inwestycyjną. Jest członkiem Komitetu Wykonawczego Citigroup. Pan Volk związany jest z Citigroup od września 2004 roku. Do tego czasu pełnił funkcję Chairman of Credit Suisse First Boston, gdzie współpracował ściśle z Prezesem Zarządu nad strategicznym zarządzaniem firmą oraz nad kluczowymi sprawami dotyczącymi klientów. Pracę w Credit Suisse First Boston rozpoczął w sierpniu 2001 roku, przechodząc z Shearman & Sterling, nowojorskiej firmy prawniczej, w której począwszy od 1991 roku pełnił funkcję Senior Partner. Podczas pracy w Shearman & Sterling, Pan Volk był doradcą prawnym dla szeregu korporacji, włączając Citicorp. Pośród wielu dziedzin, w jakich firma Pana Volka doradzała Citicorp, znajduje się np. restrukturyzacja portfela zadłużenia Citicorp w Ameryce Łacińskiej. Znaczące transakcje, w jakich Pan Volk odgrywał ważną rolę, to m.in.: fuzja Glaxo i SmithKlein, Viacom-Paramount, Viacom-CBS oraz Vivendi-Universal-NBC. Współpracę z Shearman & Sterling Pan Volk rozpoczął w 1960 roku, po ukończeniu Dartmouth College oraz Harvard Law School, stając się współnikiem w 1968 roku. Pan Volk jest Dyrektorem Continental Grain Company, a także byłym Dyrektorem Consolidated Edison, Inc. oraz Trizec Hahn Properties. Jest również członkiem Rady Stosunków Międzynarodowych (Council on Foreign Relations), Rady Doradczej Dziekana (Dean's Advisory Board) Harvard Law School oraz członkiem Fundacji Adwokatury Amerykańskiej (American Bar Foundation). Od 20 listopada 2009 roku pełni funkcję członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

W 2019 roku następujące osoby złożyły rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A.: Pan Marek Belka i Pan Grzegorz Bielicki z dniem 4 czerwca 2019 roku, Pan Marc Luet z dniem 27 czerwca 2019 roku oraz Pan Anand Selvakesari z dniem 23 września 2019 roku.

W roku objętym sprawozdaniem w skład Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie powołani zostali: Pani Anna Rulkiewicz i Pani Barbara Smalska z dniem 5 czerwca 2019 roku oraz Pan Gonzalo Luchetti i Pan Zdenek Turek z dniem 24 września 2019 roku.

Rada Nadzorcza Spółki działa w oparciu o przepisy powszechnie obowiązujące, statut Spółki oraz Regulamin Rady Nadzorczej Banku.

Do kompetencji Rady Nadzorczej, oprócz praw i obowiązków przewidzianych w przepisach prawa, należą uchwały

w następujących sprawach:

- 1) powołanie i odwołanie, w głosowaniu tajnym, Prezesa Zarządu Banku,
- 2) powołanie i odwołanie, w tajnym głosowaniu, Wiceprezesów oraz innych członków Zarządu Banku,
- 3) ustalanie warunków umów regulujących stosunek pracy lub inny stosunek prawny łączący członków Zarządu z Bankiem,
- 4) wyrażanie zgody na otwarcie lub zamknięcie za granicą oddziału,
- 5) uchwalanie regulaminu Rady Nadzorczej oraz zatwierdzenie ustalanych przez Zarząd Banku:

- a. regulaminu Zarządu Banku,
- b. regulaminów gospodarowania funduszami specjalnymi tworzonymi z zysku netto,
- 6) wyrażanie uprzedniej zgody na dokonanie czynności rozporządzającej środkami trwałymi Banku, których wartość przekracza 1/10 kapitału zakładowego Banku,
- 7) wybór firmy audytorskiej do badania lub przeglądu sprawozdań finansowych,
- 8) wyrażanie zgody na zatrudnianie i zwalnianie (po uprzednim wysłuchaniu) osoby kierującej Departamentem Audytu oraz osoby kierującej komórka do spraw zgodności, na wniosek Zarządu Banku,
- 9) wyrażanie zgody na zawarcie przez Bank istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Banku lub podmiotem powiązany z Bankiem,
- 10) sprawowanie nadzoru nad wprowadzeniem systemu zarządzania w Banku oraz dokonywanie oceny adekwatności i skuteczności tego systemu, w tym nadzór nad wprowadzaniem systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie corocznej oceny adekwatności i skuteczności tego systemu oraz nadzór nad wprowadzaniem systemu kontroli wewnętrznej oraz dokonywanie corocznej oceny adekwatności i skuteczności tego systemu, uwzględniającej ocenę adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz Departamentu Audytu oraz ocenę stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank,

- 11) zatwierdzanie strategii działania Banku oraz zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem,
- 12) zatwierdzanie zasadniczej struktury organizacyjnej Banku, dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i ustalonej przez Zarząd Banku,
- 13) zatwierdzanie akceptowalnego ogólnego poziomu ryzyka Banku,
- 14) zatwierdzanie polityki zgodności Banku,
- 15) zatwierdzanie procedur wewnętrznych Banku dotyczących procesów szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania kapitałowego oraz planowania kapitałowego,
- 16) zatwierdzanie polityki informacyjnej Banku,
- 17) zatwierdzanie procedury kontroli wewnętrznej,
- 18) zatwierdzanie polityk wynagrodzeń,
- 19) zatwierdzanie strategii zarządzania ryzykiem oraz określenie zasad raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkościach ryzyka w działalności Banku,
- 20) zatwierdzanie regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności oraz Departamentu Audytu,
- 21) zatwierdzanie opracowanych przez Zarząd Banku kryteriów oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- 22) zatwierdzanie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
- 23) zatwierdzanie rocznego planu działań komórki do spraw zgodności,
- 24) zatwierdzanie zasad współpracy komórki do spraw zgodności oraz Departamentu Audytu z analogicznymi komórkami podmiotu dominującego oraz podmiotu zależnego,
- 25) zatwierdzanie zasad rocznego przesyłania przez komórkę do spraw zgodności raportów dotyczących realizacji jego zadań do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
- 26) zatwierdzanie zasad współpracy Departamentu Audytu z biegłym rewidentem,
- 27) zatwierdzanie strategii działalności Departamentu Audytu,
- 28) zatwierdzanie przygotowanych przez kierującego Departamentem Audytu zasad przeprowadzania badań audytowych, zapewniających obiektywne wykonywanie zadań przez Departament Audytu oraz zasad przenoszenia pracowników z innych jednostek organizacyjnych do Departamentu Audytu, doskonalenia kwalifikacji, dotyczących określania liczby audytorów wewnętrznych posiadających certyfikaty zawodowe i okresowej oceny pracy audytorów wewnętrznych,
- 29) zatwierdzanie wysokości wynagrodzenia Dyrektora Departamentu Audytu,
- 30) zatwierdzanie strategicznego (długoterminowego) i operacyjnego (rocznego) planu badań audytowych oraz ich zmian,
- 31) zatwierdzanie wysokości wynagrodzenia Dyrektora komórki do spraw zgodności, która to kompetencja w drodze uchwały może zostać powierzona Komitetowi Audytu,
- 32) wyrażanie zgody na każdorazową współpracę Departamentu Audytu z analogiczną komórką podmiotu dominującego w ramach badania audytowego, która to kompetencja w drodze uchwały może zostać powierzona Komitetowi Audytu,
- 33) zatwierdzanie zasad przekazywania przez Departament Audytu raportów do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej.

Zgodnie z ustawą Prawo bankowe Rada Nadzorcza zatwierdza wewnętrzny podział kompetencji w Zarządzie oraz politykę wynagrodzeń obowiązującą w Spółce.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy również zawieszanie, z ważnych powodów, w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz delegowanie członków Rady Nadzorczej, na okres nie dłuższy niż trzy miesiące, do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności.

Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje obowiązki osobiście. Rada Nadzorcza wykonuje swoje czynności kolegialnie, przy czym każdy członek Rady Nadzorczej ma prawo do otrzymania od Zarządu informacji niezbędnych do wykonywania swoich obowiązków. Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Posiedzenie Rady Nadzorczej zwołuje Przewodniczący Rady Nadzorczej, a pod jego nieobecność jeden z Wiceprzewodniczących Rady Nadzorczej, z własnej inicjatywy, na wniosek członka Rady Nadzorczej albo na wniosek Zarządu Spółki. Przewodniczący Rady Nadzorczej może wyznaczyć stałe terminy odbywania posiedzeń Rady Nadzorczej. Zawiadomienie o zwołaniu posiedzenia, zawierające porządek obrad i materiały będące przedmiotem obrad, Sekretarz Rady Nadzorczej wysyła członkom Rady Nadzorczej, co najmniej na 7 (siedem) dni przed terminem posiedzenia.

Rada Nadzorcza zbiera się w dniu Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Zarządu, w którym wygasają mandaty członków Zarządu, w celu dokonania wyboru członków Zarządu Spółki.

Rada Nadzorcza corocznie podejmuje uchwałę w sprawie sprawozdania z działalności Rady, w której zawarta jest ocena Rady Nadzorczej na temat sytuacji Spółki, ocena pracy Rady Nadzorczej, systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Banku oraz wyniki oceny sprawozdań finansowych Spółki, w tym wnioski Zarządu co do podziału zysku. Dokument ten Rada Nadzorcza przedkłada Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia.

Członkowie Rady Nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał, oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady Nadzorczej. Rada Nadzorcza może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Posiedzeniom Rady Nadzorczej przewodniczy Przewodniczący Rady Nadzorczej, a w razie jego nieobecności jeden z Wiceprzewodniczących Rady Nadzorczej, zaś w razie nieobecności ich obu - członek Rady Nadzorczej wybrany przez pozostałych członków.

Do ważności uchwał Rady Nadzorczej wymagana jest obecność na posiedzeniu co najmniej połowy członków Rady Nadzorczej. Uchwały Rady Nadzorczej zapadają bezwzględną większością głosów. Bez zgody większości niezależnych członków Rady Nadzorczej nie mogą być podejmowane uchwały w sprawach:

- 1) wyrażenia zgody na zawarcie przez Spółkę istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Spółce lub podmiotem powiązaniem ze Spółką;
- 2) wyboru firmy audytorskiej do badania lub przeglądu sprawozdań finansowych Spółki.

Każdy członek Rady Nadzorczej obowiązany jest niezwłocznie poinformować o zaistniałym konflikcie interesów pozostałych jej członków i powstrzymać się od zabierania głosu w dyskusji oraz od głosowania nad przyjęciem uchwały w sprawie, w której zaistniał konflikt.

Rada Nadzorcza podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym z wyjątkiem powołania i odwołania w głosowaniu tajnym Prezesa Zarządu Spółki oraz powołania i odwołania, w tajnym głosowaniu, Wiceprezesów oraz innych członków Zarządu Spółki. Przewodniczący obrad może zarządzić tajne głosowanie w innych sprawach z własnej inicjatywy lub na wniosek członka Rady Nadzorczej.

Uchwała Rady Nadzorczej obowiązuje z dniem powzięcia, chyba że przewidziano w niej późniejszy termin wejścia w życie.

Z posiedzeń Rady Nadzorczej sporządzane są protokoły, zawierające: porządek obrad, nazwiska i imiona obecnych członków Rady Nadzorczej, liczbę członków nieobecnych na posiedzeniu wraz z podaniem przyczyny nieobecności, liczbę głosów oddanych na poszczególne uchwały, zdania odrębne, pełne brzmienie podjętych uchwał. Lista obecnych na posiedzeniu członków Rady Nadzorczej oraz innych osób uczestniczących w posiedzeniu stanowi załącznik do protokołu. Protokoły podpisują wszyscy obecni na danym posiedzeniu członkowie Rady Nadzorczej. Protokoły posiedzeń Rady Nadzorczej za okres jej kadencji gromadzone są w odrębnym zbiorze, przechowywanym przez Spółkę.

W posiedzeniach Rady Nadzorczej, z wyjątkiem posiedzeń dotyczących bezpośrednio Zarządu, biorą udział członkowie Zarządu Spółki. Na wniosek Przewodniczącego Rady Nadzorczej lub na wniosek Zarządu Spółki w posiedzeniach mogą uczestniczyć właściwi dla danej sprawy pracownicy Spółki lub osoby spoza Spółki. Podczas rozpatrywania przez Radę Nadzorczą zagadnień związanych z działaniem kontroli wewnętrznej w Spółce, w posiedzeniach Rady Nadzorczej może brać także udział osoba kierująca Departamentem Audytu. W szczególnie uzasadnionych okolicznościach Przewodniczący Rady Nadzorczej może zarządzić obrady bez udziału osób niebędących członkami Rady Nadzorczej, nawet jeśli co innego wynika z postanowień poprzedzających.

Komitety Rady Nadzorczej

Stałymi Komitetami Rady Nadzorczej są:

- 1) Komitet ds. Audytu,
- 2) Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń,
- 3) Komitet ds. Ryzyka i Kapitału.

Rada Nadzorcza w drodze uchwały może powoływać inne komitety niż wymienione powyżej, złożone wyłącznie z członków Rady Nadzorczej. Uchwała Rady Nadzorczej określa zakres działania takiego komitetu.

W tym trybie w 2003 roku Rada Nadzorcza powołała **Komitet ds. Strategii i Zarządzania**, którego zadaniem ma być bieżąca analiza wszystkich zagadnień związanych z pracą organów Banku oraz poprawianiem ich funkcjonowania. W skład tego Komitetu wchodzi: Zdenek Turek jako Przewodniczący oraz Stanisław Sołtysiński jako Wiceprzewodniczący oraz Shirish Apte, Igor Chalupec, Jenny Grey, Marek Kapuściński, Frank Mannion, Gonzalo Luchetti, Andrzej Olechowski, Anna Rulkiewicz, Barbara Smalska i Stephen Volk - jako członkowie Komitetu.

Komitet ds. Audytu

W skład Komitetu ds. Audytu wchodzi:

- 1) Barbara Smalska - Przewodnicząca Komitetu,
- 2) Frank Mannion - Wiceprzewodniczący Komitetu,
- 3) Shirish Apte - Członek Komitetu,
- 4) Igor Chalupec - Członek Komitetu,
- 5) Marek Kapuściński - Członek Komitetu,
- 6) Anna Rulkiewicz - Członek Komitetu.

Komitet ds. Audytu jest stałym komitetem Rady Nadzorczej Spółki, w 2019 r. odbył cztery posiedzenia.

Do kompetencji i obowiązków Komitetu ds. Audytu należy m.in. monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, monitorowanie skuteczności systemów: kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem, monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej oraz kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej.

Członkowie Komitetu wykonują swoje kompetencje na podstawie art. 390 Kodeksu spółek handlowych oraz art. 128 ustawy z dnia

11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym. Komitet składa Radzie Nadzorczej coroczne sprawozdania ze swej działalności. Sprawozdanie za każdy kolejny rok kalendarzowy składane jest do końca pierwszego kwartału roku następnego. Sprawozdania są udostępniane akcjonariuszom poprzez umieszczenie ich na stronach internetowych Banku. Na kolejnym, najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej, Komitet składa Radzie sprawozdanie z każdego spotkania Komitetu oraz zaleceń Komitetu omawianych na jego spotkaniach.

W skład Komitetu ds. Audytu wchodzi co najmniej trzech członków Rady Nadzorczej powołanych przez Radę Nadzorczą. Większość członków Komitetu ds. Audytu, w tym Przewodniczący tego Komitetu są niezależni, w rozumieniu art. 129 ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym. Przewodniczący Komitetu ds. Audytu spełnia ponadto kryteria niezależności wskazane w § 14 ust. 4 Statutu. Członkowie Komitetu ds. Audytu posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu branży finansowej. Warunek ten uznaje się za spełniony, jeżeli przynajmniej jeden członek Komitetu ds. Audytu posiada wiedzę i umiejętności z zakresu tej branży lub poszczególni członkowie w określonych zakresach posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu tej branży. Przynajmniej jeden członek Komitetu ds. Audytu posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych. Członkami Komitetu ds. Audytu spełniającymi ustawowe kryteria niezależności są: Barbara Smalska, Igor Chalupec, Marek Kapuściński oraz Anna Rulkiewicz.

Następujący członkowie Komitetu ds. Audytu posiadają wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych:

- 1) Barbara Smalska - posiada wieloletnie praktyczne doświadczenie zawodowe zebrane na stanowiskach kierowniczych w Grupie PZU, w tym: Wiceprezesa Zarządu Alior Bank S.A., Przewodniczącej, a wcześniej niezależnego członka Rady Nadzorczej Link4 TU S.A., Członka Rady Nadzorczej PTE PZU S.A., Członka Zarządu PZU S.A. i PZU Życie S.A. oraz w Warszawskim biurze The Boston Consulting Group ostatnio na pozycji Principal (menedżer),
- 2) Frank Mannion - ukończył National University of Ireland w Galway, uzyskując tytuł naukowy w dziedzinie handlu. Posiada tytuł dyplomowanego księgowego (Chartered Accountant);
- 3) Shirish Apte - posiada dyplom biegłego rewidenta uzyskany w Institute of Chartered Accountants w Anglii i Walii oraz stopień licencjata w dziedzinie handlu. Pan Shirish Apte ma również dyplom MBA z London Business School.
- 4) Anna Rulkiewicz - ukończyła Stanford Executive Program na Stanford University Graduate School of Business.

Następujący członkowie Komitetu ds. Audytu posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu bankowości i finansów, w której działa Spółka:

- 1) Barbara Smalska - z uwagi na posiadane wieloletnie praktyczne doświadczenie zawodowe zebrane na stanowiskach kierowniczych w Grupie PZU, w tym: Wiceprezesa Zarządu Alior Bank S.A., Przewodniczącej a wcześniej niezależnego członka Rady Nadzorczej Link4 TU S.A., Członka Rady Nadzorczej PTE PZU S.A., Członka Zarządu PZU S.A. i PZU Życie S.A. oraz w Warszawskim biurze The Boston Consulting Group ostatnio na pozycji Principal (menedżer),
- 2) Frank Mannion - z uwagi na wykształcenie, tytuł dyplomowanego księgowego (Chartered Accountant) oraz doświadczenie zawodowe, obejmujące długoletnią pracę na kierowniczych stanowiskach w Citi;
- 3) Shirish Apte - z uwagi na wykształcenie, dyplom biegłego rewidenta uzyskany w Institute of Chartered Accountants w Anglii i Walii oraz doświadczenie zawodowe, obejmujące długoletnią pracę na kierowniczych stanowiskach w Citi;

- 4) Igor Chalupiec - z uwagi na wykształcenie oraz doświadczenie zawodowe, obejmujące m.in. pełnienie funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku Pekao S.A.
- 5) Anna Rulkiewicz - z uwagi na wykształcenie oraz zdobyte wieloletnie praktyczne doświadczenie zawodowe zebrane na stanowiskach kierowniczych w grupie Lux Med, gdzie początkowo pełniła funkcję Członka Zarządu, Dyrektora Sprzedaży i Marketingu, a w 2007 roku została powołana na stanowisko Prezesa Grupy LUX MED, oraz poprzez pełnienie funkcji Dyrektora Zarządzającego LMG Försäkrings AB, którego oddział działa w Polsce pod marką LUX MED Ubezpieczenia i Prezesa Zarządu Związku Pracodawców Medycyny Prywatnej.

Posiedzenia Komitetu ds. Audytu zwołuje Przewodniczący Komitetu z własnej inicjatywy, na wniosek członka Komitetu lub Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Gdyby Przewodniczący Komitetu nie mógł z jakichkolwiek przyczyn zwołać posiedzenia, zwołuje je Wiceprzewodniczący. Posiedzenia zwoływane są też na wniosek członka Komitetu lub Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Zawiadomienie o zwołaniu posiedzenia, zawierające porządek obrad i materiały będące przedmiotem obrad, przesyła członkom Komitetu ds. Audytu Sekretarz Komitetu, którym jest Sekretarz Rady Nadzorczej. Posiedzenia Komitetu ds. Audytu odbywają się co najmniej cztery razy do roku, w terminach ustalonych przez Przewodniczącego w porozumieniu z Wiceprzewodniczącym Komitetu.

Komitet ds. Audytu spotyka się:

- 1) z Dyrektorem Departamentu Audytu bez udziału kierownictwa Spółki;
- 2) z biegłym rewidentem Spółki bez udziału kierownictwa Spółki;

Komitet ds. Audytu może także spotykać się:

- 1) jedynie we własnym składzie;
- 2) wedle uznania z poszczególnymi członkami kierownictwa Spółki.

Porządek obrad Komitetu ds. Audytu obejmuje punkty stałe oraz sprawy rozpatrywane na wniosek. Lista stałych punktów rozpatrywanych na posiedzeniach Komitetu ustalana jest w drodze uchwały Komitetu. Prawo wnoszenia spraw na posiedzenia Komitetu przysługuje Radzie Nadzorczej, poszczególnym członkom Komitetu i pozostałym członkom Rady Nadzorczej, Zarządowi Spółki oraz członkom Zarządu Spółki.

Sekretarz Komitetu ds. Audytu, na podstawie otrzymanych materiałów, opracowuje projekt porządku posiedzenia wraz z listą osób zaproszonych i przekazuje go Przewodniczącemu Komitetu i Zastępcy Przewodniczącego do akceptacji. Zaakceptowany przez Przewodniczącego Komitetu i Zastępcę Przewodniczącego projekt porządku posiedzenia przekazywany jest wraz z materiałami członkom Komitetu.

W posiedzeniu Komitetu ds. Audytu mają obowiązek uczestniczyć wszyscy jego członkowie. Członek Komitetu, który nie może wziąć udziału w posiedzeniu, powinien zawiadomić o tym Sekretarza Komitetu na siedem dni przed ustaloną datą posiedzenia. Komitet może korzystać z opinii doradców oraz zapraszać na swoje posiedzenia pracowników Spółki lub inne osoby w celu omówienia lub zbadania spraw poruszanych przez Komitet. W posiedzeniu Komitetu lub w odpowiedniej jego części posiedzenia biorą udział osoby zaproszone przez osobę przewodniczącą obradom Komitetu, a w szczególności osoby referujące poszczególne punkty porządku obrad. W przypadku gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, biorą w nim udział kierujący komórka ds. zgodności oraz Dyrektor Departamentu Audytu.

Przewodniczący Komitetu ds. Audytu przewodniczy posiedzeniom Komitetu. W przypadku nieobecności Przewodniczącego obradom Komitetu przewodniczy Wiceprzewodniczący. Przewodniczący Komitetu, w porozumieniu z Wiceprzewodniczącym Komitetu, może zdecydować o zdjęciu sprawy z porządku obrad, w szczególności w celu uzupełnienia wniosku lub uzyskania opinii.

Uchwały Komitetu ds. Audytu zapadają bezwzględnie większością głosów obecnych członków Komitetu.

Przewodniczący Komitetu ds. Audytu w porozumieniu z Zastępcą Przewodniczącego Komitetu może podjąć decyzję o rozpatrzeniu sprawy w trybie pisemnym.

Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń

W skład Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń wchodzi:

- 1) Andrzej Olechowski - Przewodniczący Komitetu;
- 2) Jenny Grey - Wiceprzewodnicząca Komitetu;
- 3) Zdenek Turek - Członek Komitetu;
- 4) Stanisław Sołtysiński - Członek Komitetu.

Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń jest stałym komitetem Rady Nadzorczej Spółki.

Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń jest ciałem doradczym Rady Nadzorczej, a członkowie Komitetu wykonują swoje kompetencje na podstawie art. 390 Kodeksu spółek handlowych, art. 9cb i art. 9cd ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 maja 2018 roku w sprawie szczegółowego zakresu zadań komitetu do spraw nominacji w bankach istotnych. Komitet składa Radzie Nadzorczej roczne sprawozdania ze swej działalności. Sprawozdanie za każdy kolejny rok kalendarzowy składane jest do końca pierwszego kwartału roku następnego. Sprawozdania są udostępniane akcjonariuszom poprzez umieszczenie ich na stronach internetowych Banku. Na kolejnym, najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej Komitet składa Radzie sprawozdanie z każdego spotkania Komitetu oraz zaleceń Komitetu omawianych na jego spotkaniach.

Do kompetencji Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń należą następujące sprawy:

- 1) opiniowanie i monitorowanie przyjętych w Banku polityk wynagrodzeń oraz wspieranie organów Banku w zakresie nadzorowania, kształtowania i realizacji tych polityk, ich aktualności, zgodności z praktyką i procesami funkcjonującymi w Banku oraz wpływu na profil ryzyka Banku;
- 2) dokonywanie oceny mechanizmów i systemów funkcjonujących w Banku, w celu zagwarantowania, aby polityki wynagrodzeń przyjęte w Banku uwzględniały wszystkie rodzaje ryzyka, poziomy płynności i kapitału, były zgodne z zasadami należytego i skutecznego zarządzania ryzykiem i wspierały takie zarządzanie oraz były zbieżne ze strategią Banku, celami, kulturą i wartościami korporacyjnymi oraz długofalowymi interesami Banku, w tym ocena potrzeby zastosowania korekty wynagrodzeń o ryzyko ex-post;
- 3) dokonywanie analizy możliwych scenariuszy w celu zbadania, jak polityki wynagrodzeń przyjęte w Banku i praktyka w zakresie wynagrodzeń reagują na zdarzenia zewnętrzne i wewnętrzne oraz przeprowadzanie weryfikacji historycznej kryteriów stosowanych do określania wysokości przyznawanego wynagrodzenia i korekty wynagrodzeń o ryzyko ex-ante na podstawie rzeczywistych wyników pod względem ryzyka;
- 4) rekomendowanie kandydatów do Zarządu Banku, z uwzględnieniem niezbędnej wiedzy, kompetencji i doświadczenia Zarządu jako całości, koniecznych do zarządzania Bankiem, oraz z uwzględnieniem różnorodności w składzie Zarządu Banku;
- 5) określanie zakresu obowiązków dla kandydata do Zarządu Banku, a także wymagań w zakresie wiedzy i kompetencji oraz przewidywanego zaangażowania pod względem poświęconego czasu, niezbędnych do pełnienia funkcji;
- 6) określanie wartości docelowej reprezentacji niedostatecznie reprezentowanej w Zarządzie Banku płci oraz opracowywanie polityki różnorodności w składzie Zarządu Banku zmierzającej do osiągnięcia tej wartości docelowej;

- 7) dokonywanie okresowej oceny, co najmniej raz roku, struktury, wielkości, składu i skuteczności działania Zarządu Banku oraz rekomendowanie zmiany Radzie Nadzorczej w tym zakresie;
- 8) dokonywanie okresowej oceny, co najmniej raz w roku, wiedzy, kompetencji i doświadczenia Zarządu Banku jako całości i poszczególnych członków Zarządu Banku oraz informowanie Zarządu Banku o wynikach tej oceny;
- 9) dokonywanie okresowego przeglądu polityki Zarządu Banku w odniesieniu do doboru i powoływania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku i przedstawianie Zarządowi Banku zalecenia w tym zakresie;
- 10) dokonywanie, na tle warunków rynkowych, oceny wynagrodzeń otrzymywanych przez członków Zarządu Banku;
- 11) dokonywanie oceny wynagrodzeń otrzymywanych przez członków Zarządu Banku w odniesieniu do zakresu obowiązków członków Zarządu Banku i sposobu ich wykonywania;
- 12) przedkładanie Radzie Nadzorczej rekomendacji co do wysokości wynagrodzenia członka Zarządu Banku, każdorazowo przed jej ustaleniem lub zmianą;
- 13) opiniowanie i monitorowanie zmiennych składników wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, w tym w szczególności osób odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem, kierowanie komórką do spraw zgodności, kierowanie komórką audytu wewnętrznego oraz osób kluczowych, określonych w Polityce wynagrodzeń pracowników Banku Handlowego w Warszawie S.A.;
- 14) dokonywanie wstępnej oceny kwalifikacji kandydatów na członków Rady Nadzorczej oraz przygotowanie rekomendacji co do ich wyboru;
- 15) dokonywanie wstępnej oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz przygotowanie rekomendacji w przypadku, gdy wymagane jest dokonanie ponownej oceny.

Komitet przyjmuje politykę różnorodności w składzie Zarządu Banku, uwzględniając szeroki zestaw cech i kompetencji wymaganych w przypadku osób pełniących funkcję członków Zarządu.

W skład Komitetu wchodzi co najmniej trzech członków Rady Nadzorczej. Liczba członków niezależnych musi być co najmniej taka sama jak liczba członków zależnych, przy czym Przewodniczący jest członkiem niezależnym. Członkowie Komitetu, w tym Przewodniczący i Wiceprzewodniczący, wybierani są przez Radę Nadzorczą w głosowaniu jawnym.

Posiedzenia Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń zwołuje Przewodniczący Komitetu z własnej inicjatywy lub, gdyby Przewodniczący Komitetu nie mógł z jakichkolwiek przyczyn zwołać posiedzenia, Wiceprzewodniczący. Posiedzenia zwoływane są też na wniosek członka Komitetu lub Przewodniczącego Rady Nadzorczej. Posiedzenia Komitetu odbywają się co najmniej dwa razy do roku, w terminach ustalonych przez Przewodniczącego Komitetu. Porządek obrad Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń obejmuje punkty stałe oraz sprawy rozpatrywane na wniosek.

Sekretarz Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń, na podstawie otrzymanych materiałów, opracowuje projekt porządku posiedzenia wraz z listą osób zaproszonych i przekazuje go Przewodniczącemu Komitetu do akceptacji.

W posiedzeniu Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń mają obowiązek uczestniczyć wszyscy jego członkowie. Członek Komitetu, który nie może wziąć udziału w posiedzeniu, powinien zawiadomić o tym Sekretarza Komitetu na siedem dni przed ustaloną datą posiedzenia. Komitet może korzystać z usług zewnętrznych ekspertów. W przypadku współpracy z zewnętrznym ekspertem, Komitet dokonuje przeglądu mianowania takich ekspertów. W posiedzeniu Komitetu lub w odpowiedniej części posiedzenia biorą udział osoby zaproszone przez Przewodniczącego Komitetu, a w szczególności osoby referujące poszczególne sprawy.

Uchwały Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń zapadają bezwzględną większością głosów obecnych członków Komitetu.

Przewodniczący Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń może podjąć decyzję o rozpatrzeniu sprawy w trybie obiegowym.

Członek Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń głosujący przeciwko może żądać zamieszczenia w protokole zdania odrębnego.

Posiedzenia Komitetu ds. Nominacji i Wynagrodzeń są protokołowane. Protokół podpisuje Przewodniczący i Sekretarz. Protokół z posiedzenia Komitetu podlega zatwierdzeniu przez członków Komitetu na kolejnym, najbliższym posiedzeniu Komitetu.

Komitet ds. Ryzyka i Kapitału

W skład Komitetu ds. Ryzyka i Kapitału wchodzi:

- 1) Frank Mannion - Przewodniczący Komitetu;
- 2) Igor Chalupec - Wiceprzewodniczący Komitetu;
- 3) Marek Kapuściński - Członek Komitetu;
- 4) Gonzalo Luchetti - Członek Komitetu;
- 5) Andrzej Olechowski - Członek Komitetu;
- 6) Barbara Smalska - Członek Komitetu;
- 7) Zdenek Turek - Członek Komitetu;
- 8) Stephen R. Volk - Członek Komitetu.

Członkowie Komitetu wykonują kompetencje określone w Regulaminie na podstawie art. 390 Kodeksu spółek handlowych oraz art. 9cb ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Komitet składa Radzie Nadzorczej roczne sprawozdania ze swej działalności. Sprawozdanie za każdy kolejny rok kalendarzowy składane jest do końca pierwszego kwartału roku następnego. Sprawozdania są udostępniane akcjonariuszom poprzez umieszczenie ich na stronach internetowych Banku oraz w jego siedzibie. Na kolejnym, najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej Komitet składa Radzie sprawozdanie z każdego spotkania. Regulamin Komitetu jest udostępniany na stronach internetowych Banku oraz w jego siedzibie.

Do kompetencji Komitetu należy bieżące monitorowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz nadzór nad procesem szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego.

W skład Komitetu wchodzi co najmniej czterech członków Rady Nadzorczej, z których jeden jest Przewodniczącym Komitetu. Aby uchwały Komitetu były ważne, w spotkaniu musi uczestniczyć co najmniej trzech jego członków.

Posiedzenia Komitetu zwołuje Przewodniczący Komitetu, z własnej inicjatywy lub na wniosek członka Komitetu. Gdyby Przewodniczący Komitetu nie mógł z jakichkolwiek przyczyn zwołać posiedzenia, zwołuje je Zastępca Przewodniczącego. Posiedzenia zwoływane są też na wniosek Przewodniczącego Rady Nadzorczej.

Posiedzenia Komitetu odbywają się, co najmniej raz na pół roku, w terminach ustalonych przez Przewodniczącego Komitetu w porozumieniu z Zastępcą Przewodniczącego Komitetu.

Zawiadomienie o zwołaniu posiedzenia, zawierające porządek obrad i materiały będące przedmiotem obrad, przesyła członkom Komitetu Sekretarz Komitetu, którym jest Sekretarz Rady Nadzorczej. Zawiadomienie powinno zawierać porządek obrad oraz materiały dotyczące tematów omawianych na posiedzeniu. Porządek obrad Komitetu obejmuje punkty stałe oraz sprawy rozpatrywane na wniosek. Prawo wnoszenia spraw na posiedzenia Komitetu przysługuje Radzie Nadzorczej oraz poszczególnym członkom Komitetu i pozostałym członkom Rady Nadzorczej.

W posiedzeniu Komitetu mają obowiązek uczestniczyć wszyscy jego członkowie.

Komitet może korzystać z opinii doradców oraz zapraszać na swoje posiedzenia pracowników Banku lub inne osoby w celu omówienia lub zbadania spraw poruszanych przez Komitet.

W posiedzeniu Komitetu lub w odpowiedniej jego części posiedzenia biorą udział osoby zaproszone przez Przewodniczącego Komitetu lub Zastępcę Przewodniczącego Komitetu.

Przewodniczący Komitetu przewodniczy posiedzeniom Komitetu. W przypadku nieobecności Przewodniczącego, obradom Komitetu przewodniczy Zastępca Przewodniczącego.

Uchwały Komitetu zapadają bezwzględną większością głosów obecnych członków Komitetu. Przewodniczący Komitetu w porozumieniu z Zastępcą Przewodniczącego Komitetu może podjąć decyzję o rozpatrzeniu sprawy w trybie pisemnym.

Posiedzenia Komitetu są protokołowane.

12. Dobre praktyki w Domu Maklerskim Banku Handlowego S.A. – spółki z Grupy Kapitałowej Banku

Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. (DMBH) nie jest spółką publiczną i nie ma obowiązku poddania się Dobrym Praktykom Spółek Notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. i składania oświadczeń w tym zakresie, jednak z uwagi na istotną funkcję pełnioną przez ten podmiot w grupie kapitałowej, należy wskazać na poniższe okoliczności.

DMBH jest członkiem Izby Domów Maklerskich – jako członek Izby jest zobowiązany do przestrzegania Kodeksu Dobrej Praktyki Domów Maklerskich, opracowanego przez Izbę Domów Maklerskich. Kodeks ten nie reguluje kwestii ładu korporacyjnego, dotyczy przede wszystkim zasad ochrony tajemnicy zawodowej, relacji z klientami, postępowania pracowników domu maklerskiego, w tym w relacjach z innymi domami maklerskimi. DMBH jest podmiotem regulowanym ustawą o obrocie instrumentami finansowymi i w związku z tym przestrzega, poza przepisami kodeksu spółek handlowych, zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych. Komisja Nadzoru Finansowego jest informowana przez DMBH o zmianach w składzie Zarządu, z zastrzeżeniem, że powołanie Prezesa zarządu i Członka zarządu odpowiedzialnego za nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Dodatkowo DMBH ma obowiązki raportowe do KNF (w tym o zmianach w Zarządzie, o treści określonych uchwał Walnego Zgromadzenia). Ustawa o obrocie reguluje też kwestie nabycia akcji domu maklerskiego. Przewiduje, że centrala domu maklerskiego jest na terytorium Polski. Od 1 stycznia 2015 roku DMBH podlega Zasadom Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych („ZŁK”) przyjętych uchwałą KNF z dnia 22 lipca 2014 roku. ZŁK są zbiorem reguł określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne instytucji nadzorowanych przez KNF, w tym relacje z udziałowcami i klientami, ich organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania. Celem ZŁK jest podniesienie poziomu ładu korporacyjnego w instytucjach finansowych oraz zwiększenie ich przejrzystości działania, co ma przyczynić się do pogłębienia zaufania do rynku finansowego w Polsce. 23 grudnia 2014 roku Zarząd DMBH zadeklarował wolę przestrzegania ZŁK przez DMBH, a Rada Nadzorcza zaakceptowała przestrzeganie ZŁK pozostających w ramach kompetencji Rady Nadzorczej. 14 czerwca 2019 roku Rada zaakceptowała sprawozdanie z przestrzegania ZŁK w 2017 roku.

Trzy zasady ZŁK nie są stosowane przez DMBH:

- a) § 11 ust. 2 (transakcje z podmiotami powiązany) – zasada ta nie będzie stosowana w zakresie umów związanych z bieżącą działalnością operacyjną;
- b) § 22 ust. 1 i ust. 2 (niezależność członków organu nadzorującego) – zasady te nie są stosowane, biorąc pod uwagę bieżący skład Rady Nadzorczej.

13. Polityka różnorodności

Bank Handlowy w Warszawie S.A. w swojej działalności stosuje rozwiązania opierające się na różnorodności, która stanowi znak rozpoznawczy kultury korporacyjnej Citi i jest jej filozofią.

Strategia Banku Handlowego w Warszawie S.A. na rzecz integracji różnorodności polega na promowaniu kultury, która przyciąga najlepszych z najlepszych, w której ludzie są promowani w oparciu o swoje kompetencje i umiejętności, w której docenia się innych i oczekuje wzajemnego szacunku oraz w której możliwości rozwoju są dostępne dla każdego – niezależnie od różnic.

Nasze inicjatywy dotyczące różnorodności działają na trzech poziomach:

- Indywidualnie – Bank upoważnia osoby do wzięcia odpowiedzialności za własną karierę i rozwój osobisty, aby osiągnąć swój pełny potencjał niezależnie od płci, wyznania, rasy, pochodzenia etnicznego, narodowości lub orientacji seksualnej.
- Zespołowo – Bank dąży do zapewnienia atmosfery szacunku, w której różnorodne zespoły wykorzystują zalety szerokiej gamy perspektyw, umiejętności, doświadczenia i podejścia.
- Organizacyjnie – obejmując wszystko, co mają do zaoferowania pracownicy, strategia różnorodności pozycjonuje Bank jako pracodawcę wyboru.

Korzystając z różnych perspektyw i umożliwiając pracownikom rozwój ich umiejętności, stawiamy na wzrost i innowacje dla naszych klientów i pracowników, kierując się zasadą, iż każdy z osobna tworzy wartość tego, co wypracujemy razem.

Bank w swojej polityce zatrudnienia silnie wspiera różnorodność, angażując się w rozwój talentów stawia intensywnie na karierę i rozwój kobiet, które w Citi Handlowy zarządzają ważnymi jednostkami organizacyjnymi. W 2019 roku proporcja zatrudnionych w procesach rekrutacyjnych kobiet do zatrudnionych mężczyzn kolejny rok z rzędu wzrosła, osiągając poziom: 58% kobiet do 42% mężczyzn, w porównaniu do 54% kobiet i 46% mężczyzn zatrudnionych w 2018 roku.

Większość managerów zatrudnionych w Banku w 2018 roku to kobiety, które stanowiły 51% populacji wszystkich managerów. W roku 2019 kobiety stanowiły ponad 49% kadry menadżerskiej, stanowiąc jednocześnie ponad 63% populacji całego Banku.

Średni staż pracy w Banku stale rośnie. W 2019 roku przekroczył 10 lat, przy czym wśród kobiet średni staż pracy jest bliski 11 lat, dokładnie 10,71. Staż pracy mężczyzn też rośnie i w 2019 roku był na poziomie 8,83.

Różnorodność biznesowa i specyficzne potrzeby Banku wyznaczają kierunki i wymagania dotyczące profesjonalnej wiedzy niezbędnej w zachowaniu najwyższej jakości usług czy to dla klienta wewnętrznego czy zewnętrznego.

Bank dba o wspieranie inicjatyw pracowników i zaangażowanie na rzecz innych i naszej organizacji. Przykładami są tutaj organizacje zrzeszające pracowników Banku wokół różnego rodzaju działalności. Dwie największe i najdłużej działające w Citi Handlowy to CitiClub i CitiWomen. W Banku działają również Citi Parents, Citi Disability i Citi Pride.

Citi Handlowy budując swoją politykę wynagrodzeń opiera się na najlepszych praktykach rynkowych, uwzględniając w niej wymogi ładu korporacyjnego, trendy rynkowe, a także kondycję i potencjał organizacji.

Przy ustalaniu wynagrodzeń pracowników Bank odnosi się do doświadczenia i kompetencji wymaganych na obejmowanym stanowisku, oceny wyników pracy, obecnego poziomu wynagrodzenia, pozycji na tle nowej grupy pracowników i rynku. W oparciu o te informacje ustalany jest nowy poziom wynagrodzenia pracownika.

Poziomy wynagrodzeń są weryfikowane w regularnym procesie, który odbywa się raz w roku, uwzględniając ocenę roczną pracownika, jego umiejętności i zakres zadań w odniesieniu do

informacji z badań rynkowych, odnoszących się do poziomu wynagrodzeń w branży.

Płaca kobiet zatrudnionych w Banku jest porównywalna do wynagrodzenia zasadniczego mężczyzn. W grudniu 2019 roku wynosiła 96% płacy mężczyzn (uwzględniając pracowników aktywnie świadczących pracę, z wyłączeniem urlopów wychowawczych i bezpłatnych oraz długotrwałych zwolnień lekarskich, oraz bez Członków Zarządu).

Citi Handlowy, troszcząc się o sytuację bytową swoich pracowników, zapewnia szeroki wachlarz świadczeń dodatkowych, które stanowią jedną z bogatszych ofert na rynku.

Bank stara się być firmą, w której chcą pracować najlepsi, gdzie zatrudnia się i awansuje pracowników na podstawie osiągnięć, a szanse rozwoju są powszechnie dostępne. Celem jest stworzenie miejsca pracy, w którym praktykuje się odpowiedzialne finanse, pracownicy traktują siebie z należytym szacunkiem i poszanowaniem godności oraz mogą liczyć na wsparcie w kwestii zachowania równowagi między pracą a życiem prywatnym. Bank przestrzega zasad równouprawnienia w rekrutacji pracowników oraz przestrzega przepisów prawa dotyczących uczciwych praktyk związanych z zatrudnieniem i przeciwdziałaniem dyskryminacji.

Bank podejmuje działania prewencyjne w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji, które obejmują szereg działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie świadomości w zakresie dyskryminacji, nierównego traktowania, mobbingu oraz działania zmierzające do wypracowania odpowiedniego klimatu organizacyjnego, sprzyjającego zasadom fair play w miejscu pracy (prewencja pierwotna).

Ważnym elementem codziennej działalności Grupy jest dialog z pracownikami. Każdy pracownik ma dostęp do wewnętrznej sieci intranetowej, w której może znaleźć bieżące informacje dotyczące funkcjonowania wszystkich obszarów Banku. Najważniejsze informacje dotyczące Banku i wszelkich zmian, jakie zachodzą w organizacji, pracownicy otrzymują bezpośrednio na swoje skrzynki mailowe w wewnętrznym newsletterze „Puls CitiHandlowy”.

Najwyższa kadra kierownicza Banku organizuje specjalne spotkania z pracownikami, zwane Town Hall-ami. Podczas tych spotkań przekazywane są najważniejsze informacje dotyczące poszczególnych obszarów biznesowych, przedstawiane są wyniki finansowe Banku, informacje o nowych produktach, zmianach organizacyjnych. Każdy pracownik ma wtedy okazję do zadania pytania bezpośrednio prowadzącemu spotkanie Członkowi Zarządu i zaproszonym gościom.

Ponadto pracownicy mają możliwość korzystania z wewnętrznej platformy społecznościowej „Citi Collaborate”. Jej powszechna dostępność umożliwia wymianę informacji oraz zacieśnianie współpracy między pracownikami a kadrą zarządzającą.

2019 rok był wyjątkowy pod względem budowania kultury organizacyjnej, w której centrum są pracownicy. Celem strategii ukierunkowanej na ludzi jest wzmocnienie zaangażowania pracowników, polepszenie ich warunków pracy, przez podejmowanie działań i realizowanie projektów ułatwiających ich pracę i komunikację.

W ramach People Strategy powstało sześć grup projektowych angażujących zarówno pracowników HR, jak i przedstawicieli wszystkich obszarów Banku. W działania People Strategy jest zaangażowanych ponad 70 pracowników. Sponsorem i opiekunem każdej z grup jest dedykowany Członek Zarządu.

W ramach People Strategy działają m.in. grupy:

People Board - Grupa 9 reprezentantów pracowników wybranych w wewnętrznych wyborach przez samych pracowników. People Board to pomost w komunikacji pomiędzy pracownikami a Zarządem Banku. Ich misją jest wzmocnienie kultury organizacyjnej, w której pracownicy czują, że Bank jest miejscem, w którym mogą się realizować. Członkowie People Board odwiedzają pracowników Banku we wszystkich lokalizacjach w Polsce, rozmawiają i identyfikują tematy, w których rozwiązanie

angażują Zarząd i kadrę managerską wyższego szczebla.

Beyond the Borders - celem tej grupy jest zbudowanie środowiska, w którym pracownicy Banku czują się dumni z tego, że pracują w globalnej organizacji, w międzykulturowym środowisku, które jest otwarte na różnorodność. Dzięki inicjatywom realizowanym przez Beyond Borders, każdy z pracowników ma aktywny udział w tworzeniu międzynarodowego środowiska Citi. Spotkania i praca z kolegami z innych krajów pozwala pracownikom Banku na poznanie innych kultur, doskonalenie znajomości języka angielskiego, a projekty, nad którymi pracują w międzynarodowym składzie poprzez uwzględnianie różnorodnych perspektyw pozwalają wypracowywać najbardziej efektywne rozwiązania. Beyond the Borders wspierało w 2019 roku zatrudnianie w Banku obcokrajowców.

XI. Inne informacje o władzach Banku Handlowego w Warszawie S.A. i zasady zarządzania

1. Informacje dotyczące polityki w zakresie wynagrodzeń

W Grupie Banku Handlowego funkcjonują „Polityka wynagrodzeń pracowników Banku Handlowego w Warszawie S.A.” (przyjęta 22 grudnia 2017 roku z późniejszymi zmianami) oraz „Polityka wynagrodzeń pracowników Domu Maklerskiego Banku Handlowego S.A.” (przyjęta 3 stycznia 2018 roku z późniejszymi zmianami), zwane dalej „Polityką Wynagrodzeń”, które zastąpiły wcześniejsze polityki w tym zakresie.

Polityka Wynagrodzeń określa przyjęte w Banku i DMBH zasady wynagradzania wszystkich pracowników, w tym w szczególności Osób Kluczowych, oraz ma na celu realizację długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i zapewnienie stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Przyjęta przez Grupę filozofia wynagradzania osób objętych „Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych” zakłada zróżnicowanie wynagrodzenia poszczególnych pracowników na podstawie kryteriów finansowych lub niefinansowych, takich jak podejście do podejmowania ryzyka i zapewnienie zgodności z przepisami, w celu odzwierciedlenia ich wkładu pracy oraz w celu uzupełnienia mechanizmów skutecznej kontroli ryzyka poprzez ograniczenie motywacji do podejmowania nierozważnego ryzyka dla Grupy i jej działalności oraz poprzez nagradzanie przemysłanej równowagi pomiędzy ryzykiem a stopą zwrotu. Zgodnie z tą filozofią wypłata wynagrodzenia zmiennego osób objętych „Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych” jest uzależniona zarówno od krótkoterminowej, jak i długoterminowej oceny indywidualnych efektów oraz wyników finansowych Banku albo odpowiednio DMBH lub właściwej jednostki organizacyjnej, przy czym osoby odpowiedzialne za funkcje kontrolne nie są oceniane za wyniki osiągnięte w nadzorowanych przez nie jednostkach. Ocena efektów pracy w Banku lub DMBH odbywa się na podstawie danych za okres trzech lat finansowych, co uwzględnia cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Grupę działalnością gospodarczą.

Nabycie prawa do poszczególnych transz odroczonego wynagrodzenia zmiennego wymaga każdorazowego zatwierdzenia odpowiednio przez Radę Nadzorczą w stosunku do Zarządu oraz Zarządu w stosunku do pozostałych pracowników.

Co najmniej 50% wynagrodzenia zmiennego powinno być przyznawane w formie instrumentów niepieniężnych, których wartość jest ściśle uzależniona od wyników finansowych Banku albo odpowiednio DMBH. Warunek ten spełniają przyjęte przez Grupę akcje fantomowe, których wartość będzie się wahała

w zależności od wartości rynkowej akcji Banku lub wartości DMBH. W przypadku DMBH, zgodnie z przyjętą 3 stycznia 2018 Polityką Wynagrodzeń Osób Uprawnionych, wartość akcji fantomowych jest uzależniona od wartości akcji zwykłych DMBH, przy czym są one przyznawane, jeśli wartość nagrody rocznej za dany rok przekracza 50% wynagrodzenia stałego pracownika w tym roku. Pozostałą część wynagrodzenia zmiennego stanowi nagroda pieniężna, przy czym dla odroczonej transzy nagrody doliczane będą odsetki za okres od przyznania do wypłaty danej części wynagrodzenia.

Nabycie prawa do każdej transzy odroczonej nagrody będzie zależało od wyników Banku albo odpowiednio DMBH w roku kalendarzowym bezpośrednio poprzedzającym datę nabycia prawa do danej transzy oraz innych warunków wskazanych w Polityce Wynagrodzeń Osób Uprawnionych.

Polityka Wynagrodzeń Osób Uprawnionych jest bardziej szczegółowo przedstawiona w Raporcie w zakresie adekwatności kapitałowej, ryzyka oraz polityki wynagrodzeń Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. według stanu na 31 grudnia 2019 roku.

W 2019 r. Rada Nadzorcza Banku pozytywnie oceniła funkcjonowanie Polityki Wynagrodzeń stosowanej w Grupie.

2. Wynagrodzenia i nagrody, łącznie z wynagrodzeniami z zysku wypłacone osobom zarządzającym i nadzorującym

Poniższa tabela przedstawia łączną wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści krótkoterminowych wypłaconych obecnym i byłym członkom Zarządu Banku w 2019 roku.

Łączna kwota „Inne świadczenia” obejmuje wartość brutto wypłaconego wynagrodzenia dotyczącego odszkodowania z tytułu rozwiązania umowy o pracę, świadczeń rzeczowych, ryczałtu z tytułu używania samochodu służbowego, składki z tytułu polis ubezpieczeniowych, ekwiwalentu za urlop, świadczeń dodatkowych zgodnych z umową o pracę pracowników zagranicznych.

Przekazane w 2019 roku nagrody kapitałowe obejmujące odroczone nagrodę pieniężną przyznaną w latach poprzednich na podstawie Polityki Zmiennych Składników Wynagrodzenia Osób Zajmujących Stanowiska Kierownicze w Banku oraz nagrodę krótkoterminową i długoterminową w akcjach fantomowych Banku przyznaną również w latach ubiegłych.

w tys. zł	Wynagrodzenia, nagrody i korzyści wypłacone w Banku w 2019 roku zgodnie z zeznaniem podatkowym PIT										
	Wynagrodzenia zasadnicze	Nagrody pieniężne za lata:				Nagrody kapitałowe za lata:				Inne świadczenia	Składki ZUS Pracodawcy od wszystkich wypłat w 2019
		2018	2017	2016	2015	2018	2017	2016	2015		
Sławomir S. Sikora	2 391	445	198	331	347	-	566	267	306	363	180
Maciej Kropidłowski	1 733	560	244	148	265	464	173	119	233	279	150
David Mouillé ⁽¹⁾	1 444	586	139	133	53	486	98	107	46	554	141
Barbara Sobala	867	166	39	39	35	138	27	31	31	106	33
James Foley ⁽²⁾	1 018	-	-	-	-	-	-	-	-	341	64
Katarzyna Majewska ⁽³⁾	852	168	39	38	-	139	28	31	-	104	64
Natalia Bożek ⁽⁴⁾	867	152	-	-	-	65	-	-	-	89	59
Byli członkowie Zarządu:											
Czesław Piasek ⁽⁵⁾	0	46	35	39	42	55	49	48	47	80	35
Witold Zieliński ⁽⁶⁾	0	-	36	43	50	27	50	53	57	178	7
Brendan Carney ⁽⁷⁾	0	-	-	-	64	-	-	-	71	-	-
Iwona Dudzińska ⁽⁸⁾	0	-	-	-	27	-	-	-	30	4	2
	9172	2123	730	771	883	1374	991	656	821	2099	734

⁽¹⁾ świadczenie pracy od dnia 1 lipca 2015 roku

⁽²⁾ świadczenie pracy od dnia 1 lutego 2019 roku

⁽³⁾ świadczenie pracy od dnia 11 stycznia 2016 roku

⁽⁴⁾ świadczenie pracy od dnia 31 marca 2018 roku

⁽⁵⁾ świadczenie pracy do dnia 31 marca 2018 roku

⁽⁶⁾ świadczenie pracy do dnia 19 lutego 2018 roku

⁽⁷⁾ świadczenie pracy do dnia 22 czerwca 2015 roku

⁽⁸⁾ świadczenie pracy do dnia 31 lipca 2015 roku

Poniższa tabela przedstawia łączną wartość wynagrodzeń, nagród i korzyści krótkoterminowych wypłaconych obecnym i byłym członkom Zarządu Banku w 2018 roku.

w tys. zł	Wynagrodzenia, nagrody i korzyści wypłacone w Banku w 2019 roku zgodnie z zeznaniem podatkowym PIT										
	Wynagrodzenia zasadnicze	Nagrody pieniężne za lata:				Nagrody kapitałowe za lata:				Inne świadczenia	Składki ZUS Pracodawcy od wszystkich wypłat w 2019
		2017	2016	2015	2014	2017	2016	2015	2014		
Sławomir S. Sikora	2391	631	324	337	344	-	324	367	250	372	182
Maciej Kropidłowski	1400	468	145	257	295	426	145	280	215	257	139
David Mouillé ⁽¹⁾	1348	598	130	51	-	545	130	56	-	779	139
Barbara Sobala	792	166	38	34	35	151	38	37	26	102	43
Witold Zieliński	124	216	52	55	58	197	52	60	42	550	27
Katarzyna Majewska ⁽²⁾	778	168	37	-	-	153	37	-	-	101	60
Natalia Bożek ⁽³⁾	731	-	-	-	-	-	-	-	-	65	47
Czesław Piasek ⁽⁴⁾	250	210	47	46	49	191	47	50	36	91	52
Byli członkowie Zarządu:											
Iwona Dudzińska ⁽⁵⁾	-	-	-	29	52	-	-	32	38	11	16
Michał H. Mrozek ⁽⁶⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	0
Brendan Carney ⁽⁷⁾	-	-	-	66	130	-	-	77	93	-	-
	7 814	2 457	773	876	963	1 664	775	961	699	2 335	706

⁽¹⁾ świadczenie pracy od dnia 1 lipca 2015 roku

⁽²⁾ świadczenie pracy od dnia 11 stycznia 2016 roku

⁽³⁾ świadczenie pracy od dnia 31 marca 2018 roku

⁽⁴⁾ świadczenie pracy do dnia 31 marca 2018 roku

⁽⁵⁾ świadczenie pracy do dnia 31 lipca 2015 roku

⁽⁶⁾ świadczenie pracy do dnia 28 lutego 2011 roku

⁽⁷⁾ świadczenie pracy do dnia 22 czerwca 2015 roku

Wynagrodzenie wypłacone i należne w 2019 roku osobom zarządzającym jednostkami zależnymi wyniosło 3 116 tys. zł (w 2018 roku: 3 061 tys. zł). Osoby nadzorujące jednostki zależne nie pobierały w 2019 i 2018 roku wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji.

3. Informacje o łącznej liczbie i wartości nominalnej akcji Banku oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Banku, będących w posiadaniu członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej

Informacje o łącznej liczbie i wartości nominalnej akcji Banku oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Banku, będących w posiadaniu członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku przedstawia poniższa tabela:

	Akcje Banku Handlowego w Warszawie S.A.		Akcje Citigroup Inc.	
	Liczba akcji (w szt.)	Wartość nominalna (w zł)	Liczba akcji (w szt.)	Wartość nominalna (w zł)
Członkowie Zarządu Banku				
Sławomir S. Sikora	-	-	13 204	459
James Foley	-	-	5 747	200
Katarzyna Majewska	-	-	29	1
Członkowie Rady Nadzorczej Banku				
Andrzej Olechowski	2 200	8 800	-	-
Shirish Apte	-	-	18 172	632
Frank Mannion	-	-	33 106	1 152
Stephen R. Volk	-	-	101 301	3 525
Zdenek Turek	-	-	36 030	1 254

Informacje o łącznej liczbie i wartości nominalnej akcji Banku oraz akcji i udziałów w jednostkach powiązanych Banku, będących w posiadaniu członków Zarządu oraz członków Rady Nadzorczej według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawia poniższa tabela:

	Akcje Banku Handlowego w Warszawie S.A.		Akcje Citigroup Inc.	
	Liczba akcji (w szt.)	Wartość nominalna (w zł)	Liczba akcji (w szt.)	Wartość nominalna (w zł)
Członkowie Zarządu Banku				
Sławomir S. Sikora	-	-	23 204	872
Katarzyna Majewska	-	-	29	1
Członkowie Rady Nadzorczej Banku				
Andrzej Olechowski	2 200	8 800	-	-
Shirish Apte	-	-	100 000	3 481
Frank Mannion	-	-	28 091	978
Anand Selvakesari	-	-	21 099	735
Marc Luet	-	-	23 007	801
Stephen R. Volk	-	-	135 559	4 719

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku żaden członek Zarządu i Rady Nadzorczej nie posiadał akcji i udziałów w podmiotach zależnych Banku.

4. Informacje o wszelkich umowach zawartych między Bankiem a członkami Zarządu, przewidujących rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Banku przez przejęcie

Z zakresu stosunku pracy, spośród umów o pracę zawartych między Bankiem a członkami Zarządu Banku, wyłącznie w przypadku jednego Członka Zarządu jego umowa o pracę zawiera postanowienie mówiące o odszkodowaniu pieniężnym w wypadku jej rozwiązania za wypowiedzeniem.

Każdego z członków Zarządu Banku obowiązuje zawarta z Bankiem odrębna umowa o zakazie konkurencji. Zgodnie z jej zapisami, w przypadku rozwiązania stosunku pracy z Bankiem, w okresie 12 miesięcy (w przypadku jednego Członka Zarządu przez 6 miesięcy) od dnia rozwiązania umowy o pracę Członek Zarządu jest obowiązany powstrzymać się od zajmowania działalnością konkurencyjną wobec Banku. Z tytułu powyższego ograniczenia Bank będzie zobowiązany do wypłaty Członkowi Zarządu odszkodowania.

5. Zasady zarządzania

W 2019 roku nie nastąpiły zmiany zasad zarządzania Bankiem, a zasady te przedstawione zostały w Nocie do Roczego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku.

XII. Istotne sprawy sporne

W 2019 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności lub zobowiązań Grupy, którego wartość byłaby znacząca. Szczegółowy opis toczących się postępowań sądowych znajduje się w Nocie nr 39 do Roczego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie, S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku.

XIII. Umowy zawarte z podmiotem uprawnionym do badania i przeglądu sprawozdań finansowych

7 grudnia 2018 roku Rada Nadzorcza Banku dokonała wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych to jest KPMG Audyty Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie, działającej pod adresem: ul. Inflancka 4A, 00-189 Warszawa, wpisanej na listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod numerem 3546, której powierzone zostało badanie rocznych i przegląd półrocznych sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej Banku za lata 2019-2021. Wybór KPMG Audyty Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa został dokonany zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Bank korzystał z usług KPMG Audyty Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w zakresie badania i przeglądu jednostkowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych za rok 2017 i 2018.

Bank jako jednostka zainteresowania publicznego, w celu spełnienia wymogów zawartych w art. 130 ust. 1 Ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2019 r., poz. 1571, dalej „Ustawa”), wdrożył do stosowania na podstawie uchwał Rady Nadzorczej Banku:

- Politykę wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania sprawozdania finansowego Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz
- Politykę świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie sprawozdań finansowych, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy

audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Wynagrodzenie netto wynikające z zawartych umów dot. badania sprawozdań finansowych oraz dozwolonych usług niebędących badaniem (należne lub wypłacone) dotyczące 2019 roku i 2018 roku przedstawia poniższa tabela:

w tys. zł	Dotyczące roku	
	2019	2018
Wynagrodzenie z tytułu badania w odniesieniu do Banku - Jednostki dominującej ⁽¹⁾	480	421
Wynagrodzenie z tytułu przeglądu w odniesieniu do Banku - Jednostki dominującej ⁽²⁾	199	177
Wynagrodzenie z tytułu badania w odniesieniu do jednostek zależnych ⁽³⁾	246	214
Wynagrodzenie za usługi pokrewne ⁽⁴⁾	300	325
	1 225	1 137

⁽¹⁾ Wynagrodzenie z tytułu badania obejmuje kwoty wypłacone lub należne za usługi związane z badaniem rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku - Jednostki dominującej (dotyczące 2018 roku - umowa z dnia 30 czerwca 2017 roku).

⁽²⁾ Wynagrodzenie z tytułu przeglądu obejmuje kwoty wypłacone za usługi związane z przeglądem półrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku oraz półrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku (dotyczące 2018 roku - umowa z dnia 30 czerwca 2017 roku).

⁽³⁾ Wynagrodzenie z tytułu badania obejmuje kwoty wypłacone lub należne za profesjonalne usługi związane z badaniem sprawozdań finansowych jednostek zależnych.

⁽⁴⁾ Wynagrodzenie za usługi pokrewne obejmuje pozostałe kwoty wypłacone za usługi poświadczające związane z badaniem lub przeglądem sprawozdań finansowych Banku oraz pozostałe usługi - Jednostki dominującej oraz jednostek zależnych, ale nieuwzględnione w (1), (2) i (3) powyżej.

XIV. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po 31 grudnia 2019 roku nie wystąpiły inne zdarzenia, nieuwjęte w tym sprawozdaniu z działalności, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy.

XV. Oświadczenia Zarządu Banku

Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań

Zgodnie z najlepszą wiedzą Zarządu Banku, którego członkami są: Pan Sławomir S. Sikora - Prezes Zarządu, Pani Natalia Bożek - Wiceprezes Zarządu, Pan Maciej Kropidłowski - Wiceprezes Zarządu, Pani Barbara Sobala - Wiceprezes Zarządu, Pan James Foley - Członek Zarządu, Pani Katarzyna Majewska - Członek Zarządu, roczne dane finansowe oraz dane porównawcze zaprezentowane w „Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku” zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości i odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy oraz osiągnięty przez nią wynik finansowy. Zawarte w raporcie rocznym „Sprawozdanie z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2019 roku” zawiera prawdziwy obraz rozwoju, osiągnięć oraz sytuacji (wraz z opisem podstawowych rodzajów ryzyka) Grupy w 2019 roku.

Pozostałe informacje wymagane Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r., poz. 757 z późniejszymi zmianami) w szczególności obejmujące transakcje z podmiotami powiązаныmi oraz udzielone poręczenia i gwarancje zostały uwzględnione w Rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku.

Podpisy Członków Zarządu

25.03.2020 roku	Sławomir S. Sikora	Prezes Zarządu	
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku	Natalia Bożek	Wiceprezes Zarządu	
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku	Maciej Kropidłowski	Wiceprezes Zarządu	
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku	Barbara Sobala	Wiceprezes Zarządu	
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku	James Foley	Członek Zarządu	
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
25.03.2020 roku	Katarzyna Majewska	Członek Zarządu	
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis

Ocena dokonana przez Radę Nadzorczą wraz z uzasadnieniem dotyczącą sprawozdania z działalności i sprawozdania finansowego za 2019 rok

Rada Nadzorcza Banku Handlowego w Warszawie S.A. (dalej jako „Rada Nadzorcza”) zgodnie z treścią art. 382 § 3 Kodeksu spółek handlowych oraz treścią § 70 ust. 1 pkt 14 i § 71 ust. 1 pkt 12 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, dokonała pozytywnej oceny:

1. Rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku,
2. Rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku,
3. Sprawozdania Zarządu Banku Handlowego w Warszawie S.A. z działalności Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2019 rok sporządzonego łącznie ze sprawozdaniem Zarządu Banku Handlowego w Warszawie S.A. z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A.

w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami oraz stanem faktycznym.

Ocena Rady Nadzorczej została dokonana na podstawie treści powyżej wskazanych sprawozdań przedstawionych przez Zarząd Banku Handlowego w Warszawie S.A., sprawozdań niezależnego biegłego rewidenta z badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz rekomendacji Komitetu ds. Audytu Rady Nadzorczej.

Badanie sprawozdań finansowych zostało przeprowadzone przez firmę audytorską KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie, która została wybrana przez Radę Nadzorczą do przeprowadzenia badania jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Handlowego w Warszawie S.A. i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 roku.

Według opinii wydanej przez niezależnego biegłego rewidenta, zarówno jednostkowe, jak i skonsolidowane sprawozdanie finansowe Banku Handlowego w Warszawie S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A., przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej na dzień 31 grudnia 2019 roku, finansowych wyników działalności oraz przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony tego dnia i zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości. Ponadto jednostkowe i skonsolidowane sprawozdanie finansowe są zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, co do formy i treści z obowiązującymi przepisami prawa oraz Statutem Banku Handlowego w Warszawie S.A.

Ponadto, w opinii niezależnego biegłego rewidenta, Sprawozdanie Zarządu Banku Handlowego w Warszawie S.A. z działalności Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w 2019 rok sporządzone łącznie ze sprawozdaniem Zarządu Banku Handlowego w Warszawie S.A. z działalności Banku Handlowego w Warszawie S.A., we wszystkich istotnych aspektach zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa oraz jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Z upoważnienia Rady Nadzorczej

Dr Andrzej Olechowski

Przewodniczący Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie SA

Warszawa, 25 marca 2020 r.

Oświadczenie Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie S.A. złożone w związku z wymogami § 70 ust. 1 pkt 8 oraz § 71 ust. 1 pkt 8 „Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim”

Rada Nadzorcza Banku Handlowego w Warszawie SA, w związku z treścią § 70 ust. 1 pkt 8) oraz § 71 ust. 1 pkt 8) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, uwzględniając ocenę Komitetu ds. Audytu Rady Nadzorczej zawartą w sprawozdaniu Komitetu ds. Audytu Rady Nadzorczej z jego działalności w roku 2019, niniejszym oświadcza, że:

- a) przestrzegane są przepisy dotyczące powołania, składu i funkcjonowania Komitetu ds. Audytu Rady Nadzorczej, w tym dotyczące spełnienia przez jego członków kryteriów niezależności oraz wymagań odnośnie do posiadania wiedzy i umiejętności z zakresu branży finansowej oraz w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych,
- b) Komitet ds. Audytu Rady Nadzorczej wykonywał zadania komitetu audytu przewidziane w obowiązujących przepisach.

Z upoważnienia Rady Nadzorczej

Dr Andrzej Olechowski

Przewodniczący Rady Nadzorczej Banku Handlowego w Warszawie SA

Warszawa, 25 marca 2020 r.

Informacja Zarządu o dokonaniu wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Zarząd Banku Handlowego w Warszawie SA, w związku z treścią § 70 ust. 1 pkt 7) oraz § 71 ust. 1 pkt 7) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, oraz na podstawie Oświadczenia Rady Nadzorczej z dnia 25 marca 2020 roku o dokonaniu wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego, niniejszym informuje, że:

- a) wybór KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa, jako firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznych sprawozdań finansowych Banku Handlowego w Warszawie S.A. i Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok 2019, został dokonany zgodnie z przepisami, w tym dotyczącymi wyboru i procedury wyboru firmy audytorskiej,
- b) KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa oraz członkowie zespołu wykonującego badanie spełniali warunki do sporządzenia bezstronnego i niezależnego sprawozdania z badania rocznego sprawozdania finansowego zgodnie z obowiązującymi przepisami, standardami wykonywania zawodu i zasadami etyki zawodowej,
- c) przestrzegane są obowiązujące przepisy związane z rotacją firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta oraz obowiązkowymi okresami karencji,
- d) Bank Handlowy w Warszawie S.A. ma politykę w zakresie wyboru firmy audytorskiej oraz politykę w zakresie świadczenia na rzecz Banku Handlowego w Warszawie S.A. przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą audytorską lub członka jego sieci dodatkowych usług niebędących badaniem, w tym usług warunkowo zwolnionych z zakazu świadczenia przez firmę audytorską.

Podpisy Członków Zarządu

25.03.2020 roku	Sławomir S. Sikora	Prezes Zarządu	Podpis
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	
25.03.2020 roku	Natalia Bożek	Wiceprezes Zarządu	Podpis
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	
25.03.2020 roku	Maciej Kropidłowski	Wiceprezes Zarządu	Podpis
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	
25.03.2020 roku	Barbara Sobala	Wiceprezes Zarządu	Podpis
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	
25.03.2020 roku	James Foley	Członek Zarządu	Podpis
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	
25.03.2020 roku	Katarzyna Majewska	Członek Zarządu	Podpis
Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	

www.citihandlowy.pl
Bank Handlowy w Warszawie S.A.

The logo for Citi Handlowy, featuring the word "citi" in a lowercase, sans-serif font with a red arc above the "i", followed by the word "handlowy" in a lowercase, sans-serif font, and a registered trademark symbol (®) to the right.

Znaki Citi oraz Citi Handlowy stanowią zarejestrowane znaki towarowe Citigroup Inc., używane na podstawie licencji. Spółce Citigroup Inc. oraz jej spółkom zależnym przysługują również prawa do niektórych innych znaków towarowych tu użytych.